

77 ÉV
MŰVÉSZETE

KORTÁRS
ALKIÓ
2022

77 év művészete | 1945–2022

KIESELBACH

WWW.KIESELBACH.HU

Kieselbach
KORTÁRS
POST WAR & CONTEMPORARY

Művészek ABC sorrendben

Ádám Zoltán	45	Kelemen Károly.....	51,117
Almásy Aladár.....	112	Keserü Ilona.....	4,23,35,93,104
Anna Margit.....	38,63,81	Koncz Béla.....	75
Bacon, Francis.....	52	Kondor Béla.....	111
Bada Dada.....	42	Korga György.....	26
Bak Imre.....	1,8,37,74	Korniss Dezső.....	20,36,47
Barabás Márton.....	102	Lakner László.....	22,65,116
Barta Lajos.....	32	Lossonczy Tamás.....	49
Berki Viola.....	120	Mácsai István.....	89
Bernát András.....	68	Marosán Gyula.....	2
Bernáth(y) Sándor.....	30	Matzon Ákos.....	85
Beuys, Joseph.....	40	Maurer Dóra.....	7,24
Birkás Ákos.....	64	Mazzag István.....	77
Borgó Csaba.....	48	Méhes László.....	66,103
Böhm Lipót.....	71	Melkovics Tamás.....	33
Braun András.....	6	Molnár Sándor.....	15
Bukta Imre.....	99,110,118	Mulasics László.....	59
Czene Márta.....	27,90	Nádler István.....	46,106
Csáji Attila.....	115	Nagy Kriszta.....	96
Csiky Tibor.....	34,72	Orosz Gellért.....	73
Dóra Ádám.....	44,50	Ország Lili.....	57,122
El Kazovszkij.....	25,41	Orvos András.....	82
Fajó János.....	18	Paizs Péter.....	43
Fehér László.....	92,101	Roskó Gábor.....	114
FeLugossy László.....	87	Sándorfi István.....	97
Frey Krisztián.....	19	Seres László.....	76
Gábor Marianne.....	78	Sikuta Gusztáv.....	54
Gedő Ilka.....	80,105	Siskov Ludmil.....	31
Gresa Márton.....	56	Somogyi Győző.....	119
Gulyás Gyula.....	39	Soós Tamás.....	109
Gyarmathy Tihamér.....	5,13,58,70,94	Swierkiewicz Róbert.....	79
Hajas Tibor–Vető János.....	98	Szabó Ákos.....	28
Helényi Tibor.....	91	Szernadán György.....	84
Hencze Tamás.....	3,16,69	Szűcs Attila.....	100
Hincz Gyula.....	14	Szűts Mikós.....	61
Hopp–Halász Károly.....	9,67	Tandori Dezső.....	21
Hortobágyi Endre.....	60	Tröster Vera.....	11
Jakovits József.....	95	Ljfházi Péter.....	121
Kádár József (Joseph Kádár).....	55,107	Vasarely Victor.....	12
Kármán Dániel.....	17	Veszelszky Béla.....	62
Károlyi Zsigmond.....	10	Veszely Ferenc.....	29
Kass János.....	113	Wahorn András.....	83,88
Kassák Lajos.....	53	Z. Gács György.....	86,108

KIESELBACH

2022. NOVEMBER 11. 18 ÓRA

HOTEL MARRIOTT

1052 BUDAPEST, APÁCZAI CSERE JÁNOS U. 4.
AZ ÁRVERÉST VEZETI: KIESELBACH ÁKOS

kortárs aukció

77 év művészete | 1945–2022

Kedves Ügyfeink!

Felhívjuk figyelmüket, hogy az online részvételi lehetőség bevezetésével, valamint a megváltozott szabályozás értelmében az árverésen való licitáláshoz is új típusú regisztráció szükséges. Amennyiben korábban nem regisztráltak weboldalunkon, kérjük, legkésőbb november 10-ig tegyék ezt meg.

A regisztráció menetéről bővebb információt az oldalunkon találnak, de kollégáink telefonon vagy személyesen is örömmel állnak rendelkezésükre.

Köszönettel a Kieselbach Galéria

kiállítás / exhibition

Kieselbach Galéria
2022. október 28. – november 10.
minden nap 10 – 18 óráig
.

árverés / auction

november 11. (péntek) 18:00
HOTEL MARRIOTT
1052 Budapest,
Apáczai Csere János u. 4.

információ / information

Kieselbach Galéria, Budapest,
V. Szent István krt. 5.
Tel.: +36-1-269-3148,
Tel.: +36-1-269-3149
E-mail: gallery@kieselbach.hu
www.kieselbach.hu
www.facebook.com/kieselbach
Instagram: kieselbachgaleria

Az aukció anyagát összeállította:

Kieselbach Tamás művészettörténész

Kieselbach Ákos művészettörténész

Rieder Gábor művészettörténész (Emerging talent)

Máthé Ferenc festménybecsüs

Szűcs András festménybecsüs

A katalógusban szereplő analógiákat Kieselbach Ákos válogatta

Katalógus koncepció: Rieder Gábor

A katalógust szerkesztette:

Kieselbach Ákos, Varga Zsófia

Háttérkutatások a katalógushoz: Rieder Gábor, Varga Zsófia, Németh Ákos

A katalógusban szereplő tanulmányok szerzője:

Rieder Gábor művészettörténész

Munkatársak:

Kolozsváry Gyöngyvér, Mester Dóra, Németh Ákos,

Orlik Erika, Vékony Balázs, Hauptman István

KIESELBACH

Kiadta: Kieselbach Galéria

Koordinátor: Kieselbach Anita

Fotó: Darabos György, Harasztos Áron

Grafikai tervezés és nyomdai előkészítés: Czeizel Balázs

Nyomás és kötés: Pauker Nyomda

77 év magyar remekművei

Előszó a kortárs aukcióhoz

2023. március 17.

Sok évtizedes műkereskedelmi pályafutásom során kivételes gazdagságban és sűrűségben volt szerencsém megismerni a magyar művészetet. A kiállítások, könyvek és aukciós katalógusok válogatása és szerkesztése közben mindig az lebegett a szemem előtt, hogy miként lehet felmutatni a titkos belső kapcsolódási pontokat. A művészettörténet olyan, mint a kaleidoszkóp, ezerféle módon tudnak egymás mellé rendeződni a műtárgyak, kirajzolva a különféle természetű belső összefüggésrendszereket. Így jártunk el a kortárs aukciós anyag válogatása során is. Néha kell egy kis segítség; egyes művek megtalálják a galériát, másokat pedig – támaszkodva a több évtized alatt kialakult ismeretségekre – direkt hívtunk meg, hogy plasztikusabban rajzolódhasson ki az 1945 utáni magyar művészet sokszínűsége és gazdagsága. Az azóta eltelt 77 év alatt újra és újra átformálódott a kánon. Egyes régi csillagok, mint például Kondor Béla, Anna Margit vagy Kassák Lajos még mindig ragyognak, de közben felemelkedtek a neo-avantgárd sztárok, illetve helyet kértek a hasonló kvalitást képviselő kortársaik is.

Törekedtünk rá, és szerencsésen úgy is alakult, hogy kortárs aukciónkon jó pár igazi ritkaság, vitathatatlan főmű látható együtt. Mindenképpen ezek közé sorolható Keserü Ilona nagy, vörös-rózsaszín-narancs festménye, egy, a léptékében és nyelvezetében is különleges kvalitást képviselő kulcsmű. Keserü pályáját évtizedek óta figyelem, kiállítást is rendeztem műveiből a galériában tíz évvel ezelőtt; örömmel látom, hogy most már a világ legnevesebb múzeumaiban szerepel, a Metropolitanától a Pompidou-n keresztül a bilbaói Guggenheimig. (Mindenkinek ez volt a titkolt álma, de neki sikerült is.) A nagyritkán felbukkanó korai remekei már sokszor nyugat felé indulnak el a műtárgypiacon, most épp a Stephen Friedman Gallery standján voltak láthatóak képei a londoni Frieze Masters vásáron. A szocializmusban dolgozó, hitelességüket őrző művészek életműve rendszerint túl szűk ahhoz, hogy a műkereskedők könnyedén válogathassanak belőlük. Ezért megy csoda számba, hogy két olyan Korniss is bekerült a válogatásba, mint a pollocki zöld *Out black*, vagy a ragyogó kis ékszer – egy valóságos „talizmán” –, az *Orvvadász*. Mindkettő egy legendás művészbarátság nyoma: a közelmúltban elhunyt Tandori Dezső gyűjteményében őrződtek meg. Hasonlóak felbukkanására már nincs remény, miközben igény lenne rájuk (a Nudelman-gyűjtemény *Sárga kalligráfiá*ját vagy a bodobácsos *Sárkányos I*-et például a Magyar Nemzeti Bank vásárolta meg pár éve kiemelkedő összegért). Veszelszky Béla különleges pointillista absztrakt tájkép-koncentrátumai is „elfogytak”, nagy trófeáit mind rangos állami intézmények vagy mozdíthatatlan magángyűjtemények őrzik; az árverésen szereplő fejedelmi táblaképe az eddig elefántcsonttoronyként elzárt Tandori-kollekcióból került elő, valódi szenzációként. Igazi ritkaság! Kassák Lajos szűkre szabott munkásságából is hiába várunk újonnan felbukkanó művekre. Kassák azon kevés magyar alkotó közé tartozik, akiket tökéletesen értenek és értékelnek a nyugati múzeumok világában is, nem véletlen vásdászták le avantgárd festményeit külföldi intézmények. A most felbukkant kompozíciója, a „Singer Kas-sák” a 20. század közepi modernség ritka kincse, hibátlan pedigrével: a legendás galériás, Denise René 1960-as kiállításáról került egy amerikai gyűjtőhöz, Singerhez Ohioba. Más okokból, de a 60-as, 70-es évek legnagyobb sztárjától, Kondor Bélától se kerülhet gyakran terítékre komoly alkotás, hiszen korai halála után a hagyaték bekerült a Magyar Nemzeti Galériába. *A Műtücsök felbocsátása* viszont ilyen ritkaság: egy arany fényű ikon, csak a *Darázs király*hoz mérhető, gyűjtőknek való főműve a kondori életműnek. Két évtizeddel ezelőtti felbukkanásakor is szenzációnak számított, ahogyan ma is.

Kondor nem az avantgárdhoz tartozik, hanem ahhoz a kelet-európai figurális modernséghez, amely a magyar művészet történetében megkerülhetetlenül fontos. Művészettörténeti kaleidoszkópunkban ennek más képviselői is fontos szerephez jutnak, Korga György sosem látott minőségű pop art főművétől kezdve, a drámai erejű Anna Margiton át, Gedő Ilka különleges érzékenységéig, vagy akár Kelemen Károly művészettörténeti játékaig. Bőven lenne még elmesélnivaló a magyar művészet történetéből, de korlátozni kellett magunkat, hogy beleférjünk a jelenlegi feszes válogatásba. Hiszen a 77 év termését bemutató anyagban helyet követeltek maguknak az absztrakció nagy mesterei is (Veszelszkytól, Molnár Sándoron át, Fajó Jánosig), valamint a feltörekvő fiatalok, akik közül a *Youhu* projekt egyik gazdája, Rieder Gábor kurátor válogatott (*Emerging talent* szekció).

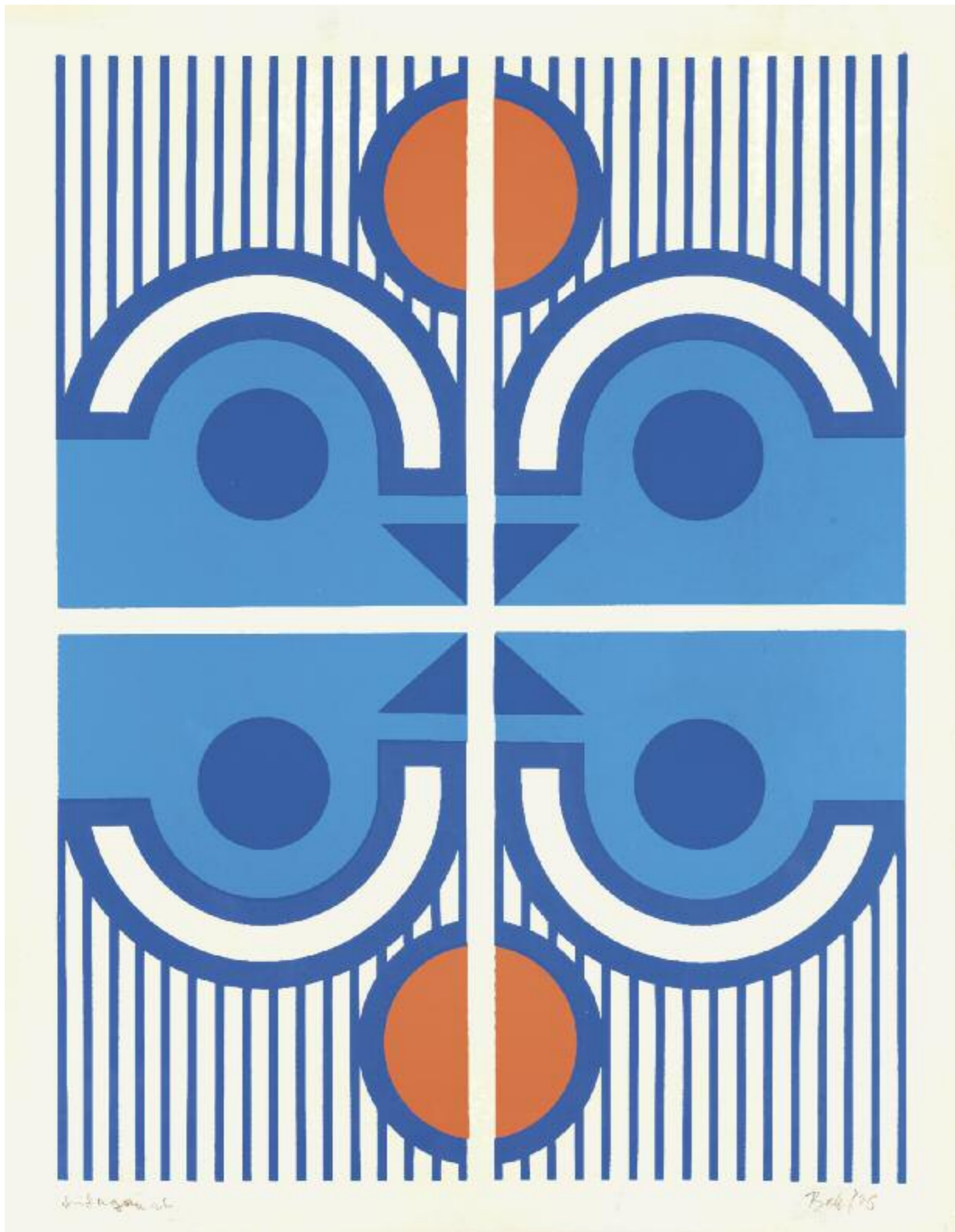
2023. március 17.

A magyar művészettörténeti kánon folyamatosan alakul. A Kiscelli Múzeum dolgozik Mácsai István életművének bemutatásán, újragondolva azt az ellentmondásos figurát, akit ezer szál fűzött a pesti értelmiségi elithez, miközben szakmai megítélése sosem volt egyértelmű. A háború utáni magyar képzőművészeti kánont nemcsak a nagy múzeumi kiállítások alakítják, hanem legendás művészettörténészek, például Körner Éva, akinek hagyatékából több mű is bekerült aukciónkra, vagy a híres műgyűjtők, például Kolozsváry Ernő vagy Knoll József (az előbbitől El Kazovszkij-képek, az utóbbitól a kivételes Kondor ritkaság szerepel anyagunkban). De szintén alakítják a kánont az olyan kivételes figurák, mint Tandori Dezső, illetve a szaktudományi tanulmánykötetek (például az A kettős beszéden innen és túl) és a kortárs kurátorok, köztük a nálunk nyáron megrendezett *Youhu* kiállítás és könyv készítői.

2023. március 17.

Könyveinkben magunk is követjük a művészettörténet szakmai sztenderdjeit. Ugyanakkor azonban az is nagy örömet okoz – nem lehet letagadni –, amikor nyitottan, kreatív módon közelítjük meg tárgyunkat. Ezt az élményt szeretnénk megosztani olvasóinkkal is! Az új dizájnt kapó kortárs katalógusban megőriztük az analógiák által képviselt szabadságot, a szabad képzettársítás kreatív asszociációs játékmezéjét. Így kerülhetnek egyes aukcionált alkotások mellé – apró képes formában – nemzetközi párhuzamok és művészettörténeti klasszikusok analógiaként, de akár egy jelenet a *Hair*ből, egy sportcipő vagy pár instagramos divatfotó is. Szeretem, hogy nem csak a megcsontosodott, szaktudományi szigorúsággal lehet hozzányúlni ahhoz a sokszínű és izgalmas tárgyanyaghoz, mely az elmúlt 77 évből előttünk áll, és várja, hogy foglalkozzunk vele. Néha a provokatív társítások vagy váratlan értékhangsúlyok kifejezetten inspirálóak. De sokra tartjuk a művészettörténész szakma fáradhatatlan kutatói munkáját is, nem véletlen, hogy több most árverésre kerülő alkotás – Kondortól a Hajas performanszfotóig – szerepelt az elmúlt évek legnagyobb kanonizációs erővel bíró kötete, a patinás Thames and Hudson által kiadott *A kettős beszéden innen és túl* lapjain. Főművek, ritkaságok, kortárs ikonok és gyűjtői érdekességek követik egymás a következő oldalakon információgazdag és látványos grafikai megjelenítéssel. Remélem, a nézők és vásárlók számára is akkora élményt jelent majd a könyv lapozgatása, mint a katalógus összeállításaink!

KIESELBACH TAMÁS

Bak Imre ¹

(Budapest, 1939–)

Tükröződés, 1976

Reflection, 1976

63,5 × 49 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelzve jobbra lent: Bak I 76 |

Signed lower right: Bak I 76

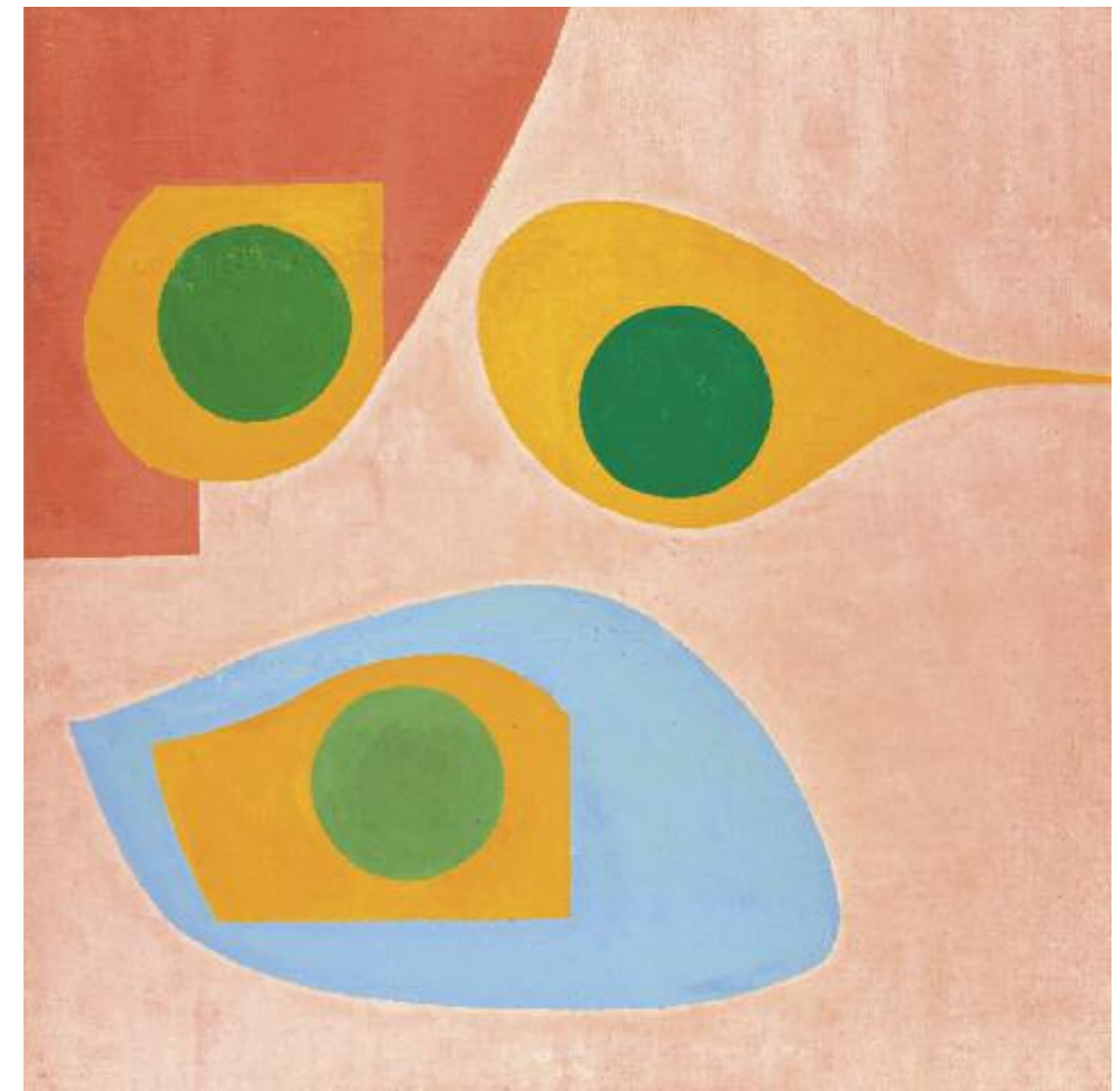
Jelzve balra lent: szítanyomat |

Signed lower left: szítanyomat

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 190 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 2 381 – 3 810 EUR

Marosán Gyula ²

(Budapest, 1915–2003, Torontó)

Kompozíció rózsaszín alapon

Composition in Pink

61 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész hagyatékában

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 786 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 2 858 – 5 715 EUR

3

Hencze Tamás

(Szekszárd, 1938–2018, Budapest)

Dinamikus struktúra (piros–kék), 1971

Dynamic Structure (Red–Blue), 1971

60 × 85 cm

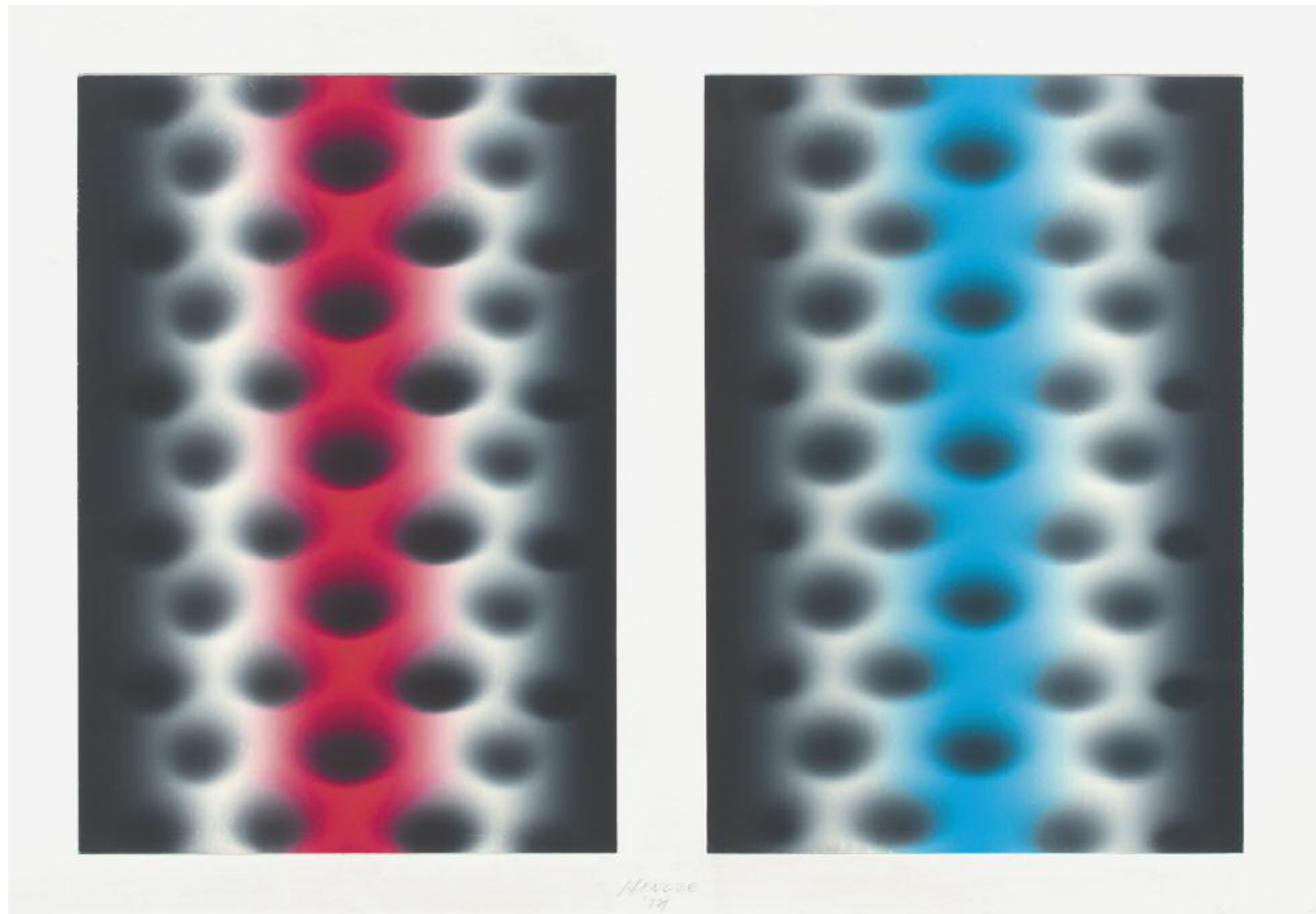
Olaj, ofszet festék, karton | Oil, offset paint on cardboard

Jelezve középen lent: Hencze '971 | Signed lower middle: Hencze '971

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 143 EUR

Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 9 524 – 14 286 EUR

Keserü Ilona

4

(Pécs, 1933–)

Anonim hullámváz, 1964 körül

Anonym Fluctuation, c. 1964

25,5 × 34,5 cm

Tus, papír | Indian ink on paper

Jelezve jobbra lent: Keserü | Signed lower right: Keserü

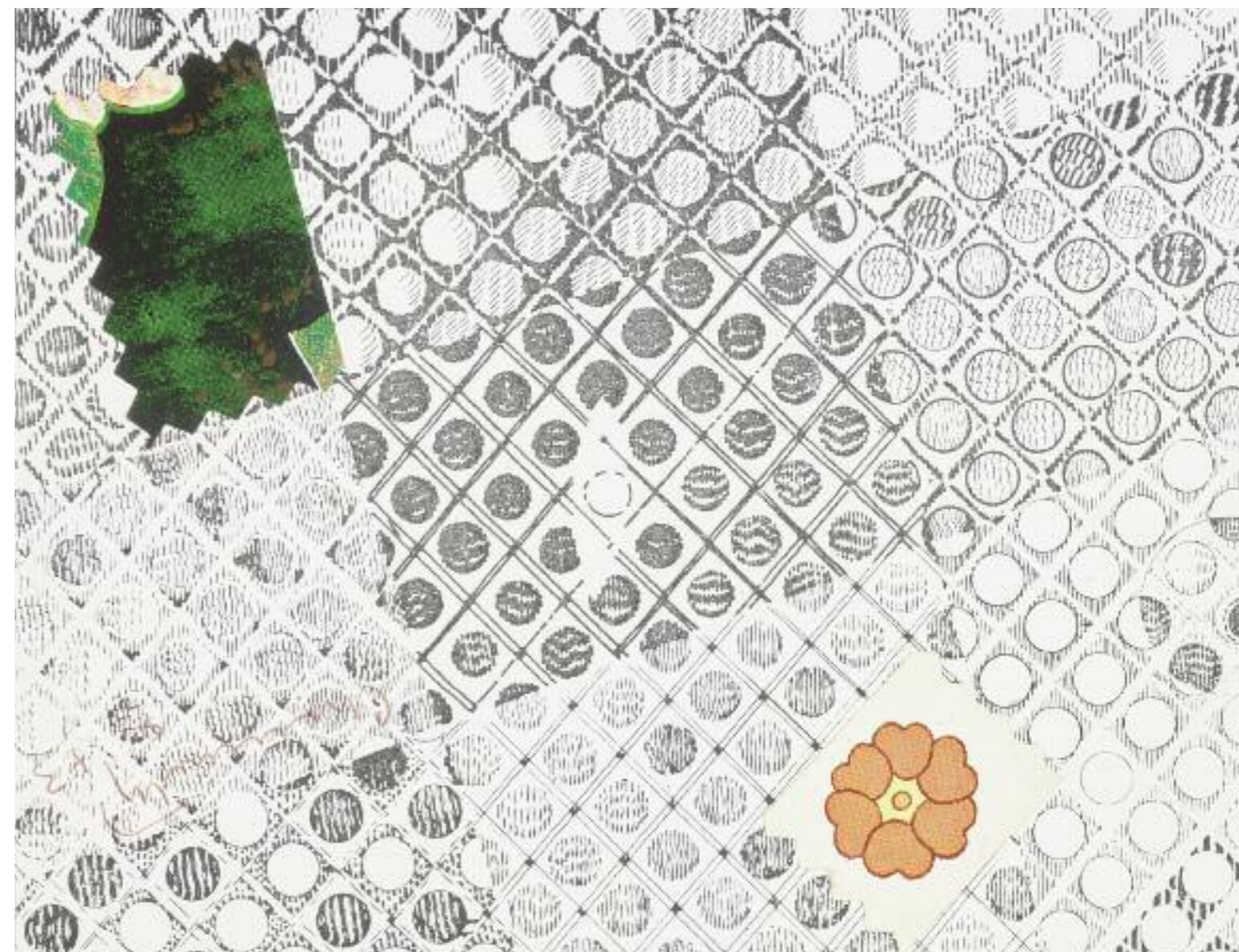
PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tandori Dezső gyűjteményében

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 786 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 2 381 – 4 762 EUR

Gyarmathy Tihamér

5

(Pécs, 1915–2005, Budapest)

Piros virág

Red Flower

10 × 13 cm

Kollázs, papír | Collage on paper

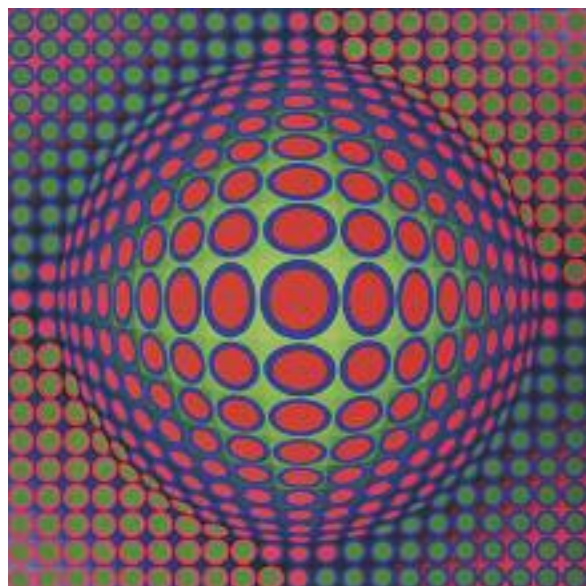
Jelezve oldalt balra: Gyarmathy, Hátoldalon: Gyarmathy Tihamér |

Signed middle left: Gyarmathy, On the reverse: Gyarmathy Tihamér

Kikiáltási ár: 220 000 Ft / 524 EUR

Becsérték: 400 000 – 650 000 Ft

Estimated price: 953 – 1 548 EUR

Victor Vaserey: Vega, 200, 1968, magántulajdon

Braun András

6

(Miskolc, 1967–2015, Budapest)

Irányított szabadidő, 2007

Controlled Freetime, 2007

140 × 140 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve a hátoldalon: Braun András 2007 140 Akril, vászon
„Irányított szabadidő” | Signed on the reverse: Braun András
2007 140 Akril, vászon „Irányított szabadidő”

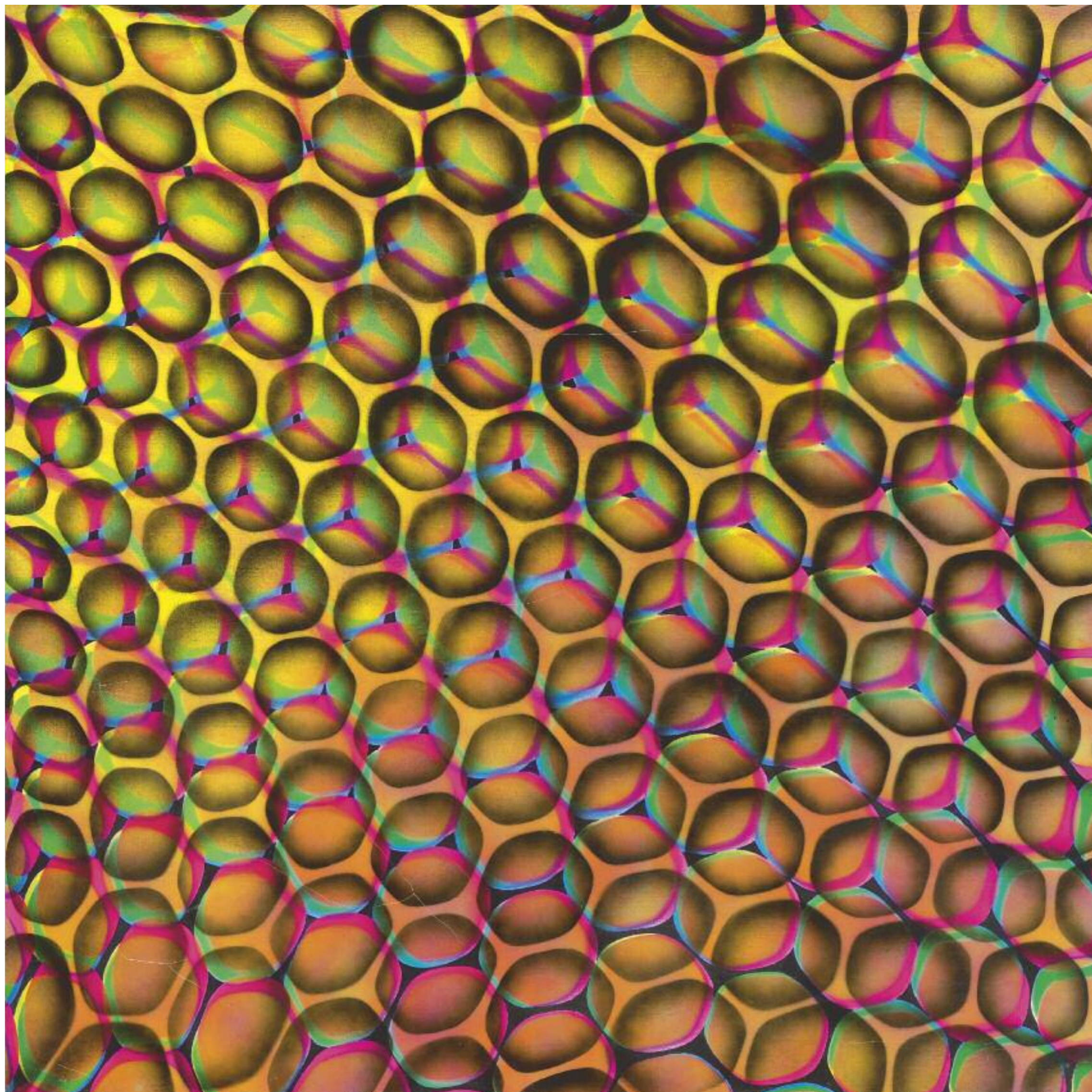
KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

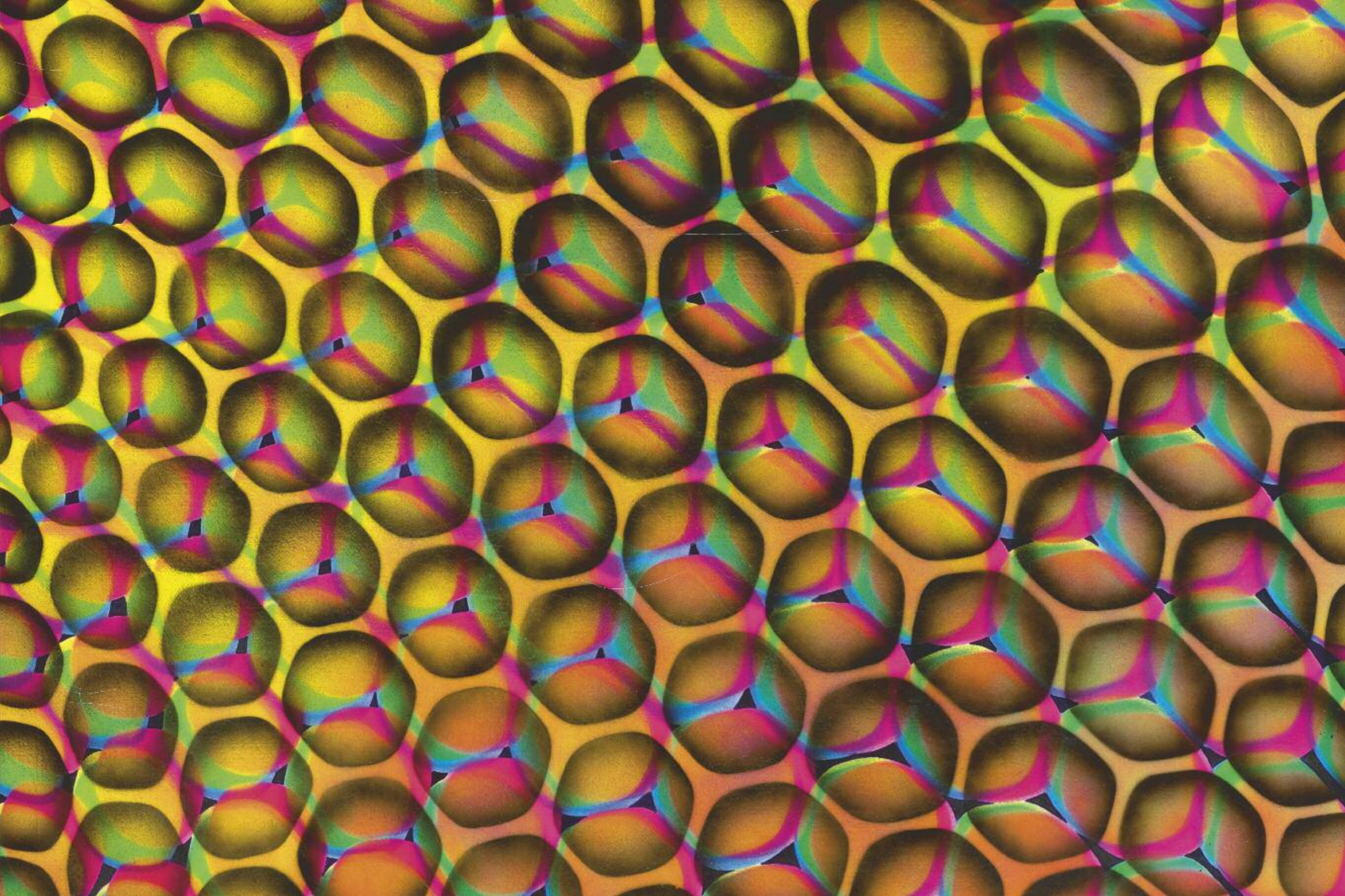
· Szerepelt a ViennaFair művészeti vásáron

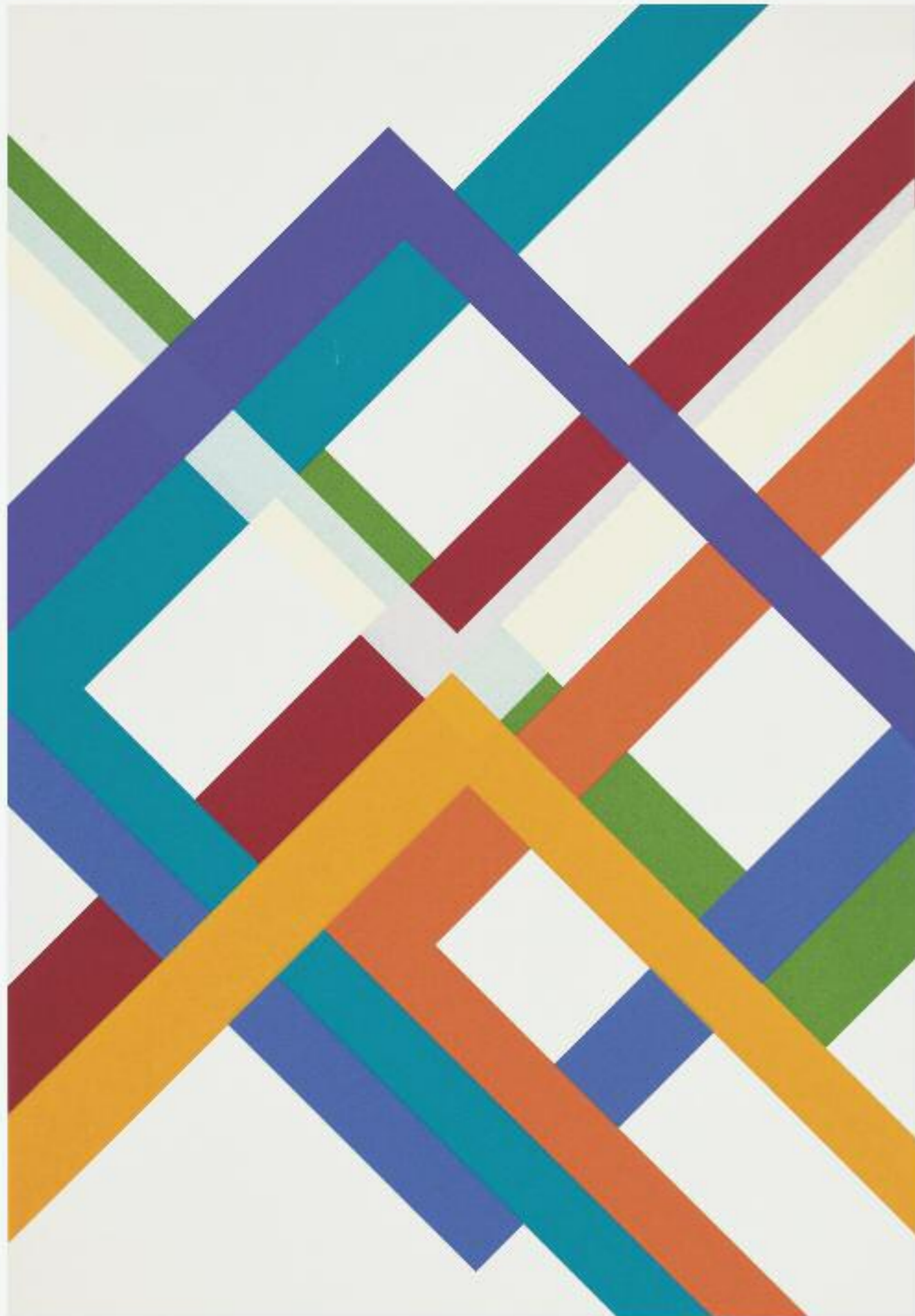
Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 858 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft

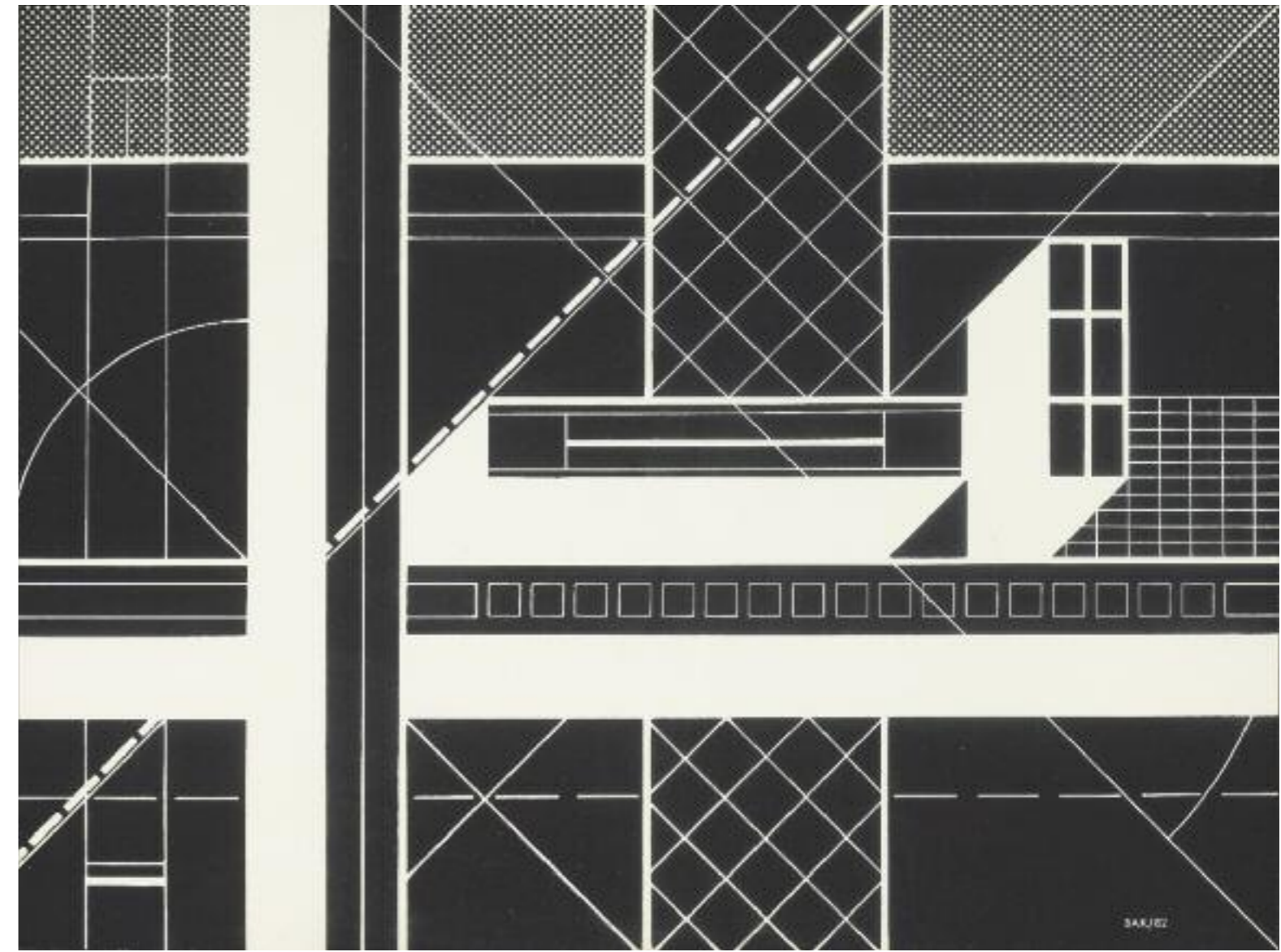
Estimated price: 4 286 – 6 667 EUR

Maurer

Maurer Dóra

(Budapest, 1937–)

Laza fonat, 1986

Loose Braid, 1986

69,5 × 50 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve balra lent: Próba, Jelezve jobbra

lent: Maurer | Signed lower left: Próba,

Signed lower right: Maurer

Kikiáltási ár: 420 000 Ft / 1 000 EUR

Becsérték: 700 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 1 667 – 3 334 EUR

7

Maurer Dóra: Együtt. A Ringturm beborítása, Bécs, 2022

Bak Imre

(Budapest, 1939–)

Geometrikus kalligráfia, 1982

Geometric Calligraphy, 1982

43 × 57 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve jobbra lent: Bak 82 |

Signed lower right: Bak 82

Kikiáltási ár: 440 000 Ft / 1 048 EUR

Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 429 – 2 143 EUR

8

Richard Serra: Repedés #1, 2011

Neoavantgárd geometria

Perneckzy Géza pontos jellemzése szerint „úgy tartjuk számon Halász Károlyt, mint az utolsó konstruktivista művészek egyikét, életrajzi adatait tekintve is ama bizonyos neo-avantgárd nemzedék tagját. [...] Mert tusrajzai vagy mérték-tartóan színezett lapjai és festményei olyan szigorrról árulkodtak és afféle koncentrátságot mutattak, ami a régi orosz és holland konstruktivistákra emlékeztetett. [...] Tussal vagy akrillal készült lapjain nem egyszer oldalra billent magaslesek talányos árnyképe köszönt ránk, ahol pedig éteribbek a tónusok, és halványabbak a színekkel kitöltött formák, ott meg tovaúszó kondenzcsíkok, karcsú vonallá nyúlt párok emlékeztetnek a nyári égboltot konstruktivista képpé átrajzoló légitforgalom szeszélyes játékára.” Frank Stella, az amerikai geometrikus absztrakció legendája azt tanította, hogy a nonfiguratív képen azt látod, amit láatsz, nincs mögöttes tartalom, nincs ikonográfia, nincs metaforikus holdudvar. A minimalista materializmus programja Kelet-Európában nem működött, a hivatalos absztrakció a 70-es években a jelentéskiolto ornamentikát engedélyezte csak, így a neoavantgárd festők – törvényszerű módon – a másik irányba mentek el: tudatos geometrizáló programjukhoz egyéni jelentéstartalmakat rendeltek.

Magaslesen

A Pécsi Műhely egyik oszlopos tagja, Hopp-Halász Károly (korábban egyszerűen: Halász Károly) is személyes mitológiával töltötte meg a geometriát a szüleitől örökölt paksi parasztházban berendezett műterme magányában. A konstruktivizmus nagy hagyományfolyama mellett ugyanúgy hatott rá Dürer mágikus négyzete, mint Vasarely op artja vagy a pécsi mester, Lantos Ferenc tanítása. A szögesdróttal övezett bezártság és az erdőszéli idilli panoráma paradox ket-tősségét hordozó magasles témája ennek legtisztább, emblematikus megfogalmazása. A motívum eredetije a 70-es évekbeli progresszív művészek „szentélyében”, a balatonboglári kápolnában fogalmazódott meg elsőként, a Pécsi Műhely tagjainak *Tájkorrekció* című 1972-es kiállításán. Hopp-Halász egy konstruktív, fémcsőves kockakonstrukciót készített a kápolna kertjébe (ezt rekonstruálta az acb Galéria 2016-os Hopp-Halász-kiállítása). Ennek a land artos térbeli alakzatnak a különféle nézeteit festette meg a következő évek *Magasles*-sorozatán. A homogén mértani idomokból felépített képtérben látszólag perspektivikus fekete idomok között úgy nyílik ki a fehérség, mint börtönudvarról nézve az égbolt. Egy metafizikus ablak a sötétlő konstruktív formák között.

RIEDER GÁBOR

Hopp-Halász Károly

9

(Paks, 1946–2016, Paks)

Magasles IV., 1972–1983

High-stand IV, 1972–1983

60,5 × 60,5 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Halász, Jelezve balra lent: 1972–83 |

Signed lower right: Halász, Signed lower left: 1972–83

IRODALOM | LITERATURE

· Hopp-Halász Károly. Pécs, 2011.

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 334 EUR

Becsérték: 2 400 000 – 3 600 000 Ft

Estimated price: 5 715 – 8 572 EUR

Ellsworth Kelly: Ünnep Torcyban, 1952,
MoMA, New York

10

Károlyi Zsigmond

(Budapest, 1952–)

Négyháromszög, 2013

Fourtriangle, 2013

90 × 90 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: KZS. 806. |

Signed on the reverse: KZS. 806.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

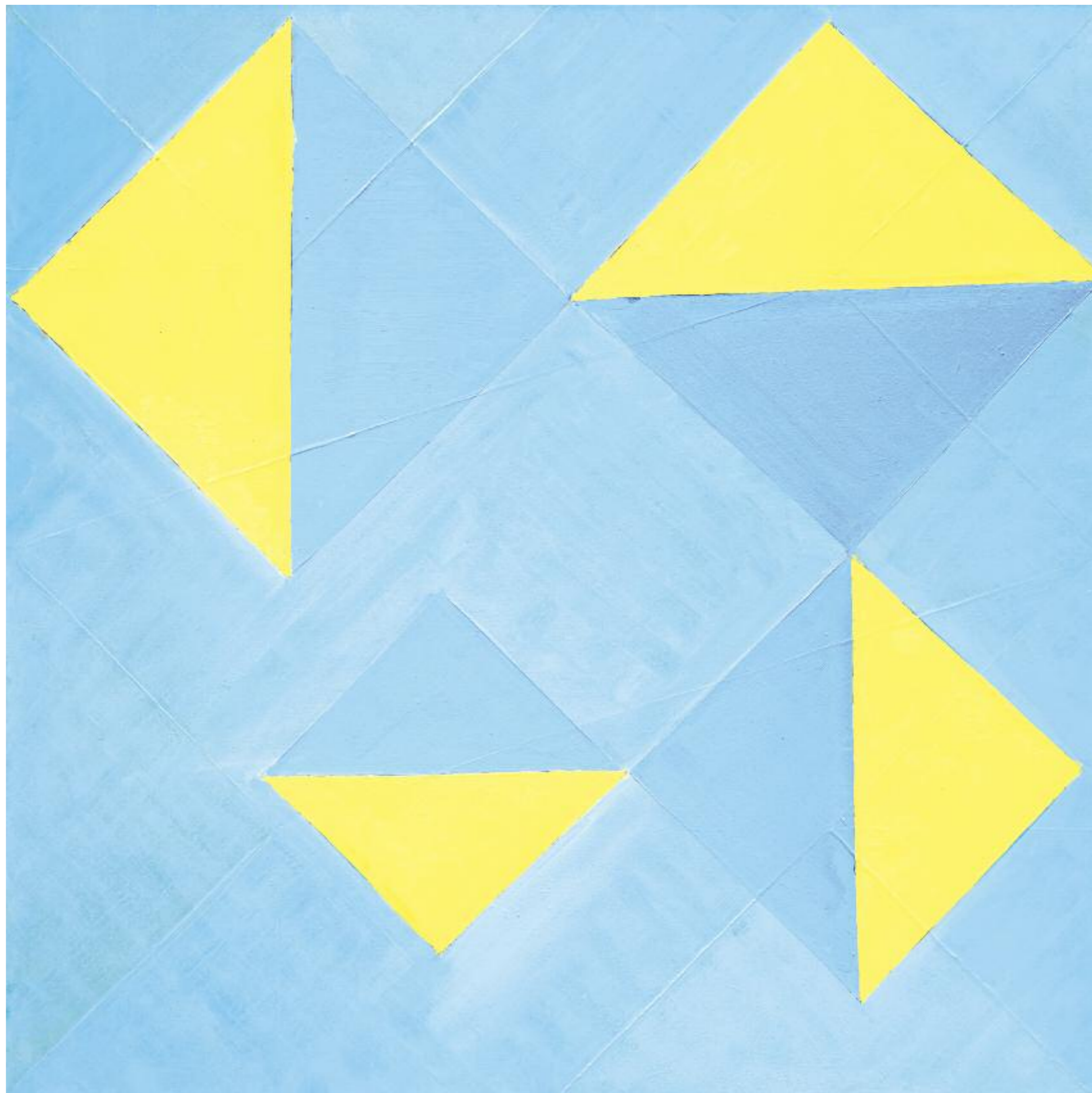
· Károlyi Zsigmond: Régiúj 1975–2015,

Szerk.: Hajdu István, 174.

Kikiáltási ár: 1 300 000 Ft / 3 095 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 4 286 – 5 714 EUR

Robert Delaunay: Az első lemez, 1912–13. magántulajdon

11

Tröster Vera

(1942–)

Színrendszer, 1980

Colour System, 1980

105 × 82,5 cm

Olaj, vászon, fa | Oil, canvas on board

Jelzés nélkül | Unsigned

Hátoldalon: Kiállítási címke:

/Tröster Vera: Színrendszer, 1980 165./

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor László Károly gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 2006: László Károly gyűjteménye,

Dubniczay-palota, Veszprém

IRODALOM | LITERATURE

· Tröster Vera kiállítása nyílt az esztergomi Technika

Házában, Vigília, 1970/10.; Tröster Vera kiállítása,

Csepel Galéria, Budapest

· 1971. január 19 – 31., katalógus S. Nagy Katalin

előszavával

„Bozóky”: Vera Tröster..., Daily News, Budapest,

1971. február 13.

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 858 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft

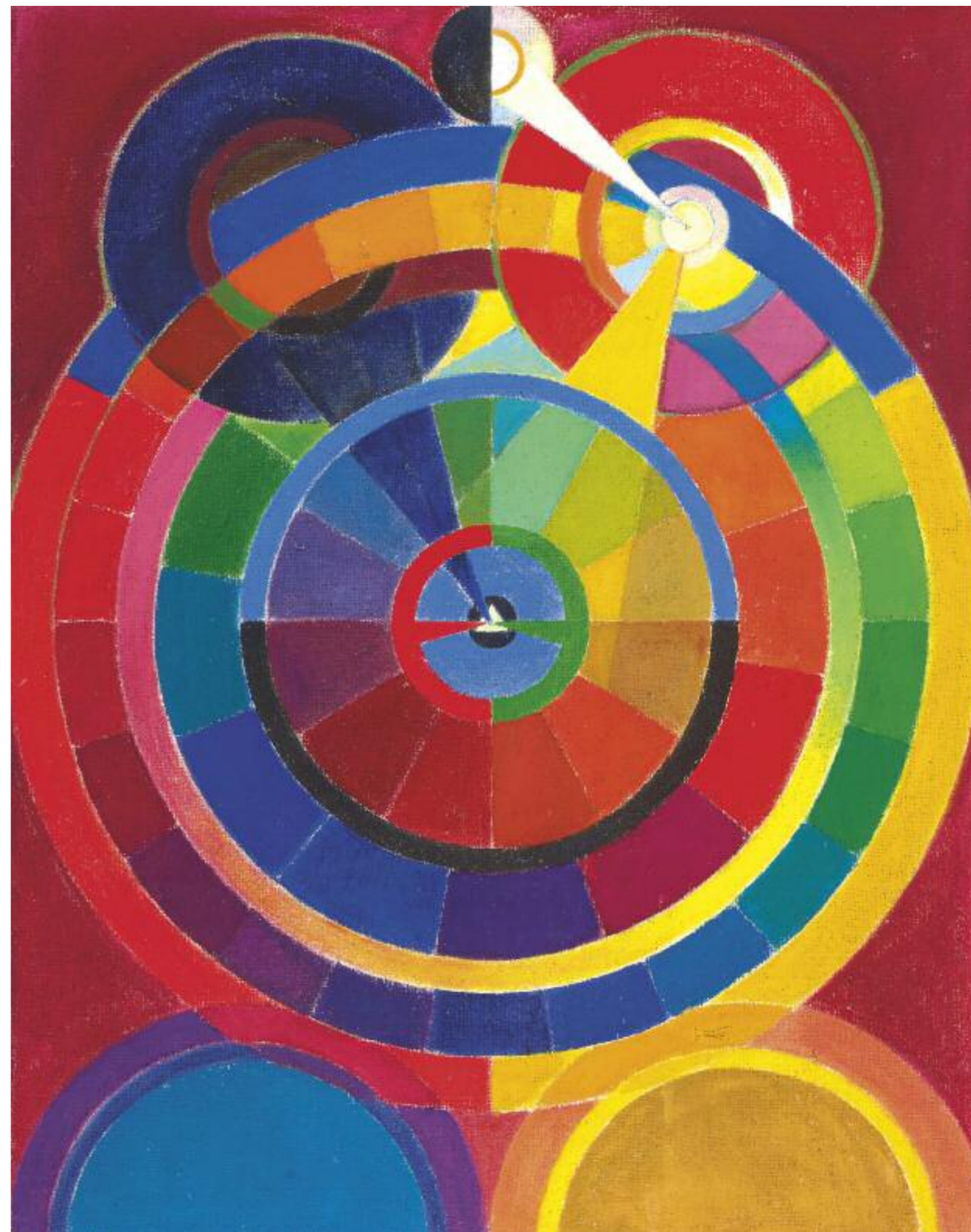
Estimated price: 4 286 – 6 667 EUR

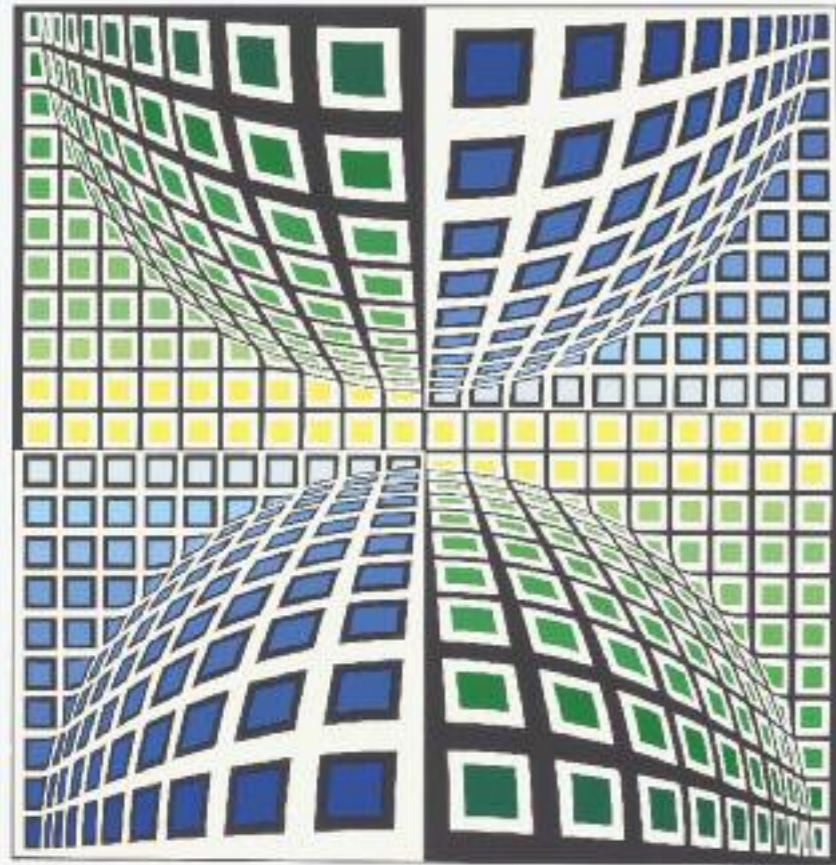
»Mert Tröster Vera fő eszköze,
alapprincípiuma a szín,
ez hordozza elsődlegesen
mondanivalóit«

S. NAGY KATALIN

Kiállítási enteriőr – László Károly Gyűjtemény, Veszprém, Dubniczay Palota

Gyarmathy Tihamér 13

(Pécs, 1915–2005, Budapest)

Épített alakzat, 1945

Built Formation, 1945

17,5 × 15,5 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve jobbra lent: Gy. 945, Hátoldalon: Épített alakzat | Signed lower right: Gy. 945, On the reverse: Épített alakzat

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 858 EUR

Becsérték: 2 200 000 – 3 400 000 Ft

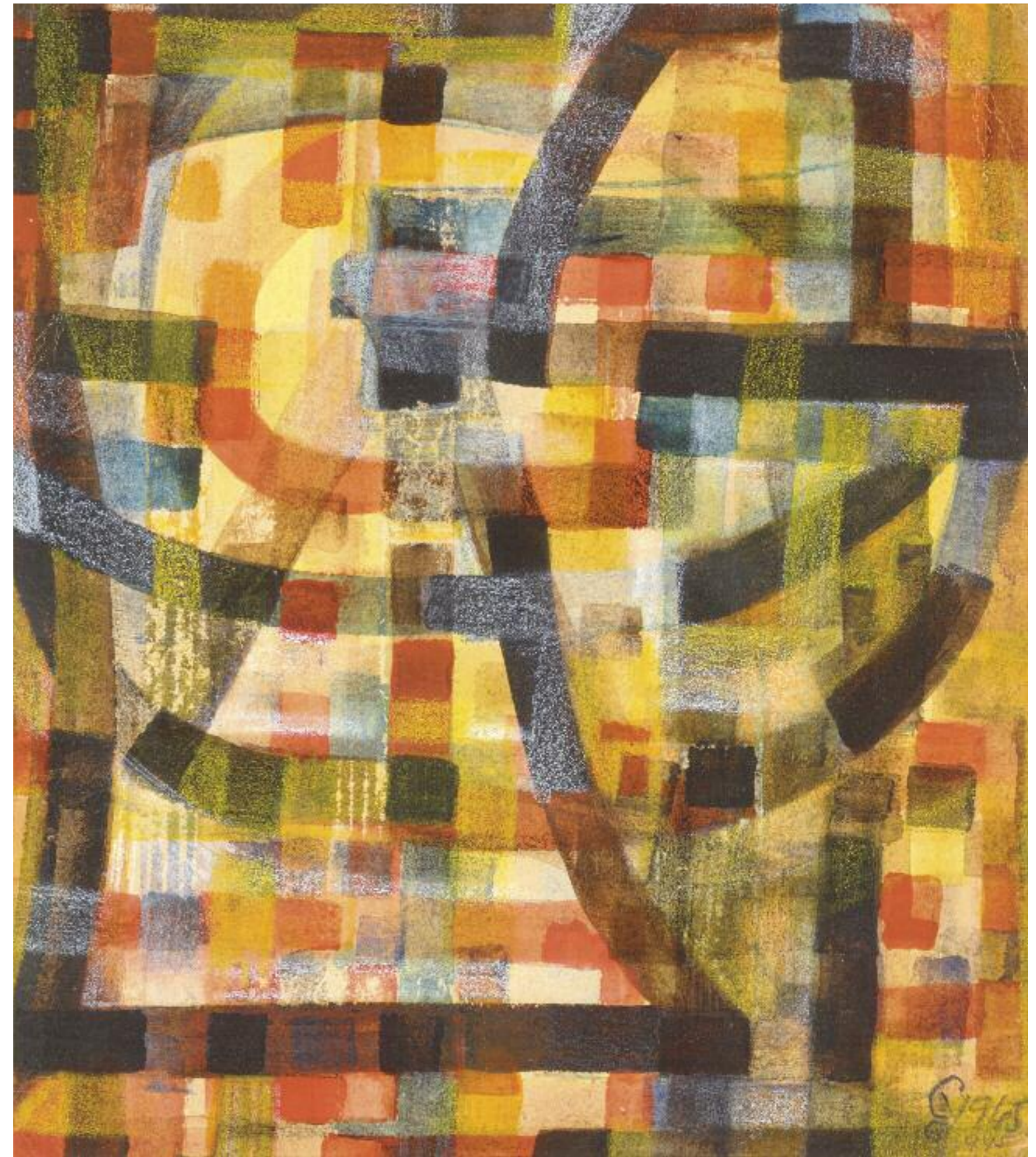
Estimated price: 5 239 – 8 096 EUR

Tancredi Parmeggiani: Cím nélkül (Velencéről), 1958, Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Róma

Paul Klee: Északi szoba, 1932

Vasarely Victor 12

(Pécs, 1908–1997, Annet Sur Marne)

Miok, 1985

Miok, 1985

68 × 48 cm

Szitanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve balra lent: 47/110, Jelezve jobbra lent: Vasarely |

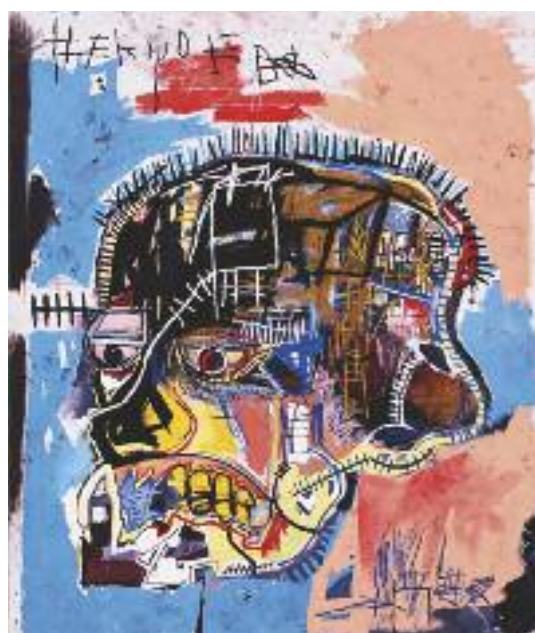
Signed lower left: 47/110, Signed lower right: Vasarely

A Vega csillagképek című szitanyomat mappából, Helikon kiadó, Budapest, 1985 (kivitelezés: Pesti Műhely / Fajó János)

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 667 EUR

Becsérték: 500 000 – 850 000 Ft

Estimated price: 1 191 – 2 024 EUR

Jean-Michel Basquiat: Cím nélkül (Koponya), 1981,
The Broad Museum, Los Angeles

14

Hincz Gyula

(Budapest, 1904–1986, Budapest)

Giroszkóp (Játékos forgatag), 1975

Gyroscope (Playful Vortex), 1975

100 × 100 cm

Olaj, akril spray, vászon | Oil, acrylic spray on canvas

Jelezve a hátoldalon: hagyatéki bélyegző |

Signed on the reverse: legacy stamp

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész családjának tulajdonában

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 714 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 4 500 000 Ft

Estimated price: 7 143 – 10 714 EUR

»méltóságteljes bordók,
lángoló pirosak, vidám sárgák,
könnyed türkizek, olajzöldek,
feketék és kékek«

Festő. Guru. Mester. Molnár Sándor központi szerepet játszott a 60-as évek nagy nemzedékének indulásában. Az 50-es évek fojtogató légkörében a Képzőművészeti Főiskola diájaként egy antikváriumban talált pár nyugati könyvet a tiltott absztrakcióról, Kandinszkijról és Mondrianról. Ezek hatására indult el azon a nonfiguratív festészeti úton, amelyből monumentális életműve megszületett. Maga köré gyűjtötte hasonló érdeklődésű diáktársait (Bak Imre, Nádler István stb.), akik ma már az Iparterv-generáció nemzetközi szintjén is jól ismert absztrakt mesterei. Ettől kezdve tíz éven át Molnár zuglói lakása adott otthont a beszélgetéseknek, vitáknak, itt cserélgették a külföldi szakirodalmat, reprodukciókat, lefordított könyveket és lemásolt kéziratokat. A Zuglói kör volt a 60-as évekbeli progresszív magyar művészeti törekvések első állomása. Maga Molnár is szerepelt monokróm képeivel az Iparterv kiállításain, de utána már saját, független, egyszerre univerzális és a magyar tradícióból táplálkozó művészeti útját járta. A most vizsgált mű kolorista absztrakt 1974-ből. Színrobbanászerű, mélyen zengő skála: méltóságteljes bordók, lángoló pirosak, vidám sárgák, könnyed türkizek, olajzöldek, feketék és kékek. Puha, franciás ecsettel megfestett biomorf absztrakt formaünnepe az idén elhunyt mester érett korszakából. „A mű – nyilatkozta ki Molnár egy ars poétikus interjúban – mindent elmond. Azért készült. Az ember belső képét, imaginációját mozgatja meg közvetlenül.”

R. G.

Molnár Sándor 15

(Sajólad, 1933–2022, Budapest)

Maconka II., 1974

Maconka II, 1974

90 × 150 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: MS 1974 | Signed lower left: MS 1974

Hátoldalon autográf felirat: Molnár Sándor Maconca II, 1974, 90×150 cm és Múcsarnoknakos címke töredék

IRODALOM | LITERATURE

· Molnár Sándor. Üresség. Festsémények 2006–2016.

Szerk.: Lajta Gábor – Sulyok Miklós, MMA, Budapest, 2016.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 15 477 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 16 000 000 Ft

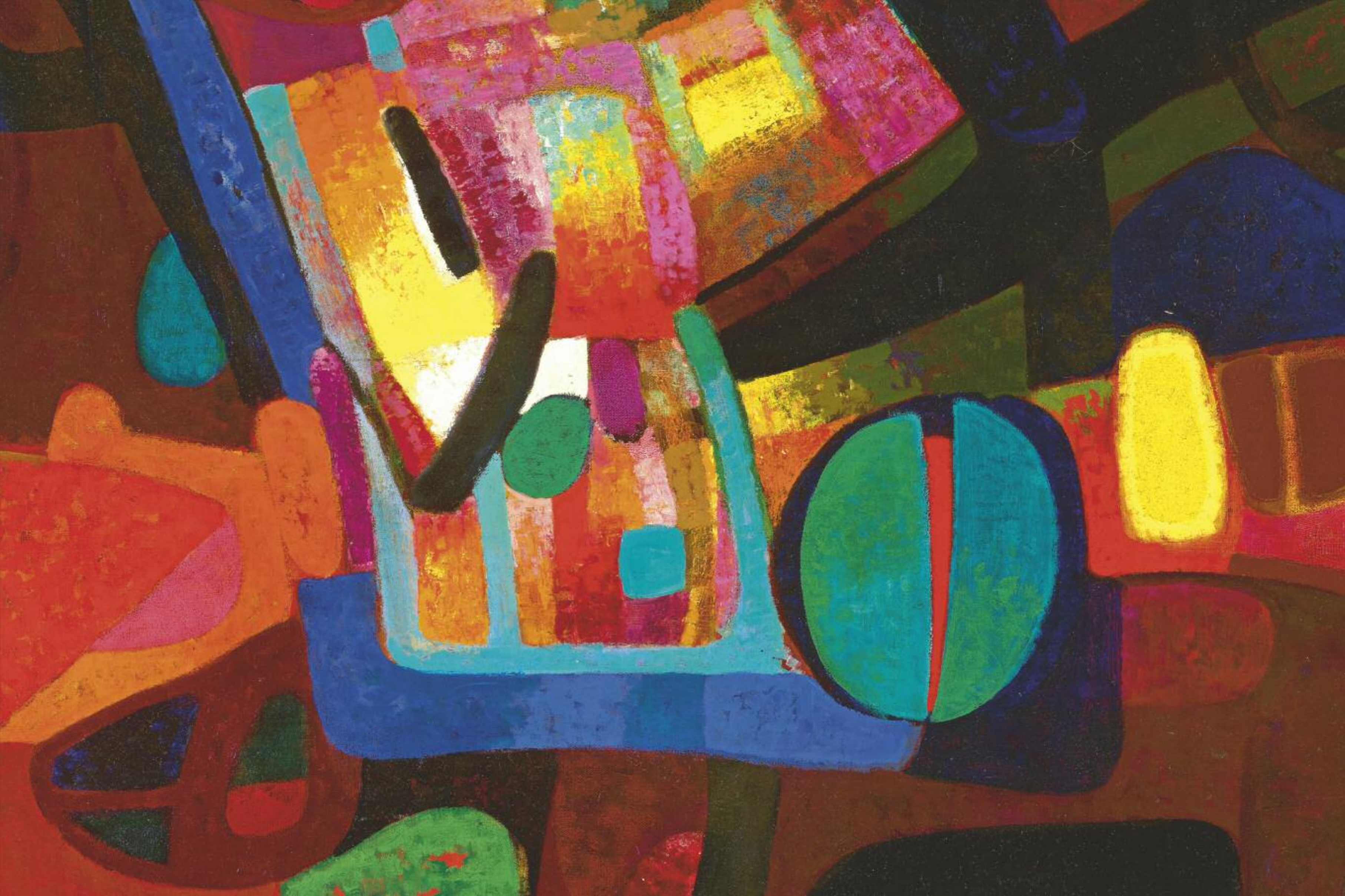
Estimated price: 23 810 – 38 096 EUR

Maurice Esteve: Faverdines, 1955, magántulajdon

Merikokeb Berhanu: Cím nélkül, XLI, 2019, magántulajdon

Hencze Tamás

16

(Szekszárd, 1938–2018, Budapest)

Cím nélkül, 1970

Untitled, 1970

78 × 60 cm

Akril, papír | Acrylic on paper

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 858 EUR

Becsérték: 2 500 000 – 4 000 000 Ft

Estimated price: 5 953 – 9 524 EUR

Hiroshi Sugimoto: Tengeri tájak (fotó)

17

Kármán Dániel

(Jászberény, 1991–)

Elapse, 2022

Elapse, 2022

185 × 160 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve a hátoldalon |

Signed on the reverse:

Kármán Dániel Elapse 185 x 160 cm

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 2022: 2kettő, BarabásiLab, Budapest

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 548 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 905 – 2 381 EUR

»emerging talent«

17

33

44

50

56

»emerging talent«

Emerging talent

Fiatal művészek a kortárs aukción

A potenciális fiatal művészhetségek („emerging artist”) felfedezése a kortárs kurátorok legkedvesebb és legizgalmasabb feladatköre. Nem arról van szó, hogy melyik frissen végzett volt-diák tud kellemes és dekoratív műveket gyártani, úgy-ahogy illeszkedve az aktuális divatokhoz. Sokkal bonyolultabb ennél a küldetés. Kell persze a frissesség, az eredetiséggel megfelelő arányban kevert trend-érzékenység, de ugyanennyire fontos az ambíció, a hosszútávú elhivatottság és az egyéni nyelvezethez, a „kézjegy stílushoz” („signature style”) vezető eltökéltség. Kurátorként ezeket kell mérlegelni, közben pedig összevetni a karaktereket a művészettörténeti életrajzok ismeretanyagával, a lehetséges kimenetek és kudarcfaktorok esélyét latolgatva. Ezzel a bonyolult szűrőrendszerrel monitoroztuk – Sárvári Zita szerkesztő- és kurátortársammal – az Y nemzedék legjavát, kiválogatva belőlük azt a 43 nevet, akik bekerültek a Kieselbach Galéria kiadásában nyáron megjelent angol nyelvű, nagy port kavaró *Youhu*-könyvbe. A *Youhu* egy pillanatkép, ami az elmúlt évtizedben kibomló művészi sikertörténeteket rögzítette, de közben a művészetipar nem állt meg, a kortárs műkereskedelem sosem látott fénykorát éli Magyarországon. Nemcsak a fiatal, *Youhuban* is bemutatott, már komoly nemzetközi kiállításajstromot vezető művészek esetében nőtt sokszorosára az érdeklődés (és a globális műtárgypiac sztenderdjeihez igazodva az árszínvonaluk), hanem az utánuk jövő új évfolyamoknál, új nemzedékeknél is. A pesti galériák már nem is győzik feldolgozni a sok mozgolódó új fiatait, ők pedig már magán úton, a műteremben találkoznak a hazai gyűjtőtársadalom krémjével. Mikor Kieselbach Tamás felkért arra, hogy kurátorként válasszak egy csokor fiatal művészt az „emerging artist”, azaz feljövőben levő, nagy jövő kapujában álló tehetségek kategóriájából, akkor rögtön tudtam, hogy merrefelé kell keresgélnem. Dóra Ádám, Gresa Márton, Kármán Dániel és Melkovics Tamás úgy építi életművét, hogy még nem dolgoznak együtt kereskedelmi galériával, mégis megmozgatják a gyűjtőtársadalom fantáziáját. Esztétikailag karakteresek és csábítóak, ugyanakkor így-vagy úgy, de a digitális világ nagyon jelenidejű lencséjén át nézik a képzőművészetet. Dóra Ádám az easy pop könnyedségével társítja egymással a laza színfoltokat és a hi-tech iparban kitenyészített színes sportcipő-formákat, telibe találva a kortárs vizualitást. (Nem véletlen került be az Esterhazy Art Awards short listjére tavaly.) Melkovics Tamás – ő szerepelt a *Youhu*-válogatásában is – a szobrászi formaképzést gondolja újra az Umberto Eco-i nyitott mű és a hálózatalmélet fényében. Legfrissebb sorozatában, az Aloy seriesben digitálisan tervezett elemekből „legózza” össze kompozícióit rendhagyóan izgalmas plasztikai „lényeket” teremtve. Gresa Márton és Kármán Dániel közös műteremben dolgozik, a generációs csomópontnak számító Birdhouse-ban. Az Andrássy úti Q Contemporary *Birds of Cool* kiállításán robbantak be a köztudatba idén tavasszal, négy művész közös stúdiómunkájával. Kármán a szoftveres rajzolatokat japános, elvont formákkal gazdagítja, finom lírával itatva át a vázába tűzött nárciszokat. Gresa számítógéppel tervezett, plotterezett mintázatokat fúj fel táblaképeire, mixelve egymással a post-truth ellentmondásokat és a techno-popos szlogeneket. *New (is always) better* – mondja képcíme, és ezzel nehéz lenne vitatkozni, egy fiatal válogatás bevezetőjében.

RIEDER GÁBOR
KURÁTOR

»Esztétikailag karakteresek és csábítóak, ugyanakkor így-vagy úgy, de a digitális világ nagyon jelenidejű lencséjén át nézik a képzőművészetet«

Ettore Spalletti: Fehér föld, arany, 1997,
Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Róma

Fajó János

18

(Orosháza, 1937–2018, Budapest)

Ölelkező formák, 2005

Shapes in Embrace, 2005

139 × 123 × 8 cm

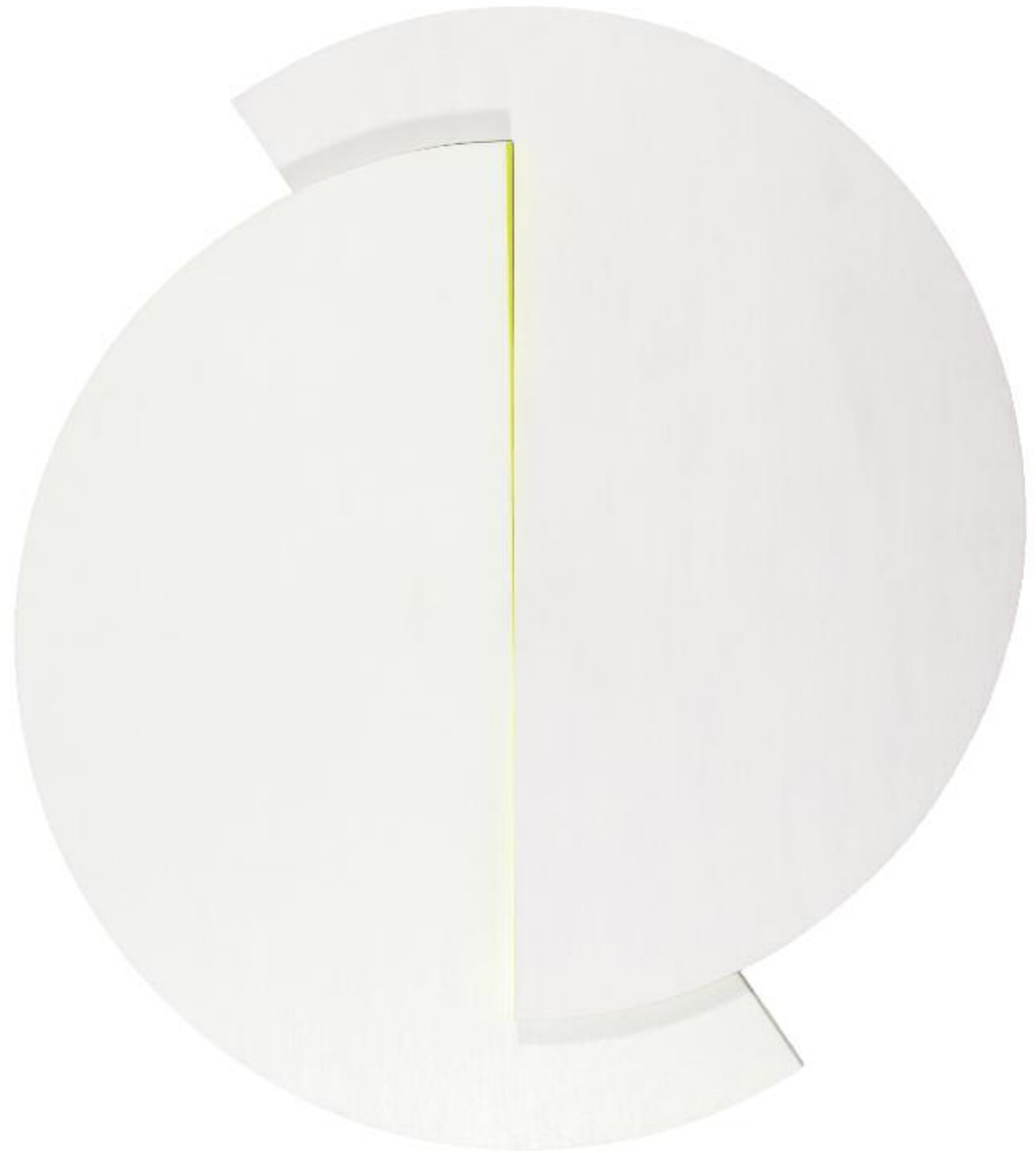
Olaj, fa | Oil on board

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Fajó 2005,
Fajó János Ölelkező formák I. olaj-fa 2005 139x123x8 cm,
Émsz. 1325 és a művész igazolása

Kikiáltási ár: 8 000 000 Ft / 19 048 EUR

Becsérték: 15 000 000 – 18 000 000 Ft

Estimated price: 35 715 – 42 858 EUR

19

Frey Krisztián

(Budapest, 1929–1997, Zürich)

090472 (Kamilla), 1972

090472 (Kamilla), 1972

139 × 139 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor dr. Adorjáni Csaba tulajdonában

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Ötven éve rejtőzködő festményt fedezett fel

a Ludwig Múzeum restaurátora. Kultura.hu,

2022. március 3.

· Ötven éve rejtőzködő Frey Krisztián festmény bukkant

elő. Videó. Artsmagazin.hu, 2022. március 31.

IRODALOM | LITERATURE

· Frey úr ír. Szerk.: Rieder Gábor, Ludwig Múzeum –

Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2022.

· Ötven éve rejtőzködő Frey Krisztián festmény bukkant

elő. Videó. Artsmagazin.hu, 2022. március 31.

· Gelencsér Rothman Éva: Frey Krisztián / Christian Frey.

Műcsarnok, Budapest, 2002.

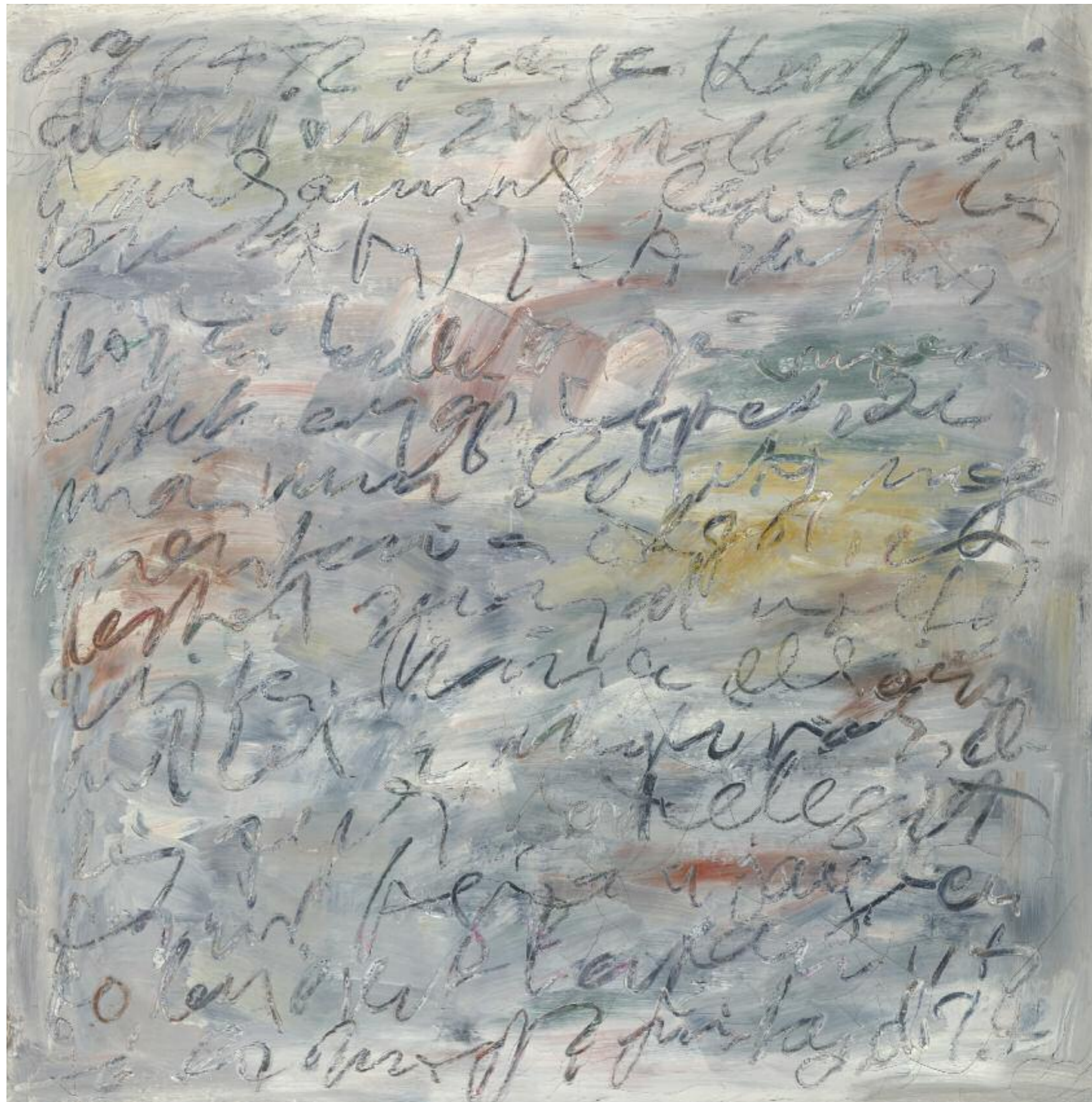
· Sinkovits Péter: Milyen a sztohasztikus kép? Beszélgetés

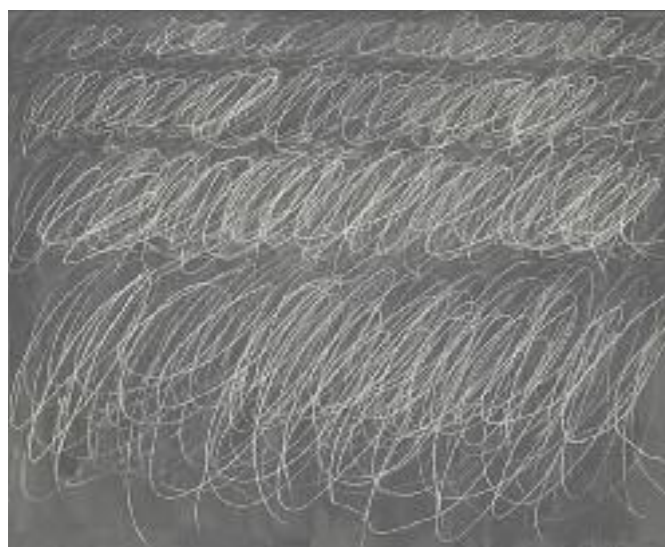
Frey Krisztiánnal. Új Művészet, 1991/1., 32–37.

Kikiáltási ár: 6 000 000 Ft / 14 286 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 19 048 – 28 572 EUR

Cy Twombly: Cím nélkül, 1970, magántulajdon

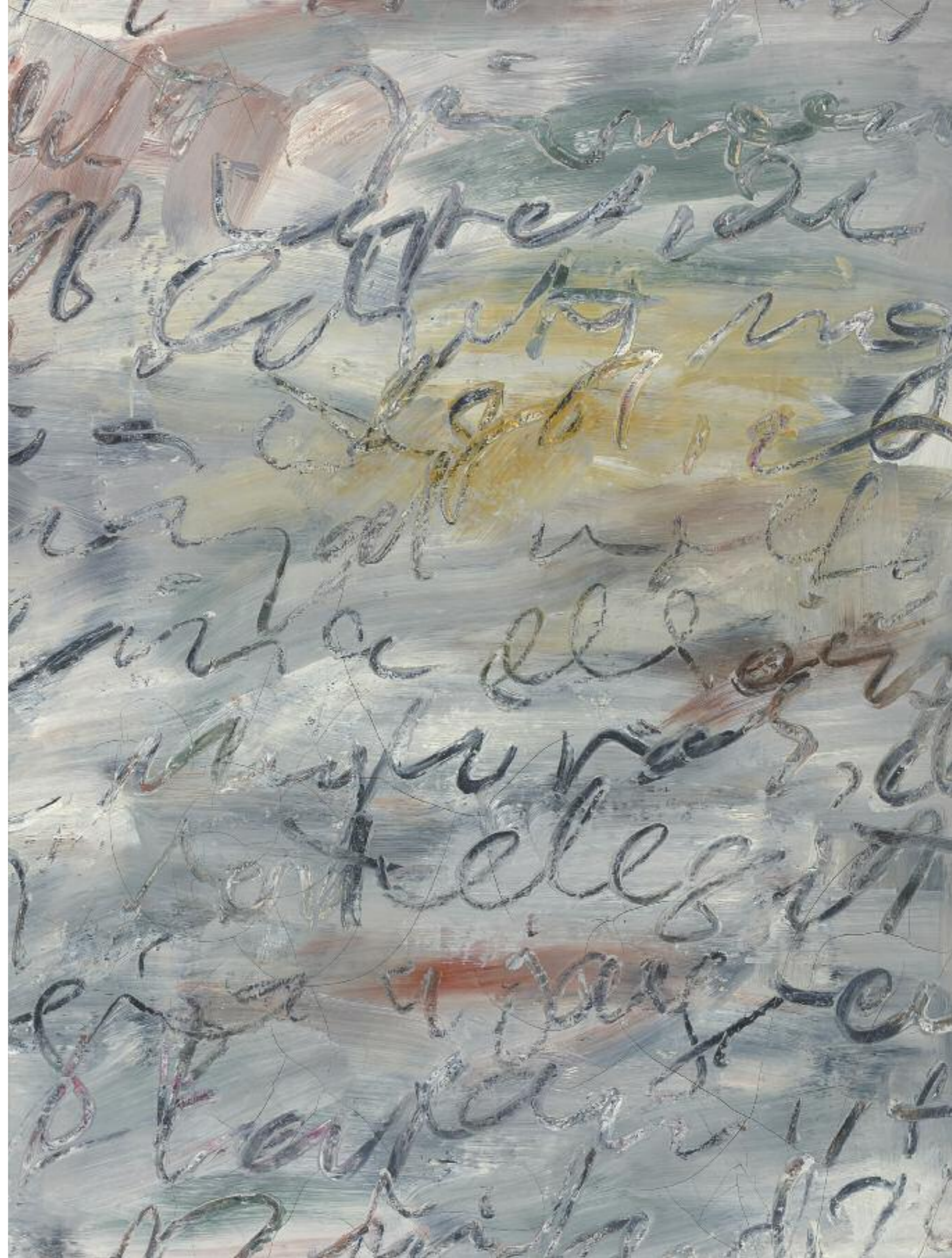
Részlet a {script:abstract}. Frey úr ír című kiállításból, 2022, Ludwig Múzeum (középen a múzeum 01 01 72 című képe, ami alatt a most vizsgált festmény bujkált évtizedekig)

Frey Krisztián: 03.12.71, 1971, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

A Ludwig Múzeum restaurátora, Mátyás Viktória nem hitt a szemének. Nézegette a múzeum 01 01 72 című 1972-es festményének elejét és hátát, miközben előkészítette a művet Frey Krisztián nagy szabású életműkiállítására 2022 első napjaiban (*{script:abstract}. Frey úr ír*). Nem sokkal voltunk a megnyitó előtt, már javában épült a tárlat, kurátori irányításom alatt, amikor kiderült, hogy nem véletlenül nem feleltethető meg a festmény előoldalának repedéshálójá a hátoldalával: a kép meg van duplázva. Valaki valamikor – minden bizonnyal maga Frey, a svájci emigrációban élő egykori iparterves művész – a vakrámára két festményt húzott fel, csak úgy, ideiglenes tárolás céljából, de végül ott felejtődött a második vászon is, és így került zürichi jó barátja, dr. Adorjáni Csaba neurológus tulajdonába. (Feltehetőleg előtte megjárta a magyar származású galériás által vezetett Galerie Schlégt is.) A nagy örömmre előkerült festmény már nem fért be a kiállításra, de a jogi tanácsadást követően visszakerült egykori, mit sem sejtő tulajdonosához. (A Ludwig Múzeum Frey-képe pedig új feszítőkeretet kapott.) A felfedezésnek hála egy újabb komoly művel gyarapodott az ismert freyi életmű, ráadásul épp az 1972-es esztendőből. Ez volt Frey legtermékenyebb csúcscéve, az a bizonyos annus mirabilis, amikor beértek svájci kísérletei, kiállítást rendezett, kéziratos szkripturális absztrakt stílusa pedig kiteljesedett. A különös, gazdag, fényteli szürke festéket hígan hordta fel széles ecsettel a vászonra, majd a még friss felületbe karcolta bele a szövegeket. Megállíthatatlanul áradt belőle a grafomán gesztusrendszer, egy olyan személyes – rendszerint német nyelvű – napló, amelyet szándékosan tartott az olvashatatlanság határán túl, megfejthetetlen, absztrakt mintázatként. Hiszen művészetének lényege épp az írásbeliség festészetté átlényegtése, ez jelent meg a graffitis „vécajító esztétikát” képviselő iparterves képein, de a computer art úttörőjeként kódolt programokban is. Megszállottan datálta képeit, így tudjuk, hogy nem sok idő választotta el egymástól a két, később egymásra került vászonképet, a 8032-es számból pedig biztosra vehetjük, hogy Zürichben készült a mű, hiszen ez volt Frey akkori svájci lakásának irányítószáma.

R. G.

4

20

21

23

36

47

62

63

93

104

kánonformálók

Tandori

Nemcsak író, hanem látnok műgyűjtő. Tandori Dezső (1938–2019) minden létező díjjal kitüntetett (neo)avantgárd költő, szépíró, esszéista és fordító. Bár a magyar irodalom legnagyobbjai között emlegetjük, mindvégig megmaradt saját zárt világában élő külön művésznek, kötött sapkájában, budai lakásában, verebei között. Közben experimentális képzőművészeti alkotásokat is készített. Szakértője volt az amerikai háború utáni absztrakciónak, barátja és értője a magyar modernség legnagyobbjainak. Lakásának falain – mindenkitől elzárva – különleges erejű alkotásokat, valódi főműveket őrzött kedvenceitől, művésztársaitól. Kivételes figura, kivételes érzékenységgel. Magának gyűjtött, hogy megteremtse magánbejáratú privát univerzumát, személyes elefántcsonttorányát. Az idő igazolta összes választását – bár őt ez aligha érdekelte.

Korniss Dezső

absztrakt
expresszionizmus

Korniss Dezső

(Beszterce, 1908–1984, Budapest)

Out Back (Homage á Jackson Pollock), 1959

Out Back (Hommage
á Jackson Pollock), 1959

75 × 107 cm

Lakk zománccfesték merített papíron |

Varnish enamel paint on paper

Jelezve hátoldalon: autográf felirat |

Signed on the reverse: autograph inscription

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tandori Dezső gyűjteményében

IRODALOM | LITERATURE

· Csak tiszta forrásból. Hagyomány és absztrakció

Korniss Dezső (1908–1984) művészetében.

Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, 2018.

· Korniss Dezső 1908–1984. Szerk.: Kolozsváry Marianna, PMMI, Szentendre, 2008.

· Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970. *Ars Hungarica*, 1991/1., 3–14.

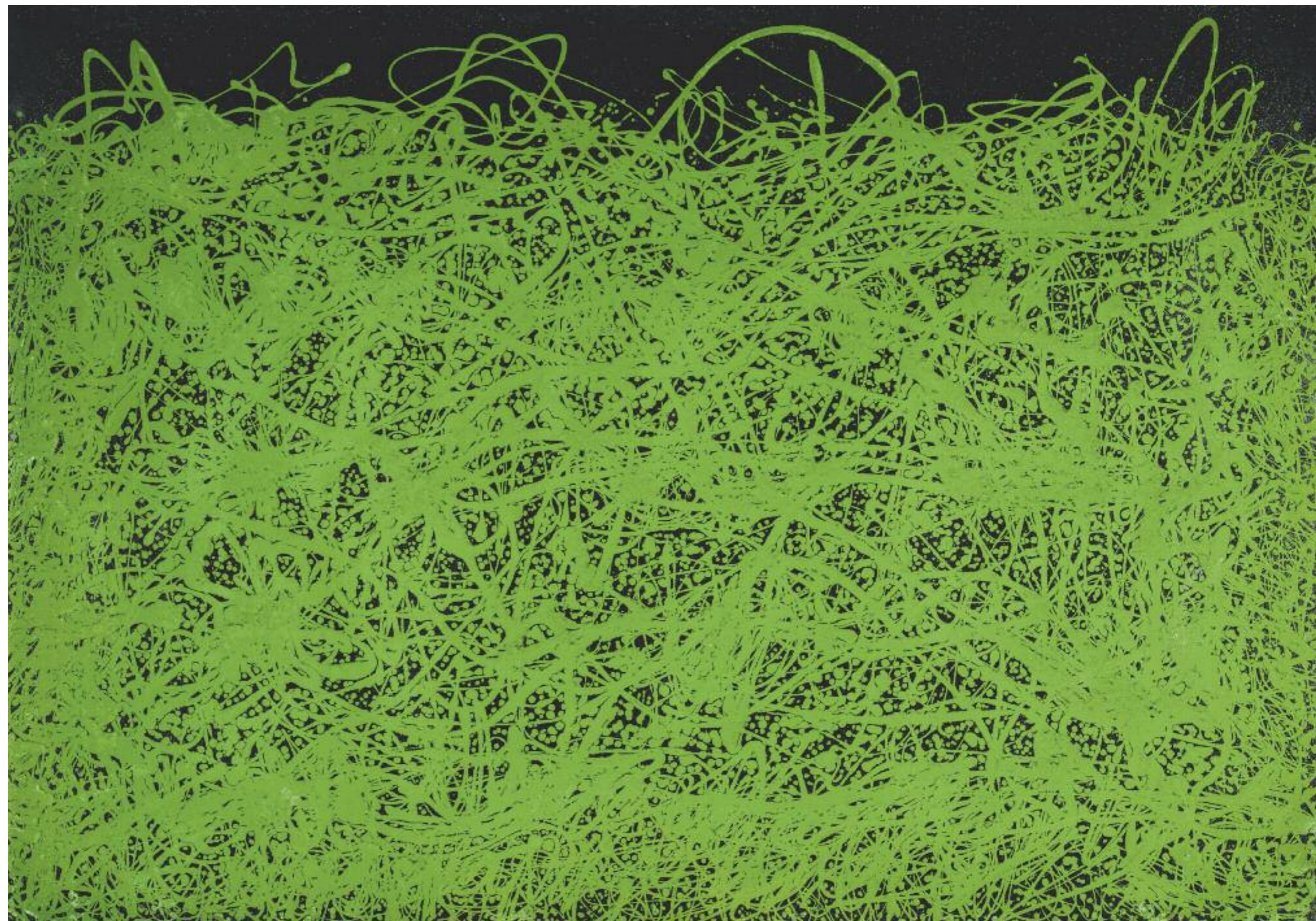
· Hegyi Lóránd: Korniss Dezső. Képzőművészeti, Budapest, 1982.

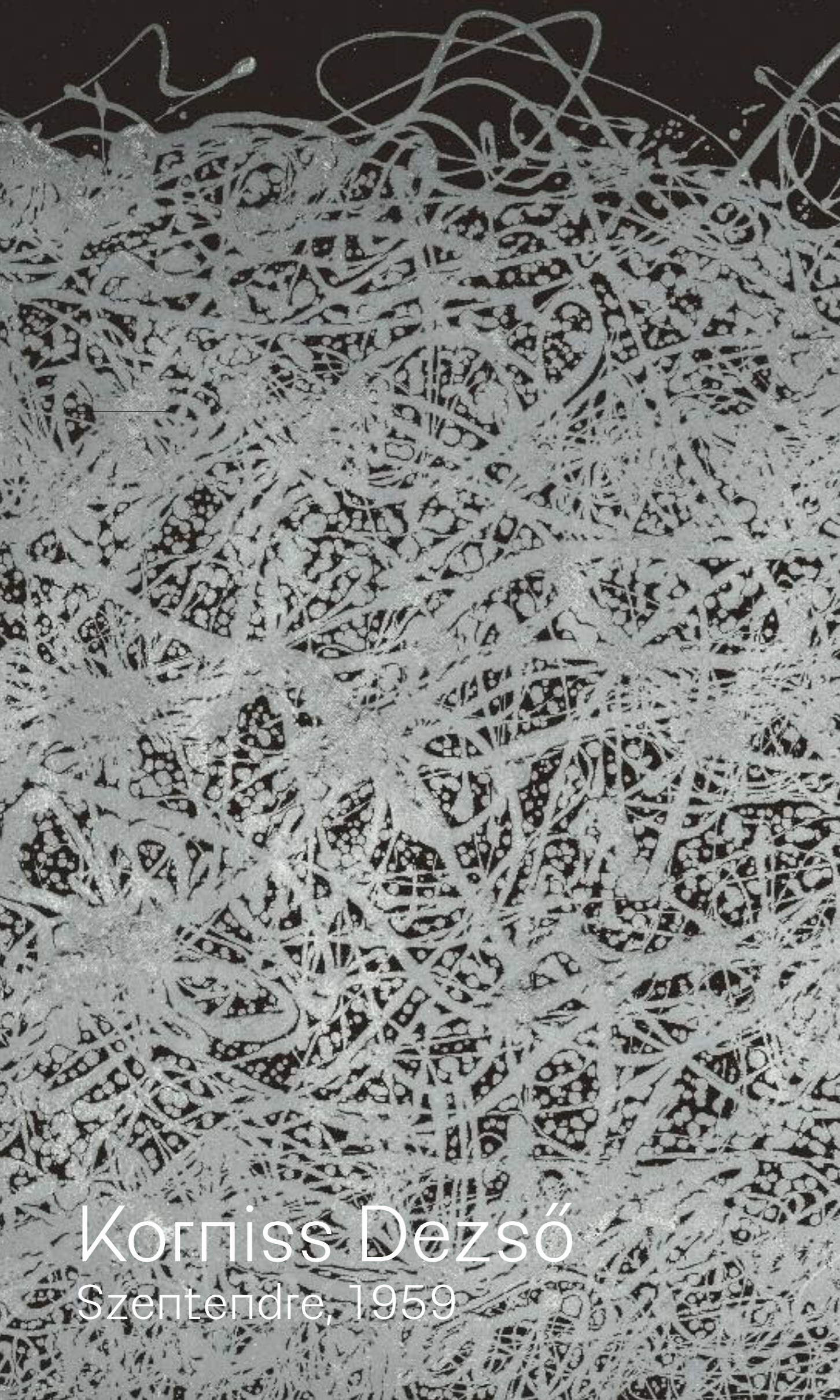
· Körner Éva: Korniss Dezső. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1971.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 28 571 EUR

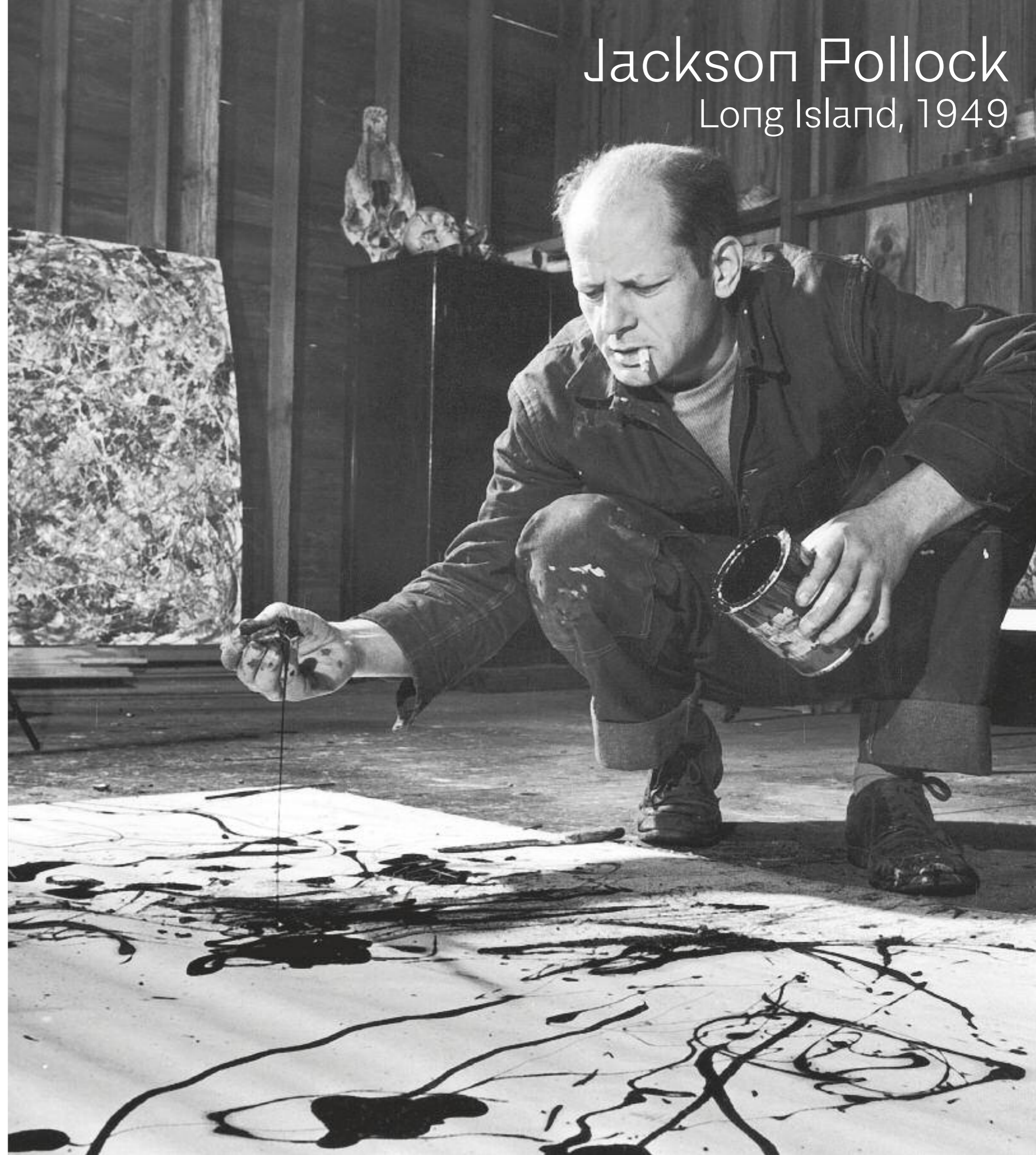
Becsérték: 16 000 000 – 28 000 000 Ft

Estimated price: 38 095 – 66 667 EUR

Korniss Dezső
Szentendre, 1959

Jackson Pollock
Long Island, 1949

Pollock Szentendrén

A fekete alapon vibrál a friss, üde zöld zománccfesték szálak dzsungelé. Korniss Dezső 1959-es *Out black* című képére Jackson Pollock-i elementaritással locsolta-csöpögtette a csillogó felületű ipari festéket. Az amerikai absztrakt expresszionistáknak megvolt a lehetősége a hatalmas méretű képek megalkotására, a szovjet szocreál árnyékában élő szentendrei remetének, Kornissnak a szerényebb léptékű művek létrehozásához is aszketikus szigorra és önfegyelemre volt szüksége. Míg Pollockot 1950-ben ünnepelte Amerika, Kornisst elnémitott a szocreál doktrína Magyarországon. Korniss 1960 körül született, csurgatásos, kalligrafikus festményeiből a legnagyobbakat a 20. század második felének legnagyobb gyűjtői vásárolták meg. A most előbukkanó, ritka nagy léptékű, kivételes élénk koloritú Korniss-mű a nemrég elhunyt Tandori Dezső hagyatékából került elő. A neoavantgárd költészet legendás, zárkózott figurája közeli barátságot ápolt a szintén belső világába burkolózó Kornissal, közös műveket is készítettek. A két marginalizált alkotó rendhagyó művészbárságának emléke a most vizsgált kalligrafikus absztrakt alkotás, ami a Korniss-féle absztrakt expresszionizmus múzeumok által irigyelt kivételes remekműve.

Jackson Pollock (és a New York-i iskola többsége) az Európából importált szürrealizmuson nőtt fel, és csak meglelt alkotóként fejlesztette ki saját absztrakt expresszionista nyelvezetét. A fiatal Pollock a mexikói muralisták és a jungi archetípusok mellett az észak-amerikai indiánok törzsi művészetét is tanulmányozta. Tulajdonképpen hasonló utat járt be Korniss Dezső is, csak az ő pályáját nemcsak a második világháború, de a szovjet megszállás nyomán hazánkra erőltetett szocialista realizmus is hátráltatta. Korniss a szentendrei iskolának, vagyis a szürrealizmus magyaros, bartóki utat követő interpretálóinak körében kísérletezett az 1940-es évek második felében a képek felületére csurgatott zománccfestékekkel. Az automatikus írás sajátos változatának se-

Korniss Dezső: Sárga kalligráfia, 1959, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

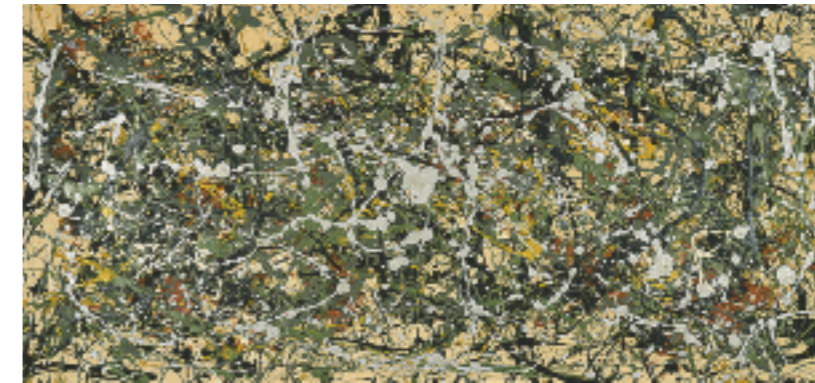
gítségével különféle archetipikus, illetve népi figurákat jelenített meg, ahogy a szétfolyó foltokból kirajzolódtak az állatok (*Csodaszarvas*, 1949) vagy az emberalakok (*Laokoon*, 1948). Ez ugyanaz az időszak, mint amikor Pollock elkezdett kísérletezni a csurgatás (*dripping*) módszerével földre terített vásznain. Korniss ekkor a kiöntött festékből véletlenszerűen formálódó alakzatokat érlelte művészi motívummá, majd az 50-es évek végén már absztrakt kalligráfiaként hagyta érvényesülni őket eredendő nonfigurativitásukban. Ez az ő „pollocki” korszaka.

Kalligráfia és absztrakt expresszionizmus

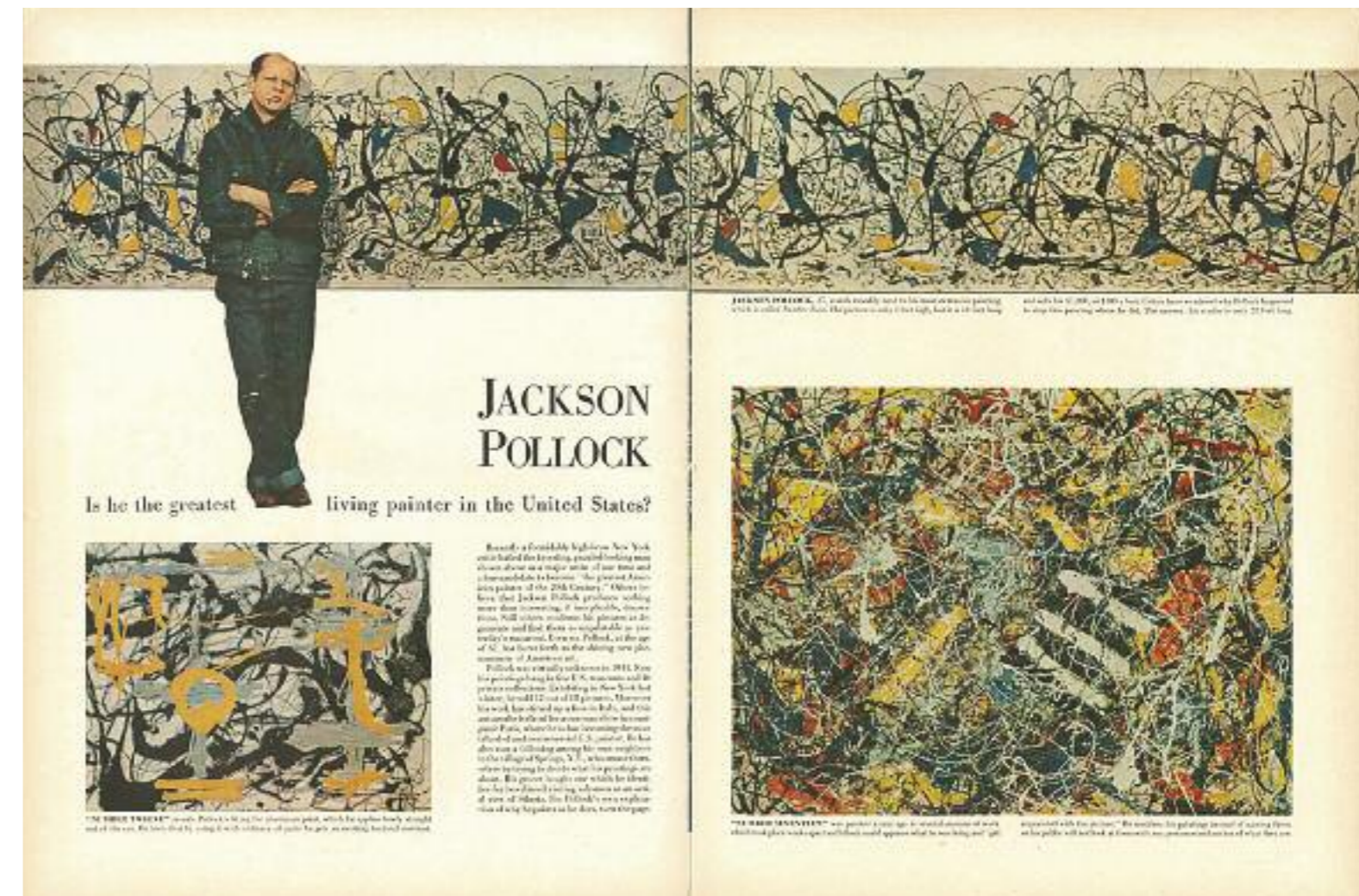
Korniss visszaemlékezéseiből tudjuk, hogy milyen irányokba tapogatózott saját csurgatott képeinek kísérletei közben: „Új anyagot kerestem és találtam (akkor még új volt) egyfajta zománccfestékben. Csurgattam, írtam a formákat, színeket egyre szabadabban, egyre jobban kikerülve a tárgyak, motívumok búvköréből, egészen az egyszínig, Keleteurópaig, sőt, Keletig tágtottam a határt, az arab »egy-hangúságig« és írásmotívumokig. (...) Így jutottam el a kalligráfiáig (amit itt tasizmusnak neveznek), nem nyugati hatások alatt, hanem (...) követve Bartókot”. Vagyis Korniss nem nyugati trendeket másolt le, mint a 60-as évek útlevéllel utazni tudó fiatal „ipartervesei”, hanem a magyaros népi hírmzett terítőket vette össze az ornamentális művészet nagy hagyományfolyamával, különös tekintettel a műfaj koronázatlan királyára, a nem-ábrázoló iszlám kalligráfia-dekorációra. Ebből az összetett forrásból nőtt ki az a hihetetlenül modern, rövid periódus az 50-es évek végén, amit az absztrakt expresszionizmus magyar változatának tarthatunk. Ezzel a különleges műtárgy-csoporttal ért fel Korniss a modern művészet csúcsára – Pollock mellé.

„Az absztrakt expresszionizmus egyik hazai vonulatának valóban a kalligrafikus festészet, illetve a gesztusfestészet tekinthető. A Korniss által művelt kalligráfia mellett előképül szolgálnak a hatvanas évek elejétől nálunk is ismertté váló amerikai és nyugat-európai akciófestők, elsősorban Pollock, Kline, Kooning, Motherwell, illetve Härtung és Mathieu. A kalligrafikus és akciófestészeti vonulat természetesen önmagában is differenciált képet mutat: az artisztikus, elegáns, kiegyensúlyozott és fegyelmezett, szervezett kalligráfiától a szenvedélyes, vagdalkozó, nyers és drámai gesztusfestészetig, és az ezek közötti átmenetek

egyéni útjaiig sokféle megnyilatkozás megfigyelhető. Ebbe a csoportba sorolható maga Korniss, valamint a hozzá legközelebb álló két művész, Hencze Tamás és Tót Endre” – írta Korniss jó ismerője, a legbefolyásosabb nemzetközi múzeumigazgatóvá váló magyar művészettörténész, Hegyi Lóránd híres tanulmányában (*Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970*) 1991-ben. Hegyi nemcsak a nemzetközi háború utáni művészetet ismerte nagyon alaposan, hanem Korniss életművét is, hiszen őt tisztelete legnagyobb mestereként, számtalan tanulmányt és könyvet írt munkásságáról.

Jackson Pollock: Number 8, 1949

Ünnepelő újságcikk Jackson Pollockról, 1949

»A fekete alapon vibrál a friss, üde zöld zománccfesték szálak dzsungelé. Korniss Dezső 1959-es *Out black* című képére Jackson Pollock-i elementaritással locsolta-csöpögtette a csillogó felületű ipari festéket«

Tandori Dezső otthonában,
egyik kedvenc mackójával

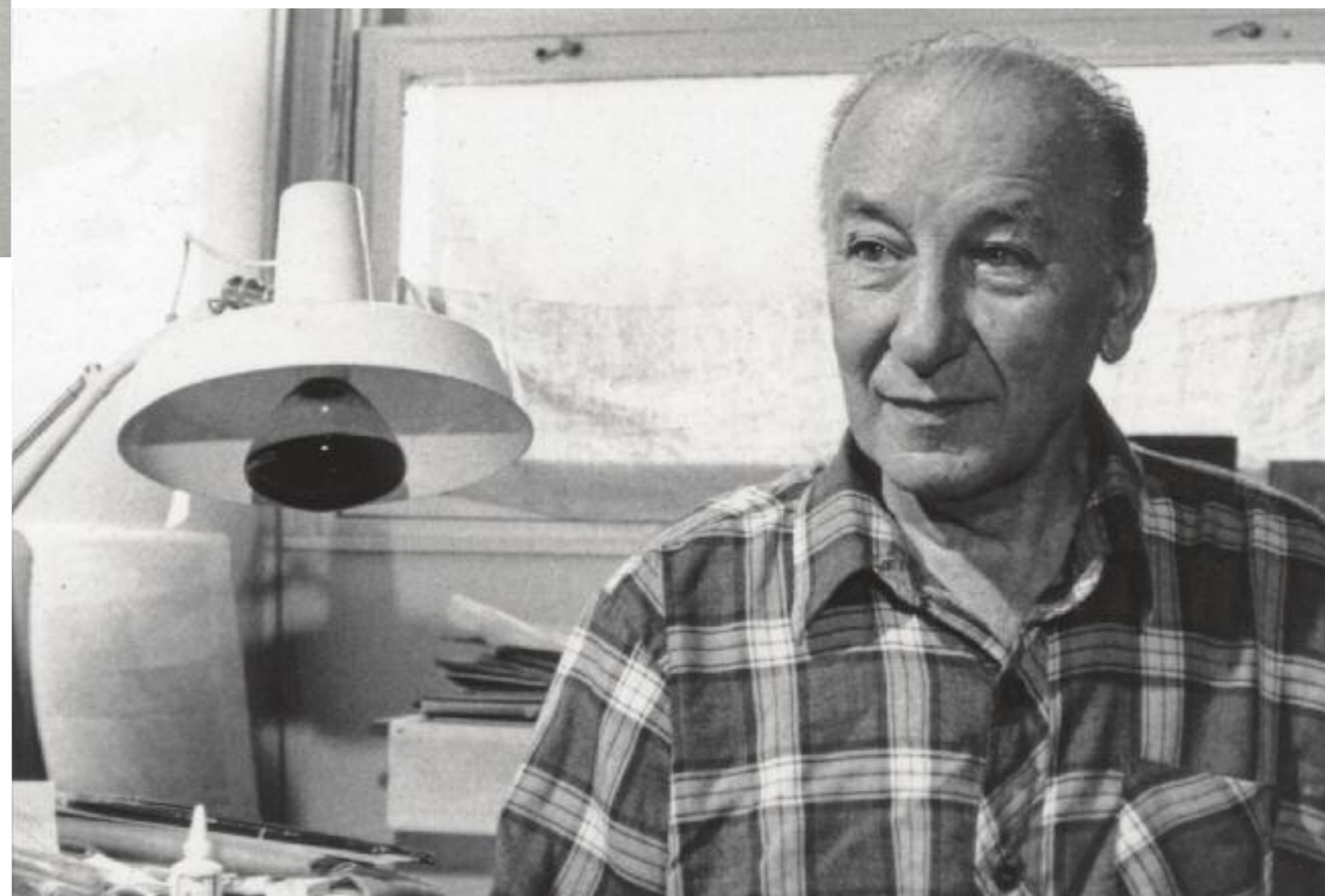
Tandori, a gyűjtő

A Nemzeti Galériában rendezett 1980-as kiállítása kapcsán Miklós Pál írta a Kritika hasábjain: „Hogy közgyűjteményeink modernben legjobbjait – Székesfehérvár, Pécs, Szentendre – s néhány köztudottan kiváló magángyűjteményt nemcsak gazdagítanak, hanem – legalább a szakma szerint – fémjeleznek is Korniss-művek, éppoly kevésbé közismert mint az, hogy olyan költőket vonzottak művei, mint Weöres Sándor, Nagy László és Tandori Dezső, olyan muzsikust ihlettek meg, mint Kurtág György.” Bár az öreg Korniss ünneplése ekkor már – amennyire az állampárti keretek engedték – elkezdődött, mind a mai napig nagyon kevés műve szerepel a műtárgypiacon. A legnagyobb kortárs gyűjtők évtizedek óta őrzik ritka műgonddal alkotott remekeit; a pollocki magasságokba repítő korszakának főműveit zárt kollektívák rejtik. A múzeumok mellett az Antal-Lusztig Gyűjtemény, illetve Nudelman László kollektívája (a híres, kapitális méretű *Sárga kalligráfia* a közelmúltban került MNB-s tulajdonba), valamint a Kolozsváry Gyűjtemény rejtik a legnagyobb léptékű főműveket. A Tandori–Korniss kapcsolat köztudott volt bennfentes értelmiségi körökben, a magán mikrokozmoszában élő költő sok művében említi is festő barátját, de a csigaházába zárt Korniss-kollekciót senki nem láthatta. Ritka szenzáció és kivételes alkalom, hogy az izzó smaragdzöld pollocki remek most napfényre került és elérhetővé vált.

RIEDER GÁBOR

» A Tandori–Korniss kapcsolat köztudott volt bennfentes értelmiségi körökben, a magán mikrokozmoszában élő költő sok művében említi is festő barátját, de a csigaházába zárt Korniss-kollekciót senki nem láthatta. Ritka szenzáció és kivételes alkalom, hogy az izzó smaragdzöld pollocki remek most napfényre került és elérhetővé vált«

Korniss Dezső műtermében
| FORTEPAN / BAKOS LÁSZLÓ

»Az absztrakt expresszionizmus egyik hazai vonulatának valóban a kalligrafikus festészet, illetve a gesztusfestészet tekinthető. A Korniss által művelt kalligráfia mellett előképül szolgálnak a hatvanas évek elejétől nálunk is ismertté váló amerikai és nyugat-európai akciófestők, elsősorban Pollock, Kline, Kooping, Motherwell, illetve Härtung és Mathieu«

21

Tándori Dezső

(Budapest, 1938–2019, Budapest)

Birds departy, 1976

Birds departy, 1976

14,5 × 14 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelzés a hátoldalon autográf felirat | Signed on the reverse autograph inscription: Birds departy, 1976

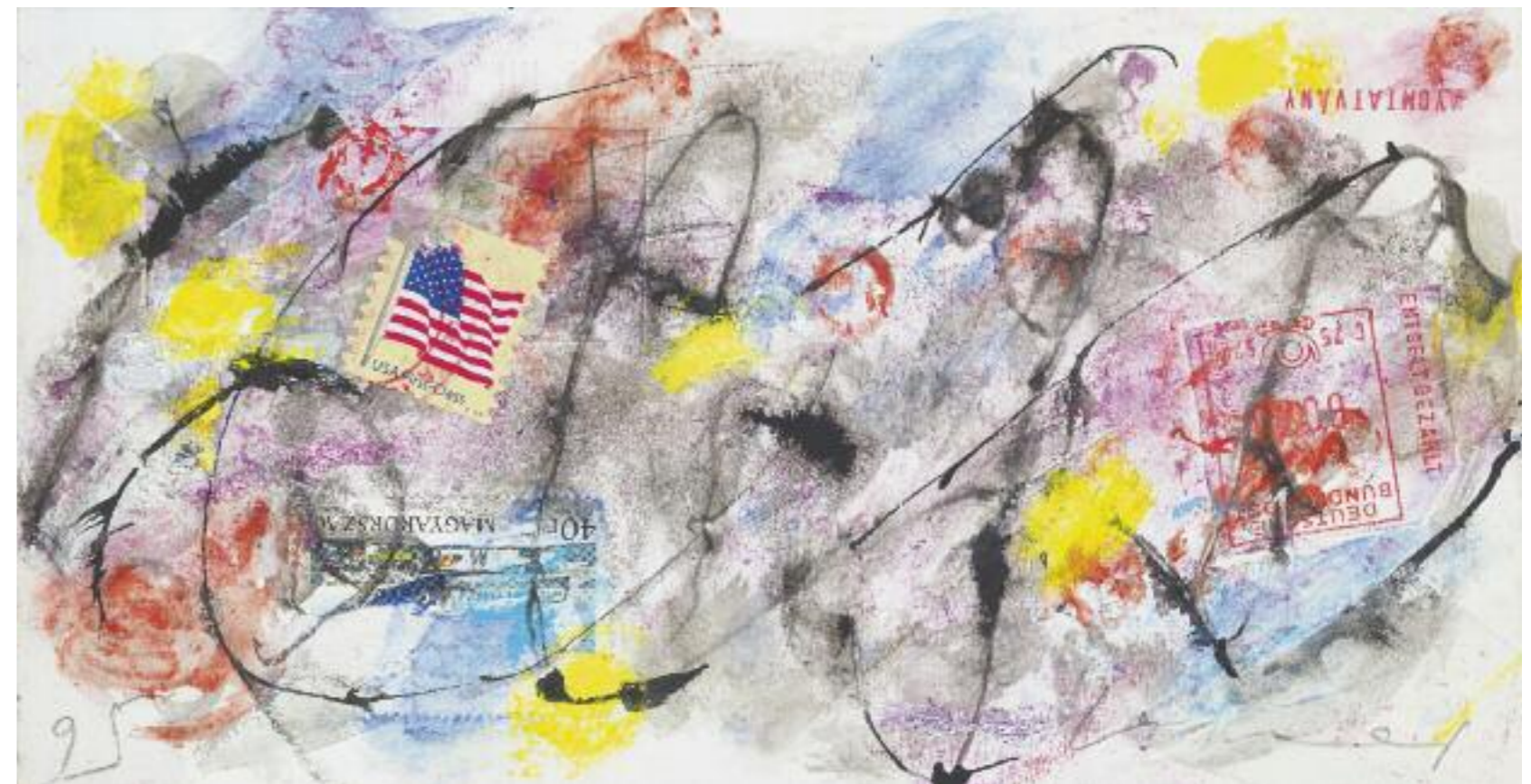
PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tándori Dezső hagyatékában

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 286 EUR

Becsérték: 200 000 – 400 000 Ft

Estimated price: 476 – 952 EUR

22

Lakner László

(Budapest, 1937–)

Lettre imaginaire, 1995

Lettre imaginaire, 1995

11 × 22 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelzve balra lent: 95, Jelzve jobbra lent: Lakner |

Signed lower left: 95, Signed lower right: Lakner

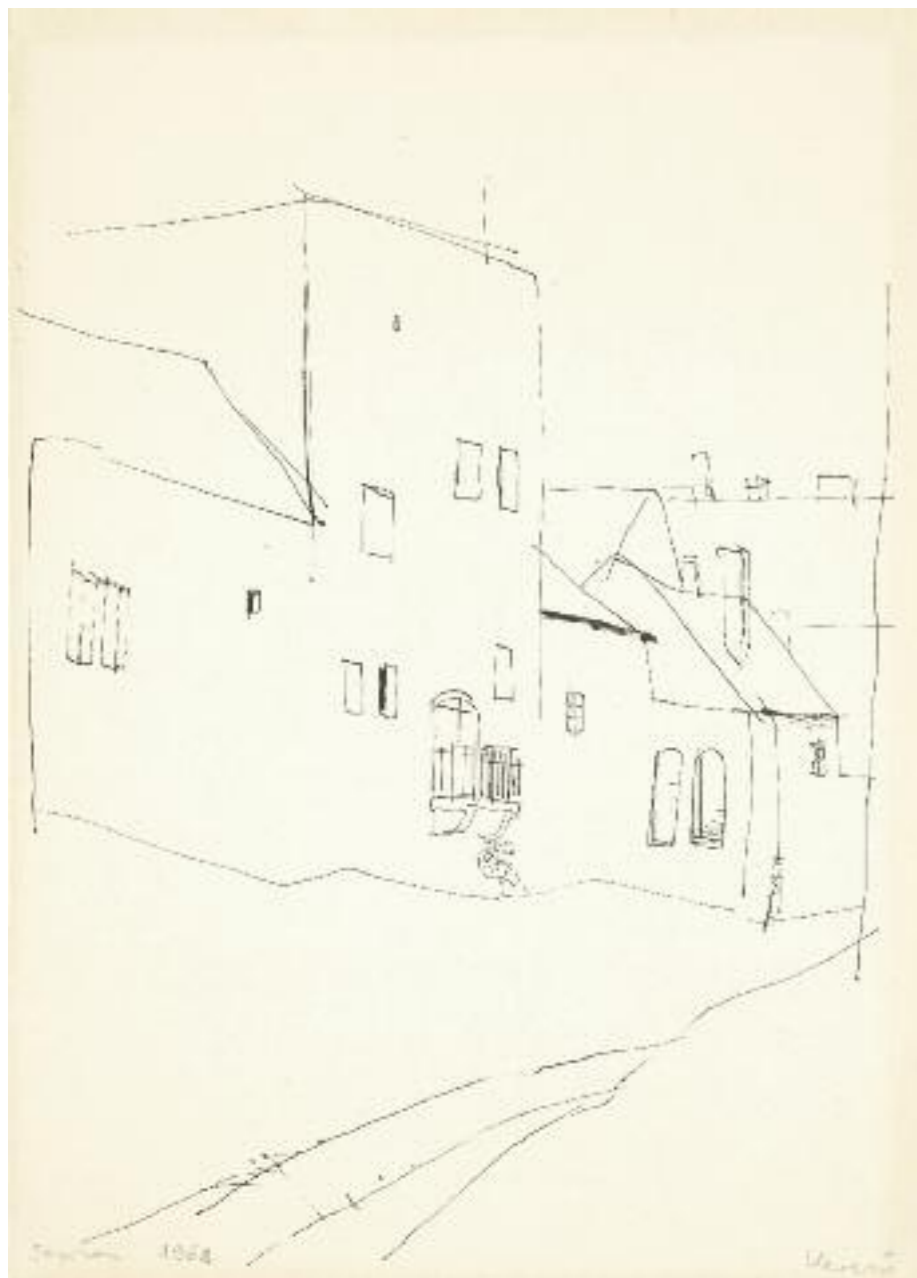
Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 310 EUR

Becsérték: 700 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 1 667 – 3 334 EUR

Jackson Pollock: Kék oszlopok, 1952, National Gallery of Australia, Canberra

23

Keserü Ilona

(Pécs, 1933–)

Sopron, 1961

Sopron, 1961

29,5 × 21 cm

Tus, papír | Indian ink on paper

Jelezve balra lent: Sopron 1961, Jelezve jobbra lent: Keserü |

Signed lower left: Sopron 1961, Signed lower right: Keserü

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tandori Dezső gyűjteményében

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 762 EUR

Becsérték: 600 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 1 429 – 2 381 EUR

Egon Schiele: Házsor Krumauban, 1914

24

Maurer Dóra

(Budapest, 1937–)

Úri utca

Úri Street

20 × 29 cm

Akvatinta, papír | Aquatint on paper

Jelezve jobbra lent: Maurer | Signed lower right: Maurer

Jelezve balra lent: Úri utca | Signed lower left: Úri utca

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 762 EUR

Becsérték: 500 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 191 – 2 381 EUR

Úri utca a Szentháromság utca felé, 1963
| FOTÓ: FORTEPAN / DOMONKOS ENDRE

Vajda Lajos: Szentendrei házfalak, 1936,
Ferenczy Múzeum, Szentendre

25

El Kazovszkij

(Szentpétervár, 1948–2008, Budapest)

Vajda-lapok, 1982

Vajda-Letters, 1982

70 × 50 cm

Filctoll, ceruza, tus, fotóragasztás, vegyes technika, papír |
Mixed technique on paper

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a Kolozsvár-gyűjteményben

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· A túlélő árnyéka. Az El Kazovszkij életmű. Szerk.: Rényi
András, El Kazovszkij Alapítvány– Kieselbach Galéria, 2017.
271. 11/16. kép

IRODALOM | LITERATURE

· A túlélő árnyéka. Az El Kazovszkij életmű. Szerk.: Rényi
András, El Kazovszkij Alapítvány– Kieselbach Galéria, 2017.

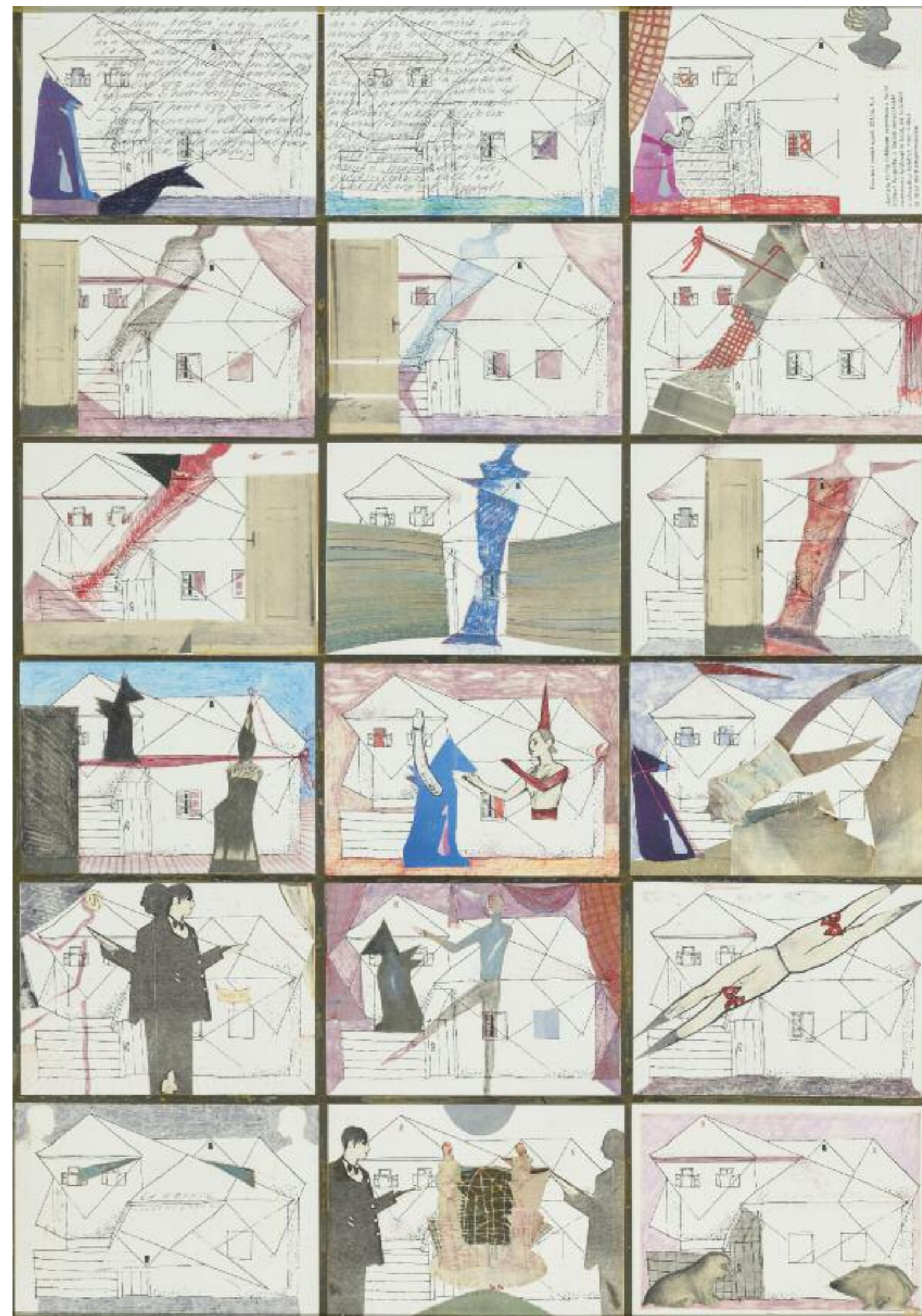
Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 334 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft

Estimated price: 4 286 – 6 667 EUR

»képeim képregénnyé
válása, és hogy saját alak-
másom is megjelenik rajtuk,
abból adódik, hogy 'szerepelni'
akartam magam is, ugyanúgy,
ahogy részt veszek az életem
képregényeiben (...) a 'merőle-
ges' viszonyt igénylő csendélet
'történetté', sorozattá, 'kép-
regénnyé'alakult át – elbeszél-
hetővé téve a vágy alanyának
és tárgyainak pozícióit.
A kép szintérré, kvázi-szín-
házzá alakult át«

EL KAZOVSZKIJ

Korga György

pop art

26

Korga György

(Budapest, 1835–2002, Kisoroszi)

Terelés, 1969–1970

Diversion, 1969–1970

150 × 200 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Korga 1960–70 |

Signed lower right: Korga 1960–70

IRODALOM | LITERATURE

- Perneckzy Géza: A magyar „szür-naturalizmus” problémája. In: Perneckzy Géza: Tanulmányút a pávakertbe. Magvető, Budapest, 1969, 78–104.
- (Szatmári): „A tündérléptű képzelet ragyogó iskolája...” Korga György a sci-fi művészetéről. Ország-Világ, 1979/38., 19.
- Borbély László: A szürrealizmuson innen, a naturalizmuson túl. Korga György művészetéről. Művészet, 1982/4., 14–17.
- Korga György festőművész története, Magyarország 2001 – Családi krónikák, 2001, magyar ismeretterjesztő sorozat (35’).

Kikiáltási ár: 7 000 000 Ft / 16 667 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 16 000 000 Ft

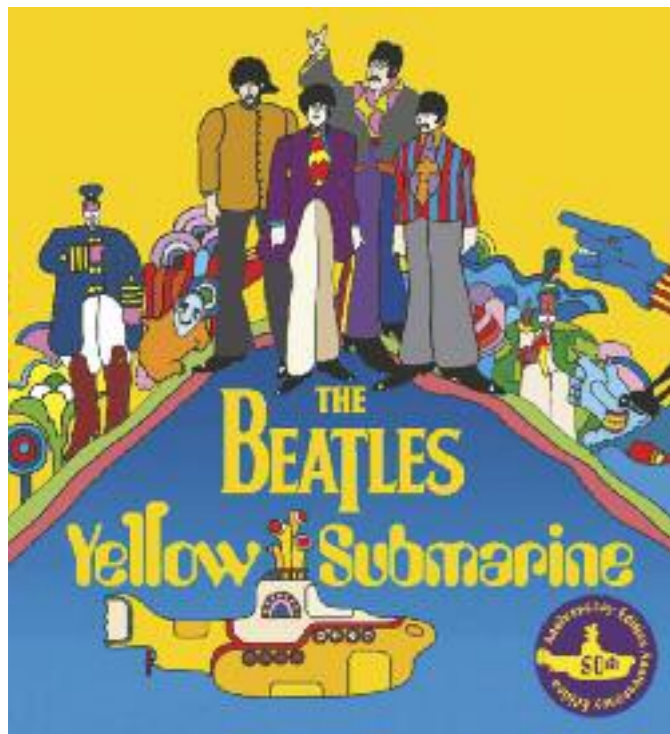
Estimated price: 23 810 – 38 095 EUR

»Az elmúlt évtizedek hazai pop art kutatása előtt eddig rejtőzködött Korga művészete. Pedig a 'nemzetközi pop' helyi akcentusokat kereső megközelítésmódjába tökéletesen beleillene a nagy méretű kompozíció«

Részlet a Hair című filmből, 1979

The Beatles: The Yellow Submarine albumborító, 1969

Siker a 60-as években

A fiatal Korga György 1964-es Képcsarnok-beli kiállításán sosem tapasztalt sikert aratott: bizzar, szürrealista jegyeket használó, tobzódó felületű képeit szétkapkodta a közönség. A szakajtó szürnaturalizmusnak nevezte el Korga és több más kortársa (Csernus Tibor, Lakner László, Szabó Ákos stb.) stílusát. Ahogy Pernecky Géza megfogalmazta 1966-os kulcsfontosságú esszéjében: „E furcsa szakkifejezés 1964-ben született valamelyik sajtóorgánumban, Korga Györgynek a Mednyánszky-teremben rendezett kiállítása kapcsán. Etimológiailag a »szürrealizmus« szó tekinthető a gyökeréről, s ez a visszakövetkeztetés rögtön megadja az új kifejezés tartalmát is: irracionális hatású festészet, amely azonban még a szürrealizmus reális részletekből felépülő figurációinál is naturalisabb, akadémikusabb technikával dolgozik. Magyar »szür-naturalisták« máris meglehetősen sokan vannak, s a jelek szerint egyre többen lesznek.”

Szemben Aczéllal

A szürnaturalizmus előtt értetlenül állt a hatalom. A kor kultúrcézárja, Aczél György – a családi emlékezet szerint – személyesen tiltotta le Korga kiállításait hosszú évekre. A kis kiállítóterem előtt kígyóztak a hosszú sorok, több mint tízezer néző volt kíváncsi a szürnaturalista anyagra, de Aczél nem akarta végigvárni, este nyitatta ki magának a galériát, odarendelve az alkotót is, aki viszont visszautasította az éjjeli látogatást. Vesztére: hosszú évekig a tiltott kategóriába került. A hivatalos műkritika is elutasító volt az iskolával szemben, Aradi Nóra visszataszítóan találta Lakner és Korga képeit, Oelmacher Anna Korga „riasztó naturalizmusán” élcelődött hosszasan. A szürnaturalizmus messze állt a kultúrpolitika ideologikus realizmusától, új kelléktárával valósággal életre keltette a festmény felületét. (A modern francia absztrakciótól elesett eszközök között bármi megengedett volt, a spakli, zseletpenge, fésű, szivacs vagy akár a rongy.)

Szilencium után pop art

Az évekig szilenciummal sújtott, magányos festő nem állapodott meg a szürnaturalizmusnál. Most vizsgált pop artos jellegű műve fél évtizeddel a nagy sikert hozó korai művek után készült. Borbély László az egész pályát áttekintő tanulmányában a *Terelés*-t a zsúfolt felületkezelésű, pop arthoz közeli művek között tárgyalja: „Nem mond le továbbra sem emberiségcentrikus politizálásáról, csak a korábbi egyértelmű műveket ironikus, groteszk témák, a korábbiakénál áttételesen érvényesülő szerkezeti megoldások követik. Időnként kísértének a korábbi, kalligrafikus mintával túlszűfolt felületek, csak most a kiemelt figurákat tölti ki a festő, a háttérrel egyre egységesebbnek, gyakran fehérre hagyva. Olykor színben (piros, zöld, fehér) és az alkalmazott képi jelekben (közlekedésirányító táblák) a pop arthoz kerül közel (*Robothangya*, *Terelés*).”

Flower power és Nutella

Az elmúlt évtizedek hazai pop art kutatása előtt eddig rejtőzködött Korga művészete. Pedig a „nemzetközi pop” helyi akcentusokat kereső megközelítésmódjába tökéletesen beleillene a nagy méretű kompozíció. A részletgazdag felületen számtalan, tipikusan 60-as évekbeli motívum vonul fel. Három farmeres, mezítlábas hippilány (trapéz nadrágban, kör napszemüvegben), mellettük egy Che Guevara-kitűzős, khaki színű egyenruhát viselő katona és egy fehér folttal kitöltött, felemelt kezű férfi (talán egy nyugati politikus). Körben a 60-as években felfutó szemiotika témái, közlekedési táblák és piktogramok, illetve kertitörpék és a mindent átható, burjánzó növényi ornamentika, a háborúra nemet mondó hippie flower power. Közel hajolva a kép jobb oldalán rengeteg további apró részlet bukkan elő, a nyugati fogyasztói kultúra rekvizitumai: reklámfelvételek, Volkswagenek, nutellásüveg, Hohes C-s palack, tévében fekvő bikinis modell, csinos nők és öltönyös férfiak. (Korga 1970-ben kiállított a kölni Galerie Baukunstban, talán erről a nyugat-németországi útról származnak az NSZK-s pop artba illő médiaképek.) Mintha a felforgató-békeparti ideológiákat „elterelték” volna, hogy a popkultúrában feloldódják a hippinemzedék ereje, Nutellába fojtva a flower power-t.

Technikai műgond

Korga a reneszánsz mesterek végtelen műgondjával társította belülről fakadó díszítőösztönét és a szürrealizmus spontaneitását. Ahogy egy 1979-es interjúban kifejtette, szembeállítva az akkori friss kortárs művészetet a múlttal és saját felfogásával: „A barokk nagy találmánya volt a tér »kinyitása« a képeken, áttörése egy boltív mentén. Ez szakmailag nagy és bonyolult feladat – mondhatni, bravúr. A modernnek jó része szinte lemondott a szakma bravúrajairól. Manapság gyakran elég, ha egy művésznek »konceptiója« van, akkor akár nem is kell, hogy műve legyen hozzá...” A most vizsgált, páratlan sűrűségű festményen tűzijáték-fináléhoz hasonlóan durrogatja el Korga a technikai rakétákat. A megszámlálhatatlanul sok rétegből álló képen találunk márványosan megfolytatott felületet, virtuóz ecsetkezelést mutató realista ábrázolást, csöpöggetett lakkfestéket, stencilezett mintát, maszkolást és – talán transzferanyaggal – átnyomott újságfotókat is. Kivételesen gazdag felülete és összetett szimbolikája a korgai életmű kiemelkedő remekévé avatja, amelynek méltó helye lenne a magyar pop art főművei között is.

RIEDER GÁBOR

Janis Joplin, Woodstock, 1969

Kernény György seccója Kőszeg Ferenc lakásában, 1970–1971

»Mintha a felforgató-
békepárti ideológiákat
'elterelték' volna, hogy
a popkultúrában feloldódjék
a hippinemzedék ereje,
Nutellába fojtva
a flower powert«

27

Czene Márta

(Budapest, 1982-)

Proust IV., 2003

Proust IV, 2003

30,5 × 80 cm

Akril, olaj, farost | Acrylic, oil on fibre board

Jelezve a hátoldalon autográf felirat: Czene Márta: Proust IV. 2003

30,5 x 80 cm akril, olaj, farost, Czene Márta | Signed on the reverse

autograph inscription: Czene Márta: Proust IV. 2003 30,5 x 80 cm

akril, olaj, farost, Czene Márta

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Alexander Brody gyűjteményében

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 762 EUR

Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft

Estimated price: 952 – 1 667 EUR

28

Szabó Ákos

(Budapest, 1936-)

Kristály, 1961

Crystal, 1961

19,5 × 19,5 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve jobbra lent: Szabó Á 1961 | Signed lower right: Szabó Á 1961

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Szerk.: Sárba Katalin, Tóth Norbert: Szabó Ákos.

Tóth Norbert Kurátori Iroda Kft., 2021. 88 o.

Kikiáltási ár: 450 000 Ft / 1 072 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 1 905 – 3 334 EUR

M. C. Escher: Kéz tükröződő gömbbel, 1935, Cordon Art-Baarn, Hollandia

»a 70-es évekbeli
konceptuális művészet
szemüvegén át néz
a pop art-ra, behelyezve
a nemzetközi irányzat
egyes motívumait a helyi
összefüggésrendszerbe«

Andy Warhol: Campbell's Soup Cans, 1962, MoMA, New York

Pinczehelyi Sándor: Cím nélkül (Coca), 1999, magányűjtemény

Warhol a tszcs-ben

Andy Warhol többszínű szitanyomatos festményein – a hollywoodi filmszillagok mellett – olyan médiaképeket is megőriztetett, mint az újságokban közölt autóbalesetek vagy az elektromos székek fotói. De ahhoz hasonló témához nem nyúlhatott, mint Veszely Ferenc, aki a Magyar Népköztársaság termelési riportjain szocializálódott, és popos munkáiban is az őt körülvevő valóságból inspirálódott. A most vizsgált pop art mű egy nyitott ajtajú ólat ábrázol, benne – feltehetőleg – tülekedő malacokkal. A tévészek bemutatását idéző fotónyersanyagot Veszely felnagyította, hogy jól kivehetők legyenek a raszterszemek, majd a klisé megahatszorozta fűzőld, sötétzöld, piros, lila, rozsdabarna és kék színben. A képeket kézzel firkált olyan krétajelekkel látta el, mint amilyenekkel a fotókontakt kicsi képein a fényképezészek vagy lapszerkesztők választják ki a legjobb változatot. De Veszely továbbment, stencilezett számokkal és betűkkel, árjegyzék-szerű számsorokkal gazdagította a felületet.

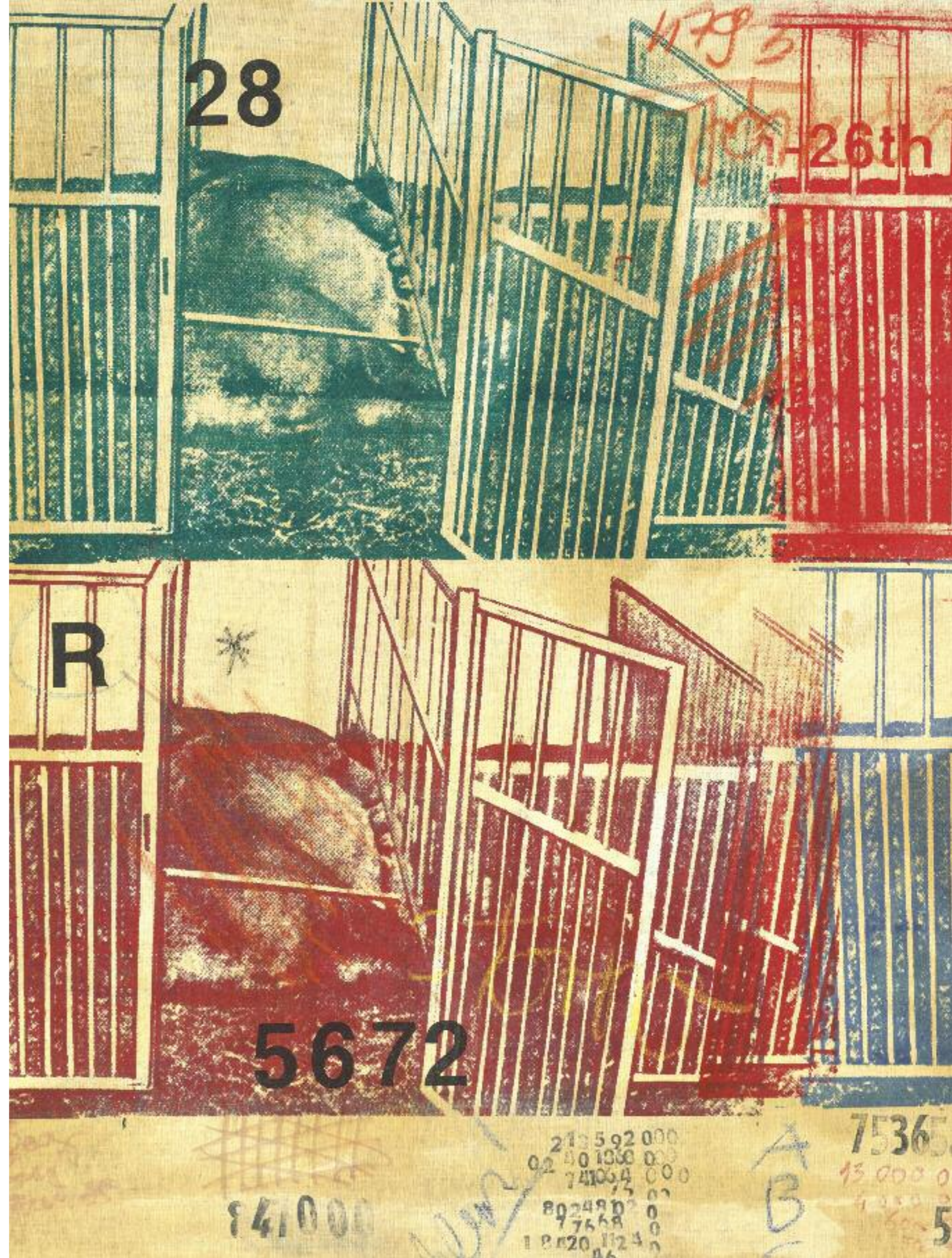
Pop art és koncept

Az amerikai pop art a fogyasztói társadalom sűrű szövésű vizuális világából nőtt ki a 60-as években, egyszerre véve át a kereskedelmi mechanizmus sémáit és kritizálva a folyamatos vásárlás rossz reflexeit. A magyar pop art a kelet-európai valóságra hangolva, némi késéssel bontakozott ki. Az elmúlt évtized kutatásainak köszönhetően sorra kerülnek elő a pop art korai ikonjai és a „poszt pop” olyan, korábban kevésbé ismert alkotói, mint Sarkadi Péter vagy Bernáth/ý Sándor. (De akár Pauer Gyula szépségkirálynőire vagy Sóskuti Tibor new wave portréira is gondolhatunk a 80-as évekből.) Ezekhez a „poszt pop” alkotásokhoz hasonló Veszely Ferenc most előkerült műve, amely már a 70-es évekbeli konceptuális művészet szemüvegén át néz a pop art-ra, behelyezve a nemzetközi irányzat egyes motívumait a helyi összefüggésrendszerbe. Így került a mezőgazdasági ólat raszteres fotója színesen megsokszorozva a nyers vászonra: a félig nyitott ketrec rácsai mögé zárt magyar létezés.

Dupla idézőjel

Veszely 1945-ben született az ausztriai Welsben, majd Barcsay Jenő, Kádár György és Konecsni György tanítványaként végzett a Képzőművészeti Főiskolán 1968-ban. Annak a nemzedéknek a tagja, amely számára a nyugati pop art hatása a konceptuális művészettel keveredett. Dolgozott a Makói Grafikai Művésztelepen, szerepelt a Ludwig Múzeum 2016-os kiállításán is (Képtaktikák. Makói Grafikai Művésztelep, 1977–1990). Szabados Árpád kollégája elemezte érzékenyen karakterét és a helyzetkomikum iránti igényét 1981-ben egy frapárs példával: „nagy lendületet vesz, de közben előre jelzi, nem fog nagyot ugrani, mégis meglepődünk, amikor ugrás helyett kényelmesen leül. Tehát a pihenéshez készült hatalmas energiával... Komolyra fordítva a szót: Veszely nem csavar meg semmit, azt teszi, ami gesztusaiból következik, minthogy megszoktuk, hogy bizonyos gesztusok után csavar következik (helyzetkomikum) vagy idézőjel (esetleg dupla idézőjel), meglepődünk kézenfekvő megoldásain.”

RIEDER GÁBOR

Sigmar Polke: Strand, 1980, magántulajdon

Bernáth(y) Sándor

30

(Szigalom, 1949–2012, Budapest)

A legszebb nyakkendő a gyűlésen (Tóth Dezső), 1980

The Loveliest Tie at the Congress
(Dezső Tóth), 1980

119,5 × 141 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Bernáth(y) '80 |

Signed lower right: Bernáth(y) '80

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész hagyatékában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· 1980: Semmy különös! Benne vagyok az újságban!
Stúdió Galéria, Budapest

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Zombori Mónika: Bernáth(y) Sándor. Szerk.: Tóth Árpád.
Galeria Neon, Budapest, 2012, 54. oldal

IRODALOM | LITERATURE

· Bernáth(y) Sándor. Szerk.: Tóth Árpád. Galeria Neon,
Budapest, 2012.

· A Hannibál Projekt. Zombori Mónika beszélget
Bernáth(y) Sándorral. Balkon, 2010/11–12.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 715 EUR

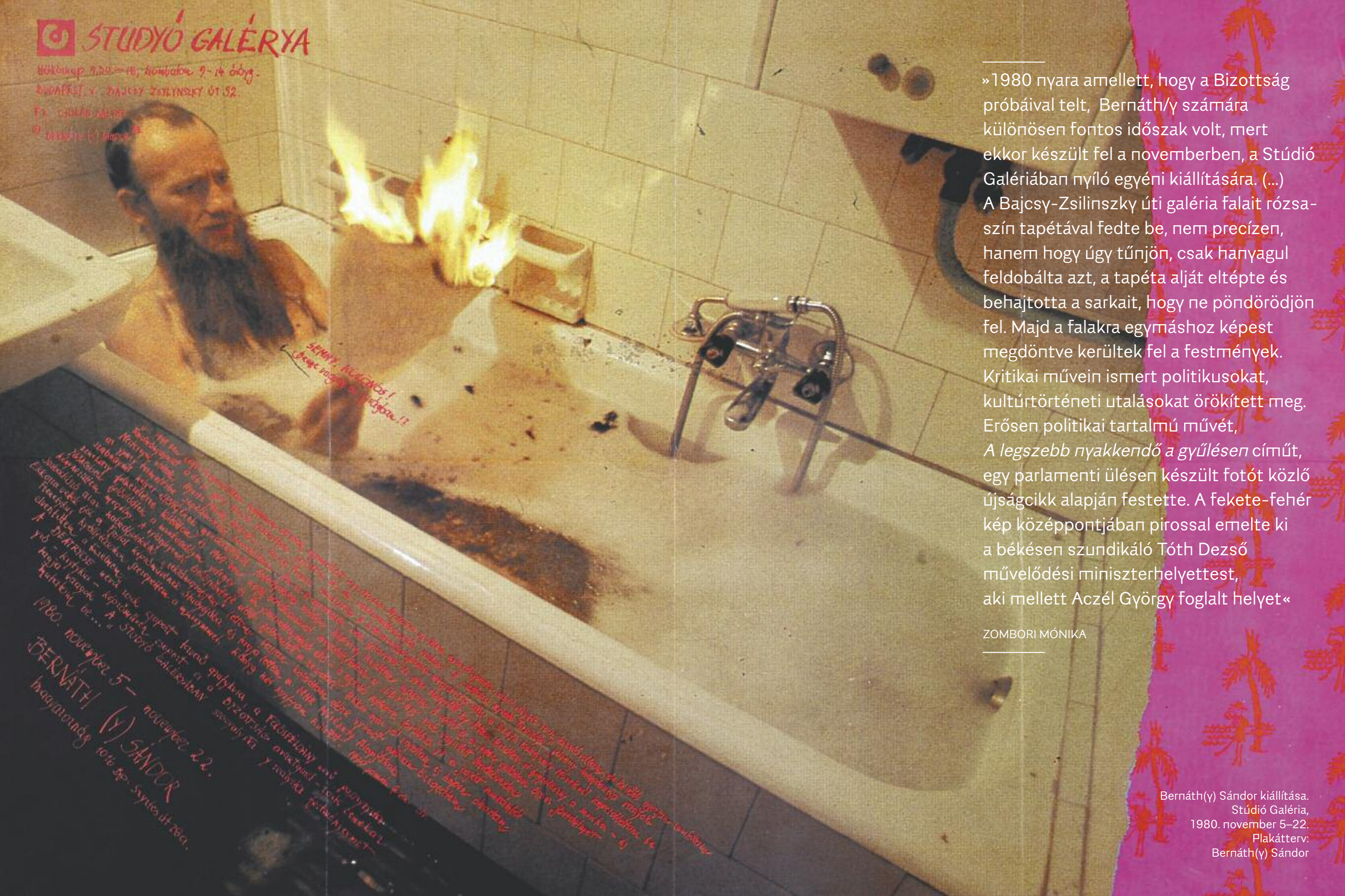
Becsérték: 3 400 000 – 5 800 000 Ft

Estimated price: 8 096 – 13 810 EUR

STÚDIÓ GALÉRYA

BUKOLINYP 7.22-18; KOMBALON 7-14 óráig.
BUDAPEST, V. BAJCSY ZSILINSZKY ÚT 52.
Ft. CSOKÁS GALÉRIÁ
© BERNÁTH (Y) SÁNDOR

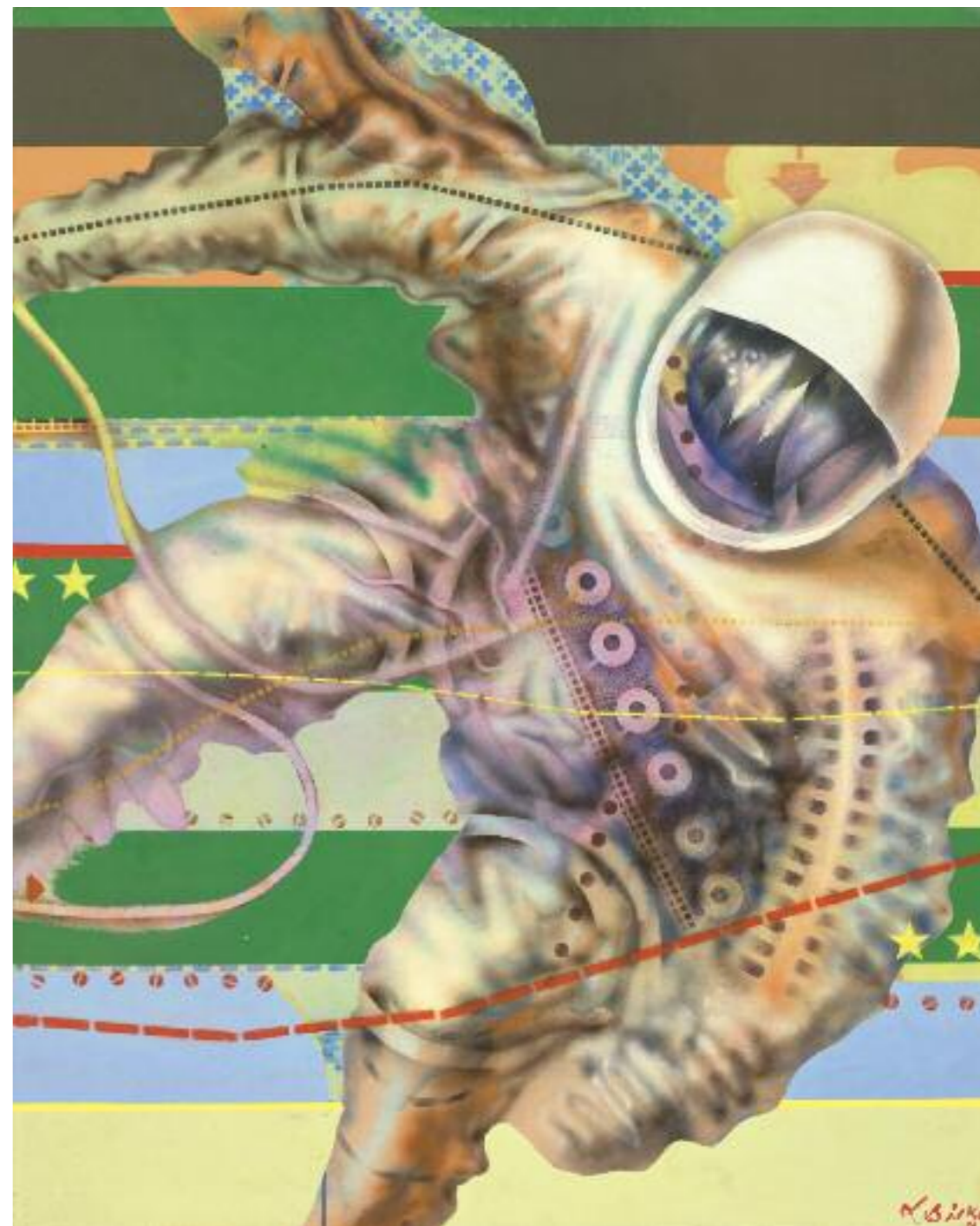
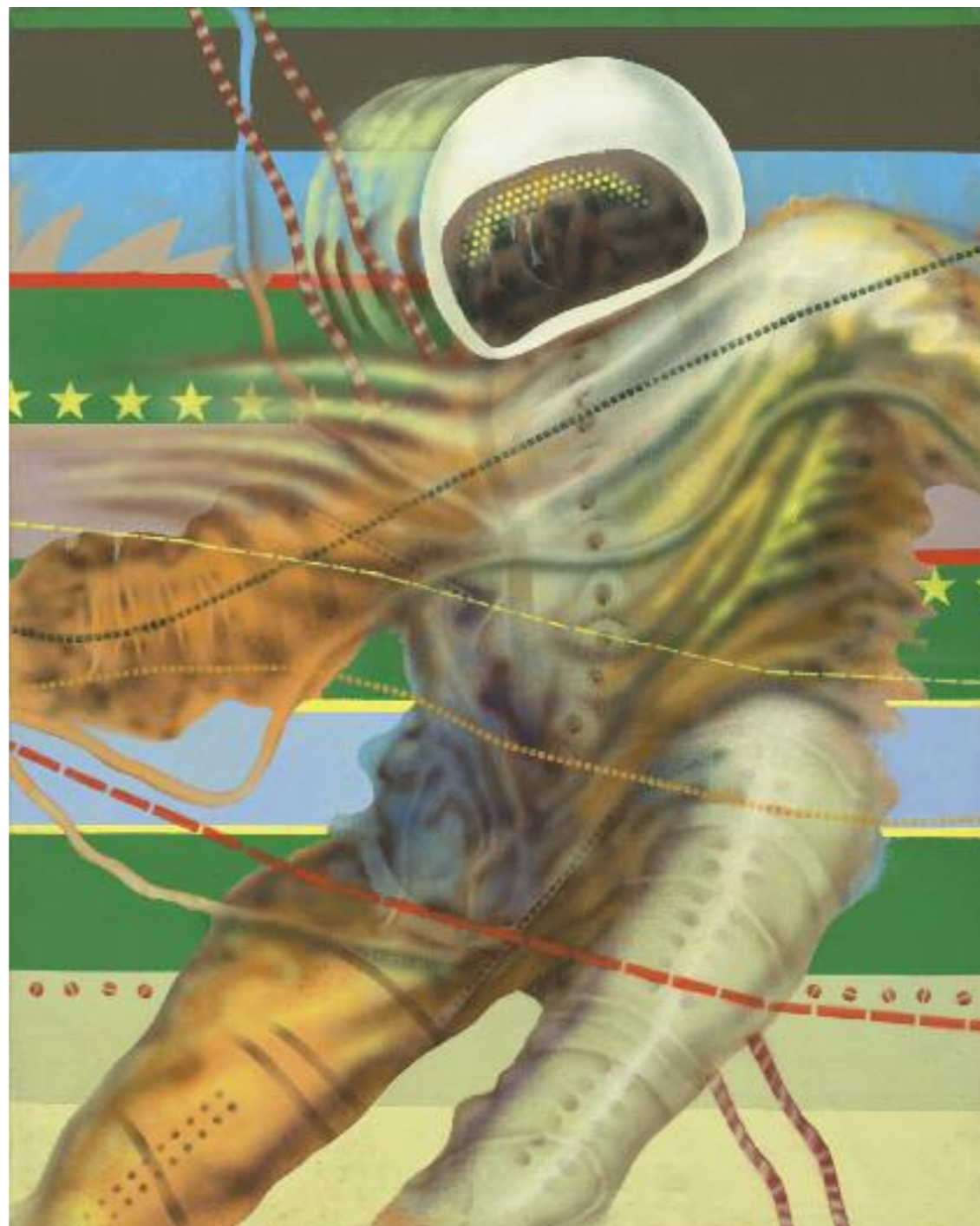
SEMNY, KULTURÁLIS!
Bécsi rogyó a fürdőszobában!

1980. november 5-22. november 22.
BERNÁTH (Y) SÁNDOR
Inaugurációs iktó szp. színterületen.

»1980 nyara amellett, hogy a Bizottság próbáival telt, Bernáth(y) számára különösen fontos időszak volt, mert ekkor készült fel a novemberben, a Stúdió Galériában nyíló egyéni kiállítására. (...) A Bajcsy-Zsilinszky úti galéria falait rózsaszín tapétával fedte be, nem precízen, hanem hogy úgy tűnjön, csak hanyagul feldobálta azt, a tapéta alját eltépte és behajtotta a sarkait, hogy ne pöndörödjön fel. Majd a falakra egymáshoz képest megdöntve kerültek fel a festmények. Kritikai művein ismert politikusokat, kultúrtörténeti utalásokat örökített meg. Erősen politikai tartalmú művét, *A legszebb nyakkendő a gyűlésen* címűt, egy parlamenti ülésen készült fotót közlő újságcikk alapján festette. A fekete-fehér kép középpontjában pirossal emelte ki a békésen szundikáló Tóth Dezső művelődési miniszterhelyettest, aki mellett Aczél György foglalt helyet«

ZOMBORI MÓNIKA

Bernáth(y) Sándor kiállítása.
Stúdió Galéria,
1980. november 5-22.
Flakátterv:
Bernáth(y) Sándor

31

Ludmil Siskov

(Szófia, 1936–)

Asztronauták, 1969–1970

Astronaut, 1969–1970

100 × 80 cm (egyenként | each)

Akril, vászon | Acrylic on canvas

I. Jelezve a hátoldalon: "Gemini 1" L. Siskov 69. | Signed on the reverse:

"Gemini 1" L. Siskov 69.

II. Jelezve a hátoldalon: "Gemini 2" L. Siskov 69.70 | Signed on the reverse:

"Gemini 2" L. Siskov 69.70.

III. Jelezve jobbra lent: L. Siskov 71, Jelezve a hátoldalon: "Gemini 3" L. Siskov 69.70 |

Signed lower right: L. Siskov 71, Signed on the reverse: "Gemini 3" L. Siskov 69.70.

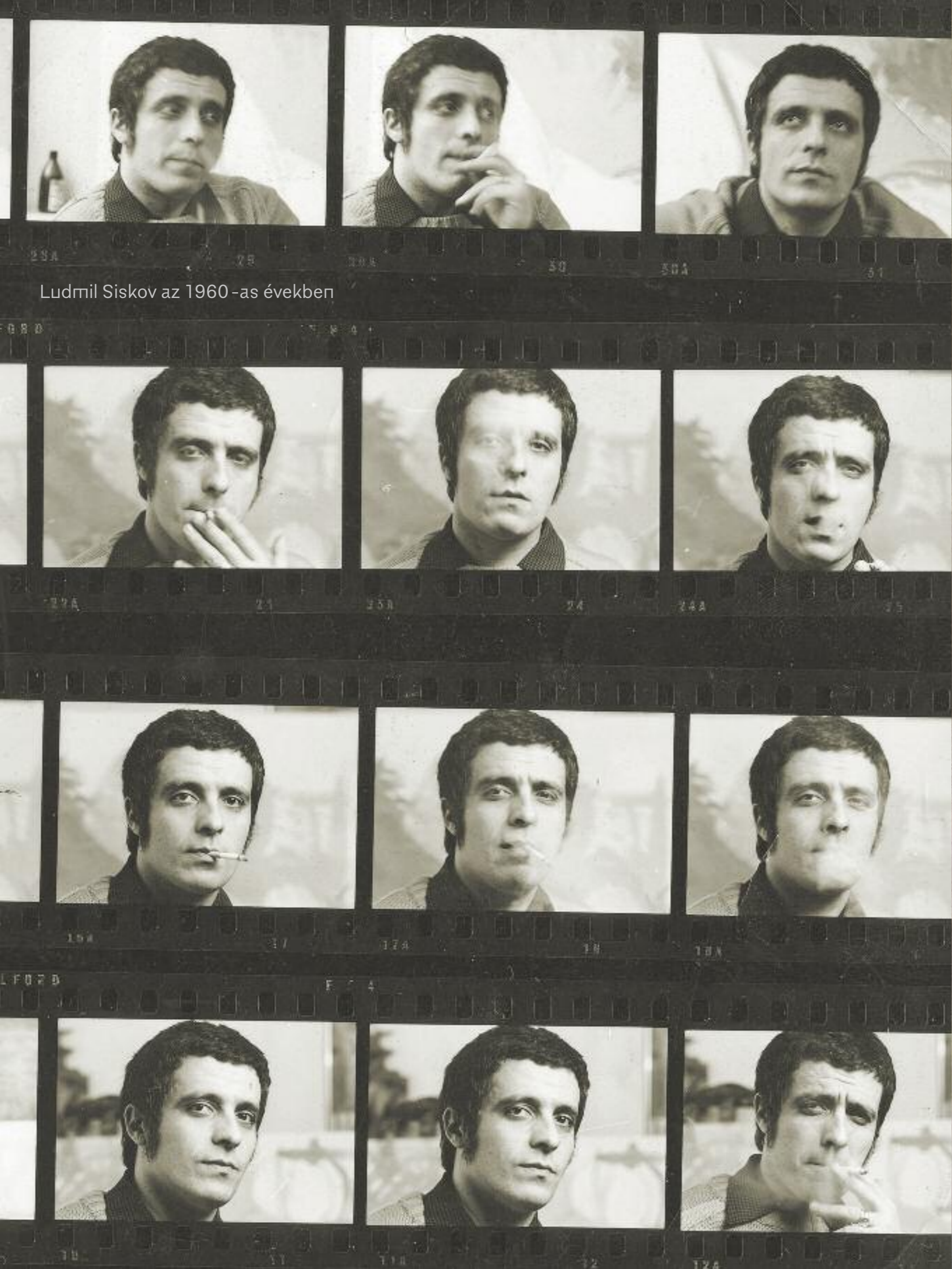
PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész családjának tulajdonában

Kikiáltási ár: 7 000 000 Ft / 16 667 EUR

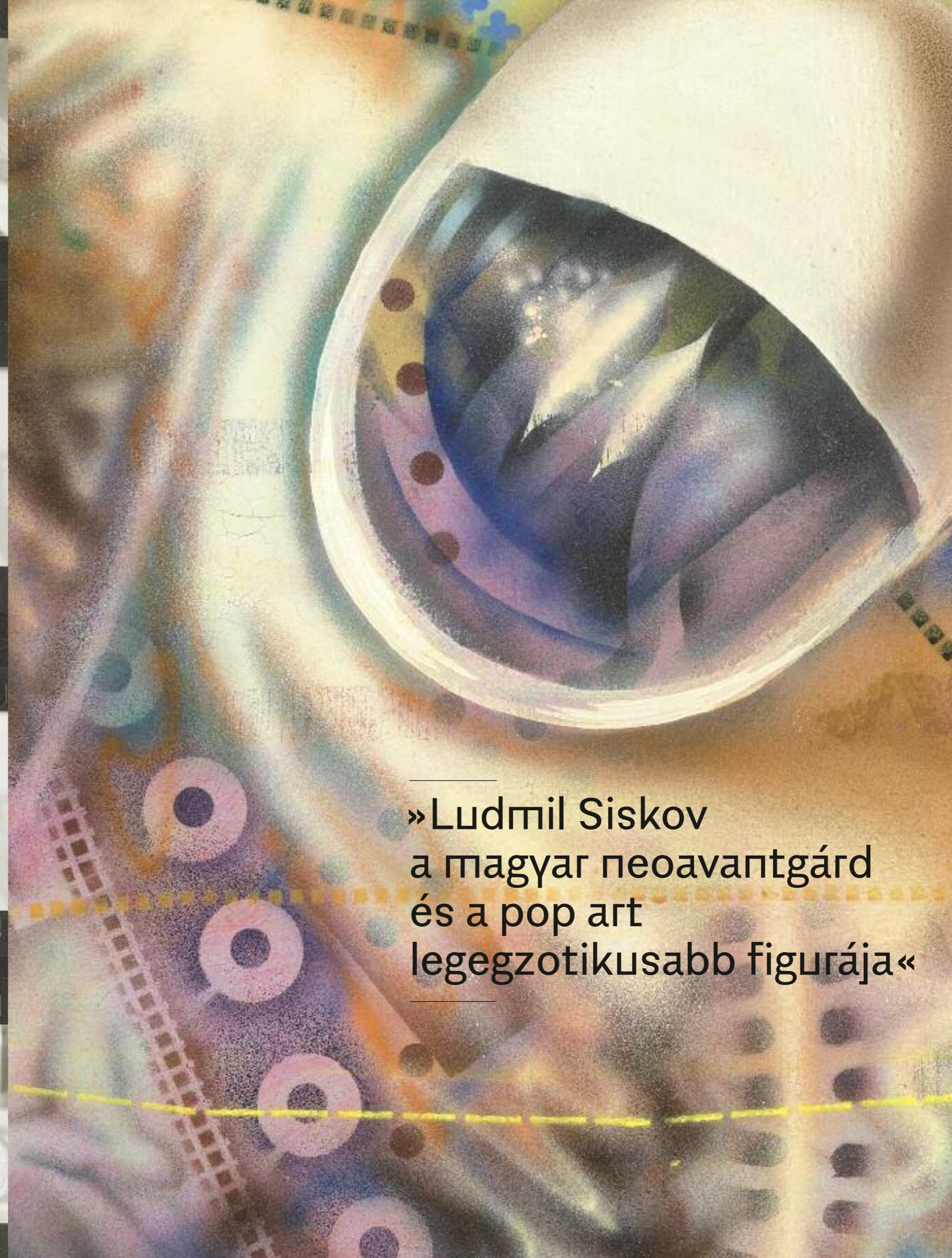
Becsérték: 14 000 000 – 24 000 000 Ft

Estimated price: 33 334 – 57 143 EUR

Ludmil Siskov az 1960-as években

»Ludmil Siskov
a magyar neoavantgárd
és a pop art
legegztikusabb figurája«

»Siskov világában az érzékiség keveredik a nyugatos fogyasztói társadalom ikonjaival, olyan bombasztikus elegyet alkotva, ami okkal követel magának helyet a nemzetközi pop art pantheonjában, miközben gyökereivel a szocialista Magyarországhoz kötődik«

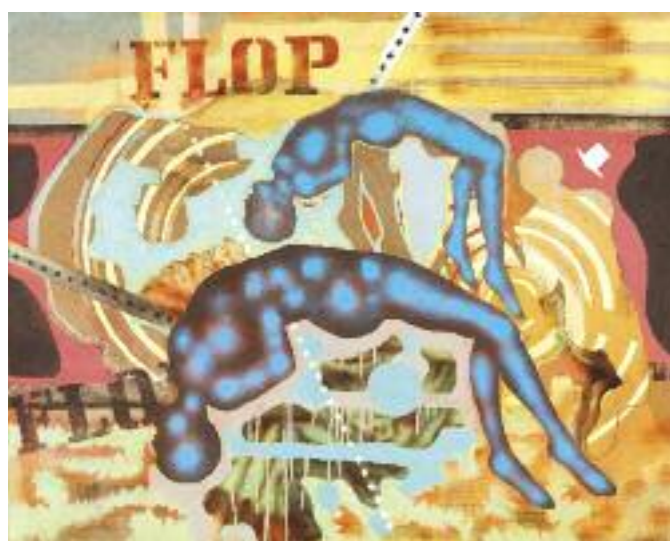

Ludmil Siskov: Leukipposz lányainak elrablása, 1969, magántulajdon

nincsenek múzeumban.) A most felbukkant és nyilvános bemutatásra kerülő képegység az 1960-70-es évekből egyedülálló lelet a neoavantgárd korszakából. Hasonló minőségű, korábban nem ismert anyag előkerülése az Iparterv-korszak alaposan kikutatott életműveiből már nem várható.

Amerikai hatás

A nemzetközi pop art kutatók szemét sokáig teljesen elkápráztatta az amerikai szupersztárok ragyogása, Warhol banális mintákat ismétlő szitanyomatait vagy Roy Lichtenstein képregényekből kinagyított raszterpontjai. A közelmúltban azonban sok minden megváltozott, a világ vezető csúcsintézményei rájöttek, hogy szélesíteni kell a látókörükön, így bevezették a „nemzetközi pop” (Walker Art Center) és a „globális pop” (Tate Modern) egész glóbuszt pásztázó kifejezését. Ebbe már belefér a magyar pop art művészet is, ami persze bizonyos kérdéseket másképp vet fel, mint az észak-amerikai nagytestvér. Ami a legendás manhattani Leo Castelli galériában azért volt megbotránkoztató, mert a leghétköznapibb motívumokat emelte be a grand art világába, az a keleti blokkban a gyanús imperialista szentimentalizmusa miatt vált veszélyessé.

Ludmil Siskov: Flop, 1968, magántulajdon

Az Ipartervek Lakner László műtermének erkélyén. A fotót az Iparterv II. kiállítást bemutató Dokumentum 1970 című kiadvány borítójához használták fel.

A fotón: Bak Imre, Baranyay András, Frey Krisztián, Hencze Tamás, Jovánovics György, Keserü Ilona, Konkoly Gyula, Lakner László, Major János, Méhes László, Molnár Sándor, Nádler István, Siskov Ludmil, Szentjóbgy Tamás

Nemzetközi pop art

Siskov – mintha nem is a vasfüggönyön innen tanult volna – nagy virtuozitással használta a „kapitalista” pop art friss eszközeit, a színes, homogén csíkokat, a kompozícióba illesztett számokat és az aeroszol hanyag modellálását. Vászrain látványosan halmazódnak egymásra a rétegek: légisztolyos fújásnyomok, megfolyó híg festékcseppek, visszakapart felületek, csíkok és sávok. Siskov festői univerzumában tematizálja kora eseményeit. Sajtófotók hősei tűnnek fel, amorf alakokká átlényegítve. Asztronauták lebegnek a súlytalanságban, rögbijátékosok ütik össze sisakjukat, vietnámi katonák olvadnak össze egymással és robotok alakulnak át emberekké. A szereplők arcait nem látjuk, csak a szprével modellált idomok biomorf formáit. Siskov világában az érzékiség keveredik a nyugatos fogyasztói társadalom ikonjaival, olyan bombasztikus elegyet alkotva, ami okkal követel magának helyet a nemzetközi pop art pantheonjában, miközben gyökereivel a szocialista Magyarországhoz kötődik

RIEDER GÁBOR

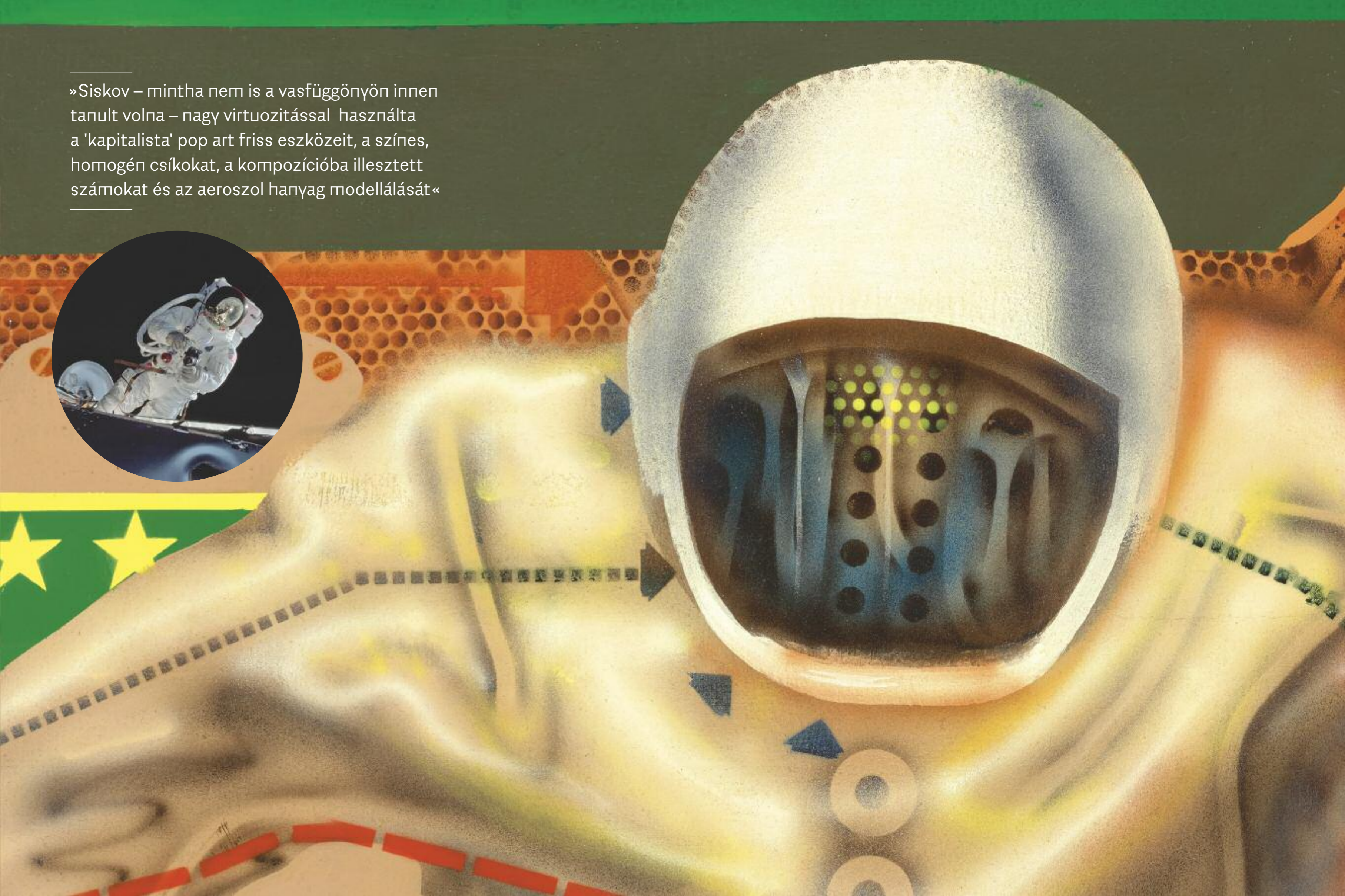

1968-as Iparterv I. kiállítás enteriőr fotója az Iparterv Székház Kultúrtermében

Ludmil Siskov: Asztronauták, 1968, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

»Siskov – mintha nem is a vasfüggönyön innen tanult volna – nagy virtuozitással használta a 'kapitalista' pop art friss eszközeit, a színes, homogén csíkokat, a kompozícióba illesztett számokat és az aeroszol hanyag modellálását«

Barta Lajos

(Budapest, 1899–1986, Köln)

Hullám, 1949 körül

Шавe, c. 1949

24 × 14 × 9 cm

Gipsz | Gypsum

Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Körner Éva gyűjteményében

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 767 EUR

Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft

Estimated price: 953 – 1 667 EUR

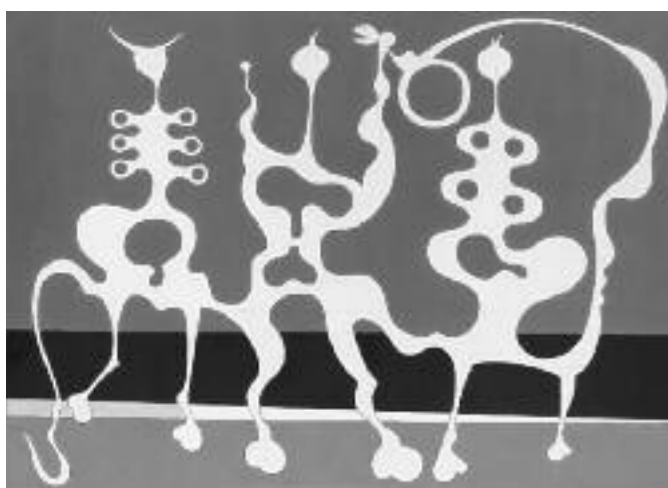

Pino Pascali: Dinoszaurusz rekonstrukció, 1966
Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Róma

Kiállítási enteriőr, YOUHLI, Kieselbach Galéria, 2022

Korniss Dezső: Laokoon (Küzdés) II., 1949, magántulajdon

33

Melkovics Tamás

(Székesfehérvár, 1987-)

Composition 30 (Alloy sorozat), 2022

Composition 30 (Alloy Series), 2022

90 × 38 × 30 cm

22 db alumínium öntvényből felépített szobor |

Sculpture built from 22 aluminum castings

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 548 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 905 – 2 381 EUR

Ovális nemesfém függő, 1970-es évek

Oval Medal from Precious Metal, 1970s

8 × 6,5 × 0,5 cm

Fém | Precious metal

Jelzés nélkül | Unsigned

Polírozott bronz függő, 1970-es évek

Polished Bronze Medal, 1970s

7 × 6 × 1 cm

Bronz | Bronze

Jelzés nélkül | Unsigned

Kereszt függő, 1970-es évek

Cross Medal, 1970s

15 × 11 × 0,5 cm

Polírozott nemesacél | Stainless steel

Jelzés nélkül | Unsigned

Íránytű függő, 1970-es évek

Compass Medal, 1970s

7 × 7 × 0,5 cm

Nemesfém | Precious metal

Jelzve a hátoldalon: Csiky | Signed on the reverse: Csiky

Ovális bronz függő, 1970-es évek

Oval Bronze Medal, 1970s

7 × 6 × 1 cm

Bronz | Bronze

Jelzés nélkül | Unsigned

Geometrikus alakú bronz függő,
1970-es évek

Geometric Bronze Medal, 1970s

7 × 7,5 × 1 cm

Bronz | Bronze

Jelzés nélkül | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Körner Éva gyűjteményében

A hat mű együttes kikiáltási ára:

440 000 Ft / 1 047 EUR

Becsérték: 700 000 – 1 400 000 Ft

Estimated price: 1 667 – 3 334 EUR

Keserü Ilona
1967

Keserü Ilona

(Pécs, 1933–)

Sírkövek 2., 1967

Tombstones 2, 1967

120 × 175 cm

Olaj, farost | Oil on fibreboard

A hátoldalán jelezve: Keserü Ilona; feliratok: Sírkövek 2., 1967, Falkép részlet, Iki 1967/921; kiállítási bélyegző (Danubiana), kiállítási címketöredék (Múcsarnok)

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor B. N. Gy. úr tulajdonában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Festmények, Műszaki Egyetem, Vásárhelyi Pál Kollégiuma, 1967.
- Keserü Ilona gyűjteményes kiállítása, Múcsarnok, 1983.
- Peintres contemporains hongrois, Galerie des Beaux-Arts, Bordeaux, 1985.
- Festmények, Vár Galéria, Veszprém, 1987.
- Régi és új képek, MEO, 2004.
- Közelítés. Gubanc. Áramlás. Oknyomozás Ilona Keserü Ilona munkásságában, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, 2004.
- Ilona Keserü Ilona. Szín – Öröm – Kép, Danubiana Meulensteen Art Museum, Bratislava-Čunovo, 2011.
- Az idő színtere – Cangiante, Vaszary Galéria, Balatonfüred, 2014.
- Színe-java. Válogatás Ilona Keserü Ilona életművéből, Zsolnay Negyed – Pécsi Galéria m21, Pécs, 2016.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Ars Hungarica, 1978/1., 57. kép.
- Ilona Keserü Ilona. Művek 1959–1982. Szerk.: Keserü Ilona, 2002, 154–155. (kat. 117).
- Ilona Keserü Ilona. Szín – Öröm – Kép. Rudolf Sikora.
- Az ember végre tudja... Szerk.: Gerard Meulensteen – Vincent Polakovic, Via Danubia, Bratislava-Čunovo, 2011, 53.
- Ilona Keserü Ilona. Szerk.: Aknai Katalin – Geskó Judit – Kovács Anna Zsófia, Szépművészeti Múzeum – Vaszary Villa, Budapest–Balatonfüred, 2014, 33.
- Ilona Keserü Ilona. Önerejű képek. Catalogue Raisonné. I. kötet. 1959–1980. Szerk.: Aknai Katalin, Kisterem, Budapest, 2016, 139.

Kikiáltási ár: 48 000 000 Ft / 114 286 ELJR

Becsérték: 70 000 000 – 140 000 000 Ft

Estimated price: 166 667 – 333 334 ELJR

IRODALOM | LITERATURE

- Pernecky Géza: Magyar pop-művészet? Élet és Irodalom, 1969/40., 9.
- Beke László: Szilvitky Margit művészete. Magyar Építőművészet, 1970/6., 54–56.
- Szabadi Judit: Keserü Ilona művészi pályaképe. Ars Hungarica, 1978/1., 65–79.
- P. Szűcs Julianna. A múlt a hátsó termekben. Népszabadság, 1984. január 13.
- Forgács Éva: Keserü Ilona. Kritika, 1984/5., 30–31.
- P. Szűcs Julianna: Héja a labirinthban. Fajó János retrospektív kiállítása a Múcsarnokban. Népszabadság, 1990. február 1.
- Hatvanas évek. Új törekvések a magyar képzőművészetben. Szerk.: Nagy Ildikó, Képzőművészeti Kiadó – Magyar Nemzeti Galéria – Ludwig Múzeum, Budapest, 1991 (katalógus).
- Forgács Éva: Az ellopott pillanat. Jelenkor, Pécs, 1994.
- Ilona Keserü Ilona. Művek 1959–1982. Szerk.: Keserü Ilona, 2002.
- Közelítés. Gubanc. Áramlás. Oknyomozás Ilona Keserü Ilona munkásságában. Szerk.: Baksa-Sóós Vera, Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest, 2004.
- Ilona Keserü Ilona. Szín – Öröm – Kép. Rudolf Sikora. Az ember végre tudja... Szerk.: Gerard Meulensteen – Vincent Polakovic, Via Danubia, Pozsony, 2011.
- Ilona Keserü Ilona. Szerk.: Aknai Katalin – Geskó Judit – Kovács Anna Zsófia, Szépművészeti Múzeum – Vaszary Villa, Budapest–Balatonfüred, 2014.
- Aknai Katalin: „Állandóan visszajárok a múltamba.” Keserü Ilona életművének vizsgálata a hatvanas évek perspektívájából. Doktori disszertáció, 2014.
- Ilona Keserü Ilona. Önerejű képek. Catalogue Raisonné. I. kötet. 1959–1980. Szerk.: Aknai Katalin, Kisterem, Budapest, 2016.

»Keserü nagy méretű alkotása 60-as évek végi meghatározó korszakának főműve: lírai absztrakcióból, pop artból, életöröm-festészetből és a bartóki esztétikai programból táplálkozó múzeumi rangú remekmű. Ilyen kapitális Keserü-képek után vadásznak a nagy nyugati intézmények is, de ezek mára vagy közgyűjteményben találhatóak, vagy sok évtizede nem mozdulnak a neves magánkollekciókból«

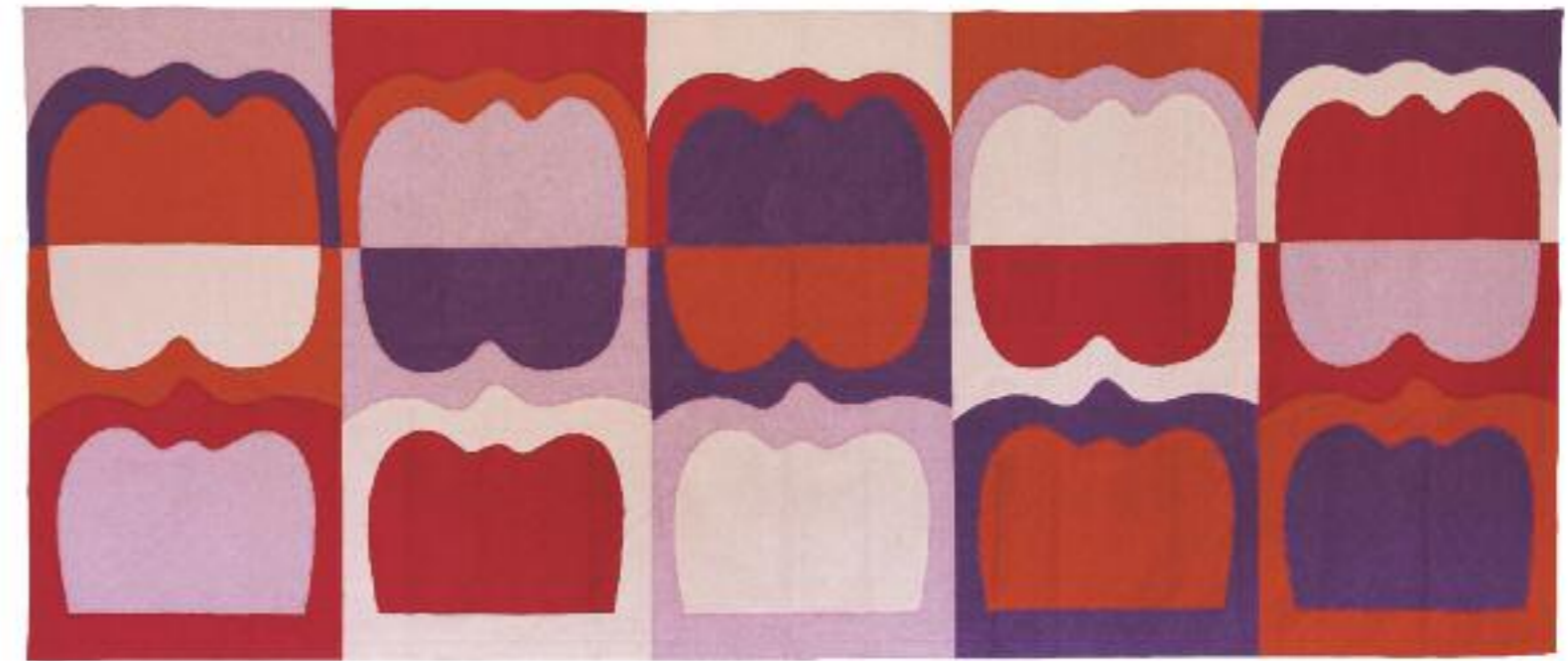
Életöröm és életenergia

A lángoló vörös alapon Keserü Ilona ikonikus motívumai, a balatonudvari szíves sírkövek sematizált tömbjei sorakoznak. A mohos parasztbarokk faragványok szinte homogénre festett, játékos alakzatai – a művész szavaival élve „kő-sütemények” – absztrakt elemekként töltik ki a teret a piros-lila-rózsaszín és nap-sárga kontrasztos színakkordjaihoz igazítva. A négy különféle irány miatt nincs kitüntetett nézet, a hol csücskös hullámban, hol nyeregyszerű völgyben végződő tömbök lazán szétszórva ismétlik az alapformát, engedelmeskedve az érzelmi alapú formaképzés belülről fakadó inspirációjának. Keserü nagy méretű alkotása 60-as évek végi meghatározó korszakának főműve: lírai absztrakcióból, pop artból, életöröm-festészetből és a bartóki esztétikai programból táplálkozó múzeumi rangú remekmű. Ilyen kapitális Keserü-képek után vadásznak a nagy nyugati intézmények is, de ezek mára vagy közgyűjteményben találhatóak, vagy sok évtizede nem mozdulnak a neves magánkollekciókból (mint a *Közelítés 2.* a Kolozsvári Gyűjteményből). A kivételes vitális energiákkal teli főmű műkereskedelmi felbukkanása valódi művészettörténeti szenzáció.

Az Elles font l'abstraction című kiállítás katalógusa, Centre Pompidou, 2021

»Keserü Ilona a 60-as évekbeli modern magyar művészet nagyszónya, az absztrakt kolorizmus és a nőművészet világhírű képviselője«

Keserü Ilona: Sírköves faliszőnyeg, 1969, varrás, színezett vászon, 157,5×374 cm, The Metropolitan Museum of Art, New York

A neoavantgárd nagyszónya

Keserü Ilona a 60-as évekbeli modern magyar művészet nagyszónya, az absztrakt kolorizmus és a nőművészet világhírű képviselője. Az elmúlt években vásárolta meg 1969-es lila-piros textilmunkáját (*Faliskárpit sírkőformákkal*) a világ egyik legrangosabb művészeti központja, a New York-i Metropolitan Museum of Art. Tavaly szerepelt a Pompidou Központ nagyszabású nőművészeti segerszemlájén (*Elles font l'abstraction*), közvetlenül azután, hogy a neves párizsi múzeum gyűjteményébe került *Rekonstrukció* (1990) című festménye. Ezzel Keserü jelenléte már biztosított a kortárs világ erőközpontjaiban, hasonlóan a neoavantgárd generáció olyan kiválóságaihoz, mint Maurer Dóra, Bak Imre vagy Nádler István, de pozícióját már inkább olyan nőművészeti világsztárok jelölik ki, mint Carmen Herrera vagy Marcia Hafif.

Keserü pár évvel idősebb volt az iparterves kiállítók többségénél, így a modern művészetbe szülővárosa, Pécs saját bejáratú avantgárd csatornáin keresztül csatlakozott be. Bár a szocreál 50-es évek legsötétebb időszakában járt a Képzőművészeti Főiskolára, választott mestere, Martyn Ferenc révén közvetlen kapcsolatba került a 20. század első felének modernista tradícióival (Abstraction-Création). Martyn ugyan nem volt olyan hajlíthatatlanul etikus példakép, mint Korniss Dezső vagy Kassák Lajos, de azért őrizte a nyugati modernség eszmeiségét. Tanításának szellemében a fiatal Keserü Klee-t idéző geometrikus hasábkokkal és Vasarely kavicsképeihez hasonlítható kötömbökkel egyensúlyozott alkotásain. Majd rátalált a hullámmzó, fodrozódó vonalra, előbb barokkos balusztrádelemként (*Ezüstös kép*, 1964), majd áramló, megsokszorozott hullámmrajzolatként (először függőleges, később vízszintes változatban), végül pedig meglelte a keresett „ideálforma” legjobb kiteljesedését: a balatonudvari szíves sírköveket.

Keserü Ilona képei a Stephen Friedman Gallery standján a londoni Frieze Masters vásáron, 2022. október 12–16.

Keserü Ilona képei az Elles font l'abstraction című kiállításon, Centre Pompidou, 2021

Keserü Ilona műve a With the Eyes of Others: Hungarian Artists of the Sixties and Seventies című kiállításon, Elizabeth Dee, New York, 2017

A balatonudvari temető

Hullámvonal és sírkő

Szabadi Judit írta 1978-as nagy tanulmányában a *Sírkövek* sorozat születéséről: „Keserü Ilona a balatonudvari temető szív alakú, zömök arányú sírköveiben ismert rá arra a nagylélegzetű ívet és barokkosan hullámvonó görbületet magába foglaló formára, amelyet 1964 óta a balusztrádszerű alakzatok ki-betüremkedő szegélyeiben már annyiszor »leírt«. Most azonban nem a festői művelet közben, magából az anyagból bomlottak ki számára a nonfiguratív alakzatok, hanem a tárgyi világból emelte át őket festészetébe. Gyors egymásutánban festette meg a *Sírkövek 1*, *Sírkövek 2*, *Sírkövek 3* című képeit, valamennyit az átstilizált »nagy motívummal« [...] A sorozat első két tagján, amelyeket valaha [...] egyetlen képnek képzelt el, még valósággal burjánzanak a kis és a nagy »szívek«, jelezve a formában rejlő változékonyságot. A színek most is plasztikussá, árnyékossá tesszik a motívumokat, s így mindkét zaklatott kompozíció érintkezik Keserü gesztus-képeinek módszerével és hangulatával, agresszív dinamikájával.” Keserü eredeti tervei szerint hatalmas „kazettákként” akarta borítani a sírköves festményekkel a falakat, az első 1967-es kiállításon szorosan egymás mellett installálta a sárgás rózsaszínes *Sírkövek 1*-et és a most vizsgált *Sírkövek 2*-t. (Ez magyarázza a „Falkép részlet” feliratot a vakkereten.) A sírkövből land art projekteket és szitasorozatokat is magában foglaló, hosszú évtizedekig termékeny *Leitmotiv* született Balatonudvariban.

Bartók nyomában

Bár mind a szakma, mind a művész maga úgy utal ezekre a művekre mint „sírköves képek”, a motívum valójában – ahogy Szabadi is írta – egy komplex, esszenciális szimbólum, amely különféle eredetű, nagyon személyes formai-érzelmi forrásokat sűrít magába, a mohos kőzáródástól a hullámvonalon át a lovak gerincéig. Az elsődleges, legismertebb ihlető mintát a Balatonudvariban látott parasztbarokk sírkövek különleges formája jelenti. Ezeket a helyi temető név nélküli faragói a 18–19. században készítették. A rusztikus kialakítású, barokk íveket idéző sírköveket – egy szerelmes kőműveslegény legendája nyomán – a helyi folklór szivalakúnak nevezi, vagyis az elmúlás és a szerelem ad egymásnak randevút a 71-es út mentén, a zöldellő buckák között.

Keserü a Korniss Dezső által képviselt – Bartók által ihletett – „szentendrei programhoz” hasonlóan nyúlt a népi kultúra különleges kincseihez. Ennek a logikáját követve ültette át a baranyai szuszékok hullámmotívumait a hard-edge festményeire, és így talált rá a különleges sírkövekre is. A művész azért került a balatoni helyszínre 1967-ben, mert egy parasztbarokk építészeti emlékek iránt érdeklődő svájci építész barátját kalauzolta a tó körül. Ellátogattak Balatonudvari – általa már korábbról ismert – temetőjébe is. Az ívesen-csücskösen záródó, népi barokk faragványok látványra a festőt magával ragadta, hiszen saját formai kísérleteire ismert bennük. Ahogy két évtizeddel később, a *Hatvanas évek* katalógusban közölt interjúban visszaemlékezett a meghatározó találkozásra: „az ismert formák nagy erővel hatottak rám. A szivalakú sírkövek körvonala, felülete számomra hirtelen jelentőssé vált. Visszatekintve, már megvannak a korábbi képekben a sírkőformák előzményei a hullámos, barokkos formákkal, meg az áramlás formáival.”

Kősütemény és lócsutakolás

Keserü művészetében 1967-ben vált a jellegzetes balatonudvari forma meghatározó alapotívummá. Számos képén variálta, megsokszorozta a sírkövek sziluettjét, a 60-as évek végétől egészen napjainkig. A „kő-sütemény” olyan egyszemélyes archetípussá vált, amelynek segítségével egészen különböző érzelmi és létállapotokat is ki tudott fejezni, teljesen függetlenül az eredeti alakzat temetői gyökereitől. Keserüben a balatonudvari mohos, lyukacsos, kopott kövek záródása az egyik legmélyebben belé kódolt gesztust, a középen befűzött hullámvonalat aktivizálta. Ebben a vonalban – később tudatosítva – egy másik személyes alapélmény is benne rejtett: a csatakos ló hátát lemosó lovas mozdulatának tapasztalata. Ahogy 1988-as interjújában visszaemlékezett: „amikor a ló nyakánál elindul az ember keze, a marja után lesiklik a hátára, átmegy a farkára és lendületes ívben bekanyarodik. Ez a véremlen van. Sokat lovagoltam, tisztítottam, nyergeltem a lovakat. [...] És a festészetben előjött, tíz év múlva. Egyszer csak rájöttem, hogy ez ugyanaz a mozdulat, mikor a nagy sírkőformákat kezdem csinálni.”

A különböző irányból érkező mozdulatívek egymásra íródtak a balatonudvari temető heurékaélményében és váltak projekciós felületté a későbbi érzelmi állapotok festészeti kifejezéséhez. Innentől nem volt megállás, Keserü belső művészi kényszertől hajtva festette a sírkővariációkat; ahogy visszaemlékezett az inspiráló élményre: „azonnal erős indítékot éreztem, hogy özönével fessek ezeket a formákat, minden változatukkal együtt, amelyek kisebb-nagyobb méretben, szép, időmosott, romlékony mészkőből úgy jelentek meg előttem, hogy hirtelen nem volt semmi közelebb, fontosabb számomra a világon, mint ezek a gömbölyödő, ívelt, két- vagy háromkarélyos, nagy, földbeásott kő-sütemények.”

»hirtelen nem volt semmi közelebb, fontosabb számomra a világon, mint ezek a gömbölyödő, ívelt, két- vagy háromkarélyos, nagy, földbeásott kő-sütemények«

KESERÜ ILONA

»A szivalakú sírkövek körvonala, felülete számomra hirtelen jelentőssé vált«

KESERÜ ILONA

Keserü Ilona: Akció a balatonudvari temetőben, 1969

»'Tessék engem kiengedni'
– kérte rémülten a karhatalom
sötétkék-szürke egyenruhás
képviselője, mikor szembesült
az 1966-os Piros kép (kilences
számú festmény) kirobbanó
vörös gesztusfoltjaival«

Színek egy szürke korban

Keserü Ilona művészetében a kivételes erejű kolorizmus mindig kiemelt szerepet játszott. Ez mai, iskolateremtő működésében is így van (lásd a pécsi *Színerő* projektet), de még inkább így volt a szürkeségbe fojtott 50–60-as években. A műtermi „látogatást” tevő rendőrség sem tudta kivonni magát a hatása alól. „Tessék engem kiengedni” – kérte rémülten a karhatalom sötétkék-szürke egyenruhás képviselője, mikor szembesült az 1966-os *Piros kép* (kilences számú festmény) kirobbanó vörös gesztusfoltjaival. Keserü számozott – Cy Twombly firkáló gesztusait idéző – képein már megjelent a lila-narancs-bíbor-ibolya színtartomány hipermodern tónustársítása 1965–1966 között. A népköztársaság rendőret megijesztő festmény szerepelt a Fiatal Képzőművészek Stúdiója legendás 1966-os tárlatán, ahol az avantgárd hajlíthatatlan gerincű aszkétája, Kassák Lajos is megcsodálta, dicsérő szavakkal jutalmazva az örömtől repeső fiatal művészt: „jó, tiszta színeket használ – biztatta –, és csak fessen ilyeneket.”

A vad színskála megtalálásához egyrészt egy 1964-ben Angliából kapott indiai selyemkendő narancsainak és rózsaszínjeinek négy egymásba írt tónusa segítette hozzá Keserüt, másrészt az 1965-ben Párizsból postázott, Lefranc márkájú piros és bíbor olajfestékes tubusok. Az indiai kendő meghatározó jellegére így emlékezett vissza: „Számomra a világ csodáinak egyike volt, föltűztem a falra, szétterítve. Olyan lehetőségeket jelzett, amikhez nélküle sokkal nehezebben jutottam volna el. Ebbe a színakkordba évekre beleáztam magam.”

Tiltott művészet

A *Sírkövek 2*-t először a Műszaki Egyetem kollégiumának kiállítótermében mutatták be 1967-ben. Pedig Keserü nem ide szánta, hanem a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának híres-neves tárlatára, amelyet az 1966-os absztrakt forradalom után a hatalom újra párthű zsűrivel rostáltatott meg, kiszórva a legmo-

Keserü Ilona: Sírkövek 1., 1967, magángyűjtemény

Keserü Ilona: Sírkövek 2., 1967

dernebb műveket. Ahogy Keserü vonatkozó naplójeljegyzésében olvasható: „A Fiatal Képzőművészek Stúdiója 1967. kiállítására beadom a *Sírkövek 1–2* képeimet. A zsűri-mentesen készülő kiállítást kollégáink és barátaink megfelelő helyeken feljelentik, a hatóság a nonfiguratív művek [...] kiállítását egy statáriális vézzsűri által megtiltja. Ezzel egy korosztály jóvátehetetlen szétszakadása történik meg. Kilépek a Stúdióból, a megkezdett sírköves képsorozat abbamarad, másként folytatódik.” A kudarc ellenére a sorozat folytatódott, évtizedekig terebélyesedett, az Iparterv-tárlatokon is a motívum különféle variációival szerepelt.

Keserü különös pozíciót foglalt el az Iparterv-nemzedék – sokszor betiltott – tagjai körében: komoly intézményes sikereket ért el a 70–80-as években. A szakmai népszerűség ellenére a hivatalos műkritika nem szívelhette. P. Szűcs Julianna, a párthű *Népszabadság* vitriolos tollú kritikusa még 1984-ben sem tudta megbocsátani 60-as évek végi vadságát; ahogy a megtalált színpárosról írta: „egy éles sikitásként ható szín pár, a narancs-sárgának és a rózsaszínnek szinte elviselhetetlenül fájdalmas összecsendítése.”

Piros kép (kilences számú festmény), 1966, magángyűjtemény

»A vad színskála
megtalálásához egyrészt
egy 1964-ben Angliából
kapott indiai selyemkendő
narancsainak és rózsza-
színjeinek négy egymásba
írt tónusa segítette hozzá
Keserüt, másrészt
az 1965-ben Párizsból
postázott, Lefranc márkájú
piros és bíbor olajfestékes
tubusok«

Narancs és rózsaszín

A narancs-rózsaszín színpáros ma már Keserü védjegye. 2016-os oeuvre-katalógusának címlapját is ez díszíti, a színkódot elsőként használó picit festmény, a *Naplemente vízen* című (1967) kép részletét kölcsönözve. (Keserü interjúban „piros-narancs-rózsaszín-szürke orientáltságú színhasználatról” beszélt, hiszen nemcsak két konkrét színről van szó, hanem egy szélesebb, variálható skáláról.) Kortársai pontosan érezték ennek a palettának a ropogósan friss modernségét. A narancs-rózsaszín kettős korábban a naplementék valóságértelmezés giccses, romantikus világához tartozott. Kivételes pillanatokban megjelent a képzőművészetben is – például Marko Rothko 1950-es híres *Fehér középpont (sárga, rózsaszín és levendula vörösön)* című kompozícióján, amely 2007-ben került kalapács alá a Sotheby's-nél több mint 70 millió dolláros rekordáron, vagy Korniss egy-egy művén (például *Szűrmozgató I.*, 1968) –, de a bizarr színpárosítást a 60-as évekbeli extravagáns amerikai popkultúra tette divatossá.

Tom Wolfe, az amerikai gonzó újságírás úttörője nyaktörő szöveget írt *Kandírozott mandarinzelésű áramvonal* címmel 1963-ban (az eredeti, teljes angol cím sokkal hosszabb), valósággal lubickolva a narancs-pink színekben, amelyek az esszéketek későbbi címlapjain is rendre visszaköszöttek. A nyugati modern művészetben önfeledten borzongó Wolfe nagy népszerűsége tette szert a Kádárrendszer hivatalos művészeteoretikusai között (ellenségem ellensége a barátom alapon), a *Kandírozott mandarinzelésű áramvonal* már 1970-ben megjelent magyarul, rózsaszín borítóval. Erre hivatkozott P. Szűcs Julianna is, amikor a pink-orange másik legnevesebb magyar propagátoráról, Fajó Jánosról írt 1990-es műcsarnokbeli tárlata kapcsán: „Narancssárga és rózsaszín. Ez a színpárosítás olyan kínos, mintha körömrészelés közben selyempapírt lengetne a hajszáritó. Mintha vizes gyapjúruha keményített taftbéléssel simulna a kiizzadt testre. Mintha a kávéfőzőbetét égett gumiszaga keveredne a paradicsomos káposzta illatával. Egyszóval: iszonyatos. A dolog azonban nem ilyen egyszerű. Ez a borzasztó színpárosítás a második világháború utáni egyetemes képzőművészetben figyelemre méltó karriert csinált. Mióta az amerikai fenegyerek esztéta, Tom Wolfe megírta a *Kandírozott mandarinzelésű áramvonal* című halhatatlanul optimista és pop-artosan harsány esszéjét, sejthető: e színkontraszt a művészetben kitüntetett jelentőséggel bír. Arról szól, hogy a civilizációs világ látványhordaléka nincs tekintettel az érzékek évezredes kondicionálására. Neonszíneivel, műanyag faktúráival, hamburgerízeivel koncentrált támadást intéz idegvégződéseink ellen. És győz. Bizonyítéknak elég, hogy a narancssárga és a rózsaszín már nemcsak az avantgárd kiállítások képein fekszik össze, hanem szoknyák anyagmintáiban, punksörények sprével befűjt csimbókjaiban és mosóporok emblémáiban.” P. Szűcs – örök fanyalgása ellenére – pontosan látta, hogy a rendszerváltás idején a narancs-rózsaszín már teljesen bevett vizuális effektté vált, divatban, focimezekben, kiadványokban és reklámokban.

Mark Rothko: Fehér középpont (sárga, rózsaszín és levendula vörösön), 1950

Tom Wolfe: The Kandy-Kolored Tangerine-Flake Streamline Baby, 1965, 1966

Tom Wolfe: Kandírozott mandarinzelésű áramvonal, 1970

Ilona Keserü Ilona. Önerejű képek. Catalogue Raisoné I. kötet. 1959–1980., 2016

Color blocking

A narancs-rózsaszín a 2010-es években a merész színkontrasztokkal élő „color blocking”-gal tért vissza a divat világába. De a nagy vizuális váltás évtizedekkel korábban, Keserü első sírköves festményei idején, a 60-as években zajlott le. Ekkor fordult egy nagyot a világ a hippidivattal, így a szemet korábban bántó, izléstelenül tarka páros menő színkóddá alakult át. Ezek az akkor nagyon újszerűnek számító, nyugatos hatású, pop artos színkontrasztok – narancs-rózsaszín-piros – a neoavantgárd környezetében több helyen is felbukkantak, Fajó János festményei (*Fehér metszés I.*, 1967; *Feszítés I.*, 1970 stb.) mellett például Szilvitzy Margit kísérleti textiljeinél (*Zászlók I-VI.*, 1970). Beke László 1970-es recenziójában nagyon érzékletesen jellemezte a színskála akkoriban kitapintható eredetét: „Szilvitzy színei részben a neojugendstíl hippis-virágos palettájáról valók. A püspöklilából rózsaszínbe hajló foltok tűnnek fel leggyakrabban [...], és narancssal, pezsgőszínnel, olajzölddel harmonizálnak.” A szecesszió és a népművészet Pernecky Géza nagyon precíz 1969-es recenziójában is előkerült forrásként, ekkor már direkt Keserü színtónusai kapcsán: „A magyar mézeskalácsok rózsaszín, sárga-lila harmóniáit, huszárkötéses szegélyeit és ívelő formáit alakítja át, hogy belőlük színes szőnyeget, delejes fényű képeket vagy varrott textilkompozíciókat készítsen.” Pernecky a *Magyar pop-művészet?* címmel ellátott, itt idézett körképében már azt is felvetette, hogy hová sorolhatók a piros-rózsaszín-narancs kombinációk: a pop artba. Legteljesebb módon ezek a nyers színek a magyar pop art főművében, Kemény György Kószeg Ferenc cselédszobájába készített falképén parádéztak együtt egy-két évvel később. De bárhol is tűnnek fel, nem kérdés, hogy a legmerészebb narancs-pink-piros skála magyar úttörője Keserü Ilona volt, aki a *Sírkövek* nagy sorozatán kanonizálta a forradalmi „color blocking”-ot, átalakítva észlelésünket, a színekhez fűződő látásélményünket. A kivételes szín- és életenergiával teli főmű aukciós megjelenése okkal tekinthető művészettörténeti szenzációnak.

RIEDER GÁBOR

»a legmerészebb narancs-pink-piros skála magyar úttörője Keserü Ilona volt, aki a *Sírkövek* nagy sorozatán kanonizálta a forradalmi 'color blocking'-ot, átalakítva észlelésünket, a színekhez fűződő látásélményünket«

36

Korniss Dezső

(Beszterce, 1908–1984, Budapest)

Fiú és madár II., 1950

Boy and Bird II, 1950

15,5 × 12,5 cm

Zománc, nyomdafesték, papír | Enamel paint, printing ink on paper

Jelezve balra lent: Korniss D., Jelezve jobbra lent: 50 |

Signed lower left: Korniss D., Signed lower right: 50

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tandori Dezső gyűjteményében

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 310 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 2 381 – 4 286 EUR

37

Bak Imre

(Budapest, 1939–)

Kék-rózsaszín kompozíció, 1977

Composition in Blue and Pink, 1977

60,5 × 48,5 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper

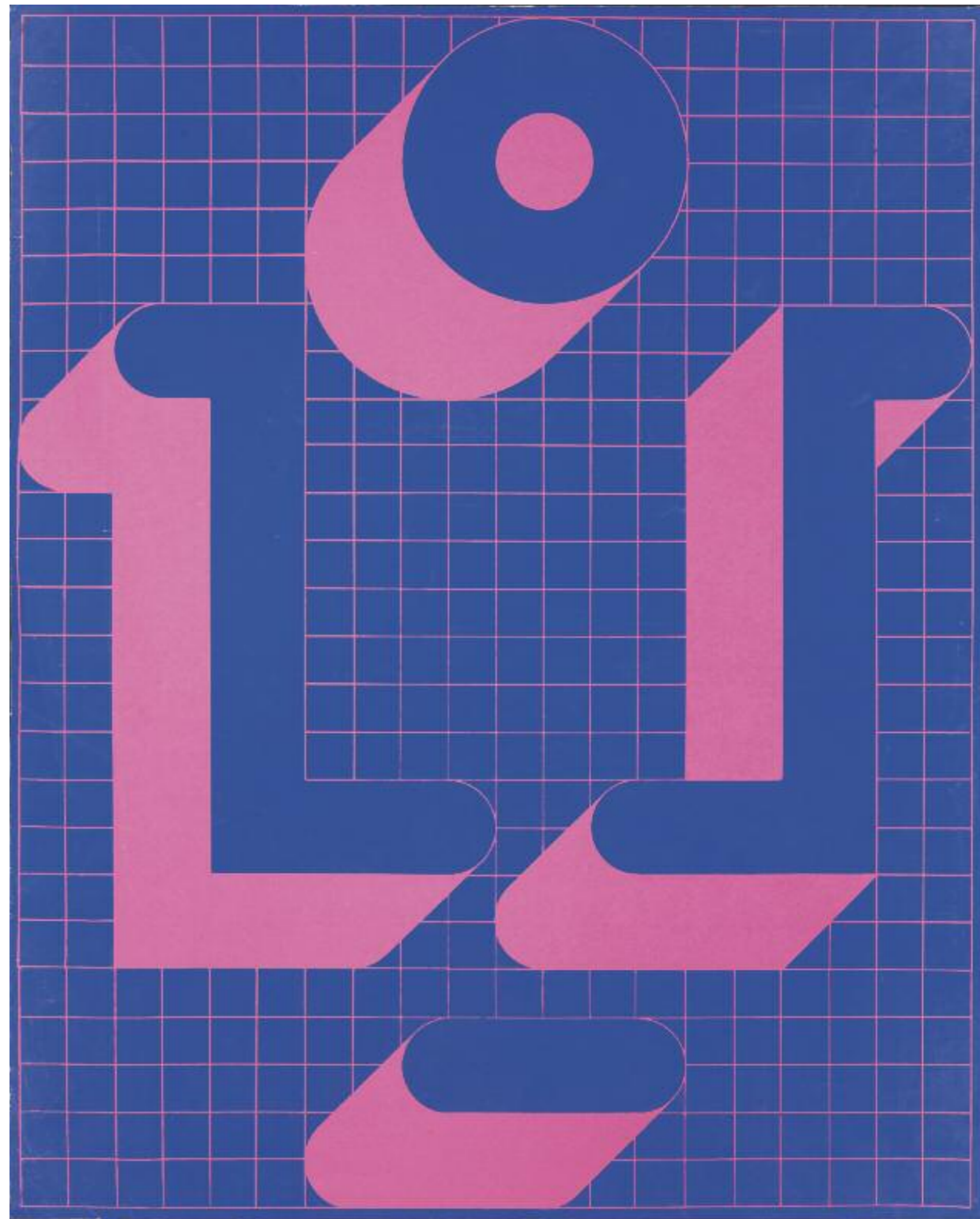
Jelezve a hátoldalon: Bak/77 szítanyomat |

Signed on the reverse: Bak/77 szítanyomat

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 190 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 2 381 – 3 810 EUR

Vajda Lajos: Szigetmonostori ablak, 1935,
Ferenczy Múzeum, Szentendre

Anna Margit

38

(Borota, 1913–1991, Budapest)

Angyal Szentendre felett,
(Angyali üdvözlés), 1965

Angel over Szentendre, 1965

30 × 50 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Anna Margit |

Signed lower right: Anna Margit

A hátoldalán feliratok: 8/1965,

Angyali üdvözlés, vo, jji, 50 × 30

IRODALOM | LITERATURE

• Dávid Katalin: Anna Margit. Corvina Műterem.

Corvina, Budapest, 1980.

• Turai Hedvig: Anna Margit. Szemimpex, Budapest, 2005.

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 239 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 7 143 – 13 096 EUR

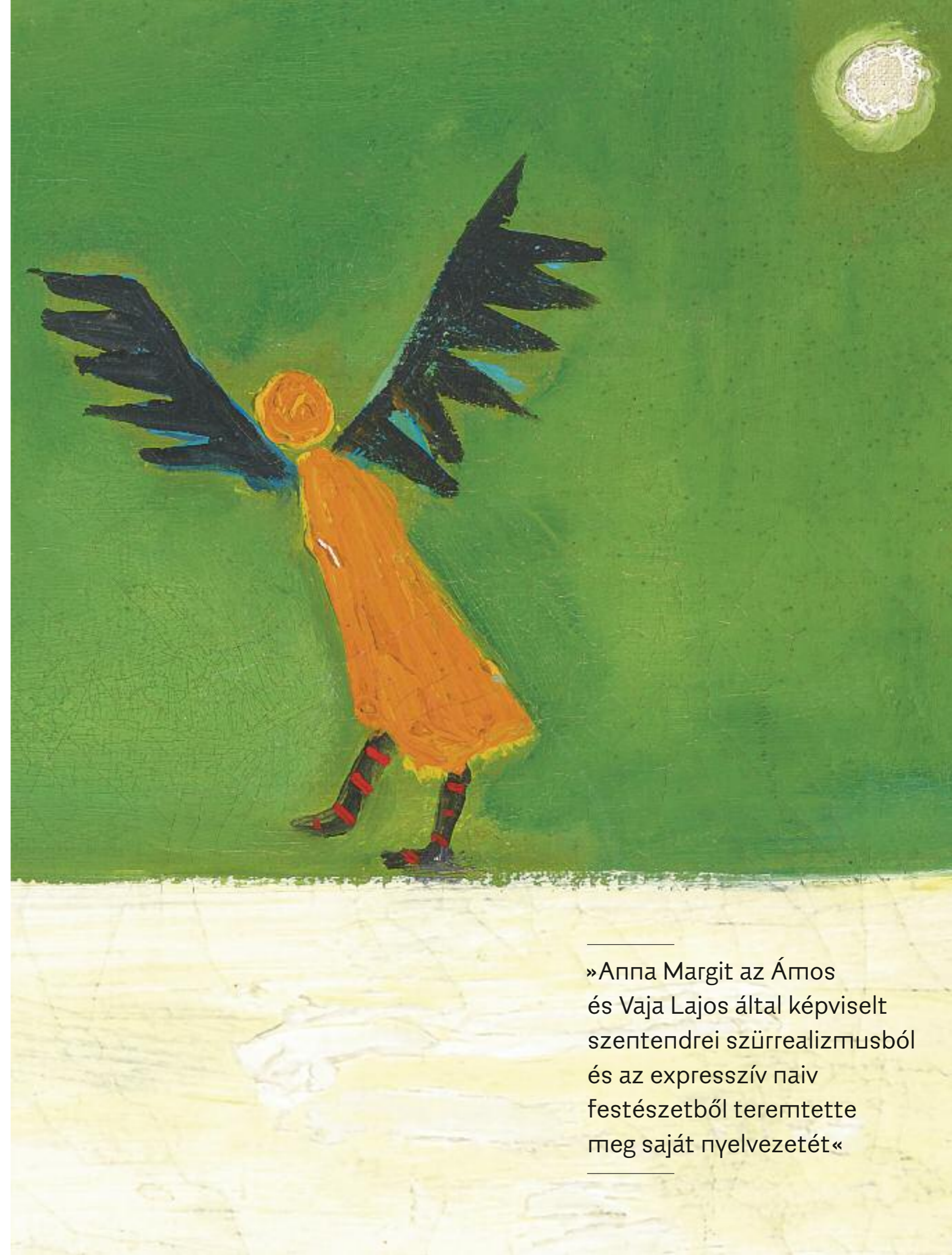

Giotto di Bondone: Jelenetek Krisztus életéből: 20. Sirató (freskó részlet), Scrovegni – kápolna, Padova

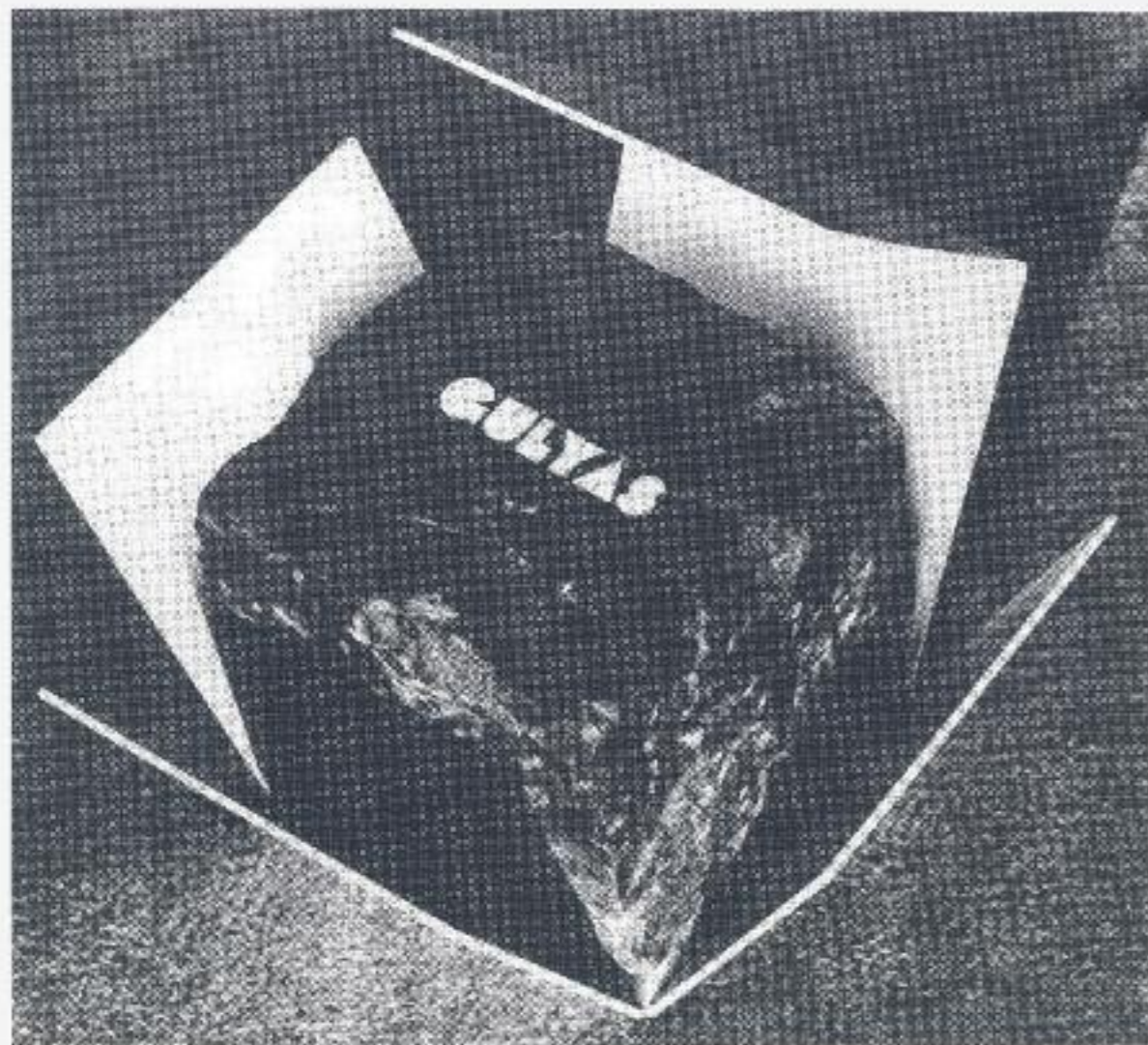
Anna Margit életműve átível a 20. századon, pályáját még a világháború előtt kezdte, Vaszary János tanítványaként („Kegyednek festék folyik az ereiben” – dicsérte a mester), majd az OMIKE körében ismerkedett meg a holokauszt árnyékában megszülető szürrealis-látomásos festészet mesterével, Ámos Imrével. Miután összeházasodtak, együtt utaztak el Párizsba, hogy találkozzanak nagy példaképükkel, Chagall-lal. Férje halála után Anna Margit az Ámos és Vaja Lajos által képviselt szentendrei szürrealizmusból és az expresszív naiv festészetből teremtette meg saját nyelvezetét. Ha nemzetközi párhuzamokat keresünk, akkor a naiv, archaikus kifejezésformákat felhasználó art brut és a COBRA csoport kínálkozik. Anna Margit központi motívuma saját, a történelemben vetett női létének megfejtése, mesebeli bábukon és mézeskalácsfigurákon („cseléd-folklor”) keresztül. A most vizsgált festmény is saját sorsának tükrében eleveníti fel a bibliai témát. Átírja a történetet a 60-as évek Szentendréről: egy fekete szárnyú, csikos zoknis narancssárga angyal ereszkedik le a fehér sávval jelzett földre. Előtte pirossal kontúrozott házacska lebeg a zöld térben (ismerős naiv rajz sok szentendrei festményről Vajdától Korniss Dezsőig). Jobbra fent apró fehér nap egyensúlyozza ki a kompozíciót, de a képtér sávos felépítése is Kornissst idézi.

A háború után Anna Margit a modern művészet iránt elkötelezett Európai Iskola egyik alapító tagja lett. „Nekem az Európai Iskola nagyon sokat jelentett – mondta egy 1972-es interjúban –, mert teljesen elveszettnek éreztem magam nélküle. Gerinc volt, bázis, biztonság. Közelebb hozta az embereket, mint ahogyan a közös cél általában. Ez a közös cél bátor, mai, modern művészetet csinálni abban az időben, mikor láttuk, mi vesz körül bennünket.” Másfél évtizednyi nélkülözést és szenvedést követően a 60-as években enyhül meg irányába a hivatalos művészetirányítás. Ekkoriban kiemelten foglalkoztatták a női szerepek, különféle mitológia, kultúrtörténeti asszonyfigurák képében jelenítette meg önmagát, Kasszandrától Mária Magdolnáig. Az *Angyali üdvözlés*en sem lehet eldönteni, hogy ő – a magára maradt művészözvegy – a ház titkos lakója-e vagy épp a fekete szárnyas, bolondos zoknit viselő angyal hírvivő.

R. G.

»Anna Margit az Ámos és Vaja Lajos által képviselt szentendrei szürrealizmusból és az expresszív naiv festészetből teremtette meg saját nyelvezetét«

Csomagolt utcakő 1974 *1/32* *Gulyás 1983*

39

Gulyás Gyula

(Miskolc, 1944–2008, Budapest)

Csomagolt utcakő, 1974/1983

Wrapped Cobblestone, 1974/1983

33 × 36,5 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper

29/36

Jelezve balra lent: – Csomagolt utcakő – 1974,

Jelezve jobbra lent: Gulyás 1983 |

Signed lower left: – Csomagolt utcakő – 1974,

Signed lower right: Gulyás 1983

Kikiáltási ár: 75 000 Ft / 179 EUR

Becsérték: 120 000 – 220 000 Ft

Estimated price: 286 – 524 EUR

40

Joseph Beuys

(Krefeld, 1921–1986, Düsseldorf)

„Holzpostkarte” Képeslap, 1974

Holzpostkarte, 1974

14,8 × 10,6 × 3,4 cm

Multiplika (szítanyomat, fa) | Multiple (serigraphy on wood)

Jelezve a hátoldalon: Joseph Beuys |

Signed on the reverse: Joseph Beuys

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 858 EUR

Becsérték: 550 000 – 850 000 Ft

Estimated price: 1 310 – 2 024 EUR

kánonformálók

KOLOZSVÁRY

Kolozsváry Ernő (1934–1999) a magyar gyűjtéstörténet egyszeri és megismételhetetlen alakja. Példakép és zsinórmérték. A Kádár-rendszer legmélyén kezdett gyűjteni. Győri tanáremberként nem lett volna lehetősége drága sztárokat vásárolni, de nem is akart: érdeklődése a hazai modernség tiltott-megtűrt, alig egzisztáló kiválóságai felé fordult. Baráttá, mecénássá vált egy mecénatúra nélküli szürke korban. Kivételes, mindmáig megmaradt kollekciójába a 60-as, 70-es évek legjobbjait vászta össze, kiegészítve a frissen induló újakkal. Lakása valóságos múzeum, „Magyar Kulturális Örökség”. Azt gyűjtötte, amit az intézmények akkor nem is értettek, ma viszont – akár itthon, akár külföldön – hiába áhítoznak kincsei után.

»A Kazovszkij ikonosztáz«

El Kazovszkij

(Szentpétervár 1948–2008, Budapest)

1 | Két driád, 1989

Two Dryads, 1989

79 × 79 cm

Olaj, hullámkarton | Oil on cardboard

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse:

"2 driád" Az utolsó állat és a ruméliai csillag története, folytatás, 1991 |

2 | Vénusz születése VI., 1988

Birth of Venus VI, 1988

77 × 77 cm

Olaj, hullámkarton | Oil on cardboard

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse:

El Kazovszkij 88 "Vénusz születése" VI.

3 | Az utolsó állat és a ruméliai csillag története, folytatás, 1991

The Last Animal and the Rumelian Star Story, continued, 1991

79 × 80 cm

Olaj, hullámkarton | Oil on cardboard

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse:

Az utolsó állat és a ruméliai csillag története, folytatás, 1991

4 | Vénusz születése VII.

Birth of Venus VII

79 × 76 cm

Olaj, hullámkarton | Oil on cardboard

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse:

El Kazovszkij "Vénusz születése" VII.

A 8 kép együttes kikiáltási ár:**10 000 000 Ft / 23 810 EUR****Becsérték: 14 000 000 – 20 000 000 Ft****Estimated price: 33 333 – 47 619 EUR**

5 | Tájkép vándorállatokkal 2.

(„Útmenti duplafej”), 1991

Landscape with Migrating Animals

(„Double Head by the Road”), 1991

77,5 × 77 cm

Olaj, hullámkarton | Oil on cardboard

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: El Kazovszkij

1991 Tájkép vándorállatokkal 2. („Útmenti duplafej”)

6 | Vénusz születése VII.

Birth of Venus VII.

78,5 × 76,5 cm

Olaj, hullámkarton | Oil on cardboard

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse:

El Kazovszkij "Vénusz születése" VII.

7 | Az utolsó állat és a ruméliai csillag története, folytatás, 1991

The Last Animal and the Rumelian Star Story, continued, 1991

79 × 80 cm

Olaj, hullámkarton | Oil on cardboard

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Az utolsó

állat és a ruméliai csillag története, folytatás, 1991

8 | Az utolsó állat és a ruméliai csillag története, folytatás, 1991

The Last Animal and the Rumelian Star Story, continued, 1991

80,5 × 78,5 cm

Olaj, hullámkarton | Oil on cardboard

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Az utolsó

állat és a ruméliai csillag története, folytatás, 1991

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a Kolozsvár-gyűjteményben,
majd győri magántulajdonban

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

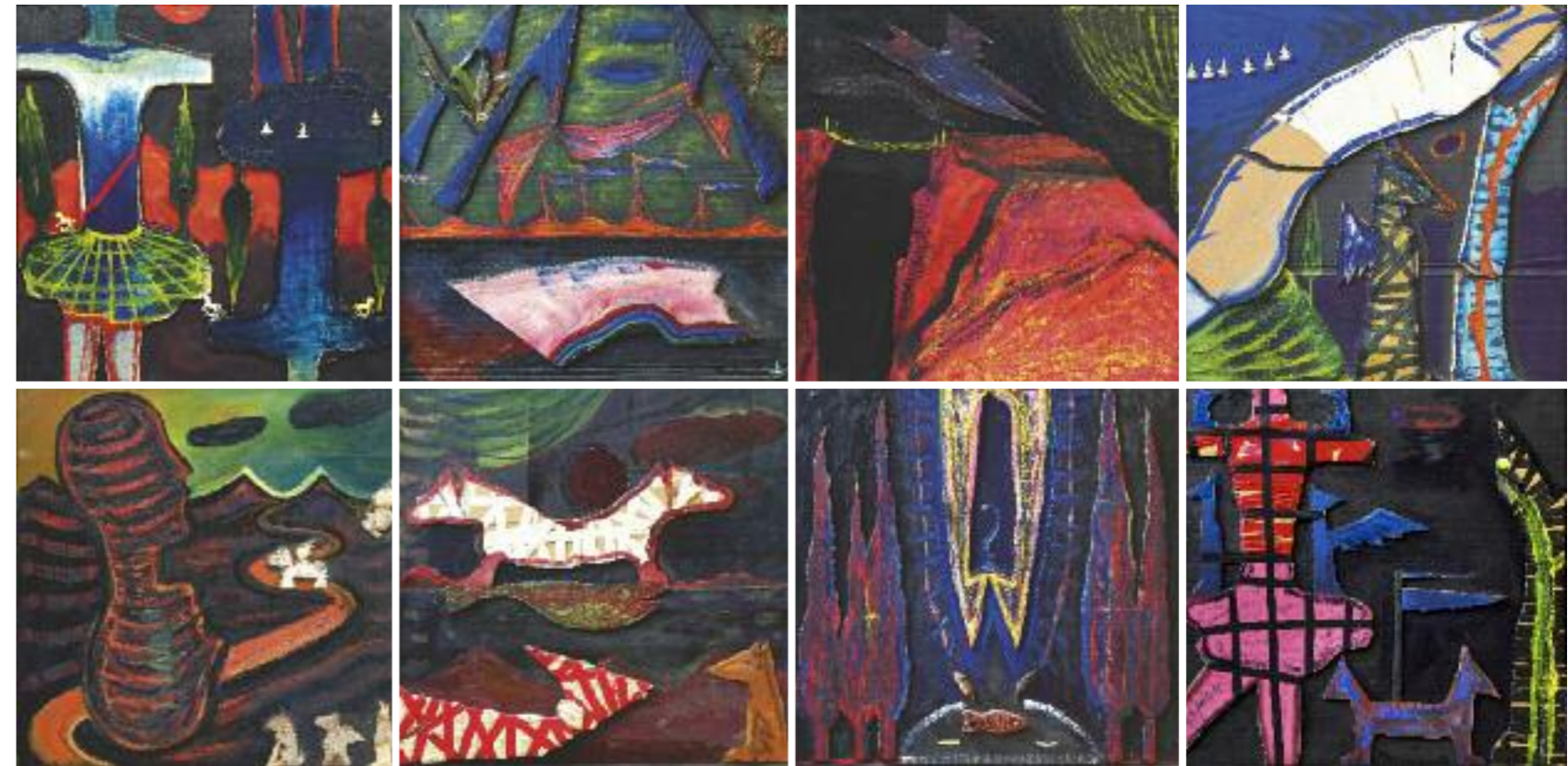
· A túlélő árnyéka. Az El Kazovszkij életmű.

Szerk.: Rényi András, El Kazovszkij Alapítvány– Kieselbach
Galéria, 2017. 304-305 o., 309 o., 313 o., 314-315 o.

· El Kazovszkij kegyetlen testszínháza.

Szerk.: Lhl Gabriella Jaffa, Budapest, 2008. 74. kép

1	2	3	4
5	6	7	8

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

El Kazovszkij képzőművész gyűjteményes kiállítása
interiőrfotója, Városi Művészeti Múzeum, Győr, 2002.
november 9.–december 31. | Fotó: KOLOSZVÁRY ZSOLTRészlet A túlélő árnyéka – Az El Kazovszkij-élet/mű című
kiállításból, 2015–2016, Magyar Nemzeti Galéria

42

Bada Dada

(Újvidék, 1963–2006, Budapest)

Mars magasra, magasra (Meg a kurva anyátokba is), 2003

Цр, Цр and Ашay, 2003

100 × 100 cm

Olaj, kréta, ceruza, lakkfesték, farost |

Oil, mixed technique on fibre board

Jelezve a hátdoldalon, autográf felirat | Signed on the reverse autograph inscription: Bada Dada, 2003, Mars magasra, magasra (Meg a kurva anyátokba is), olaj, vegyes, 100 × 100 cm

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Elefánt-csont-torony-magasra. Bada dada Táborunk kiállítása, Studio 1900 Galéria, Budapest, 2003.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Bada Dada táborunk. Elefántcsont-torony magasra. Studio 1900 Galéria, Budapest, 2003 (nyomatott meghívó)

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 286 EUR

Becsérték: 2 000 000 – 3 500 000 Ft

Estimated price: 4 762 – 8 334 EUR

Vidám rózsaszín alapon fekete, sárkányfogú hattyú ölel körbe egy gyöngysoros, női szempillás fehér elefántot. A cukiság, a cutism találkozik a 80-as évek graffitivadságában fogant expresszionizmussal. Mintha Basquiátot meghihette volna a japán képregényipar édes állatvilága, a kavaii. Az alkotó a Bada Dada művész-neven ismertté vált Bada Tibor, aki az exjugoszláv, újvidéki underground szcénából teleportált át a budapesti színtérre 1992-ben, drMáriáshoz hasonlóan a Tudósok zenekar oszlopos tagjaként. Festészetét a 80-as évek polgárpukkasztó, életvidám neodadaizmusának szertelen energiái fűtötték. Szellemi rokonságát itthon a szentendrei Vajda Lajos Stúdió és a Bizottság együttes féktelen „gyagyazmusa” jelenti, nem véletlen, hogy Bada Dada leghíresebb szerzeménye az alternatív slágerklasszikus, az *Apa kocsit hajt*. A most vizsgált képet – pár évvel tragikusan korai halála előtt – 2003-ban mutatta be az *Elefánt-csont-torony-magasra* című kiállításán. Félig-meddig ez volt a címadó festmény, amely a meghívón is szerepelt. Ihletadója a prágai árvíz bajba került elefántja volt, a paradicsomi állapot szimbóluma, kívül és túl a sznob magasművészet elefántcsont-tornyán, sőt, inkább felette, fent a magasban, az alternatív univerzum rózsaszínűre mázolt szent állatkertjében.

R. G.

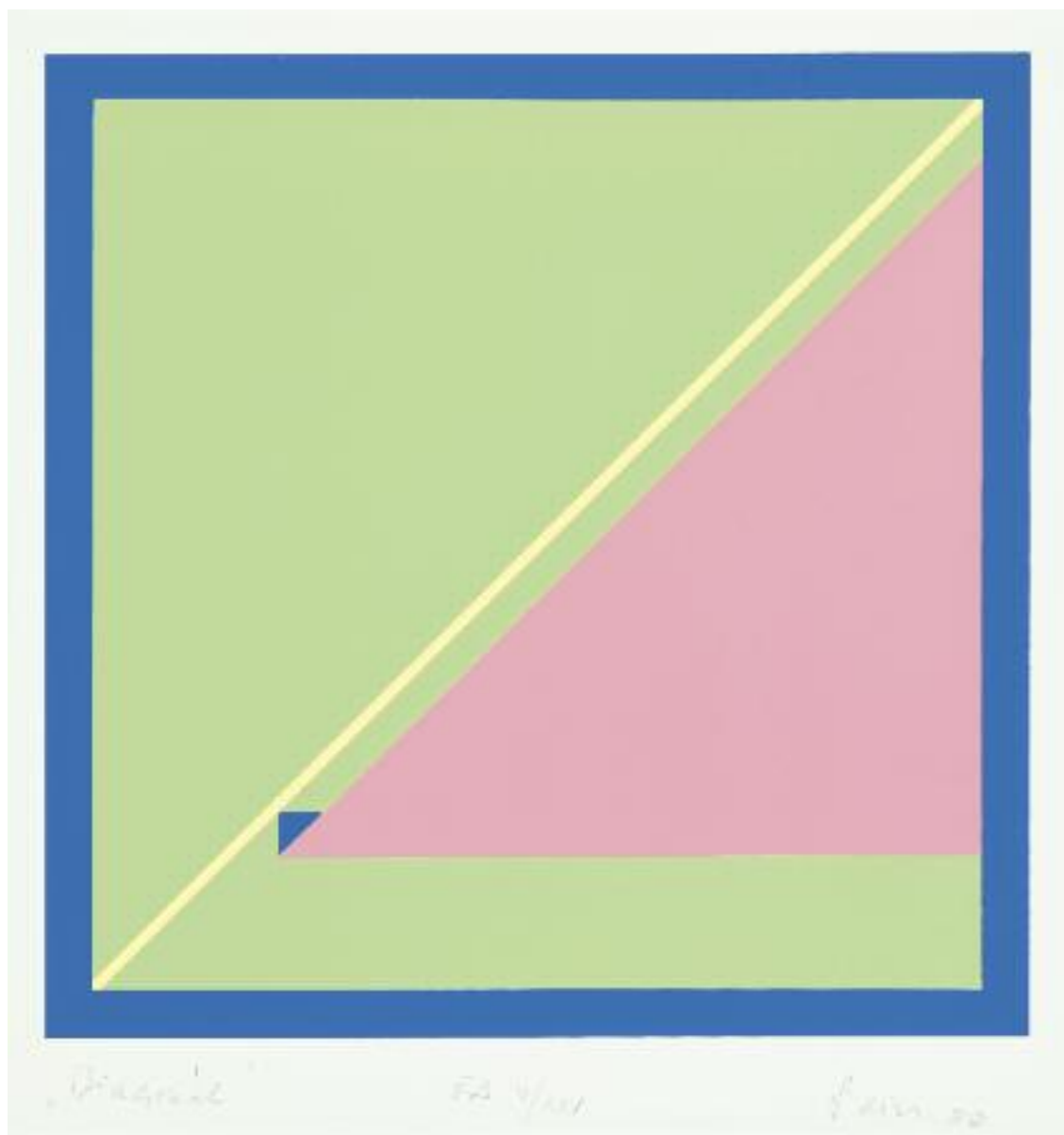

Jean-Michel Basquiat:
Fánk bosszú, 1982

Willem de Kooning:
Nők sorozat, 1950-es évek

Paizs Péter

43

(Budapest, 1957-)

Diagonál, 1988

Diagonal, 1988

33 × 33 cm

Szitanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve jobbra lent: Paizs 88, Jelezve balra lent: Diagonál,

Jelezve középen lent: EA V/XXV | Signed lower right: Paizs 88,

Signed lower left: Diagonál, Signed lower middle: EA V/XXV

Kikiáltási ár: 140 000 Ft / 334 EUR

Becsérték: 260 000 – 440 000 Ft

Estimated price: 620 – 1 048 EUR

Michael Jordan Nike
Air Ships kosárcipője (1984)
1 472 000 dollárért kelt el
egy Las Vegas-i árverésen

Dóra Ádám

44

(Vác, 1993-)

Mixed Experiment, 2022

Mixed Experiment, 2022

130 × 110 cm

Akril, oil stick, vászon | Acrylic, oil stick on canvas

Jelezve a hátdoldalon autográf felirat: Dóra Ádám 2022 110x130 cm

A/C "Mixed Experiment" | Signed on the reverse autograph

inscription: Dóra Ádám 2022 110x130 cm A/C "Mixed Experiment"

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 548 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 905 – 2 385 EUR

»emerging talent«

Francis Bacon: Tanulmány Velázquez X. Innocente pápa portréja után, 1953, Des Moines Art Center, USA

Ádám Zoltán

45

(Budapest, 1959–)

Fénylő modell, 1997

Lumipous Model, 1997

140 × 85 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse:

Ádám Zoltán 1996 „Fénylő modell”

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor L. úr gyűjteményében

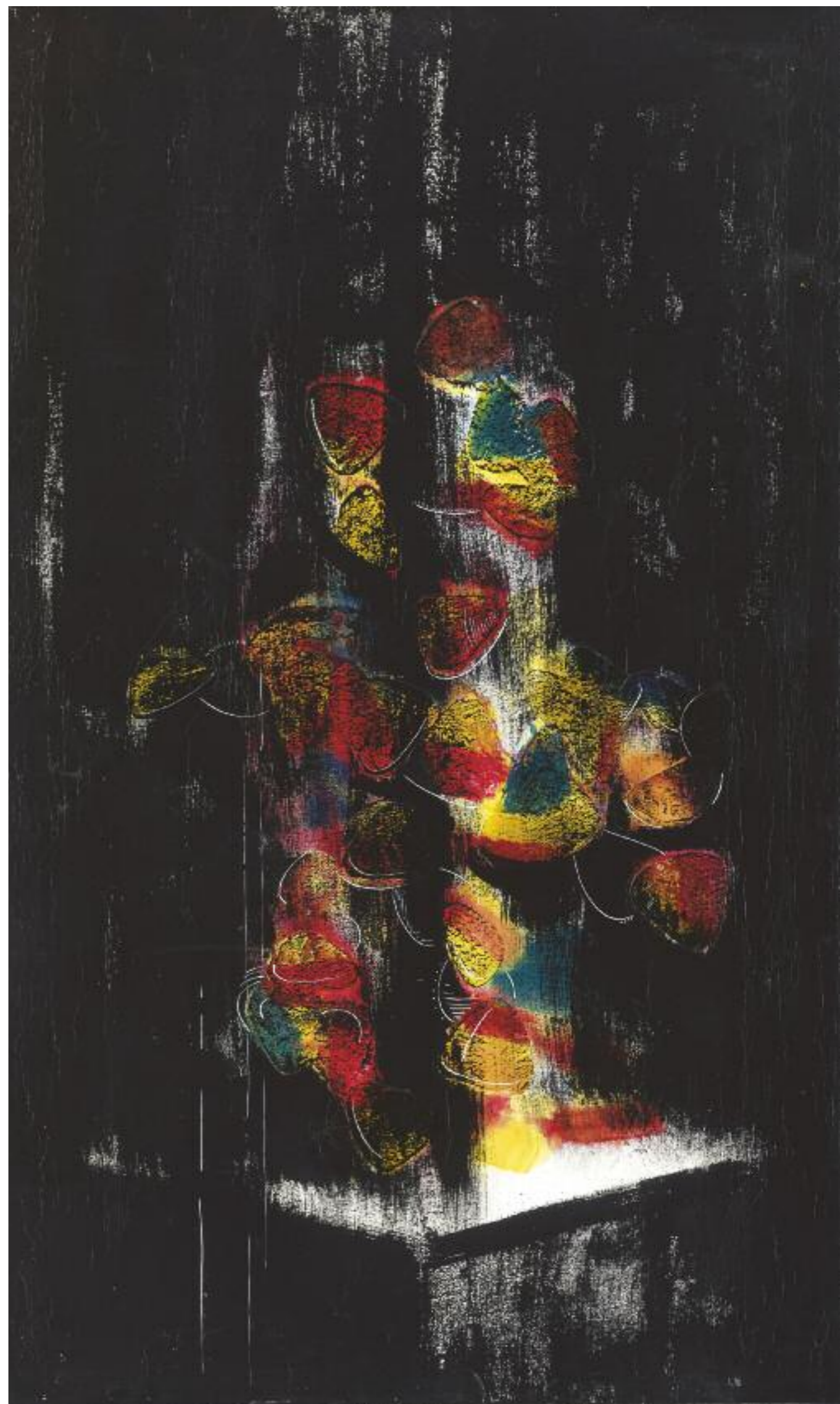
KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Publikus magánügyek. A '90-es évek művészete magángyűjteményekben. 2019. Ferenczy Múzeumi Centrum – Művészetmalom, Szentendre

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 334 EUR

Becsérték: 2 200 000 – 3 600 000 Ft

Estimated price: 5 239 – 8 572 EUR

Lossonczy Tamás: Testek nyári virágzása, 1975, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Leoncio Villanueva: Alfa-Béta

46

Nádlér István

(Visegrád, 1938–)

Cím nélkül, 1997

Untitled, 1997

130 × 85 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve a hátoldalon: Nádlér 97 |

Signed on the reverse: Nádlér 97

Kikiáltási ár: 3 600 000 Ft / 8 572 EUR

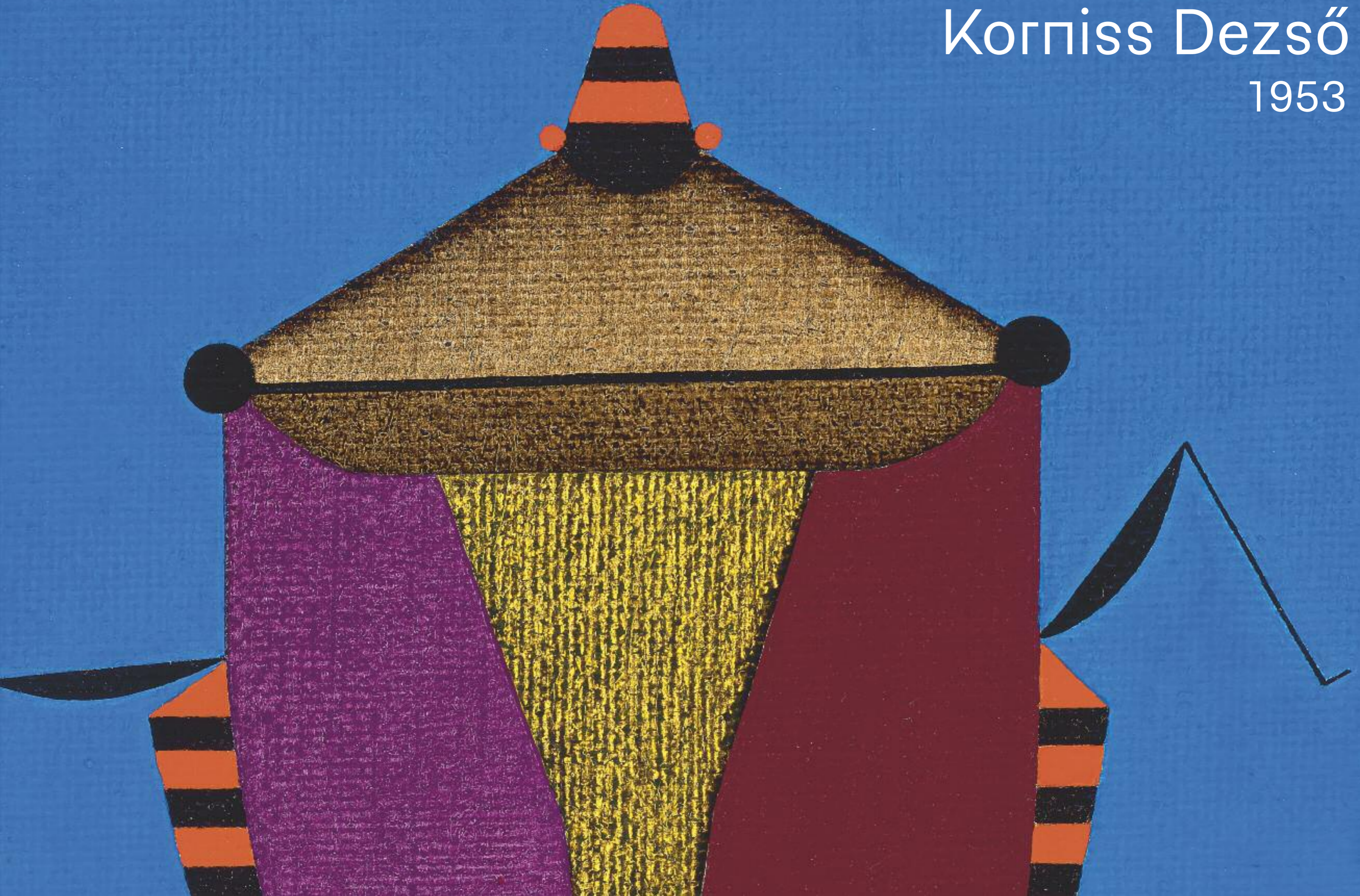
Becsérték: 5 000 000 – 8 500 000 Ft

Estimated price: 11 905 – 20 239 EUR

Korniss Dezső

1953

47

Korniss Dezső

(Beszterce, 1908–1984, Budapest)

Orvvadász, 1953

Poacher, 1953

24,5 × 34,5 cm

Olaj, vászon (fára kasírozva) |

Oil, canvas on board

A hátoldalán felirat: Korniss Dezső,

C. Orvvadász, o.v., fára ragasztva (viaszolva) |

Signed on the reverse: Korniss Dezső,

C. Orvvadász, o.v., fára ragasztva (viaszolva)

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tandori Dezső gyűjteményében

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Hegyi Lóránd: Korniss Dezső. Képzőművészeti, Budapest, 1982, XXXII. kép.

· Csak tiszta forrásból. Hagyomány és absztrakció Korniss Dezső (1908–1984) művészetében.

Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2018, 291.

IRODALOM | LITERATURE

· Csak tiszta forrásból. Hagyomány és absztrakció Korniss Dezső (1908–1984) művészetében.

Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2018.

· Korniss Dezső 1908–1984. Szerk.: Kolozsváry Marianna, PMMI, Szentendre, 2008.

· Hegyi Lóránd: Korniss Dezső. Képzőművészeti, Budapest, 1982.

· Körner Éva: Korniss Dezső. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1971.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 28 571 EUR

Becsérték: 16 000 000 – 28 000 000 Ft

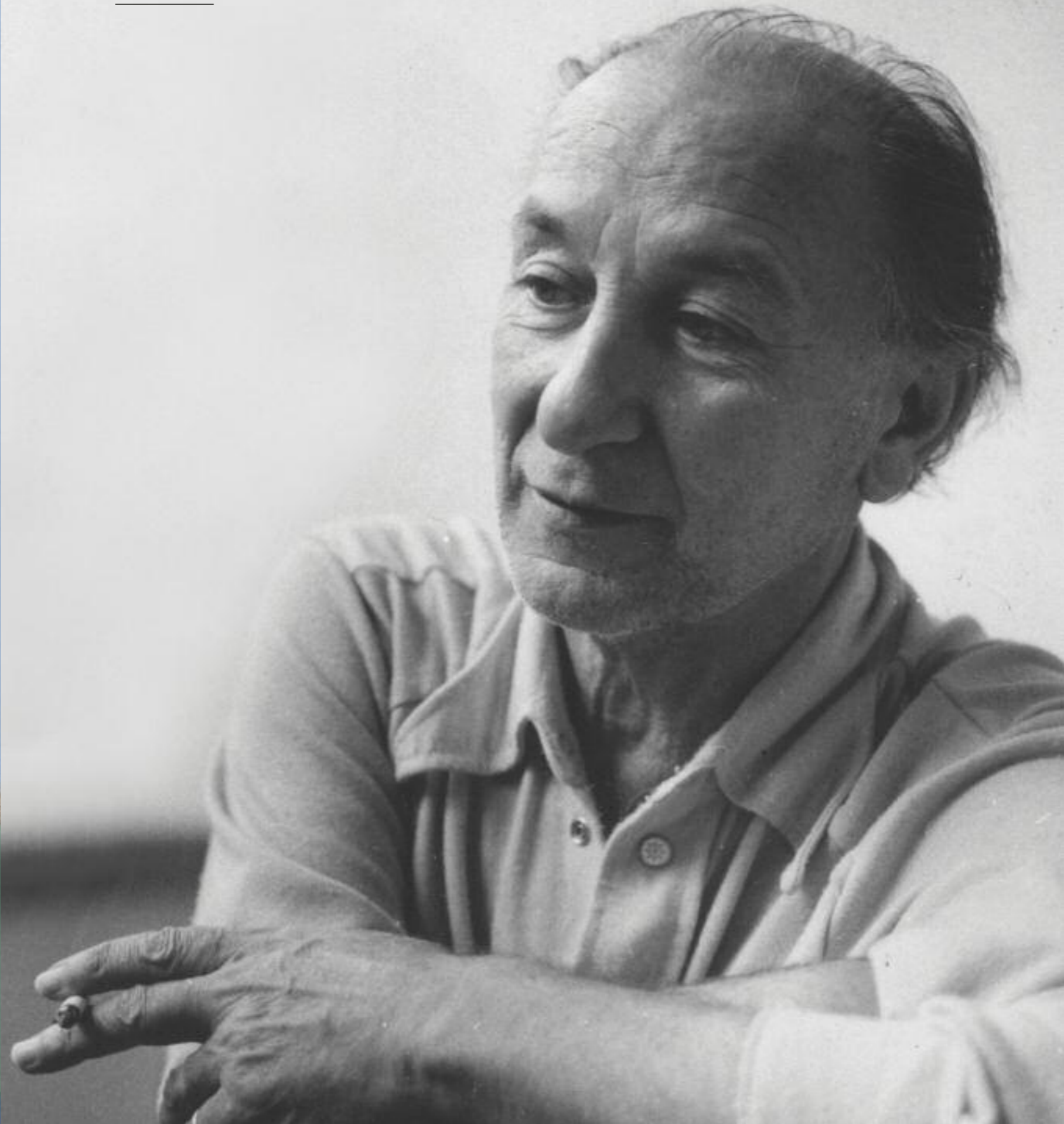
Estimated price: 38 095 – 66 667 EUR

»Bartók legyen
a példa«

KORNISS DEZSŐ

Szatirikus szürrealizmus

A magyar festészetben senki nem mert 1953-ban – a legsötétebb szocreál barnás-szürkés világának közepén – egymás mellé tenni tiszta püspöklilát, harsány pirosat, mélykékét és világoszöldet. Kivételt jelentett a szentendrei magányába zárkózó, belső emigrációban élő Korniss Dezső, akinek precíz ecsetje alatt sorra születtek a kis méretű, ékszerként tündöklő modern apró remekművek. *Orvvadász* című festménye – a horizont felett billegő robotbogárral és a fűben legelesző, mit sem sejtő nyulakkal – a rá jellemző satirikus szürrealista rovarvilág ritka kis csodája. Mivel a másik nagy művészremete, Tandori Dezső falán lógott évtizedekig, a 2018-as nagy Korniss-kiállítás katalógusában még lappangóként utaltak rá. A szentendrei mester biztos kézzel rajzolta fel egyszínű képmezőit, szerzetesi alázattal figyelve az olajfesték titkos belső működését. „Azt mondta – emlékezett vissza a tőle sokat tanuló Keserü Ilona –, ha biztosítani akarjuk egy homogén színfelület tartós, intenzív ragyogását, legalább két, de inkább három rétegben fessük egymás fölé ugyanazt az árnyalatot.”

Nyugati modernség itthon

Korniss Dezső kivételesen fiatalon ismerkedhetett meg a holland De Stijl csoport geometrikus modernizmusával. Egy Budapestre települt erdélyi polgárcsalád nagy szegénységben felnőtt sarjaként a Gyermekvédő Liga jóvoltából töltött el egy évet Hollandiában a 20-as évek derekán. Avantgárd irányultságát itthon nem nézték jó szemmel, főiskolás társai új szellemiségű, a munkássággal szimpatizáló műveiből politikai botrány kerekedett 1928-ban, többen így inkább külföldre távoztak. Az itthon maradtak – Vajda Lajos és Korniss – művészeti programja a bartóki szintézis jegyében született: összekapcsolták a nemzetközi modernséget a hazai népművészet kincseivel. A „konstruktív szürrealista tematikának” elkeresztelt koncepció Szentendrén öltött művészi formát a 30-as években, de a háború megakasztotta kiteljesedését. Korniss – a hadifogságból visszatérve – 1945 után pár évig részt vehetett az Európai Iskola megszervezésében, ekkor elevenítette fel a bartóki programot, többek között a *Tücsöklakodalom* című nagyméretű vásznán (1948).

Korniss Dezső műtermében, mögötte Tücsöklakodalom című, 1948-ban készült alkotása. | MTI Fotó: Bartal Ferenc

Joan Miró: Harlekin karnevál, 1924–1925 között, Albright-Knox Art Gallery, Buffalo

Korniss Dezső: Tücsöklakodalom, 1948, Ferenczy Múzeum, Szentendre

„Házasodik a tücsök, szúnyog lányát kéri”

Korniss leghíresebb művének, a *Tücsöklakodalom*nak jól ismert kiindulópontja a *Házasodik a tücsök* című magyar népdal, amely egy tücsök botrányos lagzijának humoros történetét meséli el. Az egyszerű dalocskát Bartók Béla gyűjtötte, majd fel is dolgozta 1909-es *Gyermekneknek* című, oktatási céllal komponált zongoraciklusában. Bartók a banális nyersanyagból, a legegyszerűbb gyerekdalokból és mindenki által ismert rigmusokból egy nyugtalanító harmóniákkal operáló ritmikus, modern darabot komponált. Korniss nem illusztrációként dolgozta fel a zeneművet, hanem humoros-groteszk hangulatát ültette át az absztrahált bogárlények satirikus univerzumára. (Ugyanakkor – mint ezt visszaemlékezéseiből tudjuk – a világháborús csatamező drámai látványa is ihlető forrásként szolgált a kompozícióhoz.) A képen szereplő antropomorfizált állatfigurákhoz hasonló lények rendszeresen feltűnnek Korniss alkotásain a 40-es évek végén és az 50-es évek elején: arcszerű bodobácsok, táncoló tücskök, bumfordi szörnycskék, együgyű pacák, ördögfiak, tündérsellők és miskakancsók. Ezek a satirikus karakterek – illetve festmények – alkotják az *Orvvadász* közvetlen rokonságát az életművön belül.

Megelőlegezett hard-edge

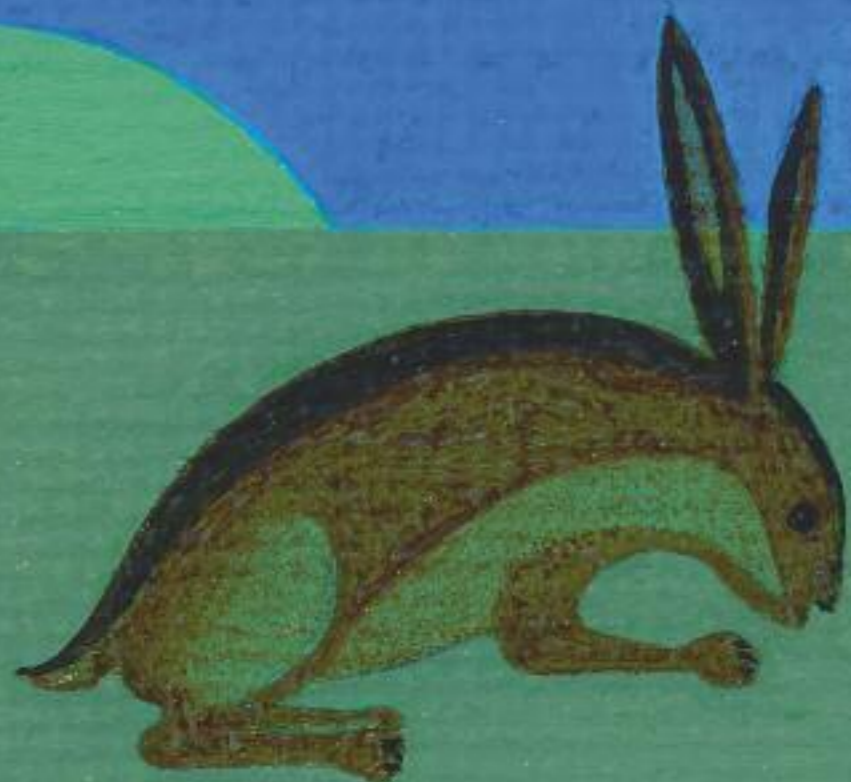
Etikai tartása és esztétikai következetessége a fiatal iparterves nemzedék számára Kornisst a nagyon kevés hiteles példakép egyikévé avatta a 60-as években. A Magyar Nemzeti Galériában 2018-ban rendezett nagy Korniss-kiállításon a már idős iparterves generáció kiválóságai rótták le tiszteletüket a mester előtt. Bak Imre visszaemlékezését így kezdte: „Bartók legyen a példa» – mondta Korniss Dezső, amikor a művészetről beszélgettünk. A bartóki modernista program és az etikus pozíció mellett a fiatal neoavantgárd nemzedékre Korniss formai síkon is erősen hatott. Homogén – akár évtizedekkel korábban festett! – képmezőit összevetették a minimalista amerikai festészet 60-as évekbeli tendenciáival, a hard-edge-dzsel. Ahogy Csiky Tibor megfogalmazta, Korniss művészete számukra a modern geometrikus absztrakció korai párhuzama volt: „A hard-edge, a formák éles és tiszta elhatárolása a hatvanas évek egyik legerősebb felfedezése volt az egyetemes művészetben. Korniss *Tücsöklakodalom*án a hard-edge jelen van 1948-ban.” Ahogy az *Orvvadász*on is.

RIEDER GÁBOR

»A képen szereplő antropomorfizált állatfigurákhoz hasonló lények rendszeresen feltűnnek Korniss alkotásain a 40-es évek végén és az 50-es évek elején: arcszerű bodobácsok, táncoló tücskök, bumfordi szörnycskék, együgyű pacák, ördögfiak, tündérsellők és miskakancsók. Ezek a satirikus karakterek – illetve festmények – alkotják az *Orvvadász* közvetlen rokonságát az életművön belül«

»Azt mondta, ha
biztosítani akarjuk
egy homogén
színterület tartós,
intenzív ragyogását,
legalább két, de
inkább három
rétegben fessük
egymás fölé ugyan-
azt az árnyalatot»

KESERŐ ILONA

Gilbert & George: Sorsok, 2005, Tate Modern, London

48

Borgó Csaba

(Marosvásárhely, 1950–)

Bot, 2002

Stick, 2002

160 × 140 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve középen lent: 2002 Borgó

Signed lower middle: 2002 Borgó

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 715 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 7 143 – 11 905 EUR

49

Lossonczy Tamás

(Budapest, 1904–2009, Budapest)

Kék káprázat, 1969

Blue Mirage, 1969

50 × 61 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

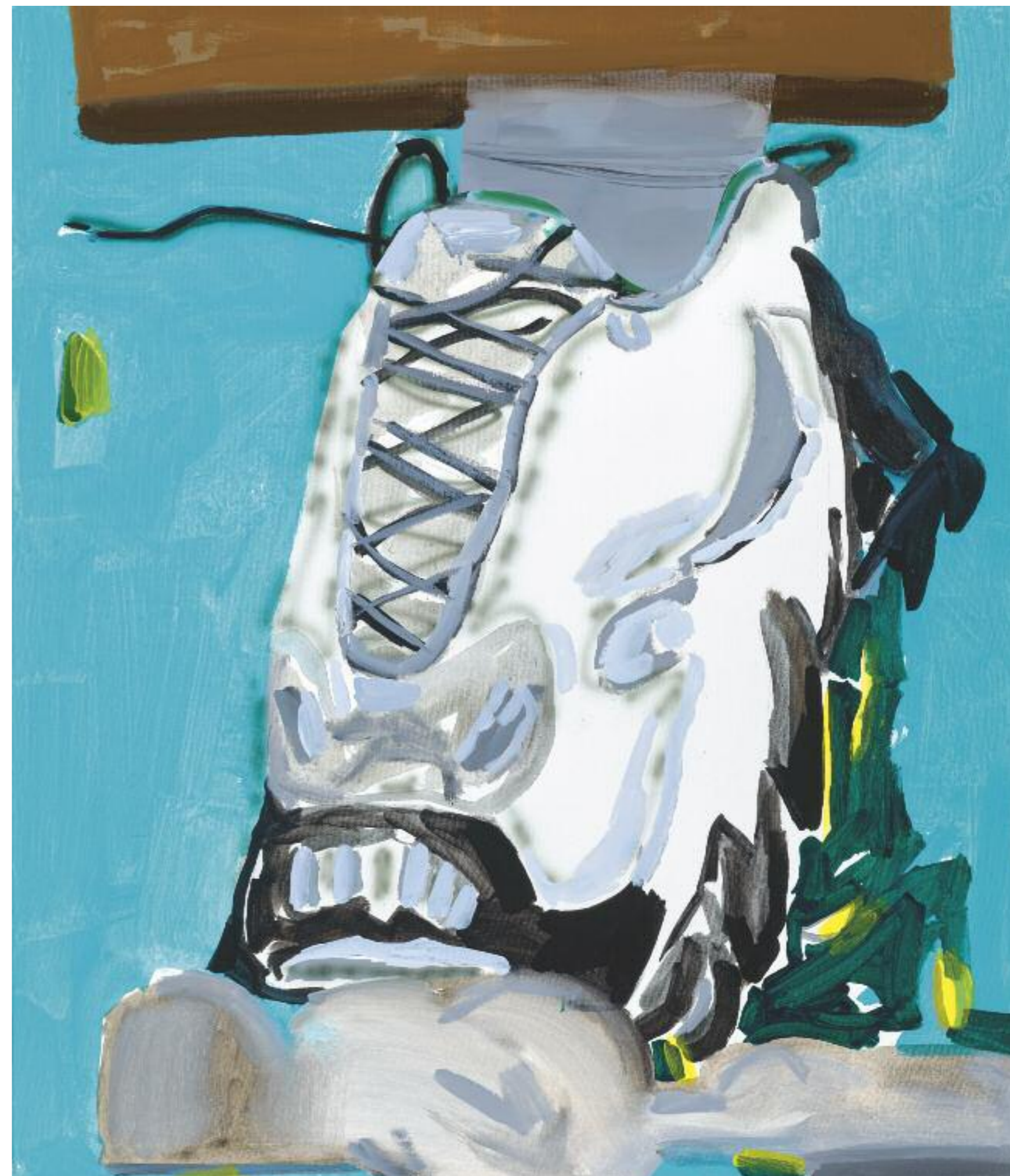
Jelezve jobbra lent: Lossonczy Tamás 1969 |

Signed lower right: Lossonczy Tamás 1969

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 310 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 600 000 Ft

Estimated price: 1 905 – 3 810 EUR

50

Dóra Ádám

(Vác, 1993–)

Destroyer, 2021

Destroyer, 2021

130 × 110 cm

Akril, olaj, vászon | Acrylic, oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Dóra Ádám 2021.

110x130 cm A/C "Destroyer" |

Signed on the reverse: Dóra Ádám 2021.

110x130 cm A/C "Destroyer"

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 548 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 905 – 2 385 EUR

» Emerging talent «

Pablo Picasso: Avignoni kisasszonyok, 1907, MoMA, New York

Lrs Fischer: Cím nélkül (Lámpa / Mackó), 2005, köztéri szobor New Yorkban, majd magántulajdon

51

Kelemen Károly

(Győr, 1948–)

Exiled, 1995

Exiled, 1995

170 × 186 cm

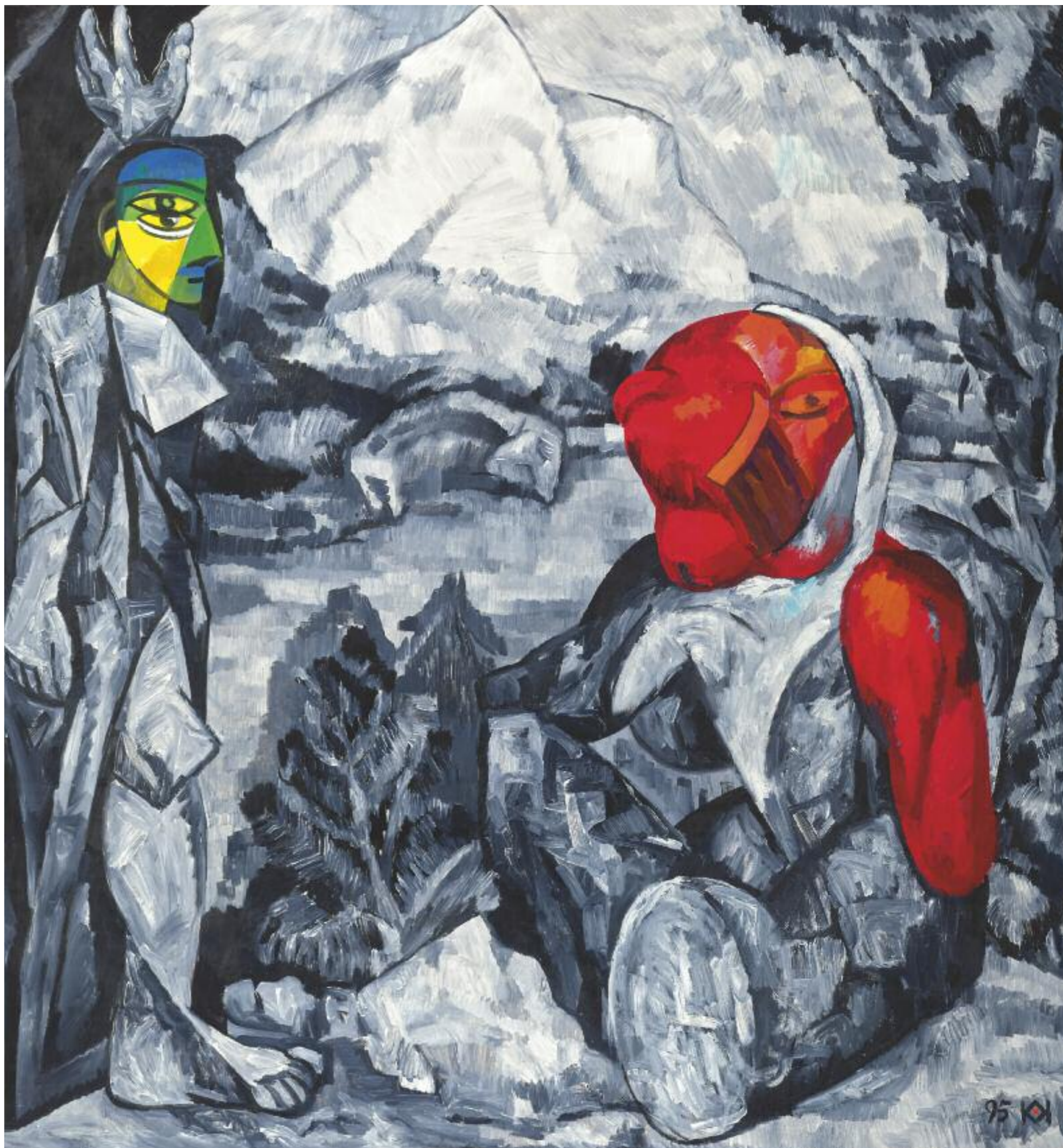
Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: 95 KK | Signed lower right: 95 KK

Kikiáltási ár: 3 800 000 Ft / 9 048 EUR

Becsérték: 4 400 000 – 6 500 000 Ft

Estimated price: 10 477 – 15 477 EUR

kánonformálók

Vasilescu

Nem véletlen került a győri múzeumba páratlan modern kollekcója. Vasilescu János (1923–2006) a Kádár-kori műgyűjtés egyik legnagyobbja. Romániában született, elit oktatásban részesült, majd mérnök lett, pilótaként és diplomáciai futárként szolgált a világháború alatt. Magyarországon ragadt. Innovatív szellemének, üzleti érzékének és találmányainak köszönhetően megvolt a lehetősége a műgyűjtésre, hát élt is vele. Eltalált a 20. század nagy modernjeinek szűk, értékálló klubjába, nagy kedvencén, Ország Lilin keresztül. A 60-as, 70-es évek legjobbjait gyűjtötte, a mesterektől az akkori iparterves fiatalokig, de egy-két külföldit is megszerzett, például a Londoni Iskola sztárját, Francis Bacon-t.

52

Francis Bacon

(Dublin, 1909–1992, Madrid)

Réponse I-III., 1989

Réponse I-III, 1989

62 × 46 cm (egyenként | each)

Litográfia, papír | Lithography on paper

Tempera on cardboard

Jelezve jobbra lent: Francis Bacon, jelezve balra lent:

47/60 | Signed lower right: Francis Bacon,
signed lower left: 47/60

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a Vasilescu-gyűjteményben

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- 1990: Francis Bacon kiállítása, Barbizon Gallery, Glasgow
- 1990: Francis Bacon kiállítása, Bogerd Fine Arts, Amszterdam

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Id. Vasilescu János gyűjteménye. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Budapest, 1999, 76–77.
- Vasilescu Gyűjtemény – Győr. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Vasilescu Alapítvány, 2005, 48–49.

IRODALOM | LITERATURE

- Szabadi Judit: A kérlelhetetlen művészet szorításában I. Új Művészet, 1993/5. 4.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft / 28 571 EUR

Becsérték: 16 000 000 – 22 000 000 Ft

Estimated price: 38 095 – 52 381 EUR

Francis Bacon: A Triptichon második változata 1944, 1988, Tate, London

»The Singer Kassák«

Kassák Lajos

(Érsekújvár, 1887–1967, Budapest)

Kompozíció #7, 1958

Compostion #7, 1958

88 × 99 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

A hátoldalon felirat: Kassák Kompozíció (olaj 1958), a Galerie Denise René kiállítási címkéjéi, a Magyar Népköztársaság kiviteli pecsétje, francia vámpecsét, tulajdonosi (Mr. and Mrs. Leslie Singer) műtárgycédula (Lajos Kassak, Komposicio #7, 1958)

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Mr. és Mrs. Leslie Singer tulajdonában (Ohio)

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Galerie Denise René, 1960
 · Hungarian Art: The Twentieth Century Avant-Garde, Indiana University Art Museum, Bloomington, Egyesült Államok, 1972 (kat. 77.)

IRODALOM | LITERATURE

· Kassák! A Kassák Múzeum állandó kiállítása. Szerk.: Sasvári Edit – Csatlós Judit, Petőfi Irodalmi Múzeum – Kassák Múzeum, Budapest, 2011.
 · Barátom, Vasarely. Catherine Millet beszélgetései Denise Renével. Szerk.: Dunajcsik Máttyás, Libri – Szépművészeti Múzeum – Vasarely Múzeum – Janus Pannonius Múzeum, Budapest–Pécs, 2012, 27–41.
 · Sasvári Edit: „A mi kultúránk nem lehet más itthon, mint külföldön.” Kassák Lajos 1960-as párizsi kiállítása. In: „...fejünkből töröljük ki a regulákat.” Kassák Lajos az író, képzőművész, szerkesztő és közszereplő. Szerk.: Andrási Gábor, PIM – Kassák Alapítvány, Budapest, 2010, 89–108.
 · Imre Györgyi: Meghitt idegenek. Kassák Lajos párizsi kiállításai 1960-ban és 1963-ban. In: „... fejünkből töröljük ki a regulákat.”
 · Kassák Lajos az író, képzőművész, szerkesztő és közszereplő. Szerk.: Andrási Gábor, PIM – Kassák Alapítvány, Budapest, 2010, 109–141.
 · Kassák Lajos 1887–1967. A Magyar Nemzeti Galéria és a Petőfi Irodalmi Múzeum emlékkiállítása. Szerk.: Gergely Mariann – György Péter – Pataki Gábor, Artunion, Budapest, 1987.
 · Hungarian Art: The Twentieth Century Avant-Garde. Szerk.: Thomas T. Solley. Indiana University Art Museum, Bloomington, 1972. (Mezei Árpád és Leslie Singer esszéjével).

Kikiáltási ár: 42 000 000 Ft / 100 000 EUR

Becsérték: 60 000 000 – 95 000 000 Ft

Estimated price: 142 858 – 226 191 EUR

A 70 éves Kassák Lajos otthonában 1957-ben.
„Az író szabadidejében festészettel is foglalkozik”
| FOTÓ: MTI / KELETI ÉVA

»nem
szeretjük
Kassák
'művészetét'«

ACZÉL GYÖRGY

Tiltott mester és a szabadidő

A sokat foglalkoztatott sajtófotós, Keleti Éva 1957-ben meglátogatta az avantgárd művészet őrlángját őrző remetét, Kassák Lajost otthonában, és készített pár felvételt a festőállvány előtt álló vagy épp növényeit ápoló hetvenéves mesterről. Az árulkodó képalírás így szól: „A 70 éves Kassák Lajos otthonában. A március 21-én született író szabadidejében festészettel is foglalkozik” (az MTVA Sajtó- és Fotóarchívuma őrizte meg a fényképeket és a képalírást). A szocialista kultúrpolitika próbálta elfeledtetni Kassák képzőművészeti teljesítményét, innen a furcsa „szabadidejében festészettel is foglalkozik” kitétel. Az absztrakciót tiltó korszakban nem lehetett beszélni sem korabeli képeiről, sem arról a heroikus időszakról, amikor Kassák vezetésével csapattá szerveződött a magyar avantgárd, amikor a 20-as évekbeli emigrációban megszületett a magyar absztrakció, vagyis a képarchitektúrák (Bildarchitektur) nonfiguratív nyelvezete. A tiltás és negligálás csak nagyon lassan, lépésről lépésre oldódott az 1960-as években. A három T mindenható urát, Aczél Györgyöt személyes és ideológikus ellenszenv fűtötte. „Kassákkal a magyar munkásmozgalom közel 40 éve harcban áll, és ma is aktív ellenfelünk politikailag, művészileg egyaránt” – írta 1960-ban a külügyminisztériumnak. Egész egyértelműen fogalmazott: „nem szeretjük Kassák »művészetét«.”

Párizsias absztrakció

A most vizsgált geometrikus karakterű, leginkább a francia tachizmussal rokonítható alkotás egy évvel Keleti Éva fotója után született, 1958-ban. Kassák „építő tendenciájú, korszerű művészetnek” nevezte megközelítését, hogy ne kelljen a tabusított absztrakció szót használnia. A kép bal felső sarkából egy mondrianos képrács kandikál ki – tiszta narancs hangütéssel –, mintha a földszínekkel, pirosakkal, fehérekkel és feketékkel megfestett, félig egymást fedő lapok erre rétegződnének rá kollázsszerűen. Közelről megvizsgálva a felületet viszont egyértelművé válik, hogy nincs felülfestés: a szabálytalan téglányformákból felépített kompozíció már egy előre kitalált képi logikát követ. De bármennyire szerkesztette ki előre a képteret, Kassák nem vonalzóval dolgozott, hanem szabad kézzel, a párizsias avantgárd szellemében különféle felületkezeléssel gazdagítva az egyszínű elemeket. A karakteres középső, cakkos szélű élénkpiros „fő forma” felületét elmosódó rácsos keresztfonattal fedte, az okker mezőkön száraz, közepvastag ecsettel húzott barna hullámmustra tűnik elő, más esetekben a modelláló sötét tónusok adnak ködlő, alig megfogható térbeliséget. A fehér szín játkosan sokféle arcát mutatja: a jobb alsó sarokban festőien gomolyog, a fekete felületen jelenésként dereng, míg a legfelső sávban széles ecsettel „mázolva” tölti meg dinamizmussal és „hátról” érkező ragyogással a kompozíciót.

»bármennyire szerkesztette ki előre a képteret, Kassák nem vonalzóval dolgozott, hanem szabad kézzel, a párizsias avantgárd szellemében«

Denise René (1913–2012)

»A párizsi tárlatot nem is Kassák hazai barátai kezdeményezték, hanem a magyar származású világsztár, Victor Vasarely. Vasarely nemcsak kiállító művészként tevékenykedett Denise René galériájában, de nagy hatású vizionáriusként és aktív szervező kurátorként (valamint szeretőként)«

Denise René és Victor Vasarely

Kiállítás a Galerie Denise Renében

A festmény hátoldalán a párizsi Galerie Denise René két megkopott kiállítási cédulája látható. Kassák Lajosnak itt – a La Boétie utca 124. száma alatti galériatérben – volt tárlata 1960-ban. A magyar avantgárd hajlíthatatlan gerincű pápájának szülőhazájában ekkor még nem rendezhettek kiállítást, absztrakt művészete a tiltott kategóriába esett. A párizsi megnyitóra a hatalom nem engedte ki az idős mestert, „betegségre” hivatkozva le kellett mondania a részvételt. A konstruktív művészet örökségét hordozó vásznai viszont mehettek (erről kiviteli pecsét is árulkodik a vászon hátoldalán). Sőt, az 1960 februárjában megnyitott tárlathoz az előző év végén készült egy katalógus is Magyarországon, amelyet a Magyar Nemzeti Galéria rettegett főigazgatója, Pogány Ö. Gábor írt, aki ez alkalommal nem a szocialista kultúrpolitika befolyásos hivatalnokaként szólalt meg, hanem franciás műveltségű entellektüelként. (Az igazgató fegyelmit kapott ezért az akcióért Aczél György közbenjárására, és a Kossuth-díjról is lemondhatott; a katalógus makettjét pedig – Imre Györgyi kutatásai szerint – titkosított dokumentumként őrizte a múzeum adattára.) A kultúrpolitika bánta, hogy engedték „kiszökni” a kiállítást, de vissza már nem tudták gyömöszölni a szellemet a palackba.

Vasarely harca az absztrakcióért

Az absztrakció a vasfüggöny keleti oldalán szigorú tiltás alá esett. A párizsi tárlatot nem is Kassák hazai barátai kezdeményezték, hanem a magyar származású világsztár, Victor Vasarely. Vasarely nemcsak kiállító művészként tevékenykedett Denise René galériájában, de nagy hatású vizionáriusként és aktív szervező kurátorként (valamint szeretőként). A Galerie Denise René a geometrikus absztrakciót és a kinetikus képzőművészetet képviselte a második világháború utáni Párizsban, sokáig teljesen egyedül, hiszen a francia művészelit idegen testként nézte a konstruktivista hagyományt, „hideg” művészetnek nevezve a tomboló lírai informel korszakában. Ez a 60-as években gyökeresen megváltozott, a Galerie Denise René megkerülhetetlen „intézménnyé” vált, de Kassák kiállítása idején a már akkor világhírű Vasarelyék még vívták harcaikat a helyi elfogadtatásért. Ezért keresték fel a geometrikus nonfiguratív művészet elfeledett avantgárd nagymestereit szerte a világban. Bár Vasarely itthon Bortnyik szabadiskolájában tanult, a szocreál cinizmusba süllyedt egykori tanárát nem állíthatta ki. Így esett a választása a tiszta avantgárd szellemiséget képviselő, óbudai elszigeteltségében dolgozó Kassák Lajosra.

Kassák Lajos 1965-ben | FOTÓ: FORTEPAN / HUNYADY JÓZSEF

»A Galerie Denise René a geometrikus absztrakciót és a kinetikus képzőművészetet képviselte a második világháború utáni Párizsban«

A Galerie Denise René kiállítási címkéje a festmény hátoldalán

Kassák Lajos: Kompozíció No. 3, 1960 (a festmény szintén Mr. és Mrs. Leslie Singer magángyűjteményébe került Denise Renétől)

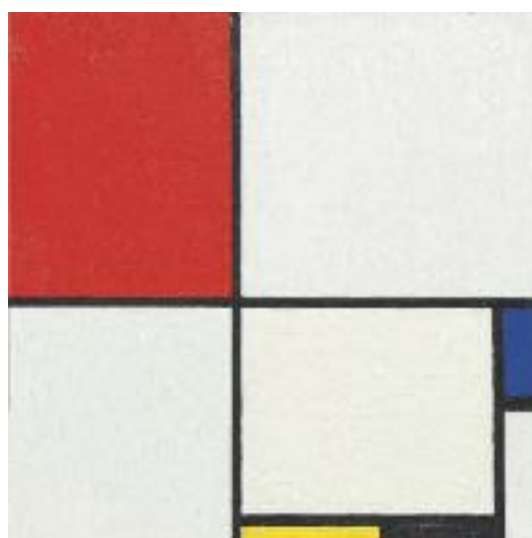
A festmény hátoldala az egykori tulajdonos (Leslie Singer) nevével

Serge Poliakoff: Narancs, sziürke és fekete, 1964

Kazimir Malevics: Fekete négyzet, 1915, olaj, vászon, Tretyakov Képtár, Moszkva

Piet Mondrian: Kompozíció III. (Kompozíció pirossal, kékkel, sárgával és feketével), 1929, magántulajdon

Kései világhírnév

Kassák 1960-ban mutatkozott be először Párizsban, Vasarely szervezőkészségének és diplomáciai ügyességének köszönhetően. A kiállítás nagyobb szenzációt okozott itthon, mint a számtalan galériának és művésznak otthont adó francia fővárosban. De a katalógusba így is Jean Arp írt köszöntő sorokat, a régi avantgárd harcostársak pedig keblükre ölelték a rég elveszett magyar kollégát. A hiányos dokumentáció miatt a kutatás mindmáig nem tudta pontosan azonosítani a kiállított képeket. Sasvári Edit rekonstrukciója szerint „nagyon valószínű, hogy munkásságának mindkét absztrakt korszakából származó munkákat kiállította, sőt 20-as évekbeli dadaista montázsait is, de a kiállítás súlypontját az ötvenes évek végi munkák alkották, már csak az újabbak viszonylag nagyobb mérete miatt is”. Imre Györgyi kutatásaiból tudjuk, hogy a 24 kiállított mű felét Denise René megtartotta magának (további kereskedés céljából), a többit visszaszállította Magyarországra. A most vizsgált festmény az előbbi csoportba tartozhat, így kerülhetett az Amerikában elő, magyar avantgárdért lelkesedő Singer házaspárhoz. Kassák három évvel később, 1963-ban ismét kiállított Denise René galériájában, akkor már komoly sikereket érve el. (Ez alkalommal a korai konstruktivista művek mellett – így írja Imre Györgyi – „1961–1962 körüli lírai absztrakt festését állította ki”; ez teszi egyértelművé, hogy a most vizsgált kompozíció az első, 1960-as tárlaton szerepelt.) Ekkor kezdődött Kassák nemzetközi menetelése – a Musée National de l'Art Moderne képet vásárolt tőle –, amelynek kiteljesedését, az 1969-es nürnbergi konstruktivista biennálét, majd az azt követő múzeumi akvizíciókat már nem érhetette meg. Bár Kassák nem ment külföldre, mint az olyan emigráns magyar szupersztárok, mint Moholy-Nagy vagy Vasarely, a világ számos múzeumában képviseli a magyar avantgárdot, a nürnbergi Neues Museumtól kezdve a bécsi Mumokon át a saint-étienne-i Musée d'Art et d'Industrie-ig.

Vintage look

Az idők során a csak rossz minőségű reprodukcióról ismert geometrizáló avantgárd remekművek – a többség szemében – egyszerű grafikai sémákká egyszerűsödtek le. Pedig a múzeumokban, közelről nézve, a konstruktivisták vagy az orosz szuprematisták alkotásain érezhető a képek valódi „testisége”: a száraz, a lakkozás csillogásáról lemondó, „őszinte” festékkezelés. Ehhez járul hozzá az a repedésháló, amely igazi múzeumi aurát kölcsönöz az olyan klasszikusoknak is, mint Malevics *Fekete négyzete*. A képek méltóságteljes öregedése, a vintázs hatást keltő felületváltozás már rég utolérte a két világháború közötti Cercle et Carré vagy az Abstraction-Création remekeit is, de a vastagon traktált olajjal dolgozó századközepe korai geometrikusok alkotásai sem maradtak ki. A 60-as évek előtti, még nem a szintetikus akrilra felesküdő, homogén színfoltokat használó absztraktoknál – Vasarelytól a kései Mondrianig – megjelenik ez a hatás, akárcsak Kassák kései művein. Esztétikája a repedéshálóban is hozzáértett a klasszikus avantgárd világhoz, miközben hordozza a mid-Century esztétikai érzékenység sajátos jegyeit okkeres-piros színspektrumával, szögletesből egyénivé formált alakzataival. A most vizsgált alkotás a nagyon ritka, Magyarországra visszajutott kései kassáki festészet egyik legrangosabb, szenzációszámra menő példája.

RIEDER GÁBOR

»Esztétikája a repedéshálóban is hozzáértett a klasszikus avantgárd világhoz, miközben hordozza a mid-Century esztétikai érzékenység sajátos jegyeit okkeres-piros színspektrumával, szögletesből egyénivé formált alakzataival«

54

Sikuta Gusztáv

Budapest, 1919–1985, Budapest)

Schröder asztal (Homage à Rietveld)

Schröder Table (Homage à Rietveld)

58 × 50 cm

Fa | Wood

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Körner Éva tulajdonában

IRODALOM | LITERATURE

· Frank János: Sikuta Gusztávnál. Élet és Irodalom, 1974/30., 12.

· Dékei Kriszta: Egy Kádár-kori sziget. Más hangok, más szobák – rekonstrukciós kísérlet(ek). Artmagazin, 2009/6., 56–58.

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 667 EUR

Becsérték: 3 400 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 8 096 – 11 429 EUR

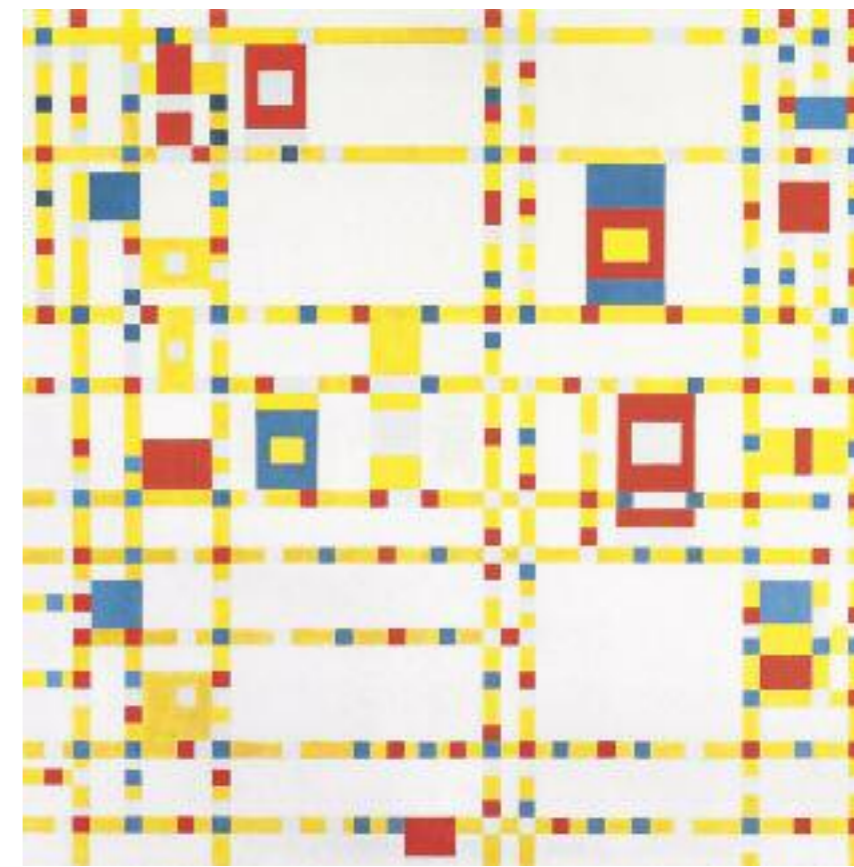
Az utrechti Rietveld Schröderhuis (Schröder-ház), a Gerrit Rietveld által tervezett ikonikus bútorokkal, 1924

A Múcsarnok 2010-es, a Balázs Béla Stúdiót bemutató kiállításán látható volt egy teljesen rejtélyes, kontextus nélküli festmény. Fehér négyzet alapon geometrikus „pixelcsíkok”, sárga sávok, kék és piros négyzetekkel dúsítva. Nem más ez, mint a holland absztrakt sztárművész, Piet Mondrian kései klasszikusa, a MoMA-ban őrzött, ikonikus *Broadway Boogie Woogie* (1942–1943). De hogy került egy budapesti underground filmes-értelmiségi világot megjelenítő kiállítás anyagába? A konkrét kép alkotója a szentendrei geometrikus absztrakció józsefvárosi nagy magányosa, Sikuta Gusztáv, aki művét a klasszikus avantgárd egyik legnagyobb kutatójának, Körner Évának adományozta. A festőt gyengéd szálak fűzték a művészettörténészhez, egyik kedvenc festménye másolatával (címe: *Hommage à Mondrian*) akart neki kedveskedni. Az absztrakt művészetet tiltó Kádár-rendszer legmélyén Sikuta apró, bélyegnyi reprodukcióról festette újra a replikát. Tettében benne rejlik az a heroikus gesztus, ahogy a vasfüggönyön túli progresszív művészek próbáltak visszacsatlakozni a tőlük leválasztott modern forrásokhoz. (Tudjuk, hányan dolgoztak információhiányban, rossz, fekete-fehér reprodukciók alapján igyekezve rekonstruálni a nyugati alkotásokat és a zárt szovjet raktárakban őrzött klasszikus avantgárd műveket.) Körner Éva tulajdonában volt a most bemutatott asztal is, pirosra, kékre, sárgára, illetve feketére és fehérre festett lapjaival. A műhöz fűződő történet szerint ennek is a szerelmes festő, Sikuta Gusztáv volt az alkotója, aki a szocializmus fakó depressziója és panelszürke üressége közepette idézte meg a De Stijl ki-robbanó alapszíneit, a bauhausos, üde modernséget. (Sikuta apja asztalos volt, de ő maga is szeretett barkácsolni.) Az ihletadó eredeti mű, a Schröder-asztal a holland sztártervező, Gerrit Rietveld munkája, amelyet az 1924-ben átadott utrechti Schröder-ház számára készített. Nem is asztal, inkább forradalmi absztrakt szobor, egymásba lebegtetett körökből és téglalapokból. Mintha egy Malevics-féle szuprematista festmény kilépett volna a harmadik dimenzióba. Mai szemmel nézve a Schröder-asztal egy töretlen népszerűségnek örvendő dizájnikon, amelyet a legendás Cassina évtizedek óta utángyárt. De ezekben a remake-ekben semmi nincs abból a lázadásból, szerelmes rajongásból és vintage patinából, ahogy Sikuta – személyes használatra – újratereztette a klasszikus avantgárd csodáját a Kádár-rendszer kellős közepén.

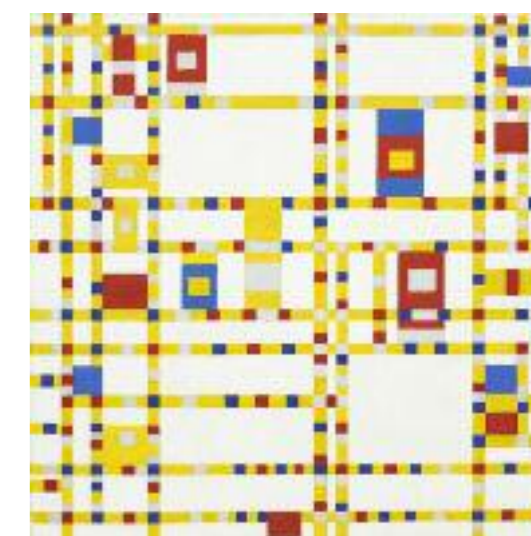
R. G.

»Körner Éva tulajdonában volt a most bemutatott asztal is, pirosra, kékre, sárgára, illetve feketére és fehérre festett lapjaival. A műhöz fűződő történet szerint ennek is a szerelmes festő, Sikuta Gusztáv volt az alkotója, aki a szocializmus fakó depressziója és panelszürke üressége közepette idézte meg a De Stijl ki-robbanó alapszíneit, a bauhausos, üde modernséget«

»Hommage à De Stijl«

Sikuta Gusztáv: Hommage a Mondrian, magántulajdon

Piet Mondrian: Broadway Boogie Woogie, 1942, MoMA, New York

32

34

40

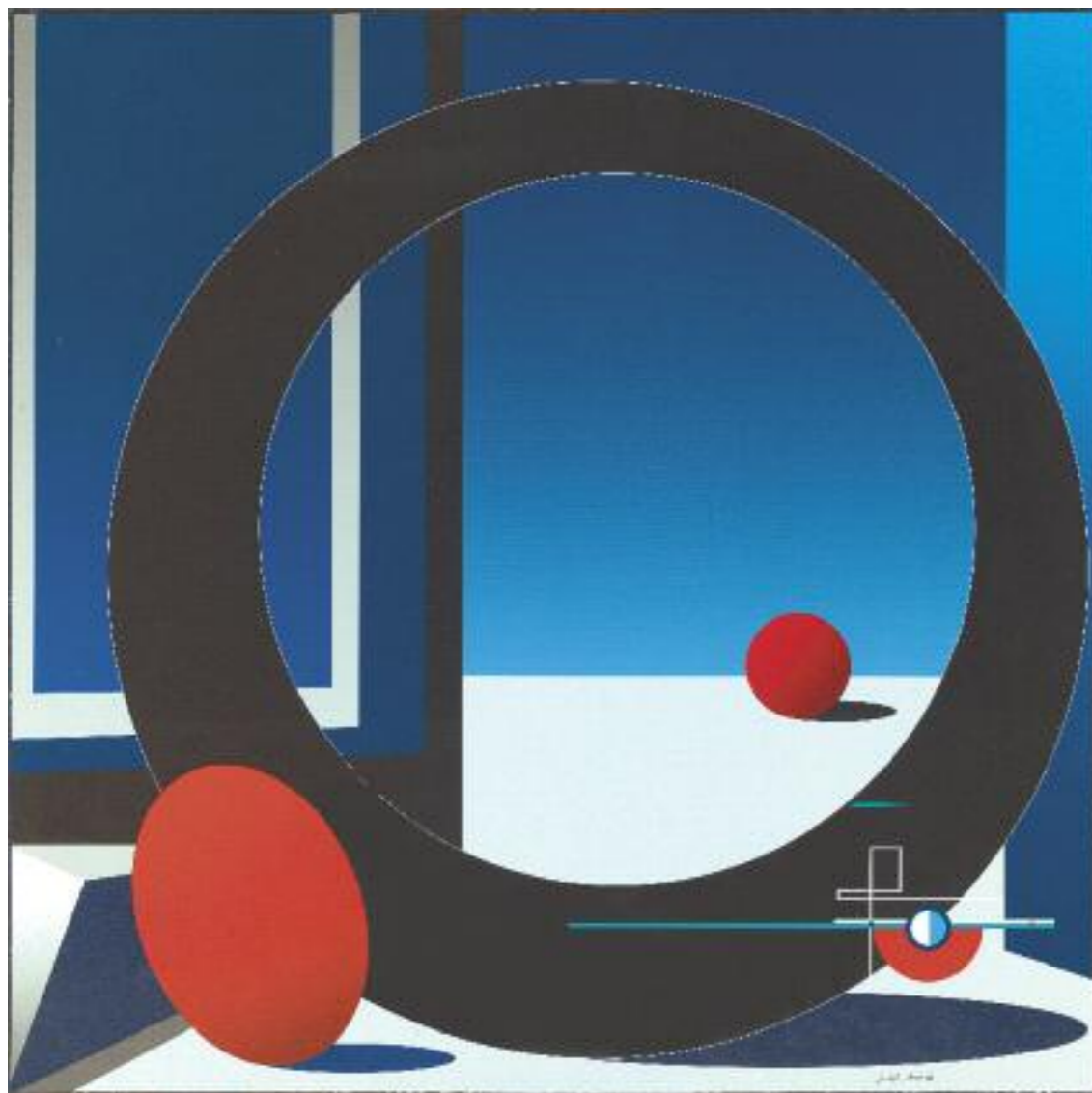
54

72

kánonformálók

Körner Éva

Körner Éva (1929–2004) a magyar művészet-történet-írás egyik megkerülhetetlen alakja, „drámai hősnője”, az utópisztikus avantgárd elhivatott kutatója. A Szépművészeti Múzeumban kezdte pályáját, majd szerkesztőként dolgozott – többek között – a Corvina kiadónál. Számtalan könyvet és tanulmány írt a nyugati és keleti modernizmusról és a kortársairól. Sokszor megfordult a Szovjetunióban, kutatva a klasszikus avantgárd tiltott művészeit, képanyagokat csempészett ki könyvekhez, még Tatlin eredeti repülőgép-objektjét is látta egy titkos katonai támaszponton. Kereste és gyűjtötte az avantgardisták elfeledett műveit, bejutott a moszkvai és leningrádi underground rejtett világába és összebarátkozott a később sztárrá válók non-konformistákkal. A nyugati, keleti és hazai modernnek és saját kortársai műveiből valódi kincsek őrződtek meg kivételes hagyatékában, Vajdától, Kornisson át, Bálint Endréig.

55

Kádár József (Joseph Kádár)

(Debrecen, 1936–2019)

Térgeometria
Solid Geometry

90 × 90 cm

Akril, vászon rétegelt falemezen | Acrylic, canvas on panel
Jelezve a hátoldalon autográf felirat: Párizs 2016. Tér-Formák, vászon kasírozva akril. Hátoldalon: művész saját pecsétje és kiállítási cédula | Signed on the reverse autograph inscription: Párizs 2016. Tér-Formák, vászon kasírozva akril
On the reverse: the artist's own stamp and exhibition label

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Nemzetközi Modern Múzeum, Hajdúszoboszló

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 310 EUR

Becsérték: 700 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 1 667 – 2 858 EUR

56

Gresa Márton

(Pápa, 1993–)

New (is always) Better, 2022
New (is always) Better, 2022

150 × 105 cm

Akril, pigment transzfer, vászon |
Acrylic, pigment transfer on canvas
Jelezve a hátoldalon: 2022 Gresa Márton New (is always) better Akril, transfer, vászon 150x104 cm |
Signed on the reverse: 2022 Gresa Márton New (is always) better Akril, transfer, vászon 150x104 cm

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Fake it till you make it, Artkartell projectspace, 2022

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 310 EUR

Becsérték: 700 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 667 – 2 143 EUR

»emerging talent«

57

Ország Lili

(Ungvár, 1926–1978, Budapest)

Lebegés (Fent és lent, Emlék), 1960

Levitation (Up and Down, Memories), 1960

60 × 44,5 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Ország Lili | Signed lower right: Ország Lili

A hátoldalán műtárgycímkék | On the reverse: labels

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor izraeli magángyűjteményben

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Árnyművészet. Ország Lili művészete, Magyar Nemzeti Galéria, 2016–2017.

· Hadassa „K” Klachkin Art Gallery, Tel-Aviv, 1966

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Árnyművészet. Ország Lili művészete. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2016, 225, 377.

IRODALOM | LITERATURE

· Árnyművészet. Ország Lili művészete. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2016.

Kikiáltási ár: 16 000 000 Ft / 38 096 EUR

Becsérték: 22 000 000 – 28 000 000 Ft

Estimated price: 52 381 – 66 667 EUR

»festés közben úgy éreztem, valami varázslatos, furcsa képességem támad: én a XX. század magasságából, és annak kíváncsiságából és annak kíváncsiságával lenézhetek az emberiség múltjára«

ORSZÁG LILI

Max Ernst: A Galaxis születése, 1969, Beyeler Collection, Riehen/Basel

Teljes napfogyatkozás

„Nyomban lenyűgözött ókort idéző, különös keleti szépsége, kiváltképpen sötétben tündöklő, sokat tudó tekintete, melyből eltűnt évezredek rejtélyes, mindmáig megfejthetetlen kultúrája sugárzott: csupa titok és titokzatosság” – írta Ország Liliről egy éles szemű író, Tordon Ákos. Jól ismerjük fotókról azt a fekete-tévével kihúzott szemű, mezopotámiai királynőre hasonlító modernista festőművészt, akit kortársai hol okkult boszorkánynak, hol érzékeny lélekelemzőnek tartottak. A metafizikától irtózó, a tudományos materializmus varázstalan világképéhez ragaszkodó szocializmus nem tudott mit kezdeni Ország Lili mélyről felfakadó, ösztönös spiritualizmusával. Kicsiny műtermében egymás után készültek azok a „szürrealista” ikonok, amelyek személyes mitológiai világát járták körbe. Egyik legkitűntettebb korai formája a szabálytalan kör alakzat, amely a hold korongját rajzolja montázsolt képeinek közepére. A hold a női létezés mágiikus-szürrealista szimbóluma (Max Ernstnél is rendszeresen szerepel), Ország Lilinél mindig kitelve lebeg a világ felett. Most vizsgált alkotásán világoskék égboltra írt sötét korongként uralkodik, tele olyan holdbéli épületekkel, amelyek folytatják a földfelszín girbegurba tömbjeit. Ahogy leírta: „festés közben úgy éreztem, valami varázslatos, furcsa képességem támad: én a XX. század magasságából, és annak kíváncsiságából és annak kíváncsiságával lenézhetek az emberiség múltjára. Megláthatom ott lent a múlt rétegeit, romvárosok alapfalait. Bejártam az idő mélységeit és kiszabadultam a falak közül, mert fölém tudtam emelkedni.” Ez a fent és lent, a most és régmúlt jelenik meg a most vizsgált festményen. Az architektonikus elemek Ország Lili alapvető formái; 1960-ban, az ódon hangulatú, különleges prágai zsidó temetőben történt meg velük a „nagy találkozás”. A kövekben meglátta azokat a motívumokat, amelyekre művészetének szüksége volt, de nem a hagyományos értelemben – mint amikor a látvány inspirálja a művészt –, hanem úgy, hogy a külvilágban végre ráakadt azokra a dolgokra, amelyeket mindig is magában hordott, így ezek belső lényének képzeletbeli realitását igazolták. „Szinte úgy éreztem, hogy valaha ott jártam, hogy a házakat föl kell építenem, és templomokat kell felépítenem” – emlékezett. A festményeken felépített épületek a vészidőszakot túlélő, mélyen traumatizált művészt visszavezették az ősi héber gyökerekhez. Mikor a hivatalos művészetpolitika még nem tudott mit kezdeni misztikus festészeti világával, Izraelben már felfigyeltek kivételes tehetségére. 1966-ban Tel-Avivban rendeztek számára nagy sikerű kiállítást, ahol a most vizsgált kép is szerepelt, sőt, gazdára is talált.

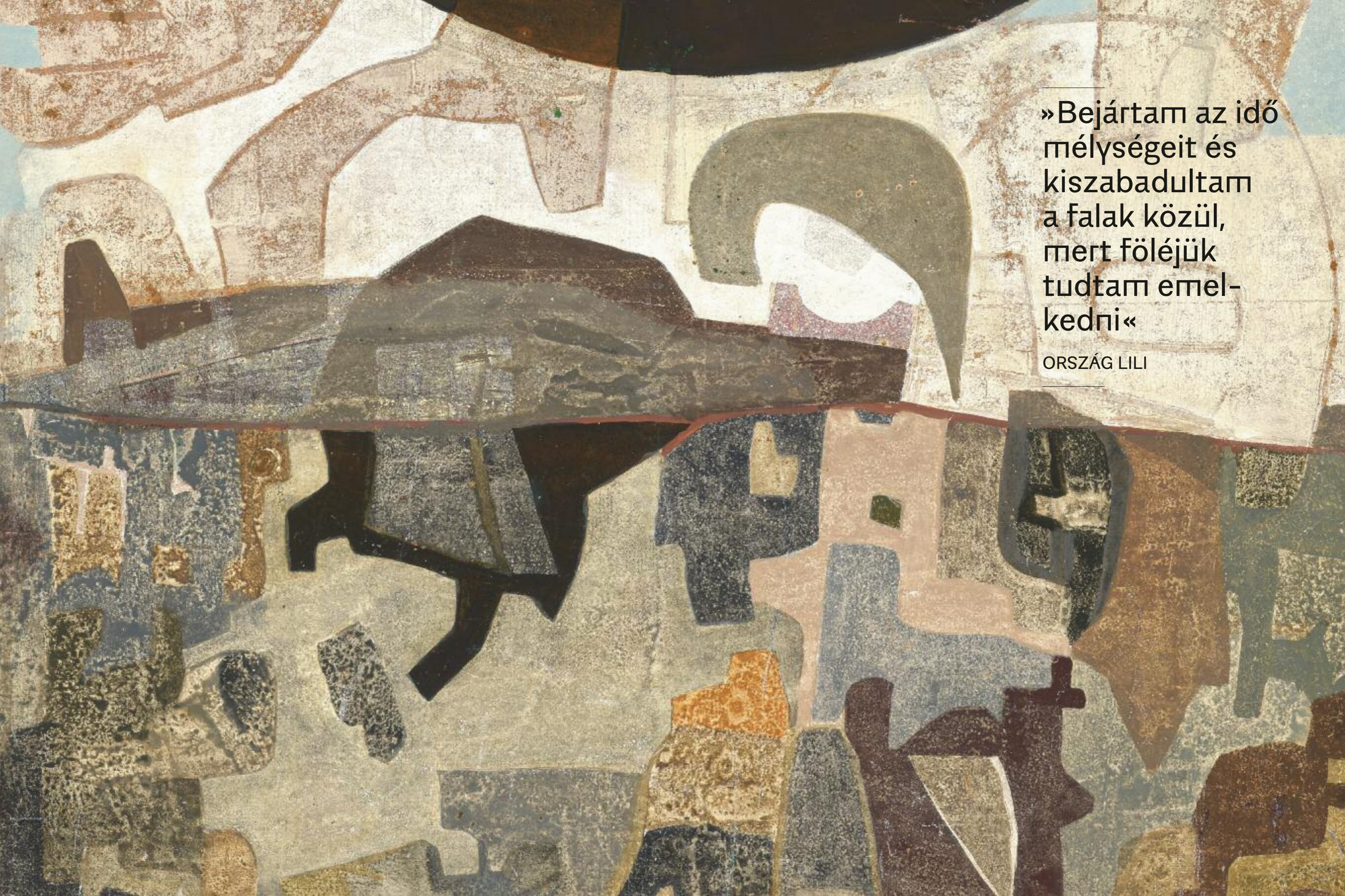
R. G.

Vajda Lajos: Maszk holddal, 1938, Szombathelyi Képtár, Szombathely

Hieronymus Bosch: A boldogok felemelkedése, 1505–1515 között, Gallerie dell'Accademia, Venecia

»Bejártam az idő
mélységeit és
kiszabadultam
a falak közül,
mert fölénk
tudtam emel-
kedni«

ORSZÁG LILI

Joan Miró: Personnage, 1970

Joan Miró: Femme, 1981

Gyarmathy Tihamér

58

(Pécs, 1915–2005, Budapest)

Szimeria és szimmetria, 1950

Simeria and Symmetry, 1950

40 × 24,3 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve a hátoldalon: Szimeria és szimmetria;
Gyarmathy 50 | Signed on the reverse: Szimeria
és szimmetria; Gyarmathy 50

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 191 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 8 572 – 13 096 EUR

59

Mulasics László

(Szeptetnek, 1954–2001, Feketebács)

Cím nélkül, 1987

Untitled, 1987

180 × 140 cm

Vegyes technika (viasz, bitumen, arany), vászon |
Mixed technique (wax, bitumen, gold) on canvas

Jelezve a hátoldalon autográf felírat: Mulasics László – Cím nélkül – 1987 180x140 cm, viasz, bitumen, arany, vászon | Signed on the reverse: Mulasics László – Cím nélkül – 1987 180x140 cm, viasz, bitumen, arany, vászon

IRODALOM | LITERATURE

- Kovács Krisztina: Mulasics László (1954–2001). Várfok Füzetek 21. Várfok Galéria, Budapest, 2014.
- Mulasics László. Rétegről rétegre. Szerk.: Molnár Éva – Mulasics Éva, Fészek Galéria, Budapest, 2002.

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft / 7 620 EUR

Becsérték: 4 000 000 – 7 500 000 Ft

Estimated price: 9 524 – 17 858 EUR

»Az ókorban használt enkauszтика (viaszfesték) egyszerre kölcsönöz archaikus időtlenséget és bolyhos, meleg, már-már a textillel rokon textúrát az alkotásnak«

A 80-as évek nagy reménysége

Mikor Mulasics László 1986-ban végzett a Képzőművészeti Főiskolán, a művészeti nyilvánosság az egyik legnagyobb tehetségként ünnepelte. Az Új Szenzibilizáció fogalmát megteremtő Hegyi Lóránd beválasztotta az általa „menedzselt” csapatba, számos kiállításon vehetett részt itthon és Nyugat-Európában. Ahogy Kovács Krisztina fogalmazott 2014-es katalógusában: „Wilfried Skreiner osztrák művészettörténész, a grazi Neue Galerie am Landesmuseum egykori igazgatója már ekkor a magyar harmincas generáció egyik legtehetségesebb művészeinek tartja. Hozzá hasonlóan a hazai kritika is lelkesen köszönti a fiatal tehetséget, már az első magyarországi egyéni kiállítására, a Múcsarnok Dorottya utcai kiállítótermében 1989-ben megrendezett tárlatára többen felfigyeltek.” A nemzetközi újfestészet energiáival pályára lépő Mulasics pár év alatt kialakította egyéni mintázatokból építkező festői nyelvezetét. Kibomló érett korszakának tragikusan korai, váratlan halála vetett véget 2001-ben.

A létezési ideájának ikonja

A most vizsgált nagy méretű művön a kéklő olajfesték alapra került rá a jellegzetesen „mulasicos” viaszréteg-felület. Az ókorban használt enkauszтика (viaszfesték) egyszerre kölcsönöz archaikus időtlenséget és bolyhos, meleg, már-már a textillel rokon textúrát az alkotásnak. (Mulasics 1987-től kezdve használta ezt a speciális, elfeledett technikát: a felmelegített viaszba keverte a pigmentet és a terpentint.) A hullámzó, karistolt viaszréteg mint borostyánkő a rovarokat zárja magába az aranyfüsttel és bitumennel kezelt talányos geometrikus formákat. Mintha egy babiloni mágus rajzolta volna fel az élet titkait rejtjelezett emléktábláira. Mulasics az érzéki felületbe kódolta jelképeit. Ahogy Bak Imre összefoglalta a festő 2002-es, posztumusz életmű-katalógusában egyéni művészetének esszenciáját: „A »Kép« számára nem leképezés, valaminek a konkrét képe, hanem a létezés ideájának »ikonszerű« rögzítése. A »Festmény« mint a művészeti tartalom és a képi idea hordozója, annak tárgyi, anyagi megtestesülése maximálisan érzéki.”

RIEDER GÁBOR

Anselm Kiefer: Der Morgenthau-Plan, 2012

60

Hortobágyi Endre

(Budapest, 1941–1998, Budapest)

Organikus kompozíció, 1995

Organic Composition, 1995

147 × 200 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Hortobágyi E. |

Signerd lower right: Hortobágyi E.

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a művész családjának tulajdonában

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Egy hiányzó láncszem. Hortobágyi Endre festészete.

Szerk.: Bánki Ákos – Schneller János. Garten, Budapest–Balatonalmádi, 2021, 17., 234–235.

IRODALOM | LITERATURE

· Egy hiányzó láncszem. Hortobágyi Endre festészete.

Szerk.: Bánki Ákos – Schneller János. Garten, Budapest–Balatonalmádi, 2021.

· Hortobágyi – The Annihilated, 2019, dokumentumfilm (rendező: Bánki Ákos, gyártó: Salamandra Film).

Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 57 143 EUR

Becsérték: 30 000 000 – 45 000 000 Ft

Estimated price: 71 429 – 107 143 EUR

»A matisse-i örömfestészet, a joie de vivre őszinte újraélése. A hosszú évtizedek elfeledettsége után a remetelakból visszahozott, újrafelfedezett Hortobágyi Endre felszabadultan helyezte fel egymás mellé az áradó színsávokat, a franciás tachizmus foltjait«

Joie de vivre

A matisse-i örömfestészet, a joie de vivre őszinte újraélése. A hosszú évtizedek elfeledettsége után a remetelakból visszahozott, újrafelfedezett Hortobágyi Endre felszabadultan helyezte fel egymás mellé az áradó színsávokat, a franciás tachizmus foltjait. (Logikus párhuzamként kínálkozik a Zugló Kör-beli barát, Bak Imre ugyanabból a forrásból táplálkozó, de 1963-as *Tache* című vászna a Magyar Nemzeti Galériából.) Széles ecsettel, teli színmezőkkel dolgozott, keresztirányú vonalakkal egyensúlyozva ki a jókedvű érzelmvihart. Világos- és sötétkékek, narancsok és vörösek, fehér mezők és egy-két lila ellenpont, valamint a zöldek széles skálája a sötét tónustól a nedvzöldig. Mintha zuglígeti remetelakja körül az erdön-mezőn járva Hortobágyi lehajolt volna a földig, a szent humuszig, és a keresztül-kasul hajladozó fűszálak közül felnézve megpillantotta volna a világ tarka cserepekre bomló csodáit. Majd a műteremben a mikrokozmosznak ebből a fűszálak közül kikukucskáló perspektívájából komponálta volna meg a makrokozmosz örömszimfóniáját. A Hortobágyi-életműben nagyon kevés a hasonló léptékű főmű, hiszen a család tulajdonában megőrzött, most vizsgált festmény összes társát híres magányűjtemények rejtik hosszú évtizedek óta.

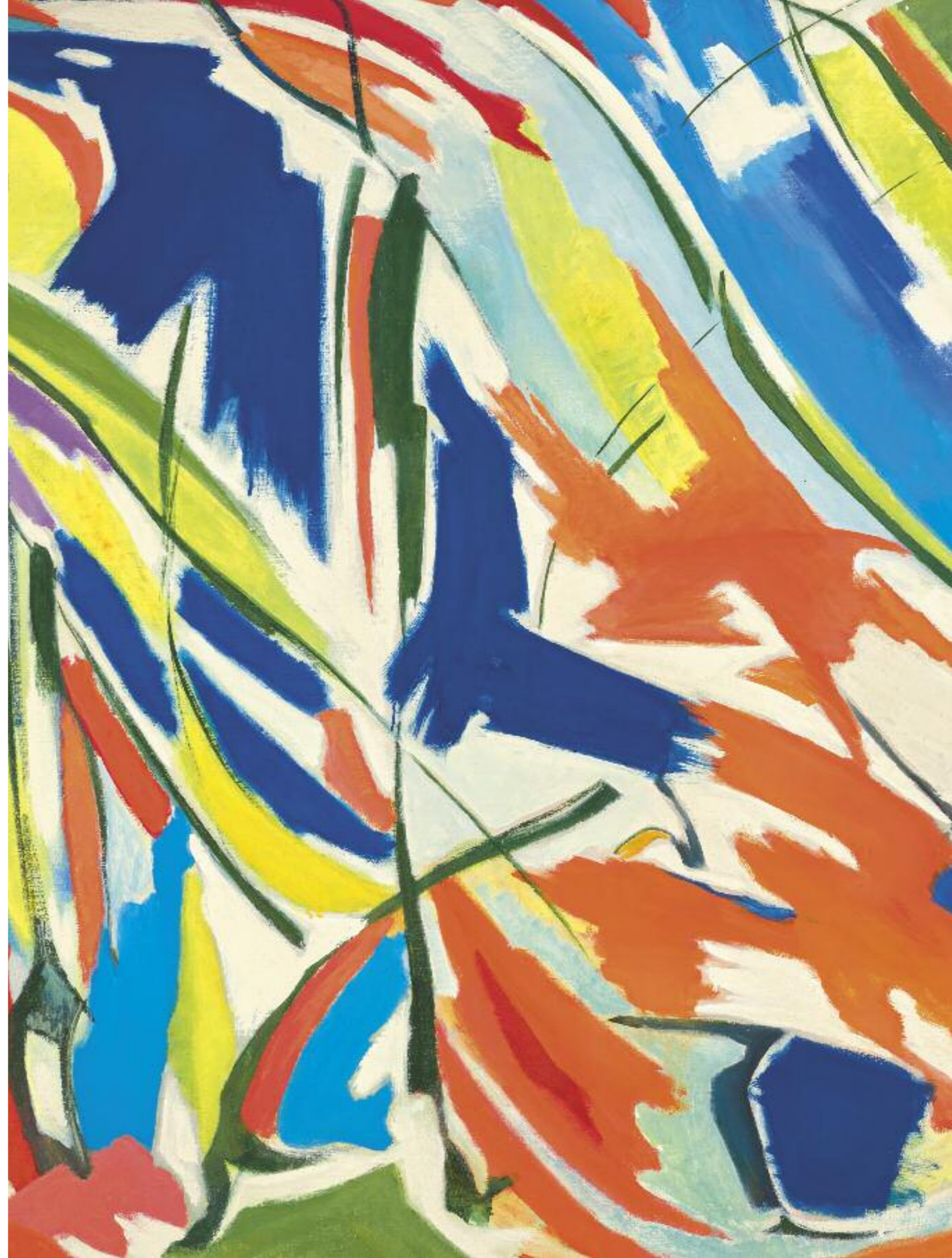
Tiltott absztrakt

A természeti élményből táplálkozó képépítés Hortobágyi festői felfogásmódjának lényegi része, hiszen a franciás lírai absztrakció Jean Bazin-féle iskolája épp ebből táplálkozott az 50-es években. Hortobágyi pályája az ellehetetlenített kelet-európai absztrakt festők keserű sorsát példázza. Politikai okokból börtönben ülő apja miatt nem vették fel a Képzőművészeti Főiskolára, diploma nélkül pedig nem tudott kiállítani. Az 1960-as évek elején mégis megtalálta az utat a legmodernebb szakmai műhelyhez, a Molnár Sándor lakásán összegyűlő Zuglói Körhöz, ahol a franciás absztrakció (informel, tachizmus stb.) tanulságait ültették át – fekete-fehér reprodukciók és lefordított szövegek segítségével – a magyar gyakorlatba. A tiltott nonfiguratívok kiállításait bezárták, de a körből többeknek, például Bak Imrének vagy Nádler Istvánnak sikerült tovább lépniük a nemzetközi szintre. Hortobágyi magára maradt, elfeledve. A szakma valósággal rácsodálkozott a rendszerváltás környékén, hogy még él. 1996-os egyéni kiállítását mégis rosszul fogadták, erről szól Bánki Ákos 2019-es megrendítő portréfilmje. Hortobágyi újrafelfedezése az elmúlt években kapott új lendületet. Dokumentumfilm készült róla, vásárolt alkotásaiból a Magyar Nemzeti Bank, majd az életművét feldolgozó monográfia is megjelent tavaly. Végre – először – a helyére került mint a franciás lírai absztrakció legérettebb magyar képviselője.

RIEDER GÁBOR

Willem de Kooning: Lovas (Cím nélkül VII), 1985, MoMA, New York

Giorgio Morandi: Csendélet, 1948÷49,
El Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid

Szüts Miklós

61

(Budapest, 1945–)

Csendélet zöld pohárral, 1995

Still-Life with Green Glass, 1995

60 × 60 cm

Olaj, vászon / Oil on canvas

Jelezve balra lent: Szüts 95 | Signed lower left:

Szüts 95

Jelezve a hátoldalon: Szüts Miklós: Csendélet

zöld pohárral 1995. | Signed on the reverse:

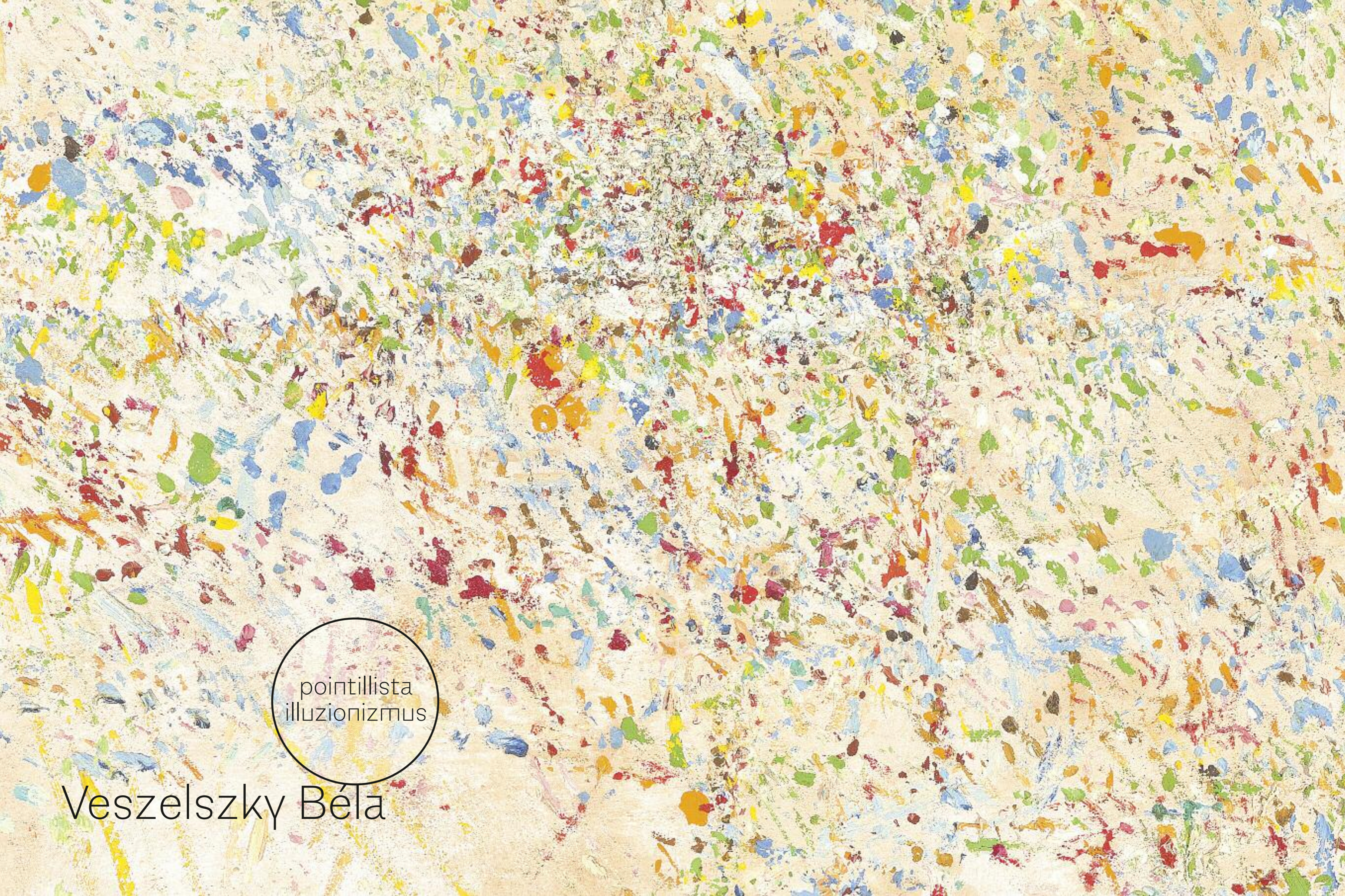
Szüts Miklós: Csendélet zöld pohárral 1995.

Kikiáltási ár: 500 000 Ft / 1 191 EUR

Becsérték: 750 000 – 950 000 Ft

Estimated price: 1 786 – 2 262 EUR

pointillista
illuzionizmus

Veszelszky Béla

62

Veszelszky Béla

(Budapest, 1905–1977, Budapest)

Tájkép, 1959–1960 körül

Partial Landscape, c. 1959–1960

125 × 153 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

A hátoldalon hagyatéki pecsét,

hagyatéki leltári szám: 91

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tandori Dezső gyűjteményében

IRODALOM | LITERATURE

· Veszelszky. Bilder von Béla Veszelszky.

Szerk.: Éva Körner, Collegium Hungaricum Berlin, Budapest, 2003.

· Veszelszky Béla gyűjteményes kiállítása.

Szerk.: Körner Éva, Műcsarnok, Budapest, 1997.

· András Gábor: Veszelszky Béla. Új Művészet Alapítvány, Budapest, é. n.

· Molnár Sándor: Egy ismeretlen festő:

Veszelszky Béla. Kortárs, 1997/3., 104–106.

Kikiáltási ár: 24 000 000 Ft / 57 143 EUR

Becsérték: 30 000 000 – 46 000 000 Ft

Estimated price: 71 429 – 109 524 EUR

A gödör a Pusztaszeri úti kertben a hatvanas években

»A kertben kimélyített gödörben álló művész a feledés bugyraiba száműzött kelet-európai gondolkodó ember jelképévé vált«

Gödör mint origó

Több évtizednyi kihagyást követően, megpróbáltatások, történelmi igazságtalanságok és elpusztult képek után Veszelszky Béla 1953-ban kezdett újra festeni az akkor még gyéren lakott Szemlőhegyen, a Pusztaszeri út 32.-es szám alatti műteremházban. Hogy az utcai járókelőktől sem zavartatva, nyugodtan szemlélhesse a csillagos égboltot, a kertben egy három méter mély gödröt ásott szerzetesi kitartással. „A cél a csillagos ég volt – magyarázta nagy tisztelője, Jovánovics György –, de a felvágott, feltáruló talajrétegek szépségének látványa annyira megragadta, hogy többé nem felfelé, hanem befelé nézett.” Miközben Veszelszky megteremtette maga számára a metafizikus szemlélődés háborítatlan nézőpontját, nem szándékolt módon, de létrehozta a szocializmus hivatalos művészetszisztémájában ellehetetlenített modern alkotó szimbólumát is. A kertben kimélyített gödörben álló művész a feledés bugyraiba száműzött kelet-európai gondolkodó ember jelképévé vált. A most vizsgált kép jobb oldalán, középtájon látható, kék ecsetvonásokkal meghúzott ív feltehetőleg Veszelszky gödrének karimáját jelzi. Az origó: ahonnan megfejthető a létezés.

Pontokból felépített varázslat

„Tudom, hogy a képben együtt kell lenni a véletlennek és a konstrukciónak” – mondta Veszelszky az egyetlen, Körner Évának adott interjújában, hogy magyarázza az apró ecsetfoltokból felépített „pointillista” festészetének különös illúzióizmusát. Képei meditatív türelmet kérnek nézőitől, hogy az oszcilláló pontokból összeálljon a látvány lebegő látomássá. Veszelszky ugyanis nem a műterem magányában érlelte absztrakt kompozícióit, hanem az őt körbevevő világot festette. Ahogy Kemény Katalin írja: „Akik ismerték Veszelszky Bélát, tudják, hogy rozoga szemlőhegyi lakásának repedt ablakából évek hosszú során át ugyanazt a tájat festette, és számtalanszor hangsúlyozta, hogy a valóságot festi.” Az alkotást megújult lendülettel újrakezdő művész tájképeinek egyetlen témája 1957-től az ablakból elé táruló budapesti panoráma volt. Mint a képépítést hasonló konokossággal elemző Cézanne, Veszelszky is ezt a látványt faggatta: a közeli utcát keresztirányú hangsúlyokkal tagoló villanyoszlopokat, Óbuda újlaki épületeit, a Duna messzi szalagját, a Margitszigetet és az azon túli pesti horizontot. Mindezt éteri ragyogással, fehérlő, magasztos metafizikával megtöltve. A lakás minden ablakából festett egy-egy nagyszabású látványszeletet, hogy majd ezekből összeállíthasson egy olyan nagy panorámaképet, mint amilyen Monet vízililiomos pannói voltak fél évszázaddal korábban az Orangerie-ben. A most vizsgált, méltóságteljes főmű önálló, nagy léptékű tájkép, csak egy-két múzeumban vagy legendás magángyűjteményben őrzött hasonló példány ismert az életműből.

»Láttam festeni a Pusztaszeri úti manzárdlakásban. Kinézett az ablakon hosszan, nézte a tájat, majd a vásznat nézte hosszan, aztán a palettát. Majd kikevert egy színt. Újra a tájat nézte, ellenőrizte a kikevert szín szempontjából, újra a képet nézte, ellenőrizte a színt a kép szempontjából, és vagy módosított a színen, vagy ha mindent rendben talált, lassan az ecsettel fölvette a színt a palettáról, és nyugodt, megfontolt mozdulattal a képre festett egyetlen pontot«

MOLNÁR SÁNDOR

Panoráma pontokból

A kép kelet felé tekint, bal oldalról a kanyarodó Pusztaszeri út szeli félbe a képteret, középen a pasztikus csomókká sűrűsödő festékpettyek az újlaki templomot és a környező háztömböket rajzolják ki. A fiatal absztrakt festő, Molnár Sándor mesélte el, hogyan dolgozott Veszelszky műtermében: „Láttam festeni a Pusztaszeri úti manzárdlakásban. Ültem a rozoga, öreg fotelben, mint aki ott sincs, és néztem, hogyan fest. Kinézett az ablakon hosszan, nézte a tájat, majd a vásznat nézte hosszan, aztán a palettát. Újra a tájat, újra a palettát, s újra a képet nézte, hosszan, koncentráltan. Majd kikevert egy színt. Újra a tájat nézte, ellenőrizte a kikevert szín szempontjából, újra a képet nézte, ellenőrizte a színt a kép szempontjából, és vagy módosított a színen, vagy ha mindent rendben talált, lassan az ecsettel fölvette a színt a palettáról, és nyugodt, megfontolt mozdulattal a képre festett egyetlen pontot. Most minden kezdődött előlről: hosszan nézte a fölfestett pontot, majd a fölfestett pontot ellenőrizte hosszan a tájon, és megnyugodott. Előlről kezdődött a következő pont értékeinek megállapítása. Ez így tartott egész délelőtt. [...] Egyszer, mintegy provokációként, megkérdeztem tőle: »Sohasem éreztél vágyat, hogy fess egy nagy, intenzív piros formát?« Meglepődve és csodálkozva nézett rám, majd egy bizonytalan mozdulattal kimutatott az ablakon túli tájra. Értettem a csodálkozást és mozdulatot. Hallgattam.”

Kazimir Malevich: Táj, 1908, Orosz Nemzeti Múzeum, Szentpétervár

Veszelszky Béla: Tájrészlet, 1962–1963,
Kolozsváry-gyűjtemény

Színfoltok a vakító fényben

A gipszes, falszerűen fehér alapozásra kerültek fel a panorámát leíró apró szín-pettyek, az űrben lebegő félabsztrakt mustrát teremtve. András Gábor elemezte legprecízebben Veszelszky fehérségben vibráló, teljesen egyéni képépítő technikáját, három pontba szedve megfigyeléseit: „Először: Veszelszky a pontokon kívül, gyakran azokkal egyidejűleg, egyazon képen hosszabb-rövidebb vesszőcskéket, ecsetvonásokat is alkalmazott [...] Apró gesztusok, melyek a pontokkal azonos koncentrációval kerültek a vászonra, mégis [...] eleven irányokat, többértelműséget érzékeltetnek. [...] Másodsor: a pontokkal egyenértékűek a mögülnük-közülük kibukkanó fehér alap negatív formái. A negatív forma szerepe Veszelszky-nél kettős: egyrészt a fény vakító, éteri sugárzásának festői lehetősége, másrészt »igazi« negatív forma: egy-egy valóságdarabot segít értelmezni, »azonosítani«. Harmadsor: a pontok korántsem csak egymás mellé kerülhetnek, hanem egymásra is; még hozzá sokszorosan, olyannyira, hogy számos kép esetében a pontokból vastag, reliefszerű réteg keletkezik. Ilyenkor a szó szoros értelmében is kép-testről beszélhetünk; az egymásra rakódott festékpontok domborulatai, üregei és csomósodásai a cseppkövek, a koralltelepek lassú növekedését idézik.”

A modern magyar művész

Veszelszkyről minden szakmabeli a legelragadtatottabb hangon nyilatkozott csak, miután a 60-as évek absztrakt érzékenysége nonfiguratív kollégává avatta a világból kivonult különc művészt. Jovánovics György, a magyar neoavantgárd legfelkészültebb teoretikus művésze szerint Veszelszky a magyar festészet legkiemelkedőbb figurája, közvetlenül Csontváry mögött. Az őt körbevevő, felfedező 60-as évekbeli progresszív fiatalok nemzedéke mesterfigurát látott benne, a hajlíthatatlan gerincű modern legendákhoz, Kassákhoz vagy Kornissához hasonlóan. Nemzetközi párhuzamokként óhatatlanul is olyan absztrakt géniuszok neve merül fel, mint Mark Tobey vagy Cy Twombly. Pedig minden formai hasonlóság, költői emelkedettség és látványvarázs ellenére Veszelszky nem volt absztrakt művész, mindig is hangsúlyozta, hogy a „természet után” fest, de eredeti látásmódja, képfilozófiai elmélyültsége így is nagy hatású „tanítónak” tette. A modernizmus útjait kereső kutatók hosszú sora elemezte életművét, Körner Évától kezdve Mándy Stefánián át a most vizsgált kép egykori tulajdonosáig, Tandori Dezsőig. Legpontosabban Beke László művészettörténész foglalta össze jelentőségét: „Mintaképe ő – legalábbis a ma élő művész- és gondolkodó nemzedékek számára – a magyar művészeknek: avantgardista és radikálisan konzervatív, filozofikusan bölcs és mélyen naiv, nemzeti és európai.”

RIEDER GÁBOR

Philip Guston: Alak, 1978,
Hauser&Wirth, New York

Anna Margit

63

(Borota, 1913–1991, Budapest)

Önarckép zöld barettsapkában

Self-Portrait in Green Barett

32 × 23 cm

Olaj vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Anna M. | Signed lower right: Anna M.

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tandori Dezső gyűjteményében

Kikiáltási ár: 750 000 Ft / 1 786 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 2 858 – 5 715 EUR

64

Birkás Ákos

(Budapest, 1941–2018, Budapest)

KKF (6.), 1992

KKF (6.), 1992

30,5 × 40,5 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve a hátoldalon: Ákos Birkás (Ákos) |

Signed on the reverse: Ákos Birkás (Ákos)

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 666 EUR

Becsérték: 3 400 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 8 095 – 11 428 EUR

Lakner László

(Budapest, 1936–)

Homage à Fontana, 1994

Hommage a Fontana, 1994

51 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Lakner 94 |

Signed lower right: Lakner 94

IRODALOM | LITERATURE

· Lakner László. Áttekintés/Monochromia – Válogatott művek. Szerk.: Fehér Dávid – Hegyeshalmi László, Modern Képtár – Vass László Gyűjtemény, Veszprém, 2018.

· Lakner László. Metamorphosis. Szerk.: dr. Thomas Hirsch – Néray Katalin, Ludwig Múzeum Budapest – Kortárs Művészeti Múzeum, 2004.

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 666 EUR

Becsérték: 3 800 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 9 047 – 11 905 EUR

Szellemi társak

Az Iparterv-generáció kiválósága, Lakner László 1974-ig, amíg el nem hagyta az országot, a fiatal magyar festőnemzedék legjavának volt a központi figurája: kortárs mester, szakmai támasz, intellektuális partner és csajozós jó barát. Ahogy a debreceni MODEM-ben rendezett nagyszabású Lakner-kiállítás, a nemrég bezárt *Alter ego* kurátora, Fehér Dávid megjegyezte a záróbeszélgetés során, a korábban Párizsba távozott Csernus Tibor után töltötte be ezt az űrt a neo-avantgárd pár évvel fiatalabb újoncai között. Az emigráció után sikeresen illeszkedett be a németországi kortárs szcénába (bekerült a legrangosabb megakillításokba a 70-es években, a kasseli Documentába és a Velencei Biennáléba), de olyan élő művészeti baráti kört már nem tudott kialakítani, mint itthon. Németországban így sajátos szellemi társaságot teremtett a maga számára: olyan világhírű, már halott legendákkal folytatott intenzív művészi párbeszédet, mint a ready-made atyja, Marcel Duchamp vagy a *Halálfüga* szerzője, Paul Celan.

Alkimista szeánsz

Lucio Fontana is azok közé a nagy művészettörténeti előképek közé tartozott, akikkel Lakner „beszélgetett” az emigrációban. A most vizsgált festmény – címe szerint – előtte hajt fejet. Illetve inkább felveszi az argentin–olasz radikális absztrakt halálával 1968-ban elejtett fonalat, és rákérdez az általa felvetett történet létjogosultságára. Fontana a táblakép legvégső státuszát vizsgálta, felhasználta a vásznat az „űrt” keresve, máskor pedig (*Pietre* sorozat) muranói üvegtörédeket applikált a széles ecsetvonások közé. Lakner most vizsgált művén szintén csillogó kék üvegdarabokat ragasztott a képfelületre, a kavics- és tégladarabkák közé. Mint apró ékkövek díszítik a mélyfekete alappal és mágikus ultramarin festékfoltokkal teli vásznat. A lapis lazuli kőrleményből készült ultramarin a gótika és a kora reneszánsz idején a legdrágább pigmentnek számított. A lazúrkövet végül sikerült helyettesíteni mesterséges alapanyaggal, de még így is a legdelejeesebb ragyogású tónus a színskálán, nem véletlenül használta Fontana nagy spirituális kortársa, az International Klein Blue-t szabadalmaztató Yves Klein, a most vizsgált festmény másik hivatkozott legendája. Lakner vásznan igazi alkimista szeánsz zajlik, nagy mesterek megidézésével.

R. G.

Lucio Fontana: Concetto Spaziale, 1961, magántulajdon

Yves Klein: Kék szivacs relief, Stedelijk Museum, Amsterdam

Méhes László
1979

»A sorozat ihletadója
a háború utáni francia
művészet jógmesterbe
öltött fenegyereke,
Yves Klein«

66

Méhes László

(Budapest, 1944–2022, Bry Sur Marne)

Vénusz, 1979

Venus, 1979

116 × 81 cm

Akril, vászonra kasírozott selyem |

Acrylic, canvas on silk

Jelezve a hátoldalon autográf felirat: Méhes László

1979 | Signed on the reverse autograph inscription:

Méhes László 1979

IRODALOM | LITERATURE

· Bárdosi József: Méhes László. In: Új szerzemények.

Válogatás a Tragor Ignác Múzeum Gyűjteményéből.

Tragor Ignác Múzeum, Vác, 2000.

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 333 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 3 200 000 Ft

Estimated price: 4 286 – 7 619 EUR

Testlenyomat ultramarinban. Távolról, műtárggyá nemesítve, selyemlepedőbe csavarva, mégis a pórusok és hajlatok kitapintható közelségében. Ritka *Vénusz* Méhes László párizsi „kék korszakából”. Méhes a forradalmian szemtelen hiperrealizmust képviselte a legendás Iparterv-kiállításokon, a sok absztrakt festmény között. Hűvös, fotószerűen tökéletes vásznain a Kádár-kori hétköznapok banális világát mutatta be, a kamera objektívjének szenttelen ábrázolásmódja mögé rejtve a maró szatírákat. Korai klasszikusain megáztatta a társadalmi kiegyezés langymeleg vizében a Balatonnál üdülő homo kádárikuszt, kövérkésen, esetlenül, mosolyogva. (Ez a híres *Langyosvíz* sorozat az 1970-es évek elejéről.) Méhes különböző konceptuális és klasszikus technikákkal kísérletezett itthon, majd emigrációja után Párizsban is. Így talált rá a kéklő *Vénuszok* testlenyomatára. A sorozat ihletadója a háború utáni francia művészet jógmesterbe öltött fenegyereke, Yves Klein, aki nemcsak újrafogalmazta a monokróm festészetet és felfedezte (illetve szabadalmaztatta) a legszebb ultramarinkéket, az International Klein Blue-t, hanem ezzel a festékkel bekent nőket hentergetett meg a vásznon (Anthropometriák széria). Nagyszabású, látványos performanszai – a kékre mázolt csinos modellekkel együtt – bejárták a világsajtót, egyeseket megbotránkoztatva, másokat szórakoztatva. Yves Klein a meztelen modelleket festette be, őket használta „élő ecsetként” a vásznon vagy papírlapon, direkt lenyomatokat alkotva a színpadias akciók során. Méhes elmélyültebb technikát választott: a női idomokra simogatott, a libabőrt is láttatni engedő nedves selyemlepedőt fújta meg oldalról, érzékeltette a domborulatokat és bekékítve a ráncokat. A kisimított anyagból született meg a kész mű, a „Vénuszok” lenyomata, átesztétizálva Yves Klein nyers performanszgyakorlatát. Méhes testre tapadó redői megidézik a klasszikus példákat is, például a nedves hatású drapériák fodrozódását az antik szobrokon (lásd a *Szamothrakéi Nikét*). Ahogy Bárdosi József írta róla: „rátalált az utánczás »legtökéletesebb« formájára, a testnyomatra. Méhes technikailag a monotípiák kísérletektől Yves Klein ötlete által jutott el a *Vénusz*-képekig, azonban túl is haladta azokat, mivel nem elégedett meg a mechanikusan létrehozható felület és az illúzió szemfényvesztésével. Méhes esetében nem csupán hirtelen ötletéről, akciófestésről vagy mechanikus »képcsinalási« módszerről volt szó. Már a nyomófelület kiválasztása is tudatos, de a felület elrendezése és »artistikus« kidolgozása sem tekinthető véletlennek, a végeredmény pedig egyértelműen esztétikum. A *Vénusz*-képek köztes megoldást jelentenek a mechanikusan létrehozott nyomat és a művészi utánczó tevékenység között.”

R. G.

Yves Klein: A kék korszak antropometriája (2'26), 1960, magántulajdon

Yves Klein és modellje performansz közben (A kék korszak anthropométriái), 1960

67
Hopp-Halász Károly

(Paks, 1946–2016, Budapest)

Destinations, 1970 körül

Destinations, c. 1970

68 × 68 cm

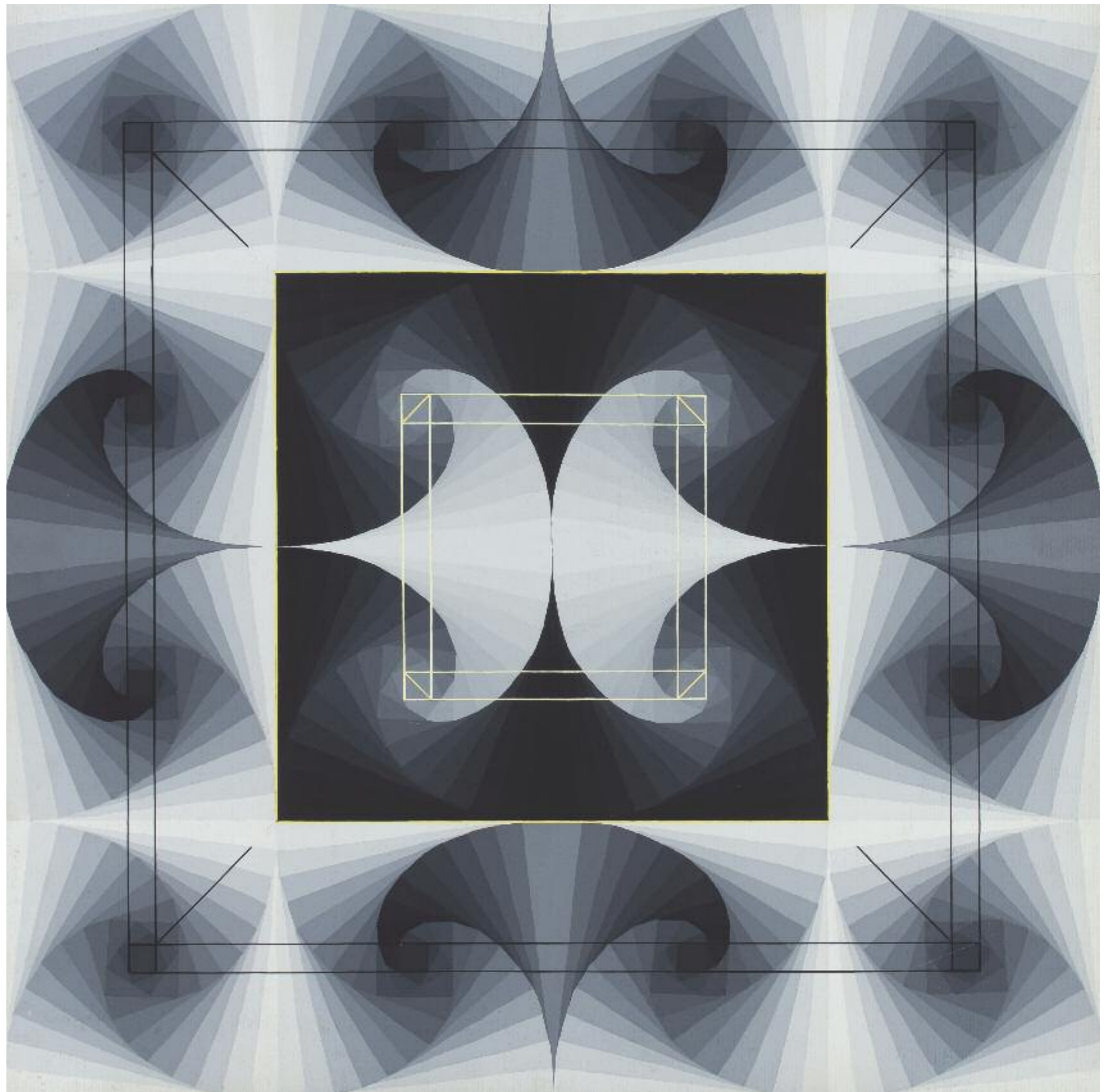
Tempera, papír | Tempera on paper

Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 4 762 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 8 572 – 11 905 EUR

68

Bernát András

(Törökszentmiklós, 1957–)

Tér tanulmány No.263, 2014

Study in Space No.263, 2014

40 × 43,5 cm

Olaj, karton | Oil on cardboard

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Bernát András

Tér Tanulmányok No.263 40x43,5 Bernát András 2014

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 667 EUR

Becsérték: 360 000 – 500 000 Ft

Estimated price: 857 – 1 190 EUR

69

Hencze Tamás

(Szekszárd, 1938–2018)

Struktúra

Structure

69 × 81 cm

Olaj, ofszet, papír | Oil, ofset on paper

Jelezve a hátoldalon: Hencze T. |

Signed on the reverse: Hencze T.

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 143 EUR

Becsérték: 1 500 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 3 571 – 4 286 EUR

Moholy-Nagy László: Átváltozás (Rémálom) fotó, 1925.
The J. Paul Getty Museum, Los Angeles

Gyarmathy Tihamér 70

(Pécs, 1915–2005, Budapest)

Vidám arc, 1950

Happy Face, 1950

38,9 × 29,2

Olaj, fémlemez | Oil on metal sheet

Jelezve balra lent: GYT 1950, Hátoldalon: Vidám arc 50/38 |

Signedt lower left: GYT 1950, On the reverse: Vidám arc 50/38

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft / 7 620 EUR

Becsérték: 4 200 000 – 7 000 000 Ft

Estimated price: 10 000 – 16 667 EUR

71

Böhmer Lipót (Poldi)

(Budapest, 1916–1995, Budapest)

Kaleidoszkóp, 1960-as évek

Kaleidoscope, 1960's

50,5 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Poldi | Signed lower right: Poldi

Jelezve a hátoldalon: autográf felirat |

Signed on the reverse: autograph inscription

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 548 EUR

Becsérték: 800 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 1 905 – 2 857 EUR

72

Csiky Tibor

(Olaszliszka, 1932–1989, Budapest)

Hullámok

Waves

35,5 × 10 cm

Olaj, fa | Oil on wood

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Körner Éva gyűjteményében

Kikiáltási ár: 260 000 Ft / 620 EUR

Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 191 – 1 905 EUR

Frank Stella: Hyena Stomp, 1962, Tate, London

Orosz Gellért

73

(Jászladány, 1919–2002, Budapest)

Érintkezés (OH 471 III.), 1976

Contact (OH 471 III), 1976

80 × 80 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve jobbra lent: Orosz Gellért 1976 | Signed lower right:

Orosz

Gellért 1976

Hátoldalon a vakrámán autográf felirat: Orosz Gellért

OH 471 III. 1976 akril 80x80 cm;

töredékes Műcsarnok kiállítási raglap

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 239 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 7 143 – 11 905 EUR

Bortnyik Sándor: Geometriai formák térben, 1924, Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Bak Imre

(Budapest, 1939–)

74

Carpaccio, 1997

Carpaccio, 1997

210 × 140 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve a hátoldalon: Carpaccio Bak / 97 |

Signed on the reverse: Carpaccio Bak / 97

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

• Hajdu István: Bak Imre. Gondolat, Budapest, 2003, 167.

IRODALOM | LITERATURE

• Bak Imre. Aktuális időtlen. Egy életmű rétegei 1967–2015.

Szerk.: Fehér Dávid, Paksi Képtár, Paks, 2016.

• Hajdu István: Bak Imre. Gondolat, Budapest, 2003.

Kikiáltási ár: 16 000 000 Ft / 38 096 EUR

Becsérték: 20 000 000 – 24 000 000 Ft

Estimated price: 47 620 – 57 143 EUR

Két-három sarokra a Szent Márk tértől, a luxusüzletekkel teli bevásárlóutca felőli oldalon, az egyetlen San Marco negyedbeli magánpark tőszomszédságában található a Harry's Bar. Legendás helyszín, igazi velencei intézmény. Külföldi hírességek egész sora fordult itt már meg, a törzsvendég Ernest Hemingwaytól kezdve Chaplinen és Hitchcockon át egészen George Clooneyig. A Harry's Bar méregdrága luxuskonyhát visz a világ leggazdagabbjai számára, mélyen belegyökerezve a helyi olasz kulinária hagyományába. A legenda szerint valamikor az 50-es években betért az étterembe egy Mocenigo grófnő, az egyik legrégebbi velencei arisztokrata családból, és az orvosa által felírt diétára hivatkozva közölte, hogy főtt húst nem ehett. A Harry's legendás séfje, Giuseppe Cipriani nem jött zavarba, eltűnt a konyhában. Visszatért egy tányér hajszálvékonyra szeletelt nyers marhaszelettel, Worcester-szószos majonézzel és kevés citromlével tállalva. Mikor az elégedett grófnő az új étel elnevezését tudakolta, Cipriani a vörösvörös és fehér tónusairól ismert velencei festő, Carpaccio nevével válaszolt. Ettől kezdve a hajszálvékonyra szeletelt marhahúst carpacciónak hívjuk. Az étel meghódította a világkonyhát, sőt már nemcsak marhából, hanem bármilyen nyers húsféléből vágott vékony szelet lehet „carpaccio”. Ahogy a kulinária legendáinál lenni szokott, carpacciót már korábban is készítettek, de kétségkívül Cipriani keresztelte el a velencei festőről és ő tette világhírű velencei fogássá. Vittore Carpaccio a velencei reneszánsz megbecsült képviselője volt a quattrocento és a cinquecento fordulóján. Ropogós, feszes, erőteljes perspektívát használó festészete ihlette meg a neoavantgárd érett mesterét, a hazai geometrikus festészet ikonikus figuráját, Bak Imrét. A 60-as évekbeli – az Iparterv-kiállításokon debütáló – hard-edge festményeit jelelméleti motívumokkal gazdagította, majd a 80-as évek elején elcsavarta a fejét a posztmodern felszabadító vidámsága. Felbomlott a szigorú kockarend, inentől kezdve jókedvű pettyek és cikkcakkok lepik el képeit, körbepedve a félig-meddig a térbeliség illúzióját keltő téglatesteket. Mintha sima síkokból konstruált, gondosan összeválogatott színekkel jellemzett városi épületek között járnánk. Hajdu Istvánnal beszélgetve 2000-ben Bak elmondta, hogy sokat vizsgálta a reneszánsz klasszikusokat, képzeletben belépve a hűvös perspektivikus terekbe, szembesülve azok vizuális jellegével. „Lehet – magyarázta –, hogy meghökkentő lesz: mostanában egész sokat foglalkozom reneszánsz képekkel, és ahogyan nézem ezeket a képeket, azt érzem, hogy mint Barnett Neumannnál behatol az ember a kép vörös terébe, ugyanúgy bele lehet sétálni a reneszánszban, mondjuk, egy Giovanni Bellininek vagy egy Raffaellónak, Peruginónak a képi terébe, de fizikailag.” Így lépett be Bak Carpaccio perspektivikus festői terébe is, a merészen rövidülő terrakotta falak közé, hagyva, hogy az égen táncot járjanak a vidám posztmodern pálcikák és pettyek.

A velencei Harry's Bar

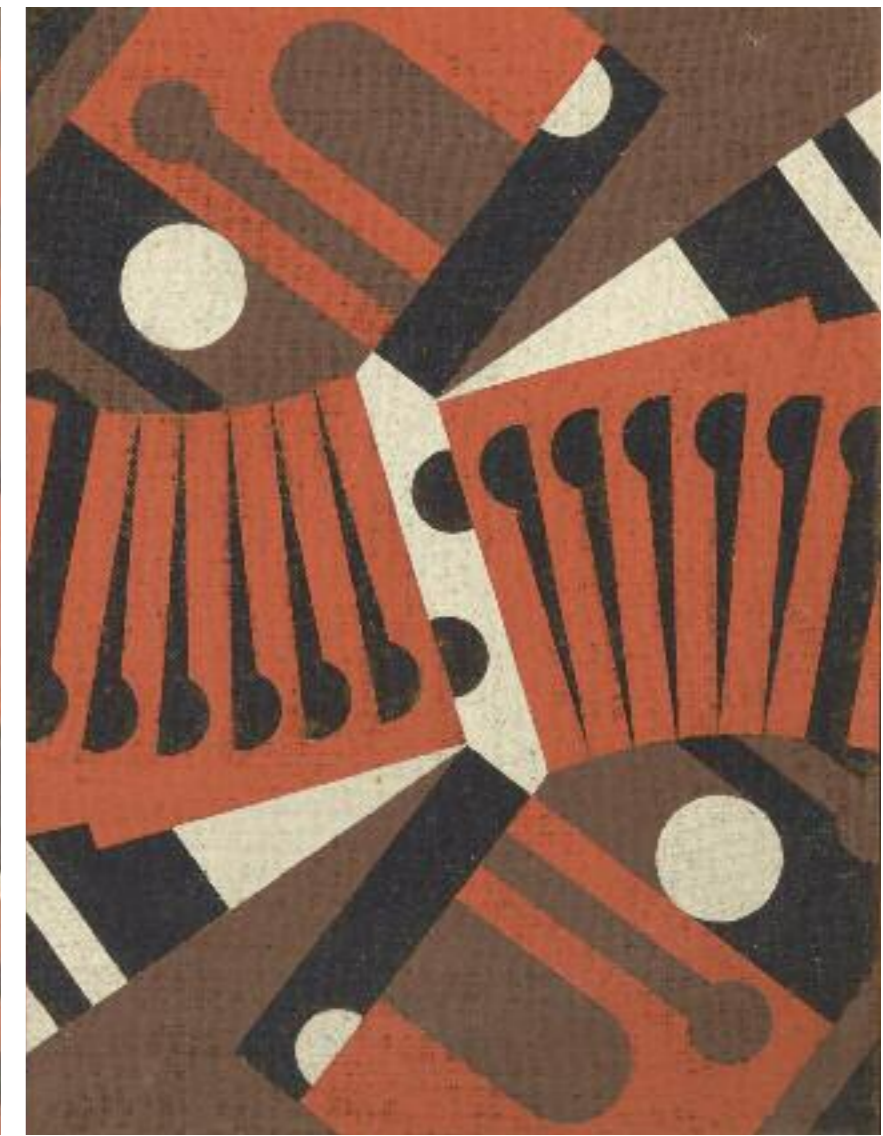

»Vittore Carpaccio a velencei reneszánsz megbecsült képviselője volt a quattrocento és a cinquecento fordulóján. Ropogós, feszes, erőteljes perspektívát használó festészete ihlette meg a neoavantgárd érett mesterét, a hazai geometrikus festészet ikonikus figuráját, Bak Imrét«

Giuseppe Capogrossi: Absztrakt, 1963,
Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Róma

Koncz Béla 75

(Tápiószele, 1925–2002, Budapest)

Ipari világ III. (triptichon), 1981
Industrial World III. (Triptichon), 1981

80 × 180 cm
Olaj, vászon | Oil on canvas
Jelzés nélkül | Unsigned

Kikiáltási ár: 3 400 000 Ft / 8 095 EUR
Becsérték: 5 000 000 – 7 000 000 Ft
Estimated price: 11 905 – 16 667 EUR

Bár az absztrakció szigorú tiltás alá esett az 1960–70-es években, volt két kibúvó. Az egyik kibúvót az ornamentikává, épületdíszítéssé – vagyis alkalmazott művészetté – való átminősítés jelentette, a másikat pedig a bartóki eszmény megidézése. Bartók Béla népművészetből stilizált modernsége elfogadott referenciapontnak számított a Kádár-korban. (Ráadásul érintkezett a Vajda–Korniss-féle szentendrei programmal is.) Késérü Ilona szűrmotívumot, Bak Imre hímezésrajzolatot, Nádler István régészeti leletet lényegített át geometrizáló absztrakt alkotássá, hard-edge festménnyé. Ezen az úton járt Koncz Béla is, a vasesztergályosból lett festő, akit tizenhat évesen Munch és Kandinszkij babonázott meg, két elrongyolódott modern művészeti könyvecske formájában. A Képzőművészeti Főiskolát az 50-es években elvégző Koncz az archaikus, eltűnő paraszti világ kellékeit stilizálta át, kaput, saroglyát, jármot, direkt idézve meg Bartók szellemiségét. Az egy-két karakteres jellel egyszerűsített motívu-

mokat érdes, nyers vásznon, földszínekkel és kondoros aranyfe-lületekkel jelenítette meg. A 70-es években kibontakozó nagy mű-vészeti korszakát a gyáripari formák festészeti átlényegítése ha-tározta meg. (Közben, igazodva az ipari világ formáit tanulmányozta) – írta magáról egyes szám első személyben egyik katalógusában. Mi inkább úgy fogalmazhatnánk a most felbukkanó, nagy méretű triptichonja láttán: vidám zongorakalapácsként repkednek a geometrizált sze-gecsformák, a gépkorszak szimfóniáját szólaltatva meg. Retró színskálán előadott konstruktívizmusétűd, amely megsejt valamit a posztmodern játékos formakezeléséből.

R. G.

The background is an abstract painting with a dense, textured surface. It features a mix of earthy brown tones and vibrant green highlights, creating a complex, organic pattern. The brushstrokes are visible, giving it a tactile quality.

Seres László

lírai
absztrakció

76

Seres László

(1945–)

Feljegyzés (13–78), 1978

Note (13–78), 1978

119 × 167 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Seres 78 | Signed lower right: Seres 78

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Seres László. Rajzok és festmények. 1963–1979 /
2006–2016. Szerk.: Kishonthy Zsolt, MissionArt Galéria,
Budapest–Miskolc, 2017, 77–78.

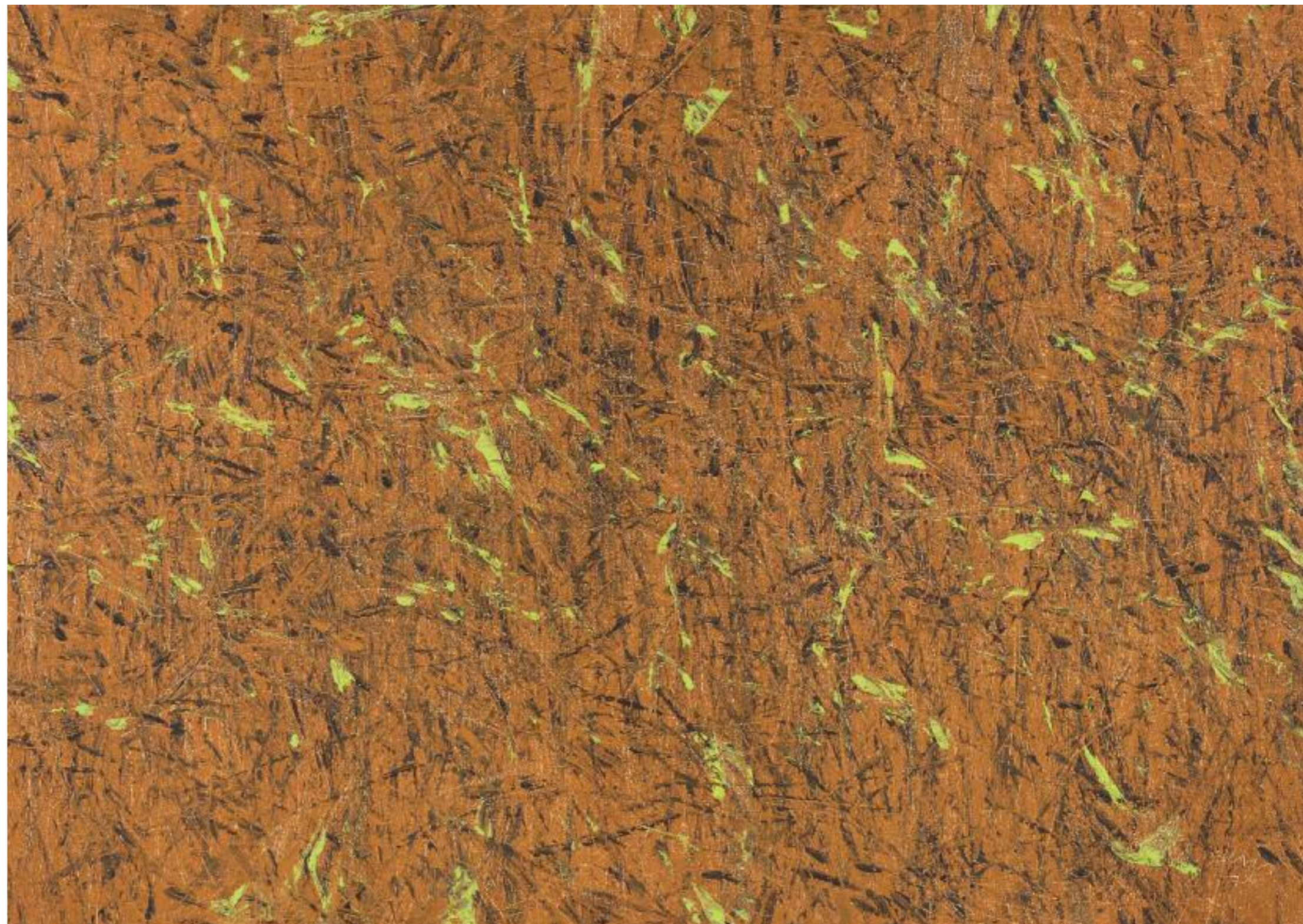
IRODALOM | LITERATURE

· Seres László. Rajzok és festmények. 1963–1979 /
2006–2016. Szerk.: Kishonthy Zsolt, MissionArt Galéria,
Budapest–Miskolc, 2017.

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft / 7 620 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 10 000 000 Ft

Estimated price: 11 905 – 23 810 EUR

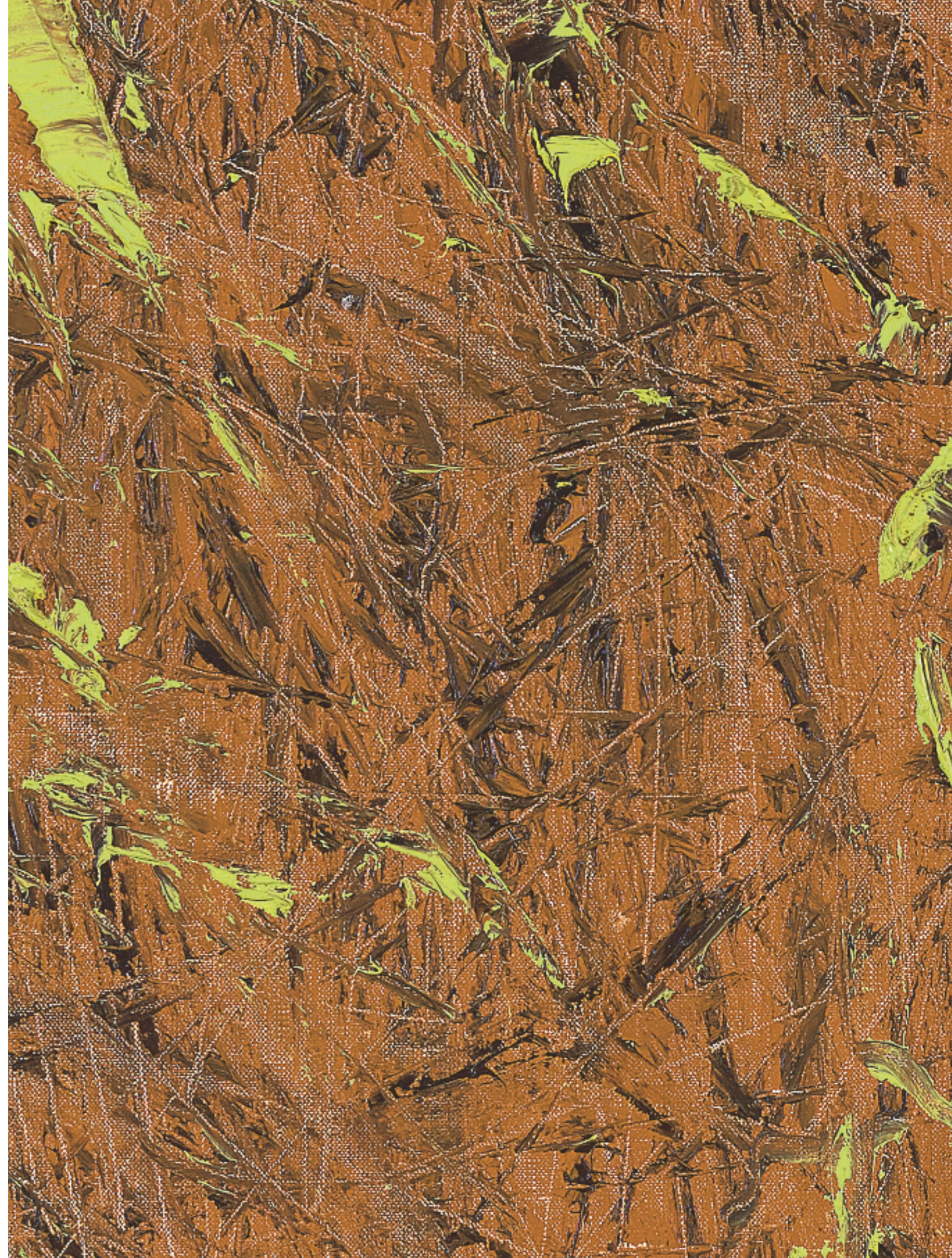

Jean Paul Riopelle: Kék éj, 1953,
Solomon R. Guggenheim Museum, New York

»Sűrű szövevényű
gesztusrendszer, mintha az
erdei levéltakaró és a felvillanó
zöld levelek íródna­nak egy-
másra nonfiguratív arabeszket
teremtve. Kirobbanó energiái
felszámolják az egót«

Hans Hartung ötvenévesen már sztár volt, Jackson Pollock negyvenévesen, Cy Twombly még harminc sem volt, mikor a legjobb New York-i galéria leszerződte. A lírai vagy expresszív formákkal dolgozó absztraktoknak könnyű volt a szabad nyugati világban, különösen a második világháború utáni évtizedekben, amikor festői kifejezésformájuk telibe találta a korszellemet. A vasfüggönytől keletre hányatott sors adatott a nonfiguratívoknak, különösen, ha vidéki városban dolgoznak, mint a miskolci Seres László. Seres hiába állította ki meditatív karakterű, az absztrakt expresszionizmust idéző műveit 1978–79-ben Miskolcon, a nyugatos karakterű képek teljesen visszhangtalan térbe kerültek. Tizenöt éve miskolci kötődésű galériások fedezték fel a lappangó, harminc évig sötétben maradt életművet, hogy elindítsák Serest a siker reflektorfényes útján. A most vizsgált festmény a korai évek egyik főműve. Sűrű szövevényű gesztusrendszer, mintha az erdei levéltakaró és a felvillanó zöld levelek íródna­nak egymásra nonfiguratív arabeszket teremtve. Kirobbanó energiái felszámolják az egót. „Egyfajta objektív kép elkészítésére vállalkozom” – mondta a művész, aki sokat élt és dolgozott Indiában is. A fiatalon Kondor Bélától tanuló Seres a Képzőművészeti Főiskola első éve után disszidált. Hippik között élt New York mellett a 60-as évek legvégén, múzeumokban csodálva Pollock és az absztrakt expresszionisták műveit, de muszáj volt hazatérnie, mert besorozták katonának Vietnámba. Itthon befejezte a főiskolát restaurátorként, utána kalligrafikus-csurgatásos rajzokkal kísérletezett, majd a festészetre váltott. Pár termékeny év után – érezve a visszhangtalanságot – három évtizedre abbahagyta a festést, és filozófiával foglalkozott (miközben restaurátorként komoly sikereket ért el), majd újra visszatért az alkotáshoz. Felfedezett életműve a magyar lírai absztrakció különleges, meditatív hangulatú fejezete, a nonfiguratív festészet „hiányzó láncszeme”.

R. G.

kánonformálók

YOUHU

A kánonformálás jelenidőben is zajlik, nem csak a múlt újraolvasásában és újraértékelésében. A *Youhu* projekt épp ezt tűzte ki maga elé célul. Sárvári Zita és Rieder Gábor górcső alá vette az elmúlt évek legsikeresebb fiatal művészeit, az 1980 után született Y generáció kortárs alkotóit. Azokat, akik mögött sikeres pályakezdés, előttük pedig ígéretes nemzetközi karrier áll. Ebből született meg idén nyáron az LIV-zöld *Youhu*, a 43 művészt és alkotókollektívát tömörítő angol nyelvű kötet és a hozzá társuló kiállítás. Rögzíteni kellett azt a példátlan sikertörténetet, ami az elmúlt évtizedben zajlott a fiatal kortársak körében. Ez is művészettörténet: a legfrissebb közelmúlt történetisége.

77

Mazzag István

(Győr, 1958–)

Cím nélkül (Tigris és kaméleon), 1984

Untitled (Tiger and Chameleon), 1984

150 × 200 cm

Olaj, aranyfüst, nejlondzsörzék | Oil and golden dust on nylon jersey

A hátoldalán kiállítási műtárgycímke, kiállítási címke (Múcsarnok) és autográf felirat: „Cím nélkül”, Mazzag István

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Frissen festve. A magyar festészet új hulláma, Ernst Múzeum, 1984.
- Európai Képzőművészeti Főiskola, Arnhem, Hollandia – Galerie Goem, Nijmegen, Hollandia, 1985.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Új Művészet, 1984/12., 42.

IRODALOM | LITERATURE

- Gyetvai Ágnes: Mazzag István festőművész kapta az idei Smohay-díjat. Magyar Nemzet, 1986. szeptember 23.

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 191 EUR

Becsérték: 3 400 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 8 096 – 11 429 EUR

Mazzag István (jobbra) és Winkler Melinda, 1985
| Fotó: LUGOSI LUGÓ LÁSZLÓ

»korai főműve, a tigrismintás dzsörzére festett, egy piros formával, aranyfüstös pettyekkel, UV-zöld foltokkal teletűzdelt diszkólátomás, a Tigris és kaméleon. Igazi korszimbólum, a(z állat)testet öltött Zeitgeist«

Lrs Fischer:
Noisette, 2009,
magántulajdon

Mazzag István a szép emléké pörgős, újfestészeti energiáktól fűtött 80-as évek gyermeke volt. 1984-ben tűnt fel ifjú titánként a Fészek Galéria egyik kiállításán, majd még végzősként beavagotta a korszak „sztárkurátora”, Hegyi Lóránd az évtized legfontosabb seregszemléje, a *Frissen festve* című tárlat résztvevői közé. Itt szerepelt Mazzag most vizsgált korai főműve, a tigrismintás dzsörzére festett, egy piros formával, aranyfüstös pettyekkel, UV-zöld foltokkal teletűzdelt diszkólátomás, a *Tigris és kaméleon*. Igazi korszimbólum, a(z állat)testet öltött Zeitgeist. Ettől kezdve nem volt megállás, Mazzagot vitte kirobbanó tehetsége és Hegyi csapata hazai és külföldi bemutatókra is. (A tigrismintás festményt is, történetesen Hollandiába.) A korszak legjobb tollú kritikus, Gyetvai Ágnes jellemezte legtalálébban Mazzag alkotásmódját és a tigriscsíkos életérzést: „Az elmúlt évtizedek túlintellektualizált művészete után valóban üdítő ez a műfénnyel, világitófestékkel, spray-jel, színes színpadi effektusokkal elért artisztikum, amely itt a vérbeli festői kvalitást hordozza. A naiv szimbolizmus pedig a mai Pest szubkultúrájának, utcaművészetének költészete: a stílus azzal a magától értetődőséggel szólal meg, amely a popzenében és a fiatalok kapcsolataiban testesül meg. Látképek, a város éjszakai fényei, a disco sámánja, nő alakok, aktok, élnkvörös háttér előtt a mai Olympia színes harisnyás, hosszú lábai, csillogó klipszek, ragyogó fogak és rúzsok érzéki élményei... Mindez kissé mitizáltan, lágyan ringatózva az eufória hullámain – mondjuk tigriscsíkos selyemalapra festve.”

R. G.

78
Gábor Marianne
 (Budapest, 1917–2014, Budapest)

Maszk, 1973
 Mask, 1973

29,5 × 21 cm
 Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper
 Jelezve jobbra lent: Gábor M. 73 | Signed lower right: Gábor M. 73

Kikiáltási ár: 120 000 Ft / 286 EUR
Becsérték: 220 000 – 460 000 Ft
Estimated price: 524 – 1 096 EUR

Francis Bacon: Önarckép, 1971,
 Centre George Pompidou, Párizs

79
Szwierkiewicz Róbert
 (Pécs, 1942–2019, Budapest)

Teozófus hold, 1993
 Theosophist Moon, 1993

60 × 80 cm
 Akvarell, akril, papír | Watercolour, acrylic on paper
 Jelezve jobbra lent: SR | Signed lower right: SR
 A művész által lefestett keretben

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 762 EUR
Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft
Estimated price: 952 – 1667 EUR

Gedő Ilka
1970-73

80

Gedő Ilka

(Budapest, 1921–1985, Budapest)

Téglavörös „kacsaringós” művirág,
1970–1973

Téglavörös „kacsaringós” művirág, 1970–1973

39 × 49 cm

Olaj, farost | Oil on fibreboard

A hátoldalon kiállítási cédula (Első Magyar Látványtár),
műtárgycédula a kép adataival

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Lukácsy Sándor tulajdonában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

- Gedő Ilka (1921–1985), Művésztelepi Galéria, Szentedre, 1985 (16. kép).
- Ilka Gedő (1921–1985). Retrospective Memorial Exhibition of Drawings and Paintings, Compass Gallery, Glasgow, 1985 (11. kép).
- Gedő Ilka festőművész kiállítása (1921–1985), Múcsarnok, 1987 (64. kép).
- Gedő Ilka (1921–1985) festőművész kiállítása, Magyar Nemzeti Galéria, 2004/2005 (kat. 64.).
- A műgyűjtés dicsérete, Első Magyar Látványtár, Tapolca-Diszel, 2005–2006.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

- Hajdu István – Bíró Dávid: Gedő Ilka művészete, Gondolat, Budapest, 2003, 99.

IRODALOM | LITERATURE

- Hajdu István – Bíró Dávid: Gedő Ilka művészete, Gondolat, Budapest, 2003.
- István Hajdu – Dávid Bíró: The Art of Ilka Gedő – Oeuvre Catalogue and Documents, Gondolat, Budapest, 2003.
- Gedő Ilka (1921–1985) festőművész kiállítása. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2004.
- „...félíg kép, félíg fátyol...” Gedő Ilka (1921–1985) grafikái. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2021.
- www.ilkagedo.hu

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 10 477 EUR

Becsérték: 5 500 000 – 8 500 000 Ft

Estimated price: 13 096 – 20 239 EUR

» a pettyezett-vonalkázott indigókék háttér előtt ragyognak fel a piros (téglavörös) formák, elvont virágokként. Álomszerű vízió, ahol a főszereplők azért 'műviek', mert Gedő a távolkeleti festészetet követve a növényeket életteli lényekként képzelte el«

Elhallgatás és újrakezdés

Gedő Ilkának az absztrakció és a figurális ábrázolás között ingázó, mélységesen személyes szimbólumokkal átítatott életműve önmagában álló zárványként magasodik a második világháború utáni magyar művészettörténet közepén. A psziché mélyen rejlő húrjait megpendítő, társtalan alkotásai sokáig nem találták a helyüket. Előbb a nemzetközi hírnév érte utol (már halála után): 1985-ben és 1989-ben Glasgow-ban, majd 1994-ben és 1995-ben New Yorkban mutatták be műveit nagy sikerrel. A közelmúltban a Magyar Nemzeti Galéria kiállításai ünnepelték különleges életművét (2004/2005 és 2021). A gyerekkorától kezdve elhivatottan rajzoló Gedő munkássága két markáns korszakra oszlik. A 30-as évekbeli gyerekkorától kezdve elhivatottan rajzolt, folyamatosan képezve magát, még a gettóélet sem tántorította el (itt készültek a világ különböző múzeumaiban őrzött gettórajzai), de az 1950-es évek sötét sztálinizmusa idején elhallgatott. Egy bő évtized néma hallgatás után kezdett újra dolgozni (ez a második korszaka). Ekkor már festett, különleges, a rezgő vonalrajzokat megőrző, többszörösen „keretezett” képeket teremtve.

Műtárgy és művirág

Gedő sorozatokba rendezte festményeit, külön ciklust szentelve a „művirágoknak”. A most vizsgált alkotás is ide tartozik: a pettyezett-vonalkázott indigókék háttér előtt ragyognak fel a piros (téglavörös) formák, elvont virágokként. Álomszerű vízió, ahol a főszereplők azért „műviek”, mert Gedő a távolkeleti festészetet követve a növényeket életteli lényekként képzelte el – Szabó Júlia elemzése szerint –, de képein ezt nem reálisan jelenítette meg, hanem művészi képzelete szerint teljesen átírva. Monográfiája, Hajdu István a festészet első „feltalálóját”, a tükörképbe beleszerető, majd virággá változó Narcissus alakját idézte meg a sorozat kapcsán, így zárva gondolatmenetét: „Gedő Ilka virágait sokszor, igen sokszor nevezte művirágnak, ám a szóban és a tárgyban benne rejlő szarkazmus az időben száraz öniróniává szikkadt, melynek végül gyökeresen ellentmond a festmények érzékisége. Gedő Ilka már nem válhatott virággá – vajon ki tehetné ezt még meg? – maradt hát festő.” Festői eszközökkel teremtett „műtárgyai” nem véletlenül kerültek be a világ rangos múzeumaiba, a New York-i Metropolitan-tól kezdve a bécsi Albertinán, a jeruzsálemi Yad Vashemen és a düsseldorfi Museum Kunst Palaston át a londoni British Museumig.

RIEDER GÁBOR

81

Anna Margit

(Borota, 1913–1991, Budapest)

Ősz (Október), 1968

Autumn (October), 1968

52 × 45 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

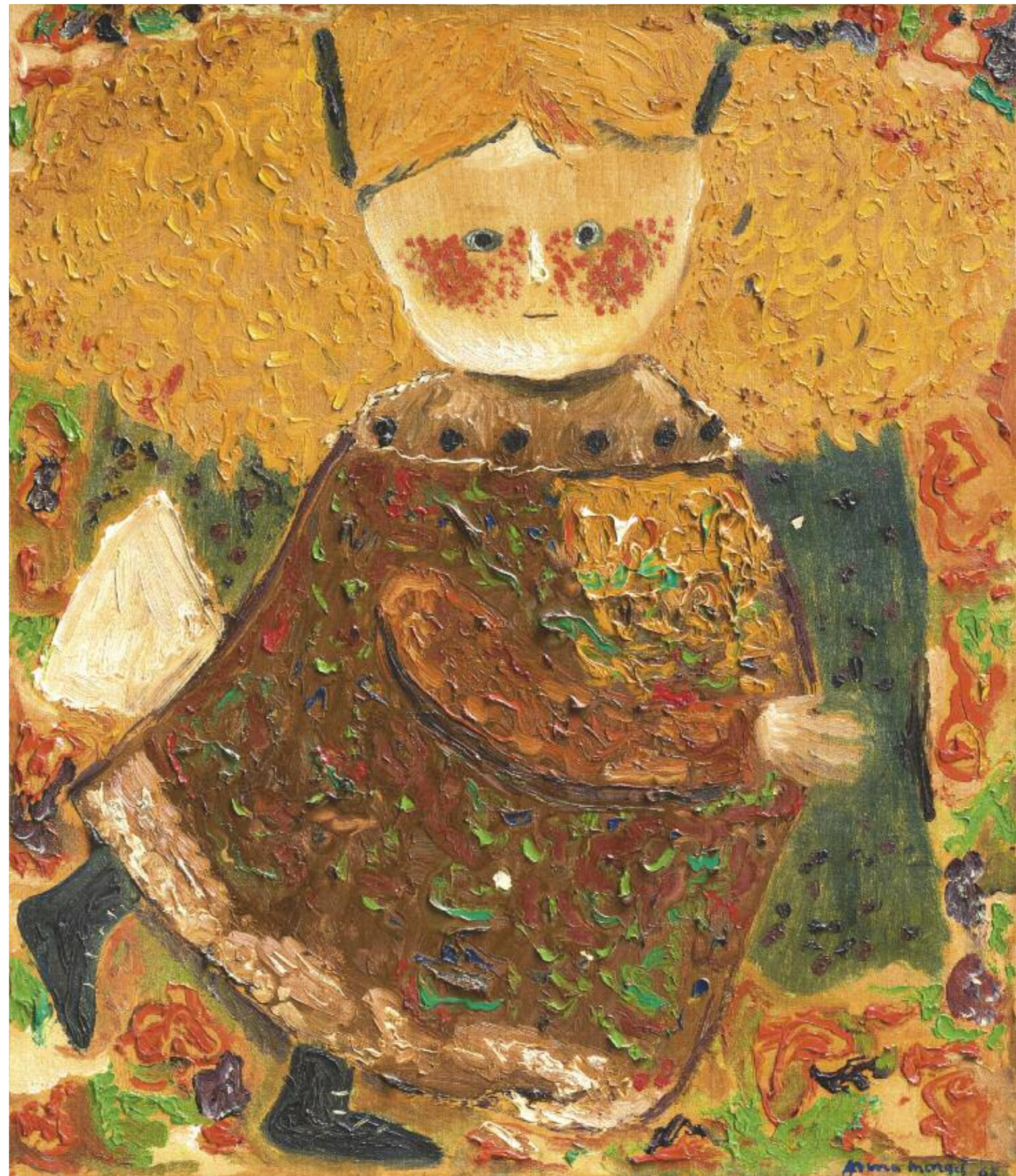
Jelezve jobbra lent: Anna Margit 68 |

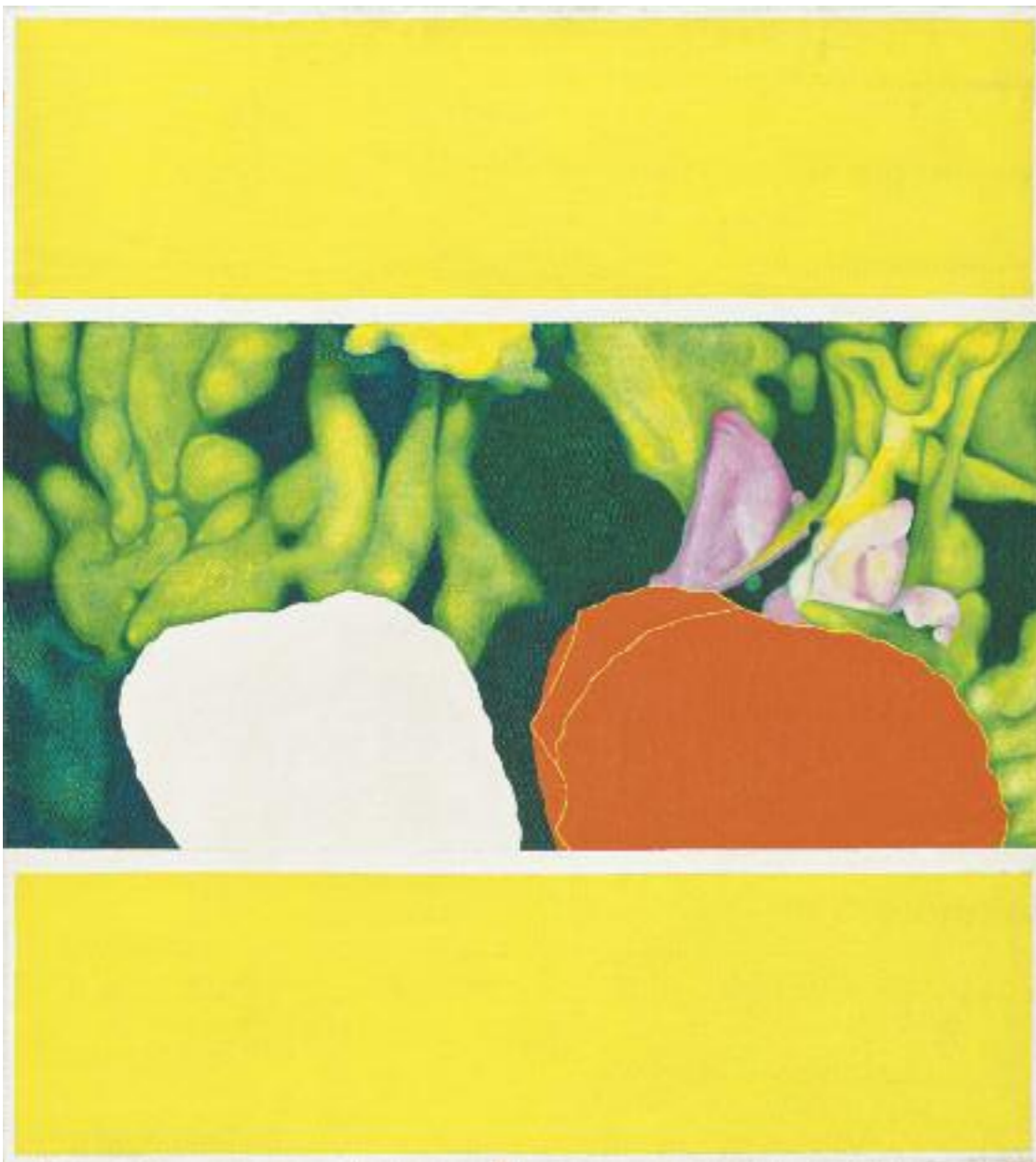
Signed lower right: Anna Margit 68

Kikiáltási ár: 3 000 000 Ft / 7 143 EUR

Becsérték: 4 000 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 9 524 – 14 286 EUR

82

Orvos András

(Békéscsaba, 1939–)

Virág és környezete, 1973
Flower and Surroundings, 1973

100 × 90,5 cm

Olaj, akril, vászon | Oil, acrylic on canvas

Jelezve jobbra lent: Orvos András 1973, Jelezve a hátoldalon a vakrámán:
Orvos András "Virág és környezete" 1973 90x100 cm, acryl, olaj, vászon |
Signed lower right: Orvos András 1973, Signed on the reverse autograph
inscription: Orvos András "Virág és környezete" 1973 90x100 cm, acryl,
olaj, vászon

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 858 EUR

Becsérték: 2 000 000 – 4 000 000 Ft

Estimated price: 4 762 – 9 524 EUR

Wahorn András

(Budapest, 1954–)

Cím nélkül (Csíkos trikós őszi séta), 1973
Untitled (Autumn Walk in a Striped Shirt), 1973

56 × 46 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: WAH 73 | Signed lower right: WAH 73

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Wahorn Forever retrospektív kiállítás 2016, Misson Art Galéria

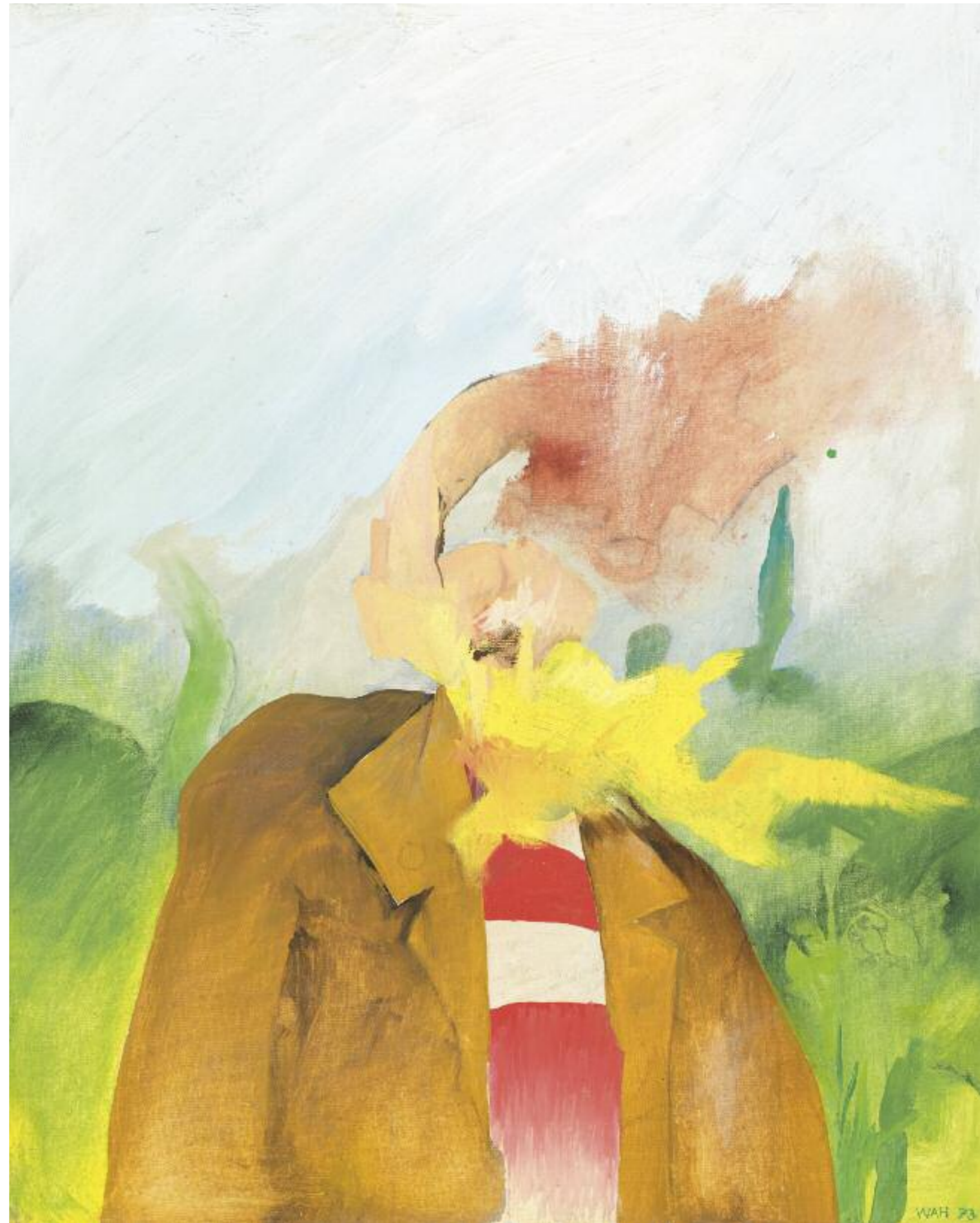
REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Wahorn Forever Szerk.: Kishonty Zsolt 5. oldal

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft / 5 239 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 7 143 – 11 905 EUR

Szemadán György

84

(Budapest, 1947–)

Állatkert, 1967

Zoo, 1967

100 × 100 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: monogrammal | Signed lower right: with monogram

Jelezve a hátoldalon: Szemadám György: „Állatkert – 1967”

100x100 Olaj, vászon | Signed on the reverse: Szemadám György:

„Állatkert – 1967” 100x100 Olaj, vászon

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 858 EUR

Becsérték: 1 600 000 – 2 400 000 Ft

Estimated price: 3 810 – 5 715 EUR

Matzon Ákos

85

(Budapest, 1945–)

Fedő és fedett sávok (Schéner Misi emlékére), 2013

Lines Overlapping (In memoriam Misi Schéner), 2013

60 × 60 cm

Akril, olaj, vászon fára kasírozva | Acrylic, oil, canvas on panel

Jelezve a hátoldalon: Matzon Á. 2013 Fedő és fedett sávok (Schéner Misi

emlékére) 60x60 cm acryl, oil, canvas www.matzon.com | Signed

on the reverse: Matzon Á. 2013 Fedő és fedett sávok (Schéner Misi

emlékére) 60x60 cm acryl, oil, canvas www.matzon.com

Kikiáltási ár: 340 000 Ft / 810 EUR

Becsérték: 460 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 1 096 – 1 429 EUR

Tihanyi Lajos: Absztrakt festmény, 1932,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Z. Gács György

86

(Budapest, 1914–1978, Budapest)

Kompozíció piros golyós háromszögekkel, 1977

Composition with Red Spheres and Triangles, 1977

90 × 64 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve lent középen: Z. Gács | Signed lower middle: Z. Gács

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 143 EUR

Becsérték: 1 300 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 3 095 – 4 762 EUR

Tihanyi Lajos: Tengerparton ülő nő,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

87

FeLugossy László

(Kecskemét, 1947-)

Anya gyermekével tévé, 2000

Mother with Child TV, 2000

80 × 120 cm

Akril, olaj, farost | Acrylic, oil on fibre board

Jelezve a hátoldalon: FeLugossy L.

Anya gyermekével tévé (2000) |

Signed on the reverse: FeLugossy L.

Anya gyermekével tévé (2000)

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 334 EUR

Becsérték: 1 800 000 – 2 800 000 Ft

Estimated price: 4 286 – 6 667 EUR

Keith Haring: 2 Pop Shop VI, 1989

88

Шahorn András

(Budapest, 1953–)

A kék tulipán, 1994

Blue Tulip, 1994

151,5 × 127 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Blue tulip ШA 94 |

Signed on the reverse: Blue tulip ШA 94

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

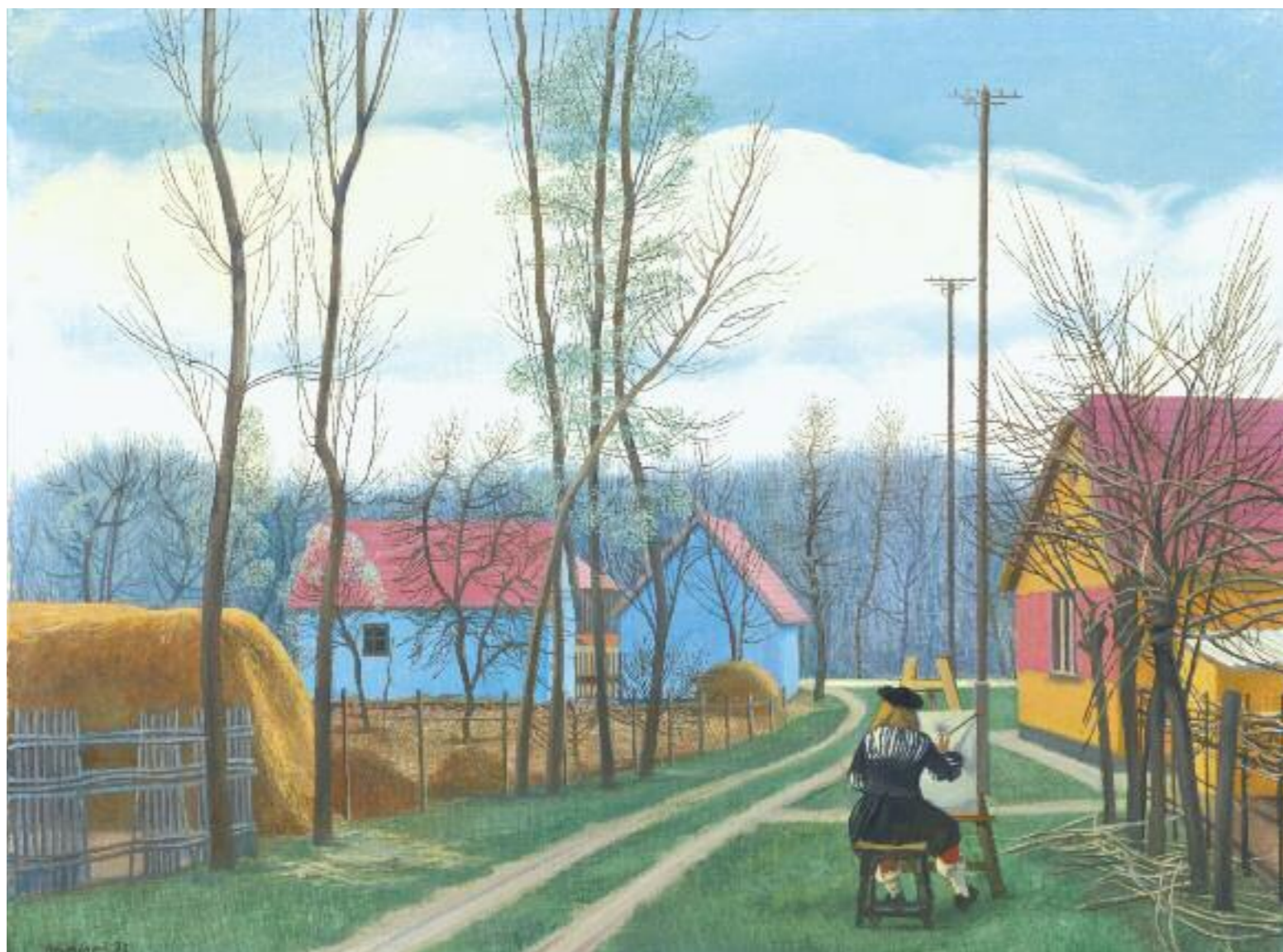
· Tapolca-Diszel 2021

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 10 477 EUR

Becsérték: 6 000 000 – 12 000 000 Ft

Estimated price: 14 286 – 28 571 EUR

89

Mácsai István

(Budapest, 1922–2005, Budapest)

A festészet művészete a 80-as években, 1983

Artist in Work, 1983

60 × 80 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve balra lent: Mácsai 83 | Signed lower left: Mácsai 83

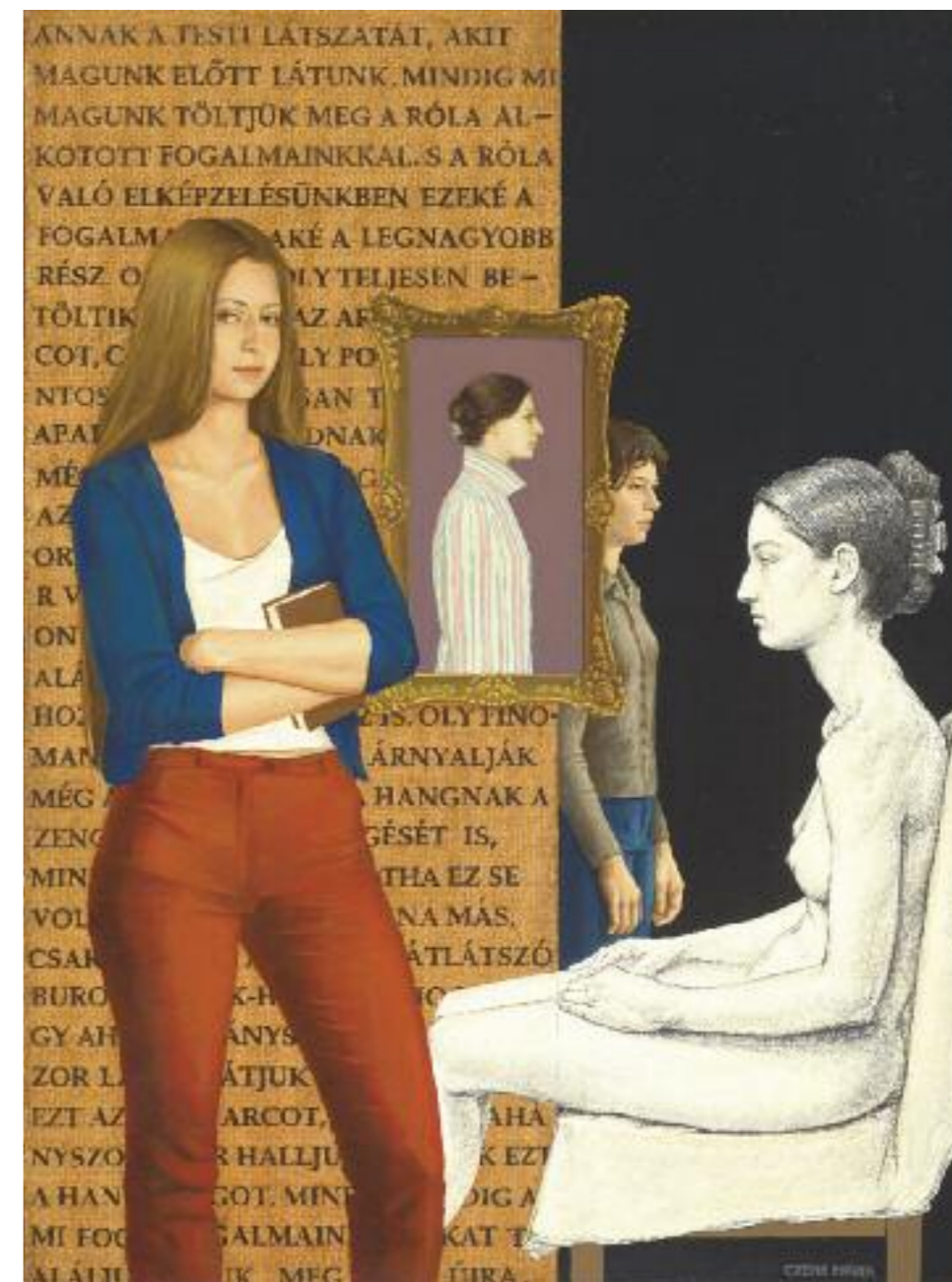
Kikiáltási ár: 380 000 Ft / 905 EUR

Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 190 – 1 905 EUR

Johannes Vermeer: A festészet művészete, 1666–1668/70, Kunsthistorisches Museum, Bécs

90

Czene Márta

(Budapest, 1982–)

Proust III.

Proust III.

61 × 45 cm

Akril, olaj, farost | Acrylic, oil on fibre board

Jelezve jobbra lent: Czene Márta | Signed lower right: Czene Márta

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Alexander Brody gyűjteményében

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 762 EUR

Becsérték: 400 000 – 700 000 Ft

Estimated price: 952 – 1 667 EUR

A Szozuz–Apollo űrrepülési program felvarró, 1975

Helényi Tibor

91

(Budapest, 1946–2014, Budapest)

Brezsnyev és Ford
(Helsinki találkozón)

Brezhnev and Ford
(Meeting in Helsinki)

70,5 × 101 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve a hátoldalon autográf felirat:

Helényi és címke töredék | Signed

on the reverse autograph inscription:

Helényi and label fragment

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 3 810 EUR

Becsérték: 2 200 000 – 4 400 000 Ft

Estimated price: 5 239 – 10 477 EUR

Alax Katz: Arany és fekete II, 1993, magántulajdon

92

Fehér László

(Székesfehérvár, 1953–)

Testvérek, 1990

Siblings, 1990

80 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

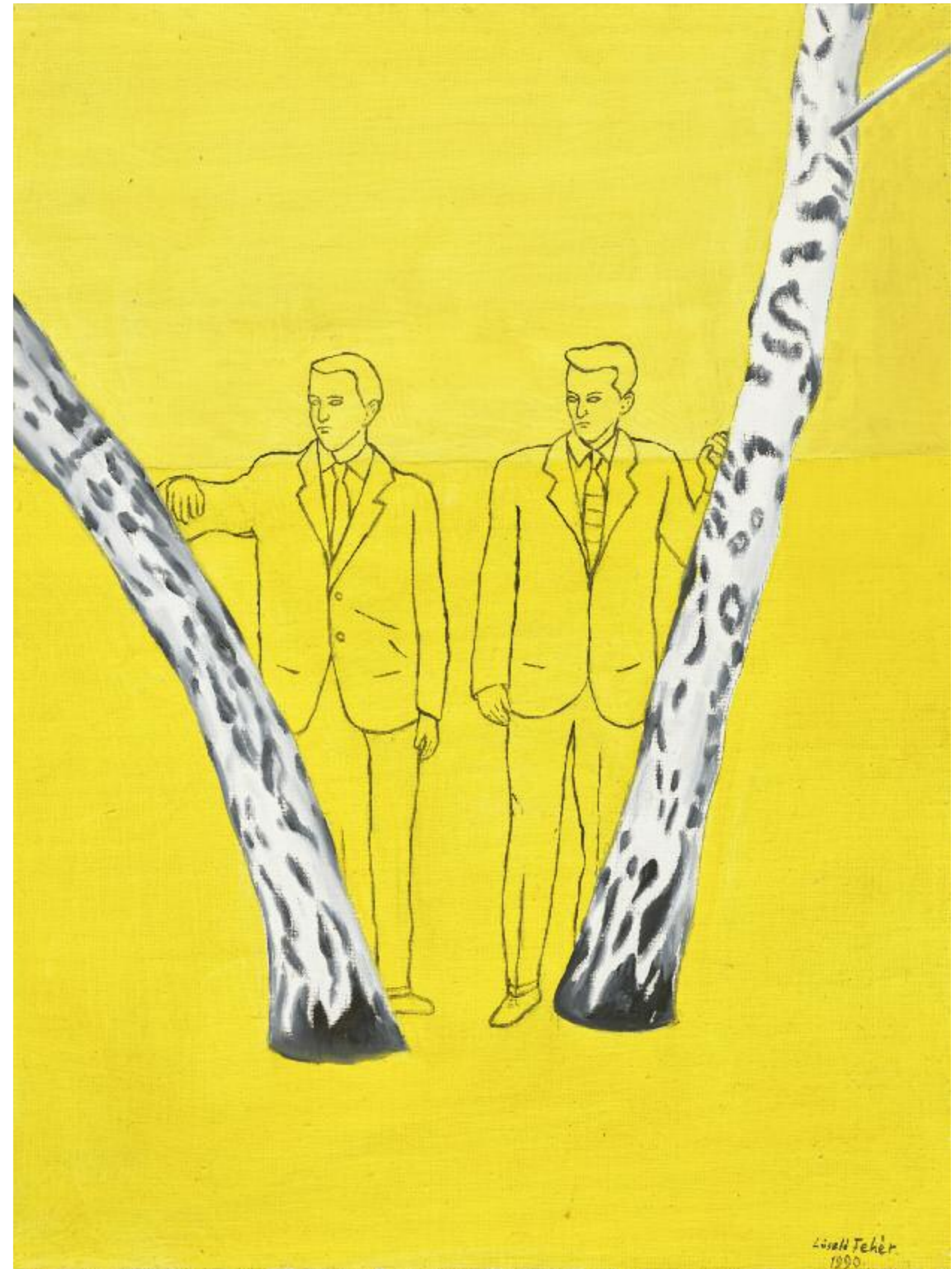
Jelezve jobbra lent: László Fehér 1990 |

Signed lower right: László Fehér 1990

Kikiáltási ár: 800 000 Ft / 1 905 EUR

Becsérték: 1 200 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 2 857 – 4 286 EUR

93

Keserü Ilona

(Pécs, 1933–)

Negatív, 1976

Negative, 1976

67 × 48 cm

Szítanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve balra lent: 1/16 Negatív, Jelezve jobbra lent: Keserü 1976 |

Signed lower left: 1/16 Negatív, Signed lower right: Keserü 1976

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tandori Dezső gyűjteményében

Kikiáltási ár: 320 000 Ft / 762 EUR

Becsérték: 600 000 – 1 000 000 Ft

Estimated price: 1 429 – 2 381 EUR

94

Gyarmathy Tihamér

(Pécs, 1915–2005, Budapest)

Szürke és fehér, 1962

Gray and White, 1962

51 × 70 cm

Vegyes technika, karton | Mixed technique on cardboard

Jelezve jobbra lent: Gyarmathy 62 | Signed lower right: Gyarmathy 62

Jelezve a hátoldalon | Signed on the reverse: Gyarmathy Tihamér

Szürke és fehér 50,4 x 70,3 cm

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 548 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 2 381 – 4 762 EUR

95

Jakovits József

(Budapest, 1909–1994, Budapest)

Vagyok, aki vagyok I–II., 1966

I am who I am I–II, 1966

Egyenként | Each: 77 × 61 cm

Olaj, vászon kartonon | Oil, canvas on cardboard

Jelezve a hátoldalon: Joseph Jakovits 1966

New York | Signed on the reverse: Joseph Jakovits
1966 New York

IRODALOM | LITERATURE

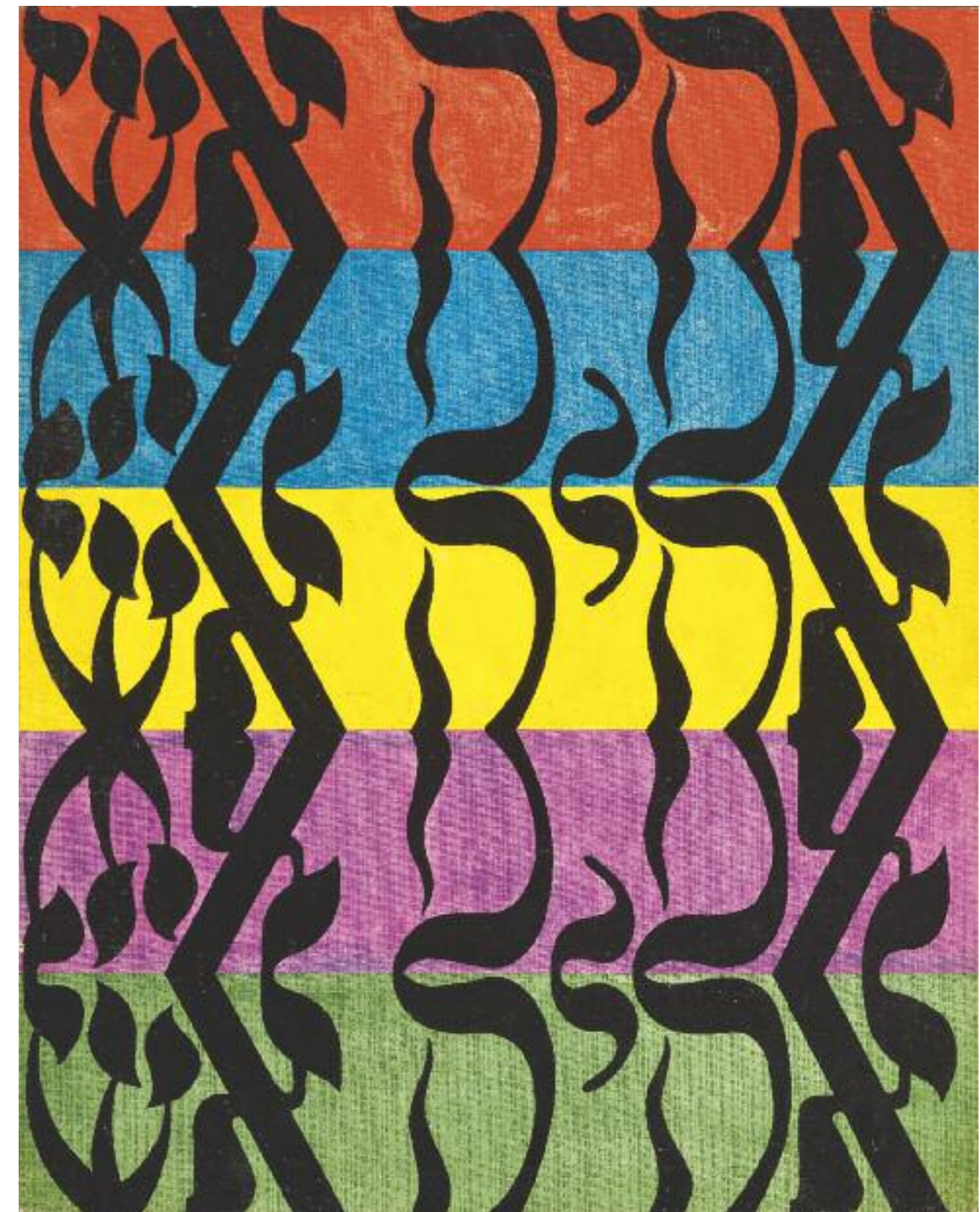
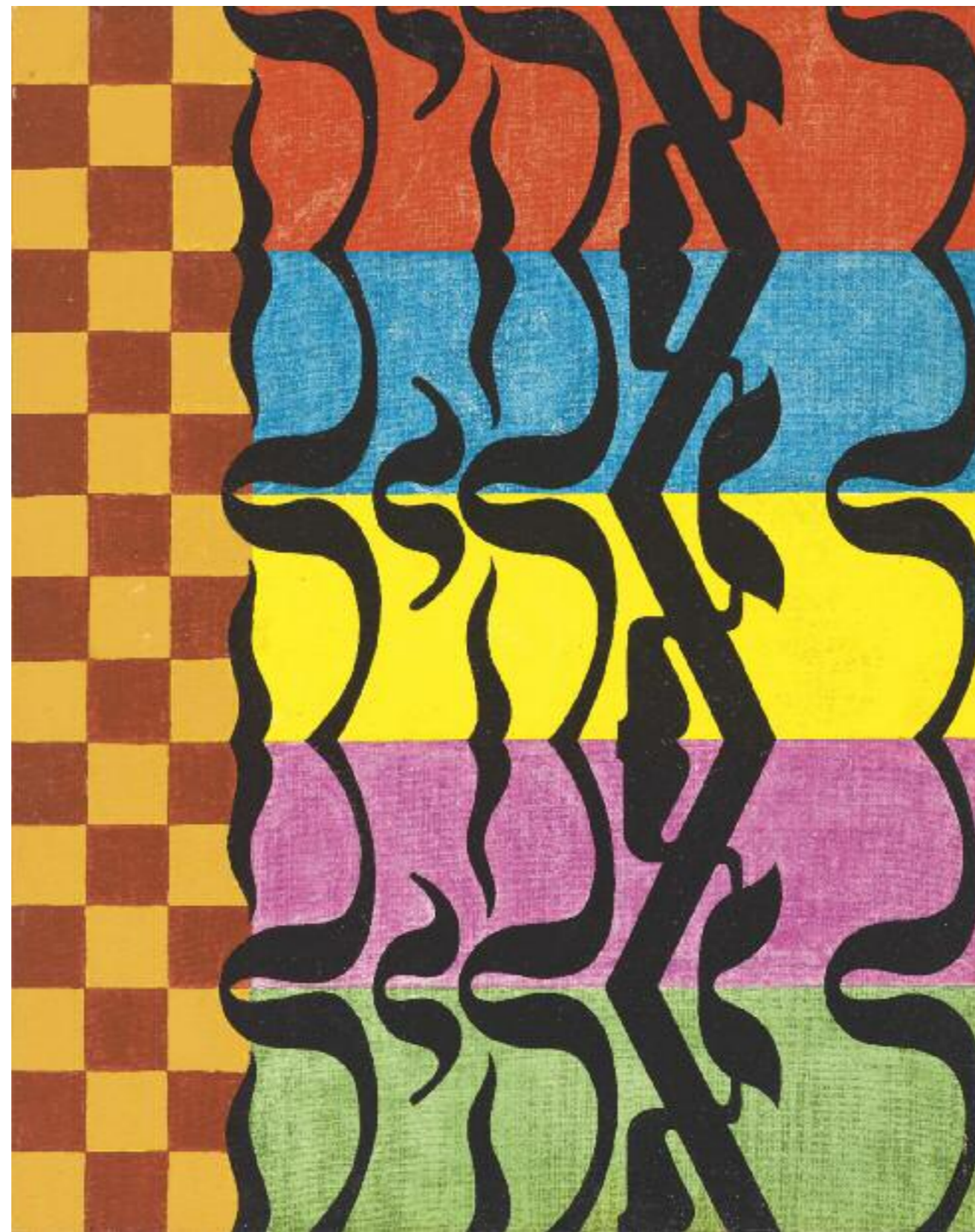
· Jakovits (1909–1994). Szerk.: Nagy Ildikó,
Ernst Múzeum, Budapest, 1996.

· Horváth Ágnes: A házioltár: Jakovits József
„felmutató önarcképe”. Múlt és Jövő, 1990/1.

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 191 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 8 571 – 11 429 EUR

»Vagyok, aki vagyok«

(KIV 3,14)

Jakovits József
a Staten Island-i komprom,
1979

Az Európai Iskola szellemiségéhez kötődő Jakovits Józsefet itthon főleg azokról a szobráiról ismeri a közönség, amelyek a Rottenbiller utcai milióben, abban a bizonyos modern művészeti „kommunában”, a „Rottenbillerájban”, Vajda Júlia és Bálint Endre közvetlen környezetében születtek meg. Pedig Jakovits New Yorkba emigrálva egész különleges festői életművet hozott létre 1965 és 1987 között. Képi világa a precíz élekkel és homogén geometrikus színpoltokkal dolgozó amerikai hard edge festészethez kötődik, de a kései modernizmus kioltott jelentésű konkretizmusával szemben misztikus szimbolikával telítődik. Ahogy Mezei Ottó mondta róla 1989-es megnyitójának alkalmából: „A hard edge program szerint hideg precizitása személyessé, jelszerűen kifejezővé, »organikus« formák hordozójává színeződik át munkáin, és saját képére alakítja a pop art életörömét is. Ezek a stílári jellegzetességek eszközök a kezében, hogy egy más milió magas szintű formai igényeihez alkalmazkodva tesse a magáét.” Jakovits a figurális ábrázolást elutasító zsidó hagyomány szellemében jutott el az absztrakcióig, a héber írásjelek ornamentális nonfigurativitását érvényesítve. Ecsetje alatt a biblikus világteremtés mágikus gesztusa ismétlődik meg, ahogy vallotta: „A teremtéssel Isten kilép önmagába zárt létezéséből. A teremtés a »szellem« igésített formája.” A most vizsgált diptichon 1966-ban készült New Yorkban. A barna-sárga sakktáblamező mellett piros, kék, sárga, lila és zöld sávok határozzák meg a kép alapját, erre íródna rá a bajszos zárójellel sematizált héber írásjelek. A címben is szerepeltetett ótestamentumi igehely a Kívonulás könyvének azt a versét idézi, amelyben az Úr megjelent az égő csipkebokorban (Kiv 3,14). Mózes azt kérdezte, hogy kinek a nevében szólhat majd Izrael fiahoz, mire Jahve a létigével válaszolt: „Vagyok, aki vagyok.” A festményen megidézett kinyilatkozás egyszerre utal az isteni „logocentrizmus” misztériumára és a teremtő művészgéniusz pozíciójára, ahogy Horváth Ágnes értelmezte Jakovits szemléletmódját: „vagyok, aki mindig is voltam, és vagyok, akivé formáltam magam. Isten teremtménye vagyok, neki is nyújtom át, akivé újjáteremttem önmagam.”

R. G.

96

Nagy Kriszta

(Szolnok, 1972-)

Béke, 2022

Peace, 2022

120 × 80 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve jobbra lent: x-T 2022 |

Signed lower right: x-T 2022

Kikiáltási ár: 400 000 Ft / 953 EUR

Becsérték: 600 000 – 900 000 Ft

Estimated price: 1 429 – 2 143 EUR

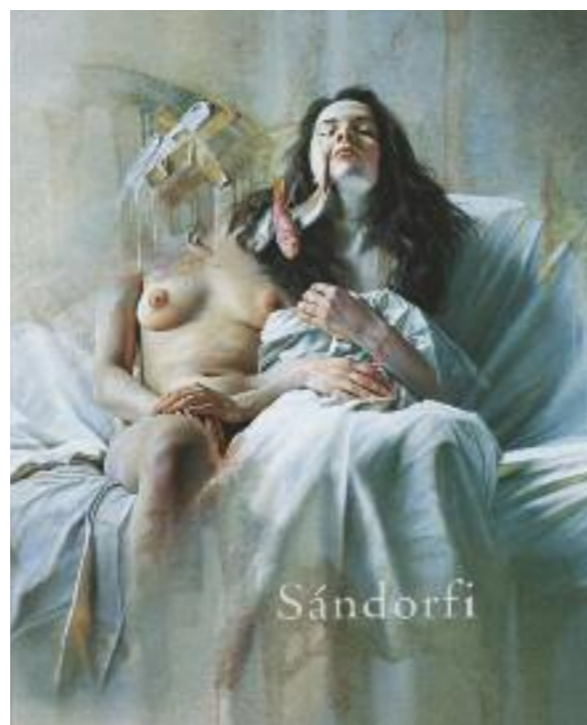
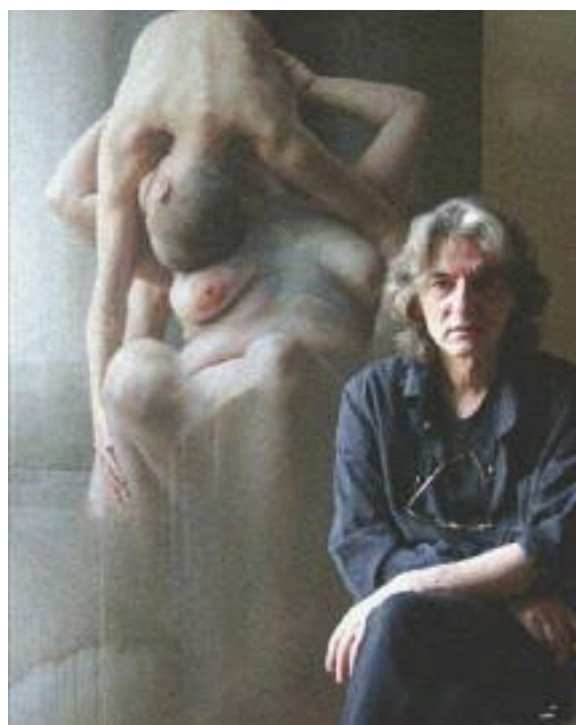
Nagy Kriszta – alias x-T – a 90-es években pályára lépő új magyar képzőművész generáció egyik kulcsfigurája és nőművészeti botrányhőse. Az underground zenei színtéren próbálgatta szárnyait, a szovjet úrhajósnőről elnevezett Tereskova nevű alternatív női zenekarral. Már énekesnőként is a rendszerváltás utáni világ felfokozott szabadságigényével kezelte a nyelvet, a hatalmat és a női szexualitást. Az intermédiá tanszéken is éveket töltött, nem kötötték a klasszikus képzőművészeti technikák. A rendszerváltással az országra szakadt fogyasztói kapitalizmus tárgyiasított, szexi reklámmmodelljei és hatalmaskodó macsói között kereste a nőművész lehetséges pozícióját, hol fehérműre vetkőzve egy óriásplakáton („kortárs festőművész vagyok” szlogennel), hol a bulvármédia alfahímjének felajánkozva, hol megcsalatra és magára hagyva. Újabb festményein sebzett nárcisztikus énjé próbál elbújni a hatalmaskodók szelleme elől a popos török szőnyegeken. Önmagát ismétli meg ikonként, mintha Andy Warhol azonosulna modelljével, Marilyn Monroe-val. Most vizsgált alkotásán egy ukrán kék-sárga szőnyegre fekteti ki meztelen sziluettjét, békejel tetoválással és No weapons! felirattal tiltakozva a háborús pusztítást jelképező gépkarabély ellen.

R. G.

Lee Yongbaek: Angyal-katona, 2011 (videó),
Seattle Art Museum, Seattle

Maklárý Kálmán, Kis Zsuzsa, Gulyás Gábor: Istvan Sandorfi. Maklárý Artworks, 2007

97

Sándorfi István

(Budapest, 1948–2007, Párizs)

Antigoné, 1976

Antigone, 1976

195 × 114 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Sándorfi István Fév. 1976 „Antigoni”
és Galerie Godula München kiállítási címke | Signed on
the reverse: Sándorfi István Fév. 1976 „Antigoni” and exhibtion
label of Galerie Godula München

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Galerie Godula München

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 17 857 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimated price: 23 810 – 38 095 EUR

Kettős beszéd

kánonformálók

A 60-as, 70-es évek hiánypótló bemutatása. Neoavantgárd, és ami körülötte van. Az *Art in Hungary, 1956–1980. Double-speak and Beyond* című kötetet a patinás Thames and Hudson adta ki 2018-ban. A magyar változat *A kettős beszéd* címmel jelent meg itthon. A kortárs tudományos kutatás legjobb szakemberei dolgoztak a könyvön, a hazai színteret legjobban ismerő művészettörténészek. A kötet 18 darab, különféle fókuszú tanulmányon át dolgozza fel a legkelendőbb nemzetközi magyar képzőművészeti „brand”-et, a neoavantgárdot. Nem véletlen, hogy valódi kánonképző tényezővé vált, a mai tudományos értékhierarchia rögzítőjévé. Sorvezetővé itthon, és a globális művészeti életben egyaránt.

Hajas Tibor – 98

(Budapest, 1946–1980, Szeged)

Vető János

(Budapest, 1953)

Lou Reed Total, 1979

Lou Reed Total, 1979

18 × 24 cm

Zselatinos ezüst nagyítás, papír |

Gelatin silver print, paper

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Foto, 1987/6.

· Sturcz János: A heroikus ego lebontása. A művész teste mint metafora a magyar művészetben a nyolcvanas évek közepétől napjainkig. Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest, 2006.

· Doublespeak and Beyond. Art in Hungary 1956–1980.

Szerk.: Edit Sasvári – Sándor Hornyik – Hedvig Turai, Thames & Hudson, London, 2018, 228.

· A kettős beszéden innen és túl. Művészet Magyarországon 1956–1980. Szerk.: Sasvári Edit – Hornyik Sándor – Turai Hedvig, Vince, Budapest, 2018, 228.

IRODALOM | LITERATURE

· A kettős beszéden innen és túl. Művészet Magyarországon. 1956–1980. Szerk.: Sasvári Edit – Hornyik Sándor – Turai Hedvig, Vince, Budapest, 2018.

· Cseh Zoltán: „Legyünk mindketten férfiak!”

Hajas Tibor szövegeinek queer aspektusai.

Magyar Műhely, 2014/1., 41–49.

· A meztelen férfi. Verlag für moderne Kunst – LENTOS Kunstmuseum – Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Nürnberg–Linz–Budapest, 2013.

· Sturcz János: A heroikus ego lebontása. A művész teste mint metafora a magyar művészetben a nyolcvanas évek közepétől napjainkig. Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest, 2006.

· Képkorbácsolás. Hajas Tibor Vető Jánossal készített fotómunkái. Szerk. Beke László. MTA Művészettörténeti Kutatócsoport, Budapest, 2004.

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 286 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 7 143 – 11 905 EUR

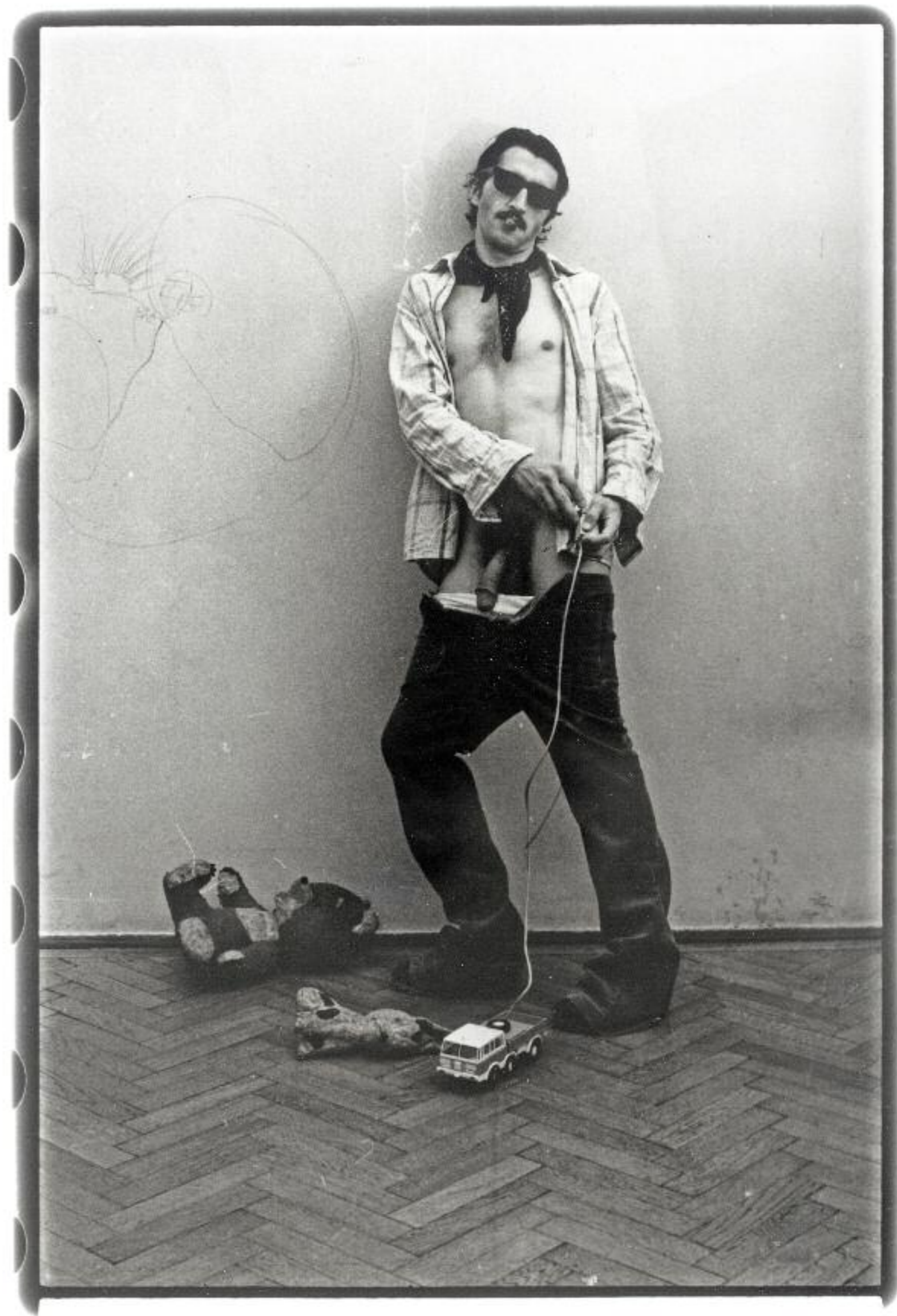

A magyar neoavantgárd fotográfia egyik legtöbbet elemzett, ikonikus felvételének másik vintage nagyítása a Ludwig Múzeum gyűjteményében található, ahol – a mára kikristályosodott tudományos sztenderd szerint – a szerző a Hajas Tibor és Vető János „alkotópáros”. Az utóbbi szereplő, Vető János a magyar underground legizgalmasabb dokumentálója és legtermékenyebb társalkotója volt, ő állt – mint rendszeresen – a kamera mögött. A kamera előtt viszont Hajas Tibor, a 70-es évek legexcentrikusabb magyar performanszművésze látható. Az 1980-ban, tragikusan korán, autószerencsétlenségben elhunyt művész felfogató, csak a bécsi akcionisták nyers brutalitásához mérhető akcióiról volt híres: megkorbácsolta a fotót, magnéziummal égette meg, de magát sem kímélte veszélyes performanszai során. A most vizsgált hírhedt felvételen a szivarozó, nap-szemüveges Hajas Tibor rocksztáros hanyagsággal áll egy gyerekzsoba fala előtt, letolt nadrággal, kezében egy játékautó távirányítójával. Az emblemikus kép egyrészt jelképezheti a rockerek és sztárok macsó vagányságát. Sturcz János szerint Hajas cinikusán-kajánul mosolyog a „férfi nemi működés gépiességére utaló autóval való játék blaszfémiáján”. András Edit pont ellenkező módon értelmezte a fotót, ezzel nyitva a Thames & Hudsonnál megjelent könyvbeli tanulmányát. András szerint a távirányítós autó inkább utal „a férfiaság infantilizált természetére a szocialista viszonyok között”, hiszen a mindent felügyelő paternalista pártállamban már csak a saját testén és a fotón élhette meg a szabadságot. Az elmúlt években Hajas body artját és performanszait dokumentáló felvételei kiléptek a nemzetközi porondra, miután több – Vető János által készített – fotója szerepelt a Velencei Biennálén.

R. G.

Lakner László: Önarckép önkiodóval, 1970, Galleria degli Uffizi, Firenze

99
Bukta Imre
(Mezőszemere, 1952–)

Az egyik fa terem, a másik nem
(Az új Mezőgazdasági Lexikonból), 1981
One Tree is in Fruit, The Other isn't, 1981

94 × 121 cm
Olaj, fotóvászon | Oil on photo canvas

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION
· 2019: Bukta Imre: Nálunk, vidéken. Kieselbach Galéria

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED
· Budapest Art Fair. Partners 2000, Budapest, 2000, 99.
· Bukta Imre. Nálunk vidéken. Kieselbach Galéria, Budapest, 2019, 59.

IRODALOM | LITERATURE
· Nagy Zoltán: „Mítosz” és valóság. Samu Géza és Bukta Imre kiállítása a Pataky Galériában. Népszabadság, 1982. január 27.
· Bán András – Novotny Tihamér: Bukta Imre. Új Művészet, Budapest, 1998.
· Bukta Imre. Másik Magyarország. Szerk.: Gulyás Gábor, Műcsarnok, Budapest, 2012.

Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft / 3 809 EUR

Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft

Estimated price: 4 762 – 7 143 EUR

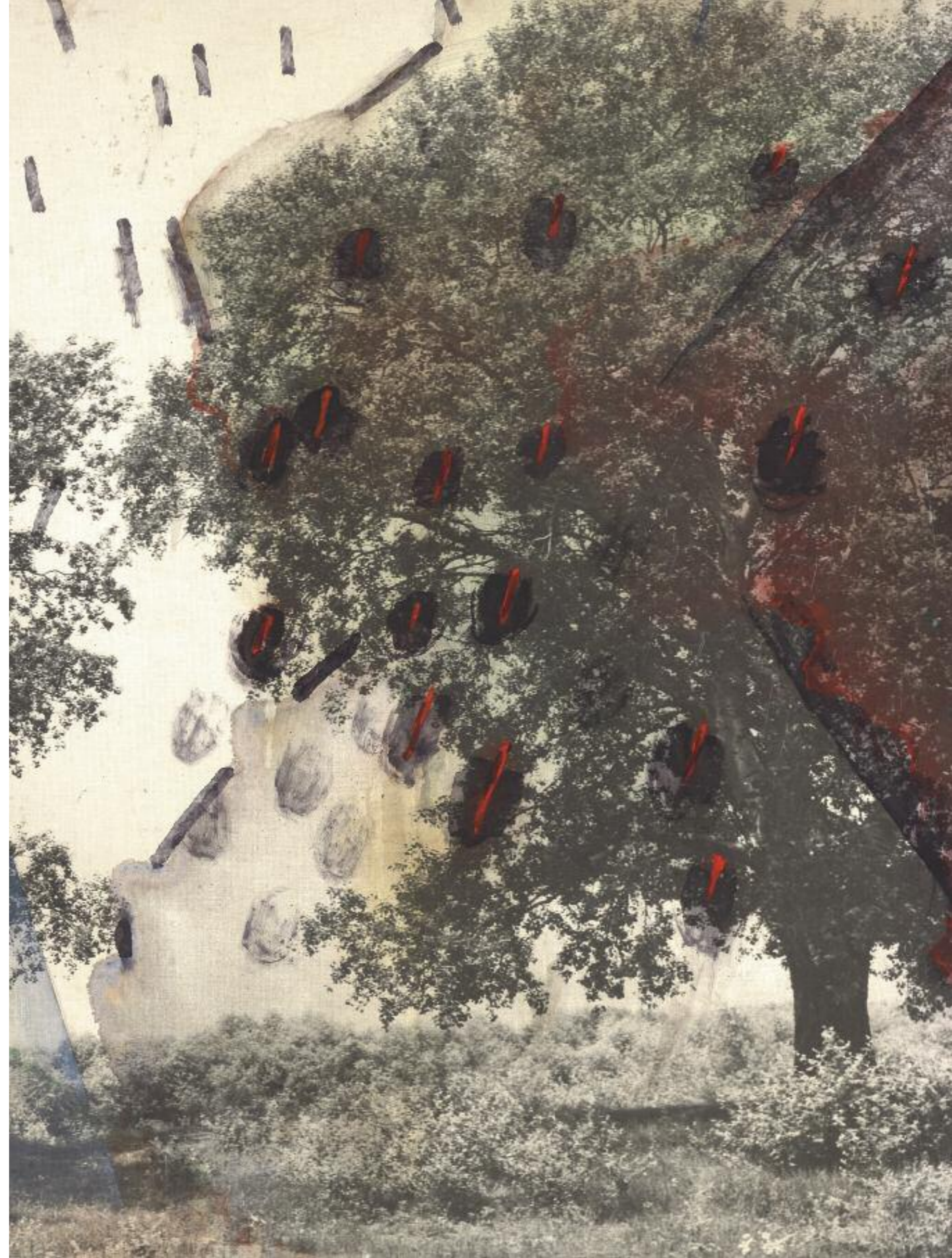
Bukta Imre: Lovak nélkül, 1974, akciófotó a mezőszemerei Kossuth-majorból

Bukta Imre hosszú utat járt be addig, hogy ma a legismertebb kortárs képzőművészként ünnepelje a szakma és a közönség. Eredetileg nem végzett művészeti főiskolát, hanem autodidakta módon ásta bele magát a képzőművészet világába. A 70-es évek elején Bernáth(y) Sándor barátjával együtt kísérletezett a formabontó ötletekkel, megteremtve az „agro artot”, azaz a „mezőgazdasági művészetet”. Majd megismerkedett a 70–80-as évek underground lázadóival, a hozzá hasonlóan amatőr gyökerekkel rendelkező Vajda Lajos Stúdió művészeivel. Egy ideig Szentendrén is élt, de végül visszatért szülőfalujába, Mezőszemerére, ahol ki tudott teljesedni a mai vidéki Magyarországból táplálkozó művészete. Bukta képi motívumként (vagy installációs elemként) használja az őt körbevevő világot a gumicsizmától a marmonkannáig, a kukoricatorzsától a kocsmai tévéképernyőig, a bádóg domborítástól a gyufaszál-tapétázásig. Egy-egy jellemző vidékhez fordulását fanyar dokumentarizmus, építő kritika, csendes lemondás és nosztalgikus kötődés. A most vizsgált konceptuális mű is hasonló szellemben született. A vászonra szitázva egy hatalmas fekete-fehér fotó látható, rajta dús méltóságos koronájú fák magasodnak aljnövényzetben, vízparton. Kék-piros kézírással Bukta a kép tetejére írta a talányos tudományos citátumot: „Az új Mezőgazdasági Lexikonból: Az egyik fa terem a másik nem.” Ennek megfelelően az egyik fán – szimbolikus termésként – fekete olaj oválisokba vörös vonalakat húzott. Körben alig látható festett elemek gazdagítják a felületet, üveglapnak tűnő halvány síkok és fekete csíkok. Miből dolgozna az „agro art” konceptuális képviselője, ha nem a vidéki termelők bibliájából, a Mezőgazdasági Lexikonból? Bukta 1981-ben a Pataky Galériában állította ki ezt a friss sorozatát, Samu Géza népi tárgyakból épített installációi mellett. Nagy Zoltán tárlatkritikájában őrződött meg a kiállított lexikonos ciklus érzékeny leírása: „Bukta Imre, aki némely művének Az új mezőgazdasági lexikonból áltárgyilagos, ironikus címét adta, vidéki, falusi élményvilágból és tárgyi elemekből indul ki: álmodat imitál a kiállítóteremben, száraz fűvet terít szét, és lehullott faleveleket halmoz fel. Szürrealisztikusan értelmezett apró tárgyakból álló tablója borzongatóan és gunyorosan változtatja át, toldja meg a kiindulópontul szolgáló szerzőszámok és használati tárgyak eredeti jelentését, úgy, hogy a korcskasza és a bizsuborona, a miniatűr vattakabát és a bicskatranszformáció végül is az egész falusi társadalom életéről és struktúrájáról beszél. [...] Nem a mezőgazdasági munka körülményeinek mostohaságáról van itt szó, sem a biológiai, vegetatív szféra belterjes különletéről, hanem sokkal inkább arról az érintkezési pontról, ahol az ember és a természet találkozik egymással, a tenyésztés manipulált világáról. Bukta a szakadatlanul zuhogó eső harántvonaláival, a rongálásos felületekkel és viszolygató effektusokkal valami fojtottságot, szellem nélküli animalitást ragad meg, ami az emberi szférára is veszélyes lehet.”

R. G.

Kiállítási enteriőr, Kieselbach Galéria

Gerhard Richter: Igazgatási épület, 1964, San Francisco
Museum of Modern Art (SFMOMA), San Francisco

Szűcs Attila

100

(Miskolc, 1967–)

Vízbe locsoló, 2003

Sprinkle Water on Water, 2003

140 x 200 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Szűcs Attila "Vízbe locsoló"

Olaj, vászon 140 x 200 cm 2003 | Signed

on the reverse: Attila Szűcs "Sprinkle Water on Water"

O.C. 140 x 200 cm

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Szoboszlai János, Bánki György: Szűcs Attila

– Local News From Nowhere, 2004, 100.

Kikiáltási ár: 7 000 000 Ft / 16 667 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 9 000 000 Ft

Estimated price: 19 048 – 21 429 EUR

Fehér László

1989

101

Fehér László

(Székesfehérvár, 1953–)

Hídon, 1989

On the Bridge, 1989

70 × 100 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Fehér László 1989 I. 12. |

Signed lower right: Fehér László 1989 I. 12.

IRODALOM | LITERATURE

· Fehér László: Képek 1983–1987. Neue Galerie am Landesmuseum, Joanneum – Múcsarnok, Graz–Budapest, 1988.

· Zágoni Erzsébet: Dég a szíve csücske, világa közepe.

Fejér Megyei Hírlap, 2002. április 20.

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft / 5 715 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 7 143 – 11 905 EUR

»Gyerekkoromban ebben a kastélyban laktunk, megszületésem után idehoztak a szüleim, itt indult az életem. Kisgyerekként gyakran elképzeltem, hogy milyen lehet a gróf«

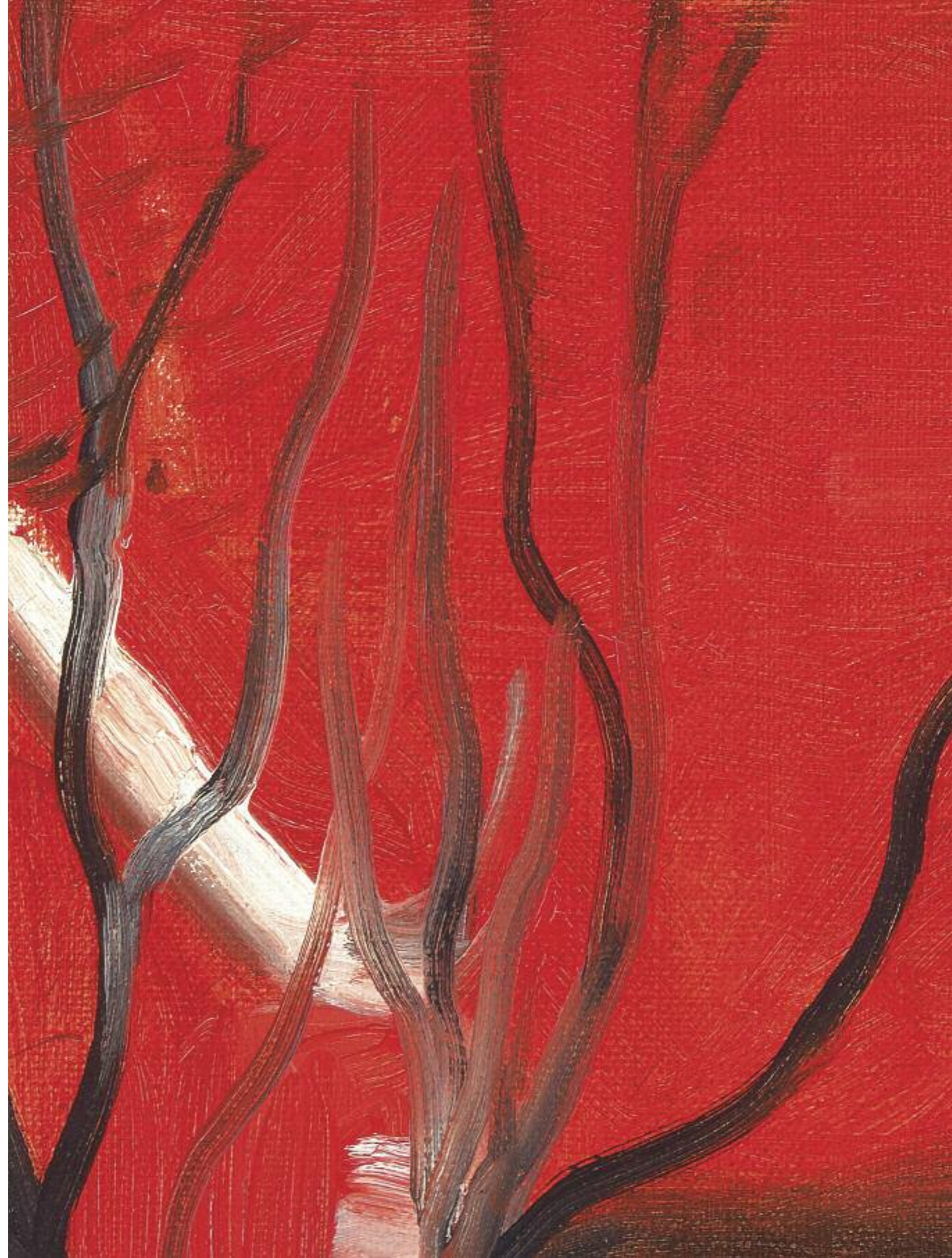
FEHÉR LÁSZLÓ

Álomszerű alkonyvörösben úszó különös jelenés: kastélytó, karcsú fehér fahíd, fekete lombok, németalföldi stílusú vörös téglás épület és egy víztükör felett töprengő férfi. A gyerekkor mélyéből feltörő, jelenéssé átvált emlékek a dégi Festetics-kastély egyik melléképületével, az úgynevezett Hollandi-házzal. Fehér László, a magyar figurális festészet 70-es években pályára lépő, a nemzetközi szinten legismertebb mestere ebben az államosított kastélyban töltötte első éveit. „Gyerekkoromban – emlékezett vissza egy interjúban – ebben a kastélyban laktunk, megszületésem után idehoztak a szüleim, itt indult az életem. Kisgyerekként gyakran elképzeltem, hogy milyen lehet a gróf.” Dégen ismerte meg első mesterét, Sajó Pétert is, akinek „angyali értintésére” a művészi pályát választotta. A vizsgált kép később, 1989-ben készült. A hűvös fotórealista precizitású, a rendszer fonákját dokumentarista eszközökkel megjelenítő korai stílusát a 80-as évekbeli újfestészet radikálisan átalakította. Képei fellazultak, megteltek expresszív gesztusokkal, kontrasztos színpárosításokkal és a létezés múltba révedő melankóliájával. Hegyi Lóránd írta a művész osztrák–magyar katalógusában, hogy Fehér két nagy forráshoz fordult ekkor, egyrészt a „magyar expresszív realizmushoz” (mindenekelőtt Farkas Istvánhoz), másrészt a német és osztrák expresszionizmushoz, Kirchner, Nolde és Kokoschka stílusához. Ehhez a felsoroláshoz nyugodtan hozzáilleszthetjük még Munch nevét, akinek ikonikus *Sikolya* a hídon felkiáltó figurájával és piros hullámvonalakba fúló hátterével könnyen hasonlítható a most vizsgált kép esztétikai világához. De Fehér festményeinek egyéni hangütését a lírai érzékenység, a Szerb Antal-regények nosztalgikus múltba fordulása határozza meg. Ahogy Hegyi írta: „A csak álomként felsejülő, felködlő alakok belesimulnak a tájba, jelen vannak, miközben átlátunk rajtuk, látjuk a jelenvaló világot, a környezetet és a tárgyakat, melyek megmaradtak, túléltek a pillanatot, a múlt pillanatait, miközben a múlt alakjai régen köddé, füstté, emlékké váltak. Fehér ott jár ezeken a helyszíneken, személyessé teszi az egykori emberekről leszakadt tárgyakat, magára vonatkoztatja sorsukat, s a festés folyamatában mintegy újraírja ezt az egyszemélyes, poetizált történelmet.”

R. G.

A dégi Festetics kastély Hollandi háza

102

Barabás Márton

(Budapest, 1952–)

Későn és mélyen, 1978

Late and Low, 1978

100 × 80 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve balra lent: Barabás M. | Signed lower left: Barabás M.

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 857 EUR

Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 190 – 1 905 EUR

103

Méhes László

(Budapest, 1944–2022, Bry Sur Marne (Franciaország))

Kacatok, 1979

Odds and Ends, 1979

50 × 70 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

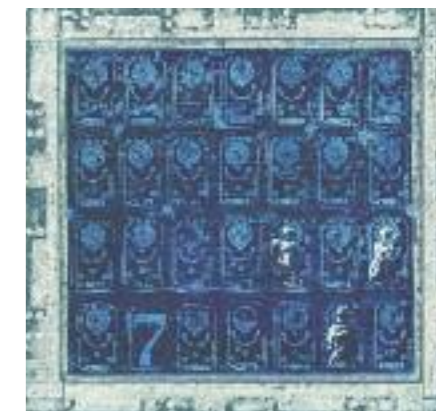
Jelezve a hátoldalon: László Méhes 1979 |

Signed on the reverse: László Méhes 1979

Kikiáltási ár: 650 000 Ft / 1 548 EUR

Becsérték: 1 000 000 – 1 800 000 Ft

Estimated price: 2 381 – 4 286 EUR

Ország Lili: Bűvös négyzet, magántulajdon

Keserü Ilona
1976

Keserü Ilona: Üzenet, 1968, magántulajdon

104

Keserü Ilona

(Pécs, 1937–)

Jelek (Lebegő formák), 1976

Suspended Shapes (Signs), 1976

90 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelzés nélkül, a vakkereten feliratok: Lebegő formák, „Jelek”, Keserü, Tandori

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Tandori Dezső gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Keserü Ilona gyűjteményes kiállítása, Múcsarnok, 1983.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Ilona Keserü Ilona. Önerejű képek. Catalogue Raisonné I. kötet. 1959–1980. Szerk.: Aknai Katalin, Kisterem, Budapest, 2016, 260.

IRODALOM | LITERATURE

· Ilona Keserü Ilona. Önerejű képek. Catalogue Raisonné I. kötet. 1959–1980. Szerk.: Aknai Katalin, Kisterem, Budapest, 2016.

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft / 20 238 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 20 000 000 Ft

Estimated price: 23 810 – 47 619 EUR

Az élénkpiros felületen két popos alakzat egyensúlyoz szinte egymásra ülve: egy enyhén modellált, lekerekített tetejű szürke „kavicstömb” és egy fekete, hullámzó „asztalka”, amely Keserü Ilona lekedvesebb motívumát, a balatonudvari parasztbarokk sírkövek sziluettjét visszhangozza (negatív formaként). Rejtélyes, talányos, emblémaszerű festmény, a neoavantgárd egyik legnagyobb sztárjának korai korszakából. Nem tartozik a legismertebb Keserü-képek közé, mert a legendásan bezárkózva élő író, Tandori Dezső tulajdonában volt hosszú évtizedekig. A piros alapon látványosan kirajzolódó két forma eredete a pár évvel korábbi, 1968-as, pop artos hatású *Üzenet* című képhez vezet vissza. Ezen szerepelt a piramidális szürke tömb először az életműben – olyan jól ismert, keserüs motívumok társaságában, mint az elmaradhatatlan balatonudvari sírkövek, a csontvégződészerű formák, a kövér nyolcasok, az oválisok, spirálok, gubancok és hullámok. Keserü maga magyarázta később, hogy mi az „üzenet”. „Rejtjeles írás. Hittem a látható és megérlelt formák kifejező erejében, úgy gondoltam, hogy ezeket a dolgokat tényleg olvasni lehet. Hogy amit belefestek, vagy amilyen én vagyok akkor, amikor csinálom, és amikre gondolok, azt valamilyen módon közölni tudják.” A motívumok illetően felsorolása tényleg olyan, mintha a művész a piktogramok képi nyelvére szeretett volna lefordítani egy hosszabb mondatot. Mintha Keserü egyszemélyes hieroglifáival jegyezte volna le mondanivalóját. A cseh felségjelzés azért segít nagypolitikai összefüggésrendszerbe helyezni az „üzenetet”, hiszen ekkor, 1968 augusztusában zajlott a prágai tavasz vérbe fojtása. A korszak, a 60-as évek nem csak a hippikről, a szerelemről és a forradalmakról szólt. A tudományos élet legmeghatározóbb irányzata a jelelmélet, a szemiotika volt, amely elsőként próbálta meg analitikus módszerekkel megérteni a kommunikáció működését. Keserü művészetében is a szemiotika magyarázza az üzenetmotívum megjelenését. Az *Üzenet* szemantikai kelléktárának egyes részletei újra és újra felbukkantak a következő években, mert a művészt nem hagyta nyugodni az információátadás nagy kérdése. (A szolnoki Volán állomásra óriási poliészter pannóként is megtervezte. Nem valósulhatott meg.) Az *Üzenet* nem könnyen dekódolható, Keserü motívumai nem univerzális jelek, hanem ő teremtette azokat, ő töltötte meg sokrétegű tartalommal, érzelemmel, színnel, mélységgel és gazdagsággal. Ahogy az évtized végén megfogalmazta, a képeket nem is szabad megmagyarázni: „Ne korlátozzuk végtelen lehetőségeiket azzal, hogy betű-ketrecbe rakjuk őket, hadd nézze az ember azzal a bizonytalan, sokféle, teljes önmagával, amivel élete váratlan, megmagyarázhatatlan eseményeiben részt vesz.”

RIEDER GÁBOR

Alberto Giacometti:
A ketrec, 1950,
Giacometti
lapítvány, Párizs

105

Gedő Ilka

(Budapest, 1921–1985, Budapest)

Asztal V., 1949

Table V., 1949

66,3 × 58,5 cm

Ceruza, szén, papír | Pencil, chalk on paper

Jelzés nélkül, hagyatéki bélyegzővel ellátva |

Unsigned, with legacy stamp

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Új Művészet, 1984/12., 42.

IRODALOM | LITERATURE

· Hajdu István – Bíró Dávid: Gedő Ilka művészete.

Gondolat, Budapest, 2003.

· István Hajdu – Dávid Bíró: The Art of Ilka Gedő –

Oeuvre Catalogue and Documents, Gondolat,

Budapest, 2003.

· Gedő Ilka (1921–1985) festőművész kiállítása.

Szerk.: Kolozsváry Marianna, Szépművészeti Múzeum –

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2004.

· „...félíg kép, félíg fátyol...” Gedő Ilka (1921–1985)

grafikái. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Szépművészeti

Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2021.

Kikiáltási ár: 4 400 000 Ft / 10 477 EUR

Becsérték: 5 500 000 – 6 500 000 Ft

Estimated price: 13 096 – 15 477 EUR

A thonet asztal csodája

Gedő Ilka rendületlenül rajzolt. Rajzolt gyerekként a Duna-parti nyaralásokon, rajzolt a pesti gettóban, rajzolt a Ganz gyárban és rajzolt otthon, a terítővel letakart kis thonet asztalkája előtt. Ez utóbbi, az 1940-es évek végén készült sorozata az életmű kimagasló csúcspontja, a kihagyások minimalizmusából épített csendes egzisztencialista meditáció. Ahogy Mészáros F. István írta: „A sorozat ürügye több mint hétköznapi – banális. Egy keskeny, állandóan szem előtt lévő asztal. És mivel állandóan szem előtt van, fokozatosan kibontakozik belőle a látvány mindennapos csodája és metamorfózisa. [...] A vonal ezeken a lapokon sohasem körvonal, lehatárolás, hanem mindig tovább mozdul, számtalan irányba szalad, s amint elindul, titkos energiákat szabadít fel.” A kortárs művészet legmeghatározóbb művészettörténésze, a közelmúltban elhunyt Beke László így rajongott a képekért Gedőnek írt 1980-as levelében: „A legcsodálatosabbak azonban az asztal-rajzok. [...] Gyönyörűek, hajszálfinomak [...], tárgyban kezdődnek és vonalban halnak el, lapjuk súlyos és mégis lebegnek a térben.”

A múlt vonalai

Gedő Ilkának a Fővárosi Képtárban 2001-ben rendezett kiállítása megnyitóján Szabó Júlia művészettörténész elemezte a neves sorozatot: „Gedő Ilkát a környezetében élő tárgyak »személyisége« mindig is foglalkoztatta. Szerette később is a század eleji formákat őrző, a szecesszió örökségét felmutató, kicsit rozszant bútorait, de tudomásom szerint csak ebből a két törékeny, s mégis biztos konstrukcióval megalkotott, egymásba tolható asztalból varázsolt elő egy különös titok-rajz sorozatot [...]. A néhány évtizeddel korábbi ízlés nyomait magán viselő bútor – a művészre hagyományozott múlt, a múltból kapott ajándék. A századforduló vonal-szimbolizmusának üzenete, melyet Gedő Ilkának rajzi mesterei, Erdei Viktor, Gallé Tibor művei és tanításai is közvetíthettek. Az üzenetet a művész megértette és válaszolt, ezek a nagyméretű, egy-egy tárgy életét bemutató rajzok hasonló jelentőségűek a magyar és az európai művészet történetében, mint a századforduló nagy rajzolóinak alkotásai.” A vizsgált alkotás egy kihagyásokkal, újrakezdésekkel és tragédiákkal teli kelet-európai művészno szeizmográférzékenységű életművének törékeny csodája.

Nemzetközi hírnév

Gedő Ilkának az absztrakció és a figurális ábrázolás között ingázó, mélységesen személyes szimbólumokkal átítatott művészete önmagában álló zárványként magasodik a második világháború utáni magyar művészettörténet közepén. „Gedő Ilka a huszadik századi magyar művészet egyik legjelentősebb, egyben legkevésbé ismert művésze” – kezdte Hajdu István az oeuvre-katalógus szövegét 2003-ban. A bekatégorizálhatatlan Gedőt azóta már méltó helyére illesztette a művészettörténet, nagy kiállítással tisztelgett előtte – a következő évben – a Magyar Nemzeti Galéria, követve a sok nemzetközi múzeumi szerzeményezést. Olyan intézmények őriznek Gedő-műveket, mint a New York-i Metropolitan, a londoni British Museum, a jeruzsálemi Yad Vashem vagy a buffalói Albright-Knox Art Gallery. Beke László idézett levelében – egyetértve azzal, hogy Gedő rajzstílusa Giacomettiéhez mérhető – így írt: „Bármelyik nagy rajzgyűjtemény a világon örömmel fogadhatná őket.” Ez azóta meg is történt, az asztal-sorozat két példányát (*Asztal*, 1949, *Asztal #6*, 1949) a londoni British Museum őrzi, de a Magyar Nemzeti Galéria is dicsekedhet két darabbal (*Asztal terítővel I.*, 1949, *Asztal #8*, 1949).

R. G.

Dolmenkövek Portugáliában

Nádlér István

106

(Visegrád, 1938–)

Dolmen kövek, 1991/2007

Dolmen Stones, 1991/2007

130 × 110 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve a hátoldalon: Nádlér István 1991, 2007

Dolmen | Signed on the reverse: Nádlér István

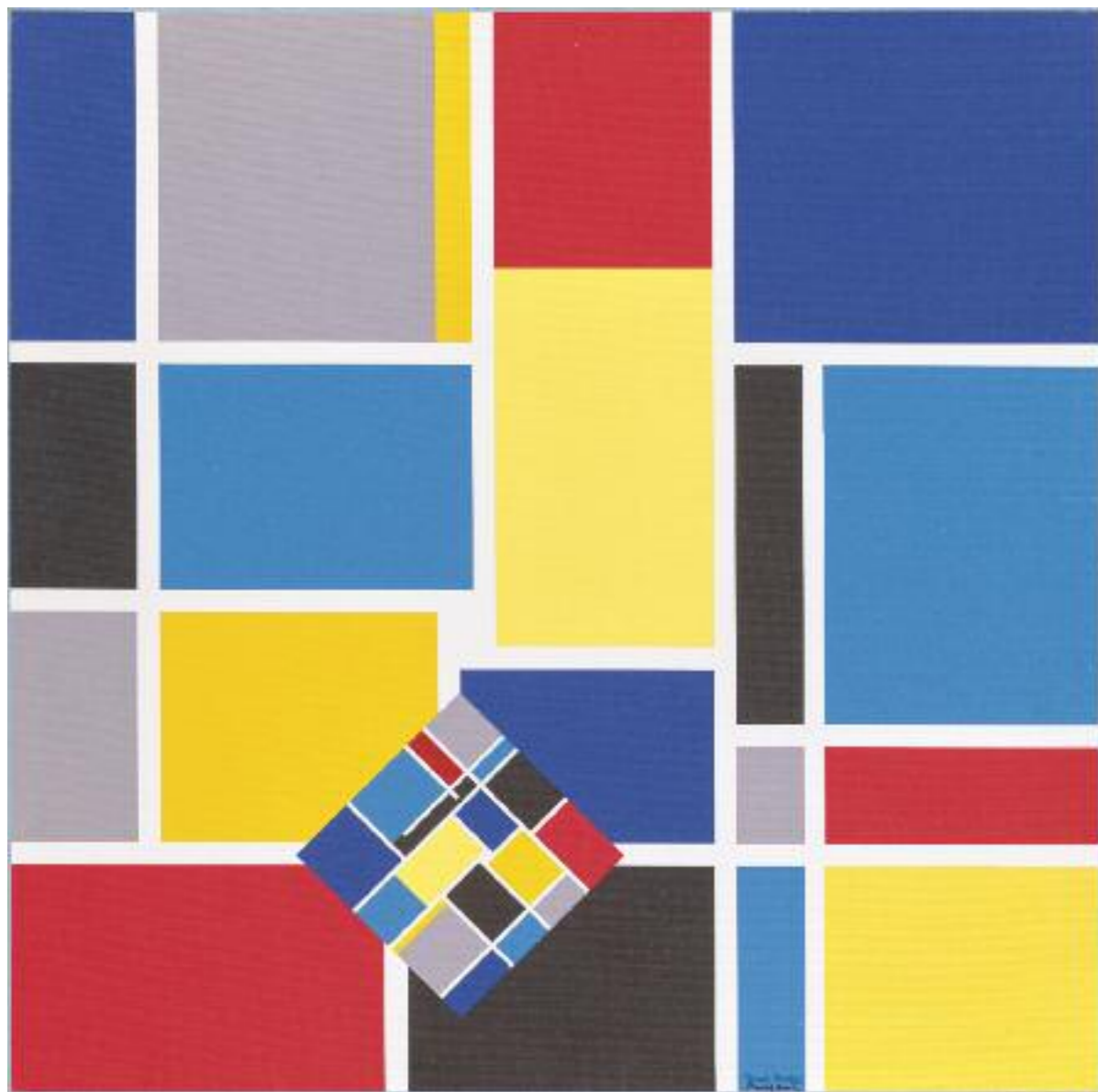
1991, 2007 Dolmen

Kikiáltási ár: 4 200 000 Ft / 10 000 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 500 000 Ft

Estimated price: 11 905 – 17 857 EUR

107

Kádár József (Joseph Kádár)

(Debrecen, 1936–2019)

Hommage á Mondrian, 2004

Hommage á Mondrian, 2004

90 × 90 cm

Akril, vászon fára kasírozva | Acrylic, canvas on panel

Jelezve jobbra lent: Joseph Kádár 2004 | Signed lower right: Joseph Kádár 2004

Hátoldalon autográf felirat: Le K'dar (Joseph Kádár) 1936-, Debrecen – Hongrie

– Hommage á Mondrian Paris 2004, vászonon kasírozott akril, Exportion: Nemzetközi

Modern Múzeum 4200 Hajdúszoboszló | Signed on the reverse autograph inscription:

Le K'dar (Joseph Kádár) 1936-, Debrecen - Hongrie – Hommage á Mondrian Paris

2004 vászonon kasírozott akril, Exportion: Nemzetközi Modern Múzeum

4200 Hajdúszoboszló

Kikiáltási ár: 550 000 Ft / 1 310 EUR

Becsérték: 750 000 – 1 200 000 Ft

Estimated price: 1 786 – 2 858 EUR

108

Z. Gács György

(Budapest, 1914–1978, Budapest)

Nagyváros, 1974

Metropolis, 1974

90 × 60 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Z. Gács | Signed lower right: Z. Gács

Kikiáltási ár: 900 000 Ft / 2 143 EUR

Becsérték: 1 300 000 – 2 000 000 Ft

Estimated price: 3 095 – 4 762 EUR

A.R. Penck: Cím nélkül, 1996, magántulajdon)

109

Soós Tamás

(Budapest, 1955–)

Baroque, 1989

Baroque, 1989

120 × 100 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Soós | Signed lower right: Soós

Hátoldalán | On the reverse: Baroque, Soós, 1989,

120 × 100 cm

IRODALOM | LITERATURE

· Soós Tamás. 1980–2001. Melankólia. Soós Tamás, Budapest, é. n.

· Yuko Shiraishi – Soós Tamás. Szerk.: D. Udvary Ildikó, Ernst Múzeum, Budapest, 1998.

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 191 EUR

Becsérték: 3 600 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 8 572 – 13 096 EUR

Az egyik legnevesebb német művészettörténész, Hans Belting állapította meg, hogy „Soós Tamás életművében a »melankólia« szó többnyelvű cantus firmusként merül fel újra és újra”. Vagyis olyan fődallamként, amely folyamatosan visszatér, a köznapi „melankólia” értelmezéstől teljesen eltérő, filozofikus formában. Ez a rugalmas tematikai habarcs köti össze Soós nemzetközi rangú és híré, változatos életműépítményét, amelyben ugyanúgy megtalálható a 80-as évek újfestészete, a monokróm, a gesztuskalligráfia, az oldott realizmus és a papírmásé-szobrászat is. Az összes nagy magyar múzeum (és sok banki gyűjtemény) őriz tőle főműveket, de számos nemzetközi intézmény is a bécsi Albertinától az aacheni Ludwig Múzeumon és a linzi Lentos Kunstmuseum át a helsinki KIASMA-ig. Soósnál először a rendszerváltás környékén jelentek meg a melankólia motívumai, különös, füstszerű, helyenként kihasasodó, balusztrádszerű, elvont emberalakokként. „Lélek formák” – mondaná rá Soós Tamás, aki bölcselkedő mesterré érett az évtizedek alatt. Egyéni motívumtárában a barokk sem egyszerűen művészettörténeti korszakot jelöl, hanem a melankóliához társítva az emberi lét közép-európai sorszerűségét önti elillanó formába újra és újra. Soós töprengő filozófiájának mélyén csendes derű lakozik. Ez olykor frivol szobrászati fricskáként tör a felszínre (például *WC pumpa posztmodern helyzetben*, 1982), vagy akár olyan játékos formában, mint a most vizsgált *Baroque* élénk piros háttér előtt álló, kék színű, nyuszifüles amóbatánca.

R. G.

Soós Tamás művei a Musée d'art contemporain de Montreal-ban (1992–1993)

Bukta Imre

2021

Bukta Imre

110

(Mezőszemere, 1952–)

Kertek alján, 2021

Backyard, 2021

125 × 160 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

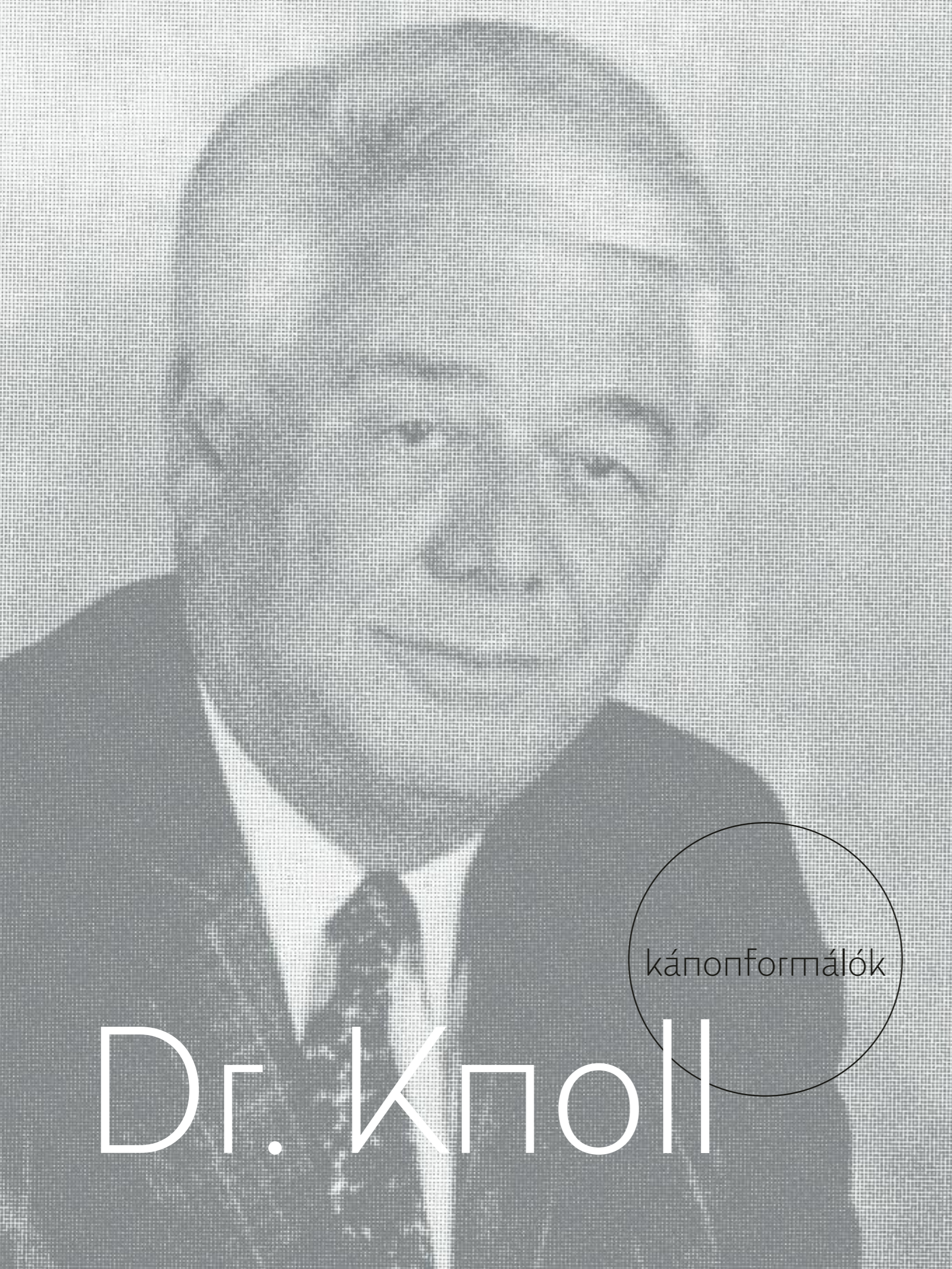
Jelezve jobbra lent: Bukta 21 | Signed lower right: Bukta 21

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft / 6 190 EUR

Becsérték: 3 500 000 – 5 000 000 Ft

Estimated price: 8 333 – 11 905 EUR

kánonformálók

Dr. Knoll

Dr. Knoll József (1925–2018) a magyar műgyűjtés különös karaktere. Mert vásárolni, megfizetni a minőséget, mert bízott ízlésében és intuícióiban, hiszen pontosan értette az emberi agy működését. Vagy mert épp a felesége erre kérte. Élete kész regény. A század tragédiájától ívelt pályája az emberiség boldogításáig és a személyes sikerekig. Gyerekként túlélte Auschwitzot, megtapasztalta a „társadalmi szörnylét megteremtését”. Majd európai hírű magyar kutatóorvossá vált: farmakológus, intézetvezető, egyetemi tanár és az MTA rendes tagja. Számos gyógyszer felfedezése fűződik a nevéhez, köztük a deprenil, amivel a Parkinson-kórt és a depressziót is kezelik. A kutatás mellett a zene, az irodalom, a filozófia is érdekelte, illetve a képzőművészet. A járatlan utakat kereste, művészetben és szakmájában egyaránt.

Kondor Béla

A műtűcsök
felbocsátása

A műtűcsök felbocsátása, 1958

Flight of the Artifical Grasshopper, 1958

46 × 30 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve jobbra lent | Signed lower right: Kondor 58

Jelezve fent | Signed upper: A mű-tűcsök felbocsátása

Oeuvre-katalógus: 58/23.

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Korábban Minári Olga tulajdonában,
később dr. Knoll József gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Fényes Adolf Terem, 1960.
· Kondor Béla, Magyar Nemzeti Galéria, 1984 (kat. 58/23.).
· Fényes Adolf Terem, 1989.
· Kondor Béla emlékkiállítás, Csók István Képtár,
Székesfehérvár, 1997.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Németh Lajos: Kondor. Corvina, Budapest, 1976, 5. kép.
· Bolgár Kálmán – Nagy T. Katalin: Kondor Béla (1931–1972).
Oeuvre-katalógus. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1984,
178. (kat. 58/23.).
· Balkon, 2006/11–12., 51.
· Világ gazdaság, 2002. szeptember 2., 20.
· Zebegénytől New Yorkig, a Gyümölcszedőktől a Kalózközig
a Kieselbach Galériában. www.kultura.hu (2021. november 11.).

IRODALOM | LITERATURE

· Kovács Péter: Az utolsó ikonfestő. Emlékezés Kondor Bélára.
Kortárs, 1973/3., 466–467.
· Németh Lajos: Kondor. Corvina, Budapest, 1976.
· Bolgár Kálmán – Nagy T. Katalin: Kondor Béla (1931–1972).
Oeuvre-katalógus. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1984.
· Németh Lajos: Blake úrral parolázott..., Hírel, 1990/2., 55–56.
· Kondor Béla. Szerk.: Fertőszögi Péter – Kondor Mária,
Kogart, Budapest, 2006.
· Sinkovits Péter: Kondor. Kossuth – Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest, 2007.
· Forradalmár, próféta, melós. Kondor Béla művészete.
Szerk.: Farkas Zsófia, MODEM Modern és Kortárs Művészeti
Központ, Debrecen, 2012.
· Neve korszakot jelöl. Tanulmányok Kondor Béla művészetéről.
Szerk.: Horváth Gyöngyvér – Fertőszögi Péter – Marosvölgyi
Gábor, Kovács Gábor Művészeti Alapítvány, Budapest, 2017.

Kikiáltási ár: 75 000 000 Ft / 178 572 EUR

Becsérték: 80 000 000 – 120 000 000 Ft

Estimated price: 190 476 – 285 714 EUR

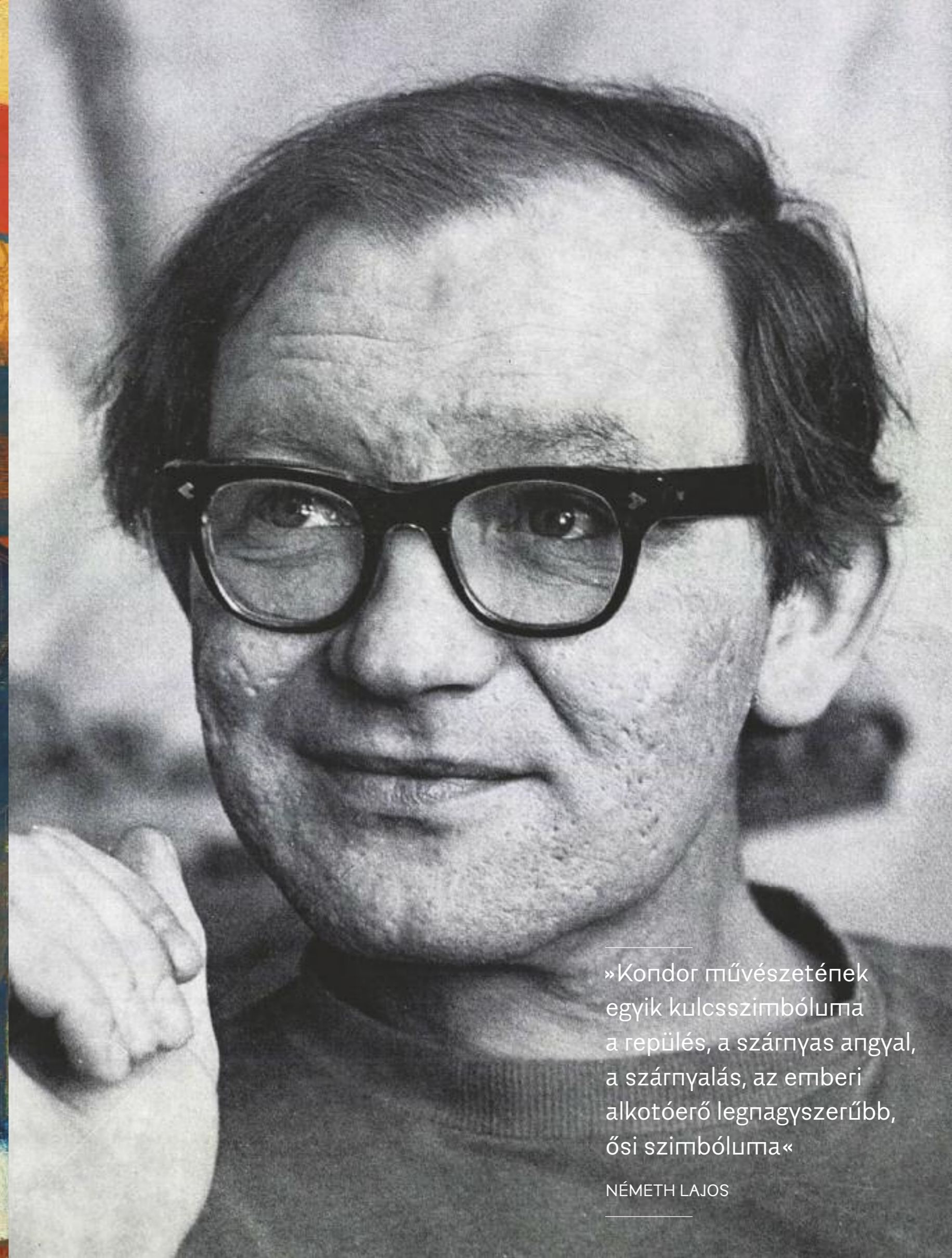

· Doublespeak and Beyond. Art in Hungary 1956–1980.

Szerk.: Edit Sasvári – Sándor Hornyik – Hedvig Turai,
Thames & Hudson, London, 2018, 119.

· A kettős beszéden innen és túl. Művészet Magyarországon
1956–1980. Szerk.: Sasvári Edit – Hornyik Sándor – Turai Hedvig,
Vince, Budapest, 2018, 119.

»Kondor művészetének egyik kulcsszimbóluma a repülés, a szárnyas angyal, a szárnyalás, az emberi alkotóerő legnagyobb, ősi szimbóluma«

NÉMETH LAJOS

»Illő kissé
megrendülnünk
ezek előtt
a képek előtt«

PILINSZKY JÁNOS

Kondor Béla: Darázskirály, 1964 (1963),
Xántus János Múzeum, Patkó Imre-Gyűjtemény, Győr

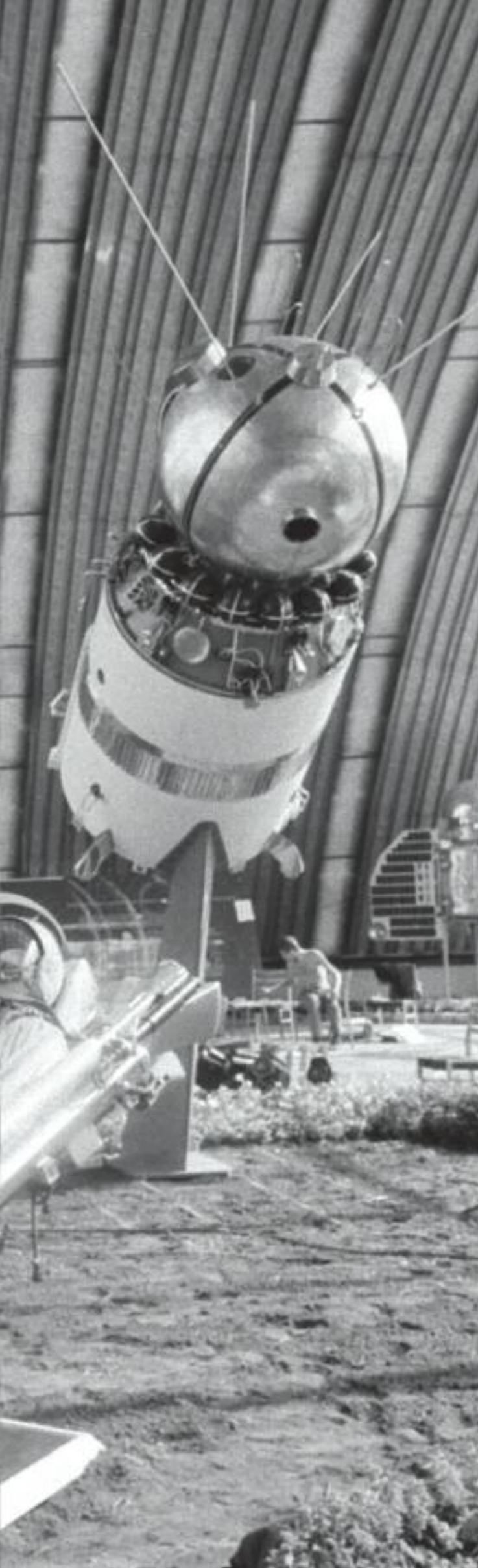
Szárnyalás az ég felé

„Kondor művészetének egyik kulcsszimbóluma a repülés, a szárnyas angyal, a szárnyalás, az emberi alkotóerő legnagyobb, ősi szimbóluma, amely korunkban ellentétes jelentésekkel párosul, a rombolás géniuszává is vált” – írta Németh Lajos 1976-os könyvének bevezető tanulmányában, megragadva azt az ég felé törő szellemi energiát, amely áthatja Kondor Béla legnagyobb alkotásait, az ikonok égi aranyháttérére elé állított, modern embernek emléket állító legendás *Darázskirály*tól (1963/1964) a most elemzett *A műtűcsők felbocsátásáig*.

Ikonikus kép

Egész ritkán jelenik meg ilyen kvalitású Kondor Béla-kép aukción, mert túl korán bekövetkezett halála után a magyar állam megvette a hagyatékot, és az egész anyag a Magyar Nemzeti Galériába került. Így kétszeresen is igazak Pilinszky Jánosnak szavai (amelyek eredetileg egy 1960-as Kondor-kiállítás megnyitóján hangzottak el): „Illő kissé megrendülnünk ezek előtt a képek előtt.” A festményen egy vállpaszormányos, uniformisba bújtatott, simléderes sapkás férfi tart a kezében egy különös, apró, propelleres készüléket. Az aranyfüsttel borított háttér te-tejébe karcolt felirat szerint a műholdszerű gépezet egy „mű-tűcsők”. Az 50-es évek végén formálódó űrversenynek és a barkácsoló-teremtő művész leonardói figurájának emléket állító kép a kondori életmű egyik legismertebb, számtalanszor reprodukált ikonja. Ötvözi Kondor szálkás-karcos rajzstílusát, expresszív-szerkezetes festőmódot és az ódon aranyozás ortodox hangulatát.

FORTEPÁN / BOJÁR SÁNDOR

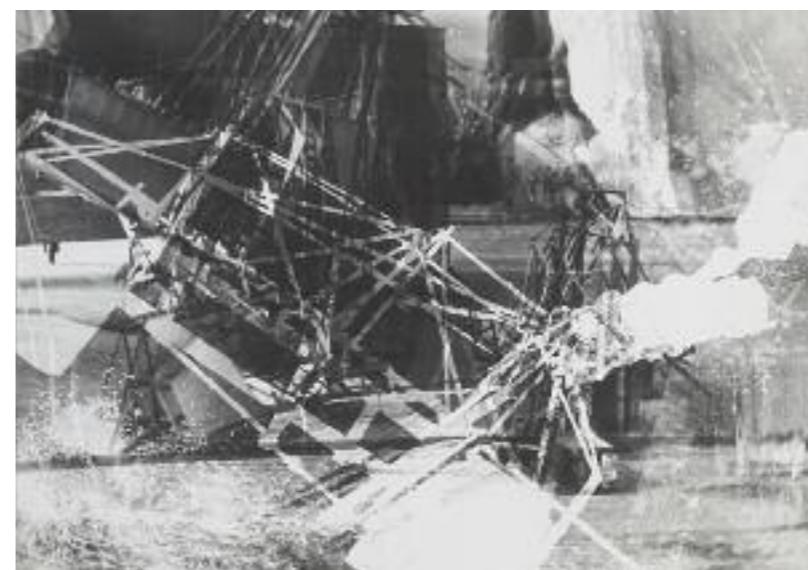

Múltbeli modernség

Kondor Béla legelkötelezettebb méltatója a 20. század derekának legnagyobb művészettörténésze, Németh Lajos volt. Ő jellemezte így az 50-es években induló fiatal tehetség múltba bekötött újszerűségét az életműkatalógushoz írt tanulmányában: „Ő még a 20. századi európai művészetnek azon mesterei közé tartozott, akik a tradíciót – ha kritikailag szemlélték is – még élő valóságként élték át, még a hagyományos műfajokban, műformákban és technikákban gondolkodtak – ezek kifejezési lehetőségeit bővítették, töltötték meg új tartalommal. Ez egyformán érvényes művészete szimbólum- és formavilágára. [...] Ebből fakad, hogy művészete – bármily nagy szerepet játszottak bennük archetipikus képzetek és tudatosan felhasználta a mélypszichéből nyert információkat – csak érintkezik a szürrealizmussal, de nem minősíthető szürrealistának. [...] Ha európai analógiákat keresünk, úgy Picassóra utalhatunk, ő cselekedett hasonló mód a Minotaurusz-sorozat vagy a Guernica megalkotásakor.”

A nagy konstruktőr

A neoavantgárd megkerülhetetlen figurája, Erdély Miklós jellemezte így jó barátját: „hihetetlenül művelt ember volt, és ez nem látszott rajta.” Kondor szívesen tűnt fel az ápolatlan, káromkodó és iszákos melós szerepkörében, mereven elutasítva a sznob értelmiségi művészattitűdöt. Ezt a tudatosan vállalt pozíciót részint azért vette fel, hogy – hajógyári munkásként – felvegyék a Képzőművészeti Főiskolára, de hozzájárult ahhoz is, hogy sztárművésszé válhasson a 60-as években. A mai értelmezés a proletárimidzs helyett inkább a „konstruktőrre” helyezi a hangsúlyt: Kondor a mérnöki tervező, a teremtő művész, a reneszánsz tudós festő (pictor doctus). Az őt jól ismerő Németh Lajos szerint „nyolc-tíz technikai és barkácsfolyóiratot” olvasott rendszeresen. Épített apró szerkezeteket, repülőmodelleket, még egy holdkompot is. A különös repülő konstrukciók rendszeresen megjelentek a festményein is, ez esetben műtűcsőknek nevezett műholdként. 1958-ban, a kép születésének évben alakult meg a NASA, az USA ekkor állította Föld körüli pályára első műholdját (válaszként a szovjet Szputnyik-1 sikerére) és ekkor bocsátotta fel az első teljes hatótávolságú interkontinentális ballisztikus rakétáját.

Kondor Béla: Csend, 1972, dokubrom fotópapír, ezüst zselatin nagyítás, fotogram, Magyar Nemzeti Galéria

Szatirikus rendszerkritika

Hornyik Sándor elemezte legutóbb Kondor „melós figuráját”, felhívva a figyelmet arra a – talán Németh Lajosnak köszönhető – szabadságra, ahogy satirikus módon ábrázolhatta a rendszer hőrszait és hőstetteit. Ahogy írja: „Az 1958-as *Műtűcsők felbocsátása* például egyértelmű utalás a szovjet űrkutatás diadalára, az első szputnyik 1957-es fellövésére, amellyel a tudományos-technikai fejlesztések terén a Szovjetunió maga mögé utasította az Egyesült Államokat. A pürhoszi győzelem jelentősége azonban talán már a katonatiszt búskomor arcáról is leolvasható.” A racionális Kondor egyszerre nézte ámulva az űrt meghódító műhold technikai csodáját, miközben pontosan tudta, hogy az égbe kívánczolóknak ikaroszi bukás a sorsa. Németh Lajos a rendszerváltás után már egyenesen úgy fogalmazott, hogy „Kondor 1956 festője volt”, a *Műtűcsők felbocsátása* pedig a „szputnyik-program satírája”, és talán éppen emiatt zárták be Kondor első kiállítását 1960-ban a Fényes Adolf Teremben, pár éves szilenciumra ítélve a fiatal alkotót.

Alvilági csavar

A magánkézben lévő legszebb Kondor-alkotásként *A műtűcsők felbocsátásáért* 2002-ben rekordárát fizettek ki. A boldog gyűjtő, dr. Knoll József – az európai hírvagyor orvos, farmakológus, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja – nem sokáig örülhetett az alkotásnak. A szenzációs leütési ár felkeltethette az alvilág figyelmét is. A mű megszerzése után alig három hónappal, a Knoll házaspár külföldi utazása idején ismeretlenek betörték budapesti otthonukba, és 31 másik festmény mellett Kondor főművét is ellopták. Három alkotást – köztük *A műtűcsők felbocsátását* – közvetítőkön keresztül vissza tudtak vásárolni, így tényleg ékkövévé válhatott az 1960-as évektől gyarapodó gyűjteménynek, élvezve Ámos Imre, Bálint Endre, Czóbel Béla, Egrý József, Kádár Béla, Perlrott Csaba Vilmos és Vajda Lajos előkelő társaságát.

RIEDER GÁBOR

»Az 1958-as *Műtűcsők felbocsátása* például egyértelmű utalás a szovjet űrkutatás diadalára, az első szputnyik 1957-es fellövésére, amellyel a tudományos-technikai fejlesztések terén a Szovjetunió maga mögé utasította az Egyesült Államokat«

HORNYIK SÁNDOR

Kondor Béla: Holdkomp, 1970 körül Magyar Nemzeti Galéria

An abstract artwork featuring a complex composition of layered colors and textures. The background is a textured, golden-yellow surface, possibly paper or fabric, with some darker, reddish-brown spots. Overlaid on this are large, irregular shapes in vibrant red and blue. A prominent feature is a blue, brush-stroke-like shape that extends from the bottom right towards the center. Another blue shape is visible in the upper right, partially overlapping a red area. The overall effect is one of depth and movement, with various textures and colors interacting to create a rich, multi-dimensional visual experience.

»Ő még a 20. századi európai művészetnek azon mesterei közé tartozott, akik a tradíciót – ha kritikailag szemlélték is – még élő valóságként élték át, még a hagyományos műfajokban, műformákban és technikákban gondolkodtak«

NÉMETH LAJOS

Max Ernst: A barbárok, 1937, Met, New York

Almásy Aladár 112

(Debrecen, 1946–)

Egy fűrészt elfújó lelki fenyő, 1987

Pine of the Soul Blowing Away the Saw, 1987

45,5 × 35,5 cm

Olaj, aranyfüst, fa | Oil, golden dust, board

Jelezve balra lent: AA monogram és jelezve a hátoldalon:

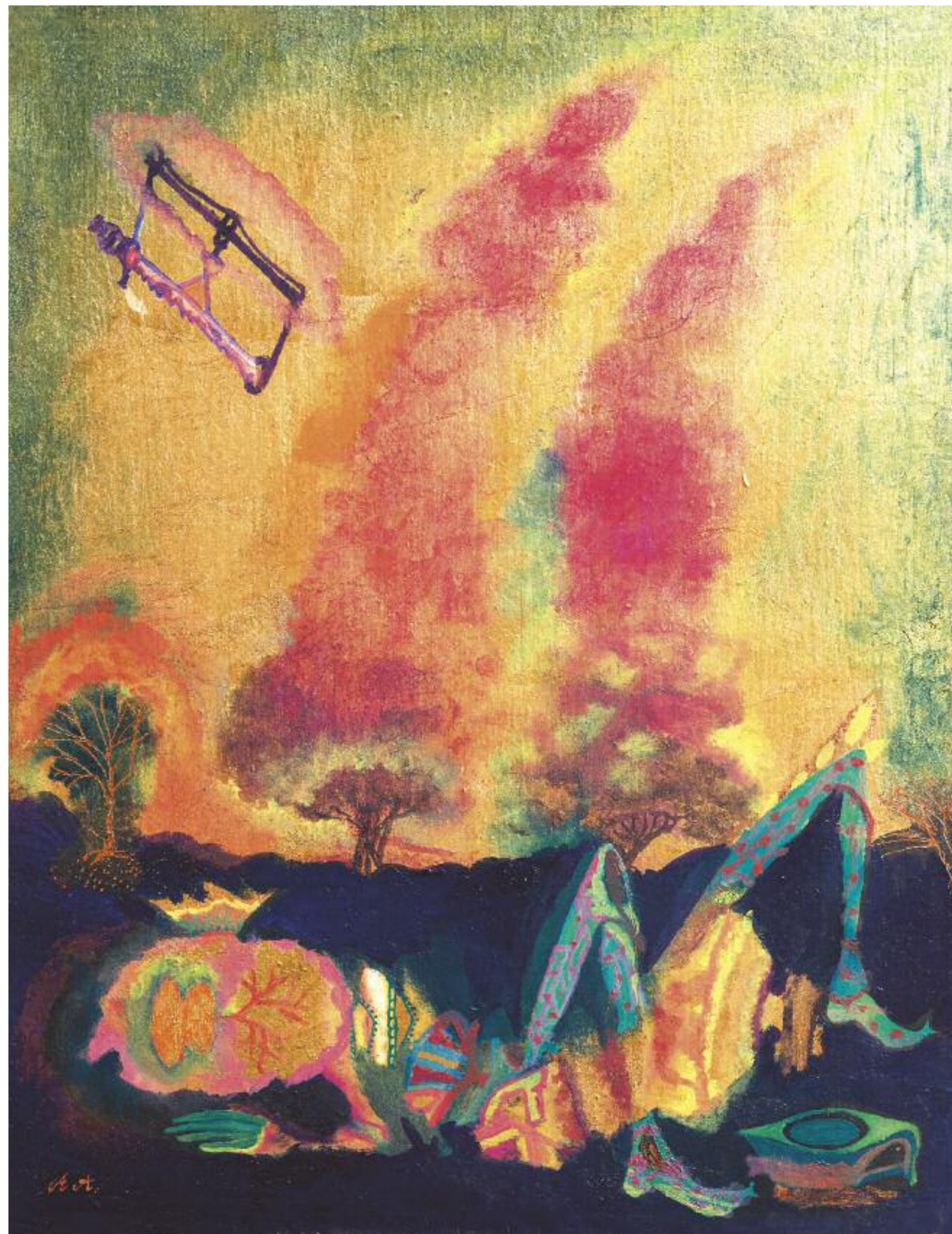
címke a művész autográf műtárgyleírásával | Signed lower left:

with AA monogram and signed on the reverse

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft / 2 858 EUR

Becsérték: 1 500 000 – 2 500 000 Ft

Estimated price: 3 572 – 5 953 EUR

Giotto: Szent Ferenc prédikál a madaraknak, 1297–99, Basilica of San Francesco d'Assisi

Kass János

113

(Szeged, 1927–2010, Budapest)

Szent Ferenc prédikál a madaraknak, 1971

St. Francis Preaching to the Birds, 1971

50 × 40 cm

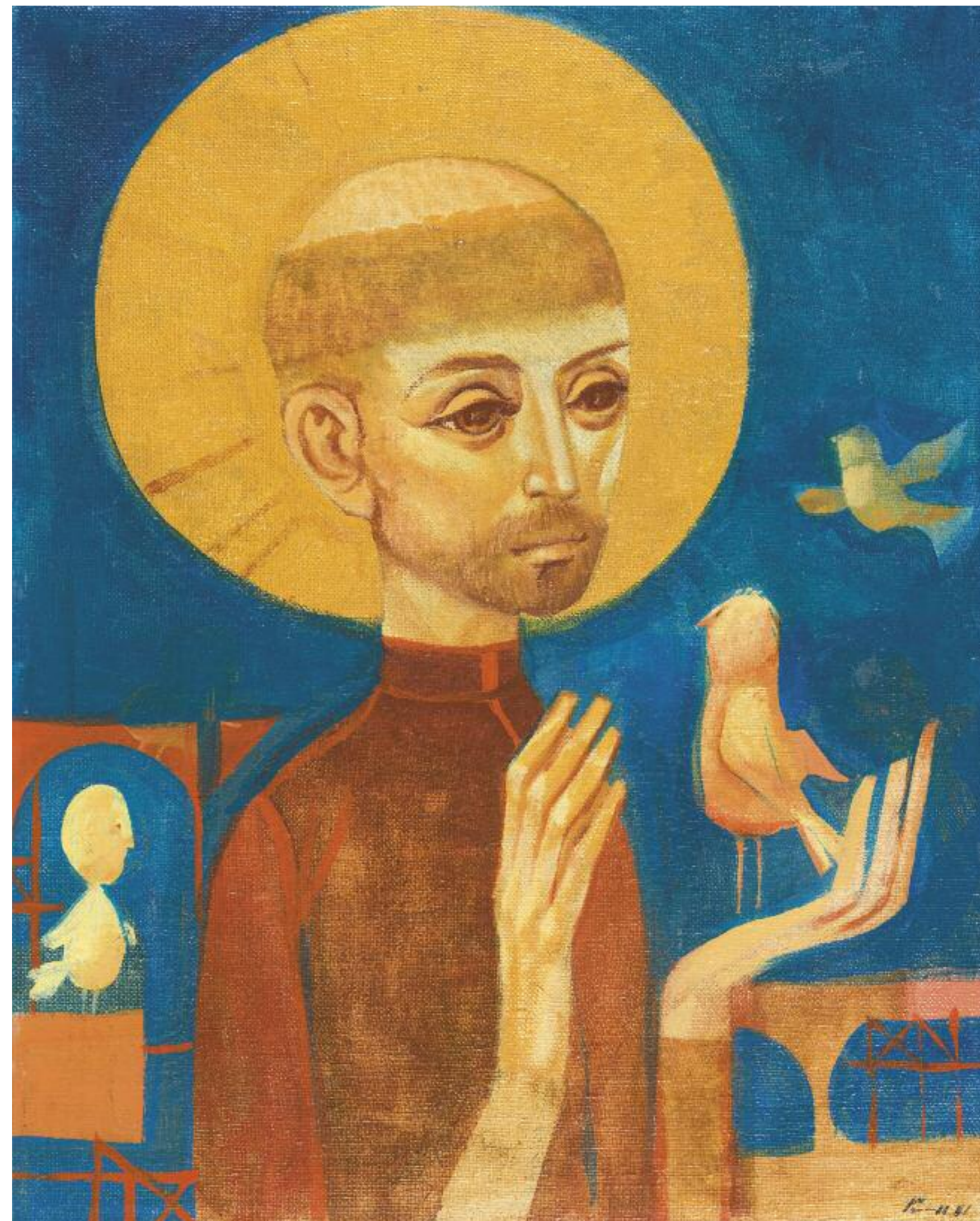
Olaj, vászon | Oil on canvas

Jelezve jobbra lent: Kass 71 | Signed lower right: Kass 71

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 9 524 EUR

Becsérték: 4 600 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 10 953 – 13 096 EUR

Richard Prince: Greenmeadow ápolója, 2002, magántulajdon

Roskó Gábor 114

(Budapest, 1958–)

Nem mennék ilyen messzire, 2004

I Shouldn't Go That Far, 2004

70 × 82 cm

Olaj, farost | Oil on fibre board

Jelezve a hátoldalon: Nem mennék ilyen messzire

RG GR 04 | Signed on the reverse: Nem mennék

ilyen messzire RG GR 04

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

• Szent István Király Múzeum 2004, Miskolc-

Herman Ottó Múzeum 2005,

• Mit festene ma Munkácsy? 2006, És Tárlat Soroksár

2007, K'Petrys Galéria 2007,

• Stuttgarati Magyar Intézet 2007, Ráday Galéria 2008,

A történelem terhe-MODEM Debrecen 2013

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 667 EUR

Becsérték: 3 400 000 – 4 000 000 Ft

Estimated price: 8 096 – 9 524 EUR

Csáji Attila

115

(Szepsi, 1939–)

Jelrács GK 69 II., 1969

Matrix GK 69 II., 1969

100 × 100 cm

Olaj, akril, farost | Oil, acrylic on fibre board

Jelezve a hátoldalon: Jelrács 62 GK II. Csáji Attila |

Signed on the reverse: Jelrács 62 GK II. Csáji Attila

IRODALOM | LITERATURE

· Szvet Tamás: Csáji Attila és a foton art. Flash Art Hungary, 2013/2., 80–85.

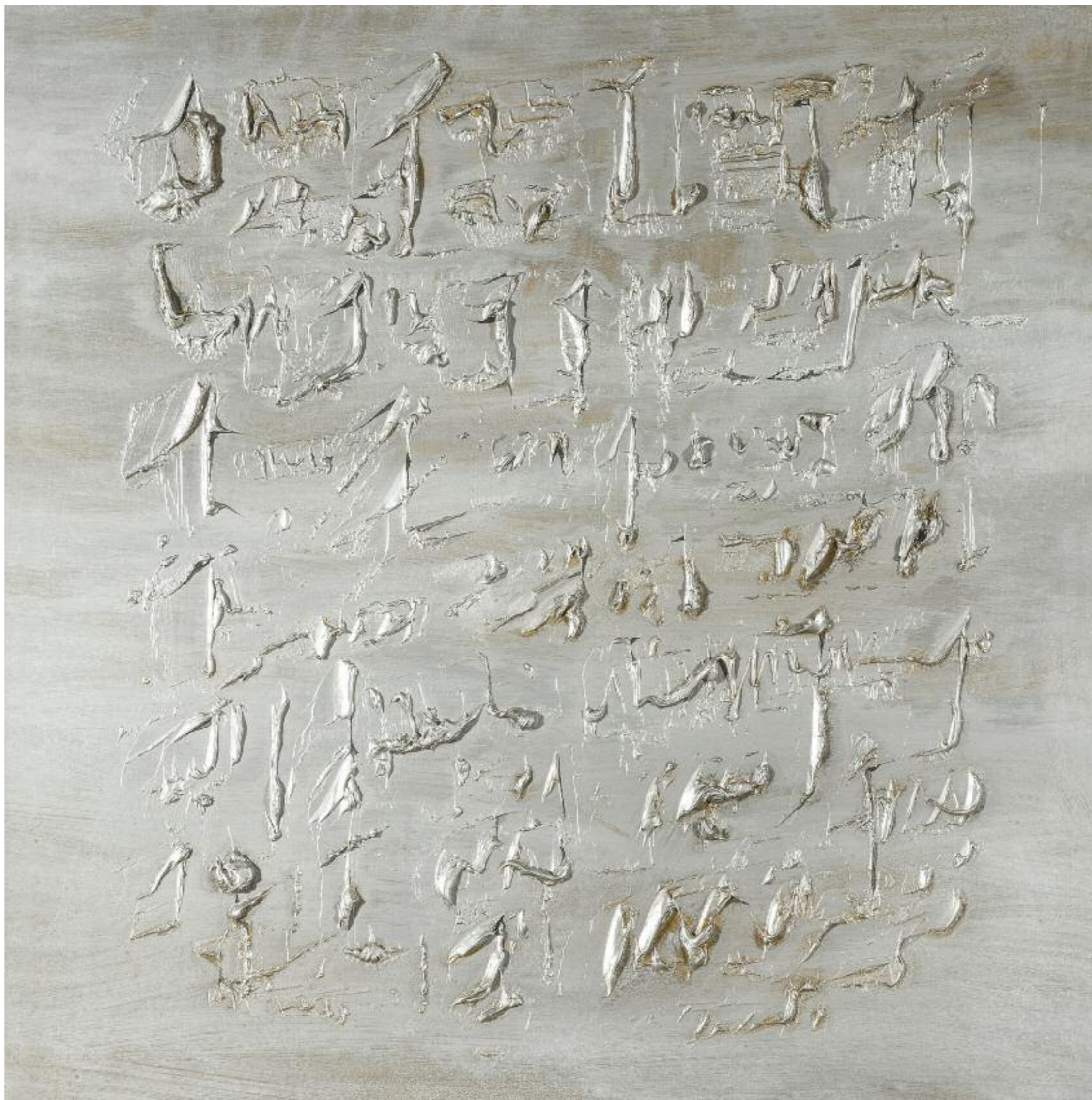
Csáji Attila: Billenő idő. Püski, Budapest, 2009.

Csáji Attila. Festmények, hologramok, fényművészet, lézer. Műcsarnok, Budapest, 1988.

Kikiáltási ár: 1 800 000 Ft / 4 286 EUR

Becsérték: 2 400 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 5 715 – 11 429 EUR

»Az egyes informel alakzatok reliefként domborodnak ki a kép síkjáról. Nyomok, melyek a kéz mozgását és az ennek nyomán alakuló puha anyag formálódását őrzik meg«

HEGYI LÓRÁND

Csáji Attila: Jelrács (G), 1969,
Magyar Nemzeti Bank gyűjteménye

Piet Mondrian: Kompozíció No. 10 (Móló és óceán),
1915, Museu Kröller-Müller, Otterlo

Az instagramos minivideóknak hála, ma már mindennap élvezheti a közönség azt a gusztusos műtermi alkímiát, ahogy a spatula alatt a még friss festékrasz-sza keveredik-kenődik a palettán. Nemcsak nézni jó, de hozzá is ad a művészet történetéhez. A festészet térbelisége már az érett reneszánszban megjelent témaként (például az öreg Tiziano képein), de a csomózódó, plasztikus olajfesték valódi természetét csak a második világháború utáni absztrakció bontotta ki. A kép ekkor oldódott el a valóság ábrázolásától, és ekkor vált maga a festék – anyagi valójában – a mű tárgyává, robusztus, festőkéssel húzott gesztussá, amely nem a kívüllagra utal, hanem saját magára, saját matériájára, saját testiségére. Ennek a „térbeli festészetnek” a legnagyobb hazai úttörője volt a 60-as években Csáji Attila. Ahogy Hegyi Lóránd írta a művész 1988-as katalógusában: „Az egyes informel alakzatok reliefként domborodnak ki a kép síkjáról. Nyomok, melyek a kéz mozgását és az ennek nyomán alakuló puha anyag formálódását őrzik meg. Megdermedt gesztusok, melyeket nem színek, hanem a fény – az oldalról jövő surlófény – artikulál.” Ezt látjuk Csáji most vizsgált korai alkotásán is. Rozsdálló arany-okker alapra kerültek fel a tömény massa gesztushullámai, majd az egész felületet „átmosta” az ezüstfesték, helyenként plusz fekete árnyékvonalakkal domborítva tovább a plaszticitást. A neoavantgárd nemzedék oszlopos tagjaként Csáji a nyugati és a lokális művészet kereszttetszetét kereste, ennek szellemében szervezte a Szüirenon csoport kiállításait (és részben a balatonboglári kápolnatárlatokat is). De még fontosabb úttörő művészetében a fény kitüntetett szerepe, ezt kutatta a KFKI-ban és az MIT-ben is, a hologramoktól a lézerperformanszokig. A természettudományos vizsgálódások előtt is a fény működése érdekelte, a 60-as években festett plasztikus *Jelrács*-sorozaton is. Ahogy magyarázta a *Flash Art*nak adott interjújában: „ezek is fényre épültek, hiszen a kiállításukhoz nélkülözhetetlen a megfelelő szögekből történő súrolófényes megvilágítás.” Bármilyen paradox, a festék testi matériáját ünneplő absztrakt gesztus épp a fotonokká anyagtalánító Csáji kezei között született meg. A képek valódi látványa tényleg intenzív surlófényben bontakozik ki, így kapnak mély árnyékot azok a furcsa, olvashatlan absztrakt jelek, amelyek egyszerre idézik a gesztusfestészet eszköztárát és az ősi ékírások formarendjét. Mintha sok ezer éves távlatból az emberi írásbeliség megkövült régészeti leletté válna. De ezen is átdereng a lét misztériuma. Ahogy 1967-ben írta korabeli festményeiről: „Nem rendszert keresek, hanem rendet. Mely az élet benső ritmusát nem megkonstruálja, hanem éli.”

R. G.

116

Lakner László

(Budapest, 1936–)

Cím nélkül, 1965

Untitled, 1965

58 × 75 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve jobbra lent: Lakner 965. | Signed lower

right: Lakner 965

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft / 6 667 EUR

Becsérték: 3 400 000 – 4 800 000 Ft

Estimated price: 8 095 – 11 429 EUR

Fernand Leger: Piknik, 1954, Museum Ludwig, Köln

Roy Lichtenstein: Kilépés (De festa), 1978

Kelemen Károly

117

(Győr, 1948–)

Vidámpark (Hommage à Lichtenstein), 1999

Fun Fair (Hommage à Lichtenstein), 1999

200 × 150 cm

Grafit, radír, vászon | Graphite and rubber on canvas

Jelezve jobbra lent: KK | Signed lower right: KK

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Kelemen Károly. Retrospektív. 1975–2002. Jelenkor, Pécs, 2002, 70.

RODALOM | LITERATURE

· Kelemen Károly. Retrospektív. 1975–2002. Jelenkor, Pécs, 2002.

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft / 5 953 EUR

Becsérték: 3 000 000 – 5 500 000 Ft

Estimated price: 7 143 – 13 095 EUR

»A reprodukciókban megjelenő képmások a személyes ismerőseim, és sokkal közelebb állnak hozzám, mint egy valódi hús-vér ember. Barátkozom velük, ők a barátaim. (...) Lázba hoznak. Szeretek izgalmasan élni, és ha már valamivel el kell töltenem az életemet, hát miért ne olyan dolgokkal töltssem, amelyek izgalmasak?«

KELEMEN KÁROLY

118
Bukta Imre

(Mezőszemere, 1952–)

Disznók a tájban, 1989

Figs in the Landscape, 1989

73 × 101,5 cm

Vegyes technika, papír | Mixed technique on paper

Jelezve balra lent | Signed lower left:

Disznók a tájban Bukta Imre 1989

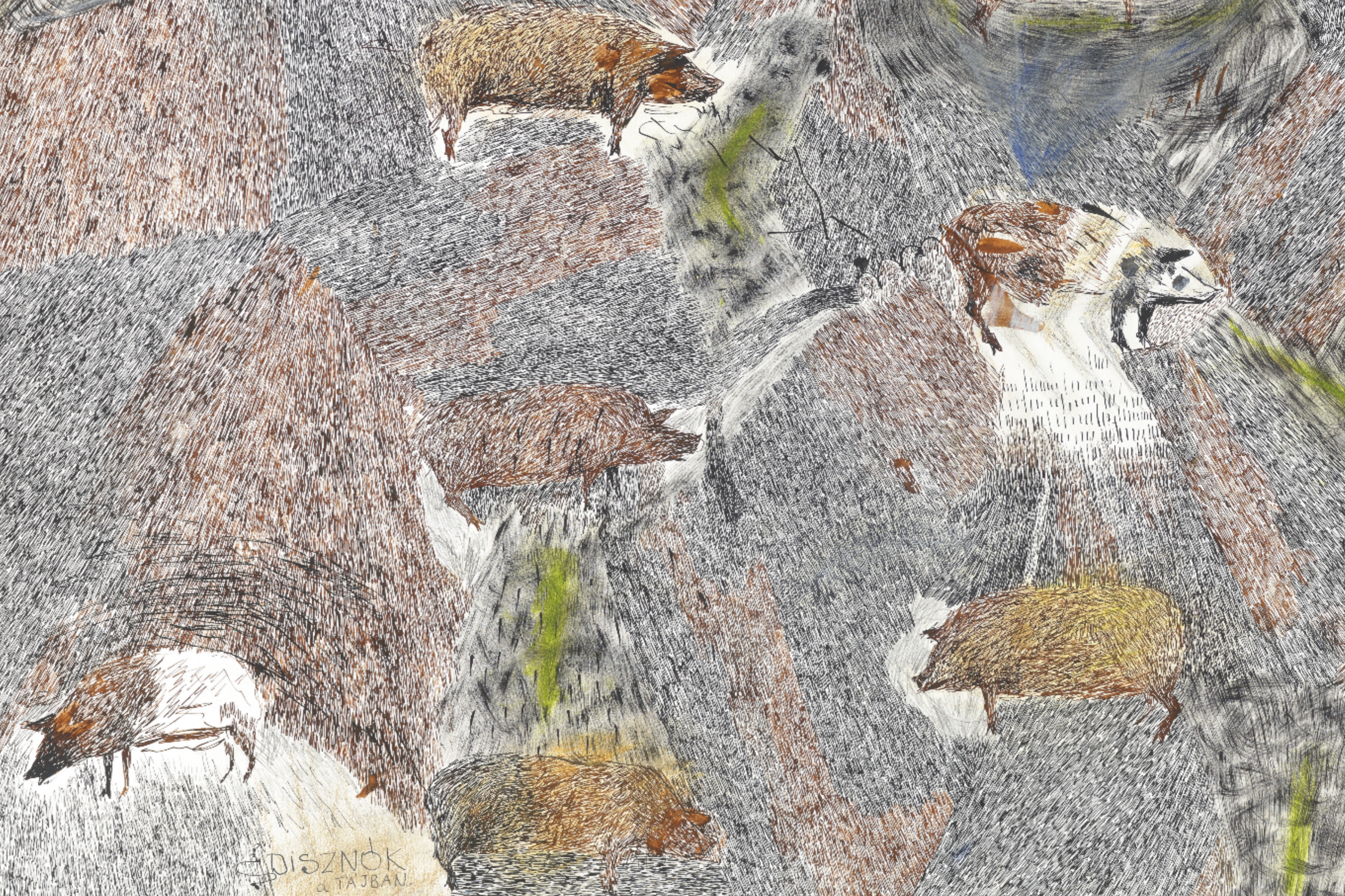
A művész által tervezett keretben

Kikiáltási ár: 1 400 000 Ft / 3 333 EUR

Becsérték: 2 000 000 – 3 000 000 Ft

Estimated price: 4 762 – 7 143 EUR

DISZNOK
a TAJBAN

119

Somogyi Győző

(Budapest, 1942–)

Galícia, 1914

Gaul, 1914

48,5 × 69,5 cm

Szitanyomat, papír | Serigraphy on paper

Jelezve balra lent: Galícia 1914, Jelezve jobbra lent: Somogyi Győző | Signed lower right: Galícia 1914, Signed upper right: Somogyi Győző

Kikiáltási ár: 280 000 Ft / 667 EUR

Becsérték: 400 000 – 600 000 Ft

Estimated price: 953 – 1 429 EUR

120

Berki Viola

(Kiskunhalas, 1932–2001, Budapest)

Élet a téli erdőben, 1970 körül

Winter Forest, c. 1970

23,5 × 41 cm

Akvarell, papír | Watercolour on paper

Jelezve jobbra lent: Margitkának szeretettel Viola 1972. VI. 30. |

Signed lower right: Margitkának szeretettel Viola 1972. VI. 30.

Kikiáltási ár: 360 000 Ft / 858 EUR

Becsérték: 500 000 – 800 000 Ft

Estimated price: 1 191 – 1 905 EUR

121

Újházi Péter

(Székesfehérvár, 1940–)

Kőbánya-Kispest Kint, 2007

Kőbánya-Kispest Outside, 2007

154 × 204 cm

Akril, vászon | Acrylic on canvas

Jelezve jobbra lent: Újházi Kőbánya-Kispest 2007 |

Signed lower right: Újházi Kőbánya-Kispest 2007

Jelezve a hátoldalon: Újházi Péter 2007 Kőbánya-Kispest

155x210 olaj, vászon | Signed on the reverse: Újházi Péter

2007 Kőbánya-Kispest 155x210 olaj, vászon

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor Szűcs Tamás gyűjteményében

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Szűcs Tamás gyűjteménye, Francia Intézet, 2009

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Újházi Péter. Munkák I. 1966–2010.

Szerk.: Nagy T. Katalin, Városi Képtár – Deák Gyűjtemény,

Székesfehérvár, 2011, 239, 241.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 15 476 EUR

Becsérték: 8 000 000 – 14 000 000 Ft

Estimated price: 19 048 – 33 333 EUR

Ország Lili

(Ungvár, 1926–1978, Budapest)

122

Tükörkép (Város oválisban), 1958

Reflection (Торпн in Oval), 1958

30 × 50 cm

Olaj, vászon | Oil on canvas

J.n. | Unsigned

PROVENIENCIA | PROVENANCE

· Egykor a Kolozsváry gyűjteményben

KIÁLLÍTVA | EXHIBITION

· Árny a kövön. Ország Lili művészete, Magyar Nemzeti Galéria, 2016–2017

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED

· Árny a kövön. Ország Lili művészete. Szerk.: Kolozsváry Marianna, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2016, 203, 376.

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft / 9 524 EUR

Becsérték: 4 500 000 – 6 000 000 Ft

Estimated price: 10 714 – 14 286 EUR

ÁRVERÉSI FELTÉTELEK

1. A Kieselbach Galéria Kereskedelmi Kft. (1055 Budapest, Szent István krt. 5.) – továbbiakban: Aukciósház – a jelen katalógusban szereplő előre meghirdetett időpontban és helyszínen az árverési tárgyak – továbbiakban árverési tételek – tulajdonosai, vagy eladásra jogosultjai, -- továbbiakban: Árvezetők – megbízása alapján árverést rendez és vezet. Az Aukciósház az árverést az Árvezetető megbízásából mint kereskedelmi képviselő és mint saját készlet értékesítését végző kereskedő szervezi, rendezi és vezeti.

2. Az Aukciósház katalógust ad ki az aukciós tételekről, melyek az árverés előtti kiállításon megtekinthetők. A katalógus leírásai és az illusztrációk kizárólag azonosításként szolgálnak, így a vevőknek saját maguknak kell – az árverést megelőzően – meggyőződniük az árverési tételek állapotáról, és arról, hogy azok megfelelnek-e a katalógus leírásának. Az Aukciósház árverési katalógusai rendelkezésre állnak a kiállítás idejére a kiállítás helyszínén, illetve az árverés idejére az árverés helyszínén. Az Aukciósház fenntartja a jogot, hogy a katalógusban szereplő egyes tételek árverésre bocsátását mellőzze.

3. Árvezetni kizárólag – az aukció megkezdése előtt név, lakcím és telefonszám szerint regisztrált – licitáló tárcsával lehet. A vevők a tárcsa átvételével, mint rámutató magatartással kifejezik, hogy az Árverési Feltételeket magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

4. Az árverés az angol–szász becásaras szisz téma szerint kerül megrendezésre. Az árverés vezetője az árverési tételeket a katalógusban megjelölt sorrendben előszóval röviden bemutatja és kihirdeti a kikiáltási árat – mely nem lehet magasabb az alsó becscértéknél –, az árverési vevők pedig a számozott licitáló tárcsa feltartásával teszik meg ajánlatukat. Ha a kikiáltási árra több vételi ajánlat érkezik, az árverésvezető a licitlépcsőnek megfelelően emeli az árat mindaddig, amíg csak egy licitáló marad és a leütéssel létre nem jön adás-vétel. Így a tárgy vételi jogát leütéssel az az árverési vevő szerzi meg, aki a legmagasabb érvényes árajánlatot teszi, kivéve, ha védett tárgy esetében a 2001. évi LXIV. Tv.-ben biztosított elővásárlási jogát a magyar állam érvényesíti. A tételek a kikiáltási ár alatt nem vásárolhatók meg.

5. Tilos mindenféle összebeszélés vagy vállalkozás, amely arra irányul, hogy harmadik személyeket, a piaci árat lényegesen meghaladó vételár kínálatára rávegyen, illetve így megkárosítson.

6. Az első vételi ajánlat a kikiáltási ár összege, minden további ajánlat pedig az utolsó árajánlat szerint növelt összegű árajánlatot jelent.

7. Ha a vevő személye az árverés során valamilyen okból nem állapítható meg, akkor az aukciós tétel árvezését újra lehet kezdeni. A vevők azonban az árverés végén az el nem kelt tételek újraárvezését kérhetik.

8. A vevő az árverési tétel tulajdonjogát akkor szerzi meg, ha a vételárat maradéktalanul megfizette és az árverési tételt az Aukciósháztól átvette.

9. A vételár összege a leütési ár, és a közvetítői díj együttes összegéből tevődik össze.

10. A vevő választása szerint vagy a teljes vételárat, vagy annak legalább 20 százalékát, mint foglaltó az árverésen azonnal tartozik kifizetni készpénzben vagy bankkártyával. Ha a teljes vételár egy összegben az árverésen kifizetésre kerül, úgy a tárgy a helyszínen átvehető.

11. Az Aukciósház biztosítja annak lehetőségét, hogy az árverési vevő a foglaltó meghaladó vételárrészt az árverés időpontjától számított 7 napon belül egyenlítsé ki az Aukciósház székhelyén, a 1055 Budapest Szent István krt. 5. sz. alatt. Ez esetben az árverési vevő a tárgyat csak akkor veheti át, ha az árveréstől számított 7 napon belül kiegyenlítette a teljes vételárat. A vételárba a foglaltó összege - határidőben történő teljesítés esetén- beleszámit.

12. Amennyiben a megadott határidőig a vevő a tárgy átvételére nem jelentkezik, úgy az Aukciósház fenntartja magának azon jogát, hogy az árverési vevő ajánlatát érvénytelennek tekintse és a foglaltó összegét megtartsa.

13. A vevő közvetítői díjat tartozik fizetni, melynek összege alapesetben a leütési ár 23 százaléka, mely tartalmazza a közvetítői díjat is.

14. A vevő a vételár kiegyenlítését követően köteles gondoskodni a megvett tárgy elszállításáról saját költségére és felelőségére. Ennek elmulasztása esetén az Aukciósház nem felel a tárgy sérüléséért, vagy elvesztéséért, és az árverést követő 20. naptól a vételárra számított havi 5 % tárolási díjat számol fel. Ha az árverési vevő az árverést köv­etően 6 hónapon belül nem szállítja el a tárgyat, úgy azt az Aukciósház - felszólítás után - szabadon értékesítheti és költségei levonása után a fennmaradt összeget a vevő javára letétként őrzi.

15. Az árverési katalógusban „VÉDETT”, vagy „NO EXPORT” jelzéssel szereplő tárgyakat Magyarországról véglegesen kivinni nem lehet /2001. évi LXIV. Tv. 59. § (1) bek. b. /pont/. A „VÉDETT” jelzésű tárgyak tulajdonosát a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal nyilvántartásba veszi a tulajdonos változás pedig bejelentési kötelezettség alá esik /2001. évi LXIV. Tv. 52. § (3) bek./ Amennyiben a tárgyat az árverési vevő exportálni szeretné, akkor az Aukciósház a kiviteli engedély költségét – exportköltség – továbbszámlazza az árverési vevőre. Árverési vevő a kiviteli engedély elkészültét követően köteles gondoskodni a megvett tárgy elszállításáról saját költségére és felelőségére. A kulturális javak külföldre viteléről a 2001. évi LXIV. Tv. rendelkezik. A kulturális javak véglegesen csak az e törvényben meghatározott módon vihetők ki az országból. Kérjük, hogy exportálási szándékukat fizetés előtt előre jelezzék.

16. Amennyiben az árverési vevő személyesen nem kíván részt venni az árverésen, úgy az általa adott vételi megbízás alapján helyette az Aukciósház - a megbízásnak megfelelően – teszi meg a vételi ajánlatokat. Vételi megbízást a kiállítás ideje alatt fogadunk el. Kérjük, hogy vételi megbízásaikat az árverést megelőzően 24 órával eljuttatni, vagy 00-36-1-269-2219 faxszámra elküldeni szíveskedjenek.

17. A vételi megbízás elfogadásához 20 % előleg befizetése szükséges, amely sikertelen licitálás esetén visszajár. Ha a vételi megbízás sikeres, az előleg teljes összegét foglalnók kell tekinteni, egyebekben pedig a személyesen jelenlevő vevőre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ha ugyanarra a tételre harmadik személy magasabb összegű megbízást ad, vagy az árverési vevők magasabb vételi ajánlatot tesznek, a távollevő árverési vevő az árverés után az előleget minden levonás nélkül visszakapja. Lehetőség van telefon keresztüli árvezésre is. Ebben az esetben bankgarancia szükséges. Telefonos vételi megbízás esetén, ha a hívott fél bármilyen oknál fogva nem elérhető, a megbízás kikiáltási áron való vételi szándéknak tekintendő. Az esetlegesen felmerülő telekommunikációs problémákért felelőséget nem vállalunk. Azonos összegű vételi megbízások esetén a korábban érkező vételi megbízást részesítjük előnyben.

18. Amennyiben az árverési vevő a foglaltó vagy a vételár összegét banki utalással egyenlíti ki, az a **S.W.I.F.T.: UBRTHUHB Raiffeisen Bank Rt-nél vezetett (1133 Budapest Váci út 116-118.) 12001008-00214850-00100003 sz. / IBAN HU05120010080021485000100003/ bankszámlára** utalandó. Az esetleges árfolyam-különbségekből adódó problémák elkerülése végett kérjük külföldi utalás esetén a vételár összegét forintban megadni.

19. A vételár az árverési vevők nyilvános vételi ajánlatai alapján alakul ki, ezért a vételárért az Aukciósház nem tartozik felelőséggel, és nem kötelezhető arra, hogy az árverési tételt ugyanazon áron egy későbbi árverésre bocsássa.

20. Abban az esetben, ha az árvezetető és a nyertes ajánlattevő azonos személy, adás-vételi szerződés nem jön létre, a foglaltó visszajár, az ajánlattevő azonban köteles az előbbiekben meghatározott közvetítői díjat az Aukciósháznak megfizetni.

21. Az árverési tételek szavatosság nélkül, minden hibájukkal és hiányosságukkal együtt abban az állapotukban kerülnek eladásra, amelyben az árverés idején vannak.

22. Az Aukciósház valamennyi árverésre kerülő tárgy eredetiségéért szavatosságot vállal. A leütés után kifogásnak, vagy felszólomásnak nincsen helye kivéve, ha a tárgy hamis – bár a katalógusban eredetinek van feltüntetve. Ebben az esetben az árverési vevő írásban, a tárgy származásával, vagy eredetiségével kapcsolatban felmerült első kényeltől számított 3 hónapon belül, de legkésőbb az árverés napjától számított 5 éven belül felszólamással élhet.

23. Az Aukciósház vállalja, hogy az adás-vételi szerződés megkötésétől számított 5 éven belül a felszólamólótól az értékesített tárgyat a leütési ár, valamint az árverési közvetítői díj összegének ellenében visszaveszi, amennyiben arról független igazságügyi szakértő hitelt érdemlően megállapítja, hogy nem eredeti.

24. A katalógusban jelzett euro árak kizárólag információs céllal szerepelnek a katalógusban. Az elszámolás alapja minden esetben a vételár kiegyenlítése napján érvényes valutárfolyam.

25. Jelen feltételek pontjaiban nem szabályozott kérdésekben a Ptk. paragrafusai az irányadóak, vitás kérdések esetén a felek alávetik magukat a Fővárosi Bíróság illetékességének.

CONDITIONS OF SALE

1. Kieselbach Gallery Trade Ltd.(H-1055 Budapest, 5 Szent István krt.) (hereinafter referred as "Auction House") organizes and conducts an auction on the commission of the owners of the objects to be auctioned and listed in this catalogue (hereinafter referred as "Lots") - or those who have the right to sell them - (hereinafter referred as "Vendors"). The time and the venue of the auction was previously announced and published in this catalogue. The auction is organized, handled and conducted by the Auction House, acting as a trading agent on behalf of the Vendor.

2. The Auction House publishes a catalogue of the lots to be auctioned, which can be viewed during the exhibit prior to the sale. Descriptions and illustrations in the catalogue are for identification only, therefore buyers shall carefully inspect the conditions of each lot prior to the sale and shall decide whether the lot is in accordance with its description. The catalogues of the Auction House are available at the exhibition and at the venue of the auction during the sale. The Auction House reserves the right not to auction certain lots published in the catalogue.

3. It is only possible to participate in the bidding with a numbered bidding paddle. The paddles shall be registered by name, address and phone number before the auction. Buyers acknowledge to accept the conditions of the sale by receiving the paddle, considered as implied conduct.

4. The auction is conducted according to the international practice by giving estimates to each lot. According to their order of appearance in the catalogue, the auctioneer briefly describes each lot and announces the starting price, which cannot be higher than the low estimate. Buyers indicate their wish to place a bid by raising their numbered paddles. In case there is more than one bid for the starting price, the auctioneer increases the bid by increments until only one bidder remains and the purchase is made by the lot being knocked down. The highest bidder acknowledged by the auctioneer shall be the buyer at the hammer price, thus getting the right to purchase the lot unless, in case of protected objects, the Hungarian State exercises its preemptive right given by the Law of 2001./ LXIV. The lots are not allowed to be purchased below the starting price.

5. It is forbidden to collude or attempt to make any third parties offer a price, which considerably exceeds the market price therefore causing damage to these parties.

6. The first offer is the amount of the starting price, all the further offers mean the increased amount according to the last offer.

7. The item may be reauctioned provided for any reason the identity of the buyer remains unknown during the auction. Unsold lots may be reauctioned at the end of the sale upon buyers' request.

8. The possession of the item purchased can be handed over to the buyer on condition that the total purchase price is fully paid up and the buyer receives the lot from the Auction House.

9. The purchase price consists of the amounts of the hammer price and the agency fee.

10. The buyer shall pay the full purchase price in cash or by credit card immediately after the sale or a minimum of 20% of the purchase price as a deposit. In case the total purchase price is paid at the sale, the lot purchased is handed over to the buyer on the spot.

11. The Auction House allows a 7-day grace period after the auction to pay the remaining amount above the deposit at the Auction House. (Address: H-1055 Budapest, 5 Szent István krt.) In such cases the buyer may only enter into possession of the lot when the full purchase price has been paid within 7 days from the auction. The amount of the deposit is included in the purchase price paid within the deadline.

12. The Auction House reserves the right to void the bid of the purchaser and keep the deposit if the buyer fails to take over the item until the deadline given.

13. The buyer shall pay an agency fee, which as default is 23% of the hammer price. The agency fee contains the resale royalty as well.

14. The buyer shall transport the item purchased at his own risk and cost immediately after the purchase price has been paid. In case of failure to do so, the Auction House will not be liable for any loss or damage. Furthermore, the Auction House will charge a 5% monthly storage fee starting from the 20th day after the auction. If the buyer fails to take away the items within 6 months after the auction, the Auction House will send a notice to the buyer. In case of non-compliance the Auction House will have the right to sell the item, and after deducting its costs and expenses keep the remaining amount to be handed over to the buyer.

15. No item marked „VÉDETT” (protected) or „NO EXPORT” may be taken outside Hungary permanently (2001./ LXIV. /§59./1./b.). Owners of protected lots will be registered by the National Office of Cultural Heritage (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal). In case of any change in ownership, the Office must be notified immediately (2001./ LXIV. /§59./3.). If the buyer would like the item to be exported, a certain amount will be charged by the Auction House for obtaining the export licence.

After the export licence is prepared, the buyer shall make the necessary arrangements to transport the item purchased at his own costs and responsibility. The rules of the export of cultural goods are determined in the Law of 2001./LXIV. Cultural goods are only allowed to be taken outside Hungary permanently according to this regulation. Please indicate your intention to export the items before making payment.

16. For absentee bids – when the bidder do not wish to attend an auction – the Auction House may be commissioned by the buyer to bid on his /her behalf. We accept orders during the exhibit before the auction. It is strongly recommended that you submit your bids at least 24 hours prior to the auction via fax at: +36-1-2692219.

17. To accept the order for an absentee bid, an advance payment of 20% of the bid shall be transferred which will be refunded if the bid fails to succeed. If the bid is successful, the total amount of the advance payment will be accepted as a deposit, otherwise the rules for personal bidding shall be applied. If a third party places a higher bid for the same lot, or the bidders at the auction place a higher bid, the absentee bidder’s advance payment will be refunded without any deduction.

You may also bid over the phone, which requires a bank guarantee to be attached. In this case if the bidder cannot be reached for any reasons, the order shall be considered as the intention to buy the item at the starting price. We do not take any responsibility for problems which may occur related to telecommunications. In case of identical bids the earlier will take precedence.

18. You are kindly requested to transfer the amount of your deposit or purchase price to **our bank account Nr.: 12001008-00214850-00100003 /IBANHU05120010080021485000100003, S. W. I. F. T.: UBRTHUHB Raiffeisen Bank Rt. (Address: Hungary 1133 Budapest 116-118. Váci út)** With the transfer, please indicate the amount in HUF in order to avoid problems arising from possible exchange rate differences.

19. As the purchase price is formed on the basis of the bids offered publicly, the Auction House will not bear any liability in respect of the purchase price paid. The Auction House may not be compelled to reauction the same item at the same price at a later time.

20. In case the identity of the buyer and the vendor is the same, the contract of the sale shall not be concluded and the deposit shall be refunded. However, the bidder shall pay the agency fee to the Auction House determined above.

21. All items are sold without any guarantee,„ as is”, meaning in the condition they are in at the time of the sale with all existing faults and imperfections.

22. The Auction House does guarantee the genuineness of all the items at the auction. The Auction House will not accept any complaints after the lot has been knocked down unless the item is not genuine despite being declared so in the catalogue. In such case the buyer may contest the sale in writing within three months of his/her initial doubt to the origins or the genuineness of the item, but no later than five years after the date of the auction.

23. The Auction House undertakes to re-purchase the item from the buyer for a price including the hammer price and the agency fee, provided an independent expert gives a reliable opinion proving that the item is not genuine.

24. The prices indicated in EUR in the catalogue are for information purposes. The basis of the account shall always be the exchange rate on the date of the payment of the purchase price.

25. Matters not covered in present Terms and Conditions shall be governed by and interpreted in accordance with the Civil Law of Hungary. In case of any disputes parties agree that the Metropolitan Court of Budapest is to have jurisdiction.

